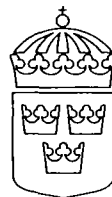

Regeringens proposition

1991/92:128

om Sveriges tillträde till Luganokonventionen

Prop.
1991/92:128

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 19 mars 1992.

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Gun Hellsvik

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att Sverige tillträder konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område som antogs av EGs och EFTAs medlemsländer i Lugano den 16 september 1988.

Propositionen innehåller också förslag till den lagstiftning som krävs för att Sverige skall kunna tillträda konventionen. Vidare föreslås vissa ändringar i 1977 års nordiska verkställighetslag som innebär att ett ökat antal nordiska exekutionstitlar skall kunna verkställas här.

Lagstiftningen föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

1 Förslag till

Lag med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Den i Lugano den 16 september 1988 antagna konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område skall gälla som lag här i landet.

Konventionens svenska, engelska och franska texter finns intagna som *bilaga* till denna lag.

2 § Om det inte finns någon behörig domstol när svensk domsrätt föreligger enligt denna lag, skall frågan tas upp av Stockholms tingsrätt.

3 § Ett avgörande som rör ett sådant civilrättsligt anspråk som avses i artikel II andra stycket i Protokoll Nr 1 skall varken erkännas eller verkställas här.

4 § Vid den handläggning som avses i artikel 32 skall hovrätten bestå av en lagfaren domare.

För det förfarande som avses i artikel 37.1 och artikel 40 gäller rättegångsbalkens regler om besvär i hovrätt i tillämpliga delar, om inte konventionen föreskriver något annat. En sådan ansökan om ändring som avses i artikel 40 skall göras skriftligen. Den skall ha kommit in till hovrätten inom fyra veckor från den dag då beslutet meddelades.

En domare som har handlagt ett mål enligt artikel 32 är jävig att handlägga mål om samma sak enligt artikel 37.1 och artikel 40.

5 § För det förfarande som avses i artikel 37.2 och artikel 41 gäller rättegångsbalkens regler om besvär i högsta domstolen i tillämpliga delar, om inte konventionen föreskriver något annat. Talan får inte komma under högsta domstolens prövning utan att högsta domstolen meddelat sökanden tillstånd till detta enligt 54 kap. 10 § rättegångsbalken.

6 § Om en ansökan om verkställighet bifalls, skall det utländska avgörandet verkställas på samma sätt som en svensk domstols lagakraftäggande dom, såvida inte annat följer av artikel 39. Vid verkställighet av ett utländskt avgörande som rör säkerhetsåtgärd skall i stället utsökningsbalkens bestämmelser om verkställighet av beslut om kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd tillämpas.

7 § Om hovrätten vid det förfarande som avses i artikel 32 bifaller en ansökan om verkställighet, skall hovrättens beslut anses innefatta ett beslut om kvarstad eller annan åtgärd som avses i 15 kap. rättegångsbalken.

8 § Regeringen skall tillkännage innehållet i sådana underrättelser som avses i artikel VI i Protokoll Nr 1.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

**CONVENTION CONCERNANT LA
COMPETENCE JUDICIAIRE ET
L'EXECUTION DES DECISIONS EN
MATIERE CIVILE ET COMMERCIALE
FAITE A LUGANO LE 16 SEPTEMBRE 1988**

PREAMBULE

LES HAUTES PARTIES CONTRACTANTES A LA PRESENTE CONVENTION,

SOUCEIEUSES de renforcer sur leurs territoires la protection juridique des personnes qui y sont établies,

ESTIMANT qu'il importe à cette fin de déterminer la compétence de leurs juridictions dans l'ordre international, de faciliter la reconnaissance et d'instaurer une procédure rapide afin d'assurer l'exécution des décisions, des actes authentiques et des transactions judiciaires,

CONSCIENTES des liens qui existent entre elles et qui ont été consacrés dans le domaine économique par les accords de libre-échange conclus entre la Communauté économique européenne et les Etats membres de l'Association européenne de libre-échange,

PRENANT EN CONSIDERATION la convention de Bruxelles du 27 septembre 1968 concernant la compétence judiciaire et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale, telle qu'adaptée par les conventions d'adhésion lors de élargissements successifs de Communautés européennes,

PERSUADEES que l'extension des principes de cette convention aux Etats parties au présent instrument renforcera la coopération judiciaire et économique en Europe,

DESIREUSES d'assurer une interprétation aussi uniforme que possible de celui-ci,

ONT DECIDE dans cet esprit de conclure la présente convention et
SONT CONVENUES DES DISPOSITIONS QUI SUIVENT:

TITRE PREMIER

CHAMP D'APPLICATION

Article premier

La présente convention s'applique en matière civile et commerciale et quelle que soit la na-

**CONVENTION ON JURIDICTION AND
THE ENFORCEMENT OF JUDGEMENTS
IN CIVIL AND COMMERCIAL
MATTERS DONE AT LUGANO ON 16
SEPTEMBER 1988**

PREAMBLE

THE HIGH CONTRACTING PARTIES TO THIS CONVENTION

ANCIOUS to strengthen in their territories the legal protection of persons therein established,

CONSIDERING that it is necessary for this purpose to determine the international jurisdiction of their courts, to facilitate recognition and to introduce an expeditious procedure for securing the enforcement of judgments, authentic instruments and court settlements,

AWARE of the links between them, which have been sanctioned in the economic field by the free trade agreements concluded between the European Economic Community and the States members of the European Free Trade Association,

TAKING INTO ACCOUNT the Brussels Convention of 27 September 1968 on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters, as amended by the Accession Conventions under the successive enlargements of the European Communities,

PERSUADED that the extension of the principles of that Convention to the States parties to this instrument will strengthen legal and economic co-operation in Europe,

DESIRING to ensure as uniform an interpretation as possible of this instrument,

HAVE in this spirit DECIDED to conclude this Convention and

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

TITLE I

SCOPE

Article 1

This Convention shall apply in civil and commercial matters whatever the nature of the

**KONVENTION OM DOMSTOLS BE-
HÖRIGHET OCH OM VERKSTÄLLIG-
HET AV DOMAR PÅ PRIVATRÄTTENS
OMRÅDE UPPRÄTTAD I LUGANO
DEN 16 SEPTEMBER 1988**

PREAMBEL

DE HÖGA FÖRDRAGSSLUTANDE PAR-
TERNA,

ANGELÄGNA OM att inom sina områden
stärka rättsskyddet för där bosatta personer,

I BETRÄKTANDE AV att det för detta ändamål är nödvändigt att fastställa den internationella behörigheten för deras domstolar, att underlätta erkännande och tillskapa ett snabbt förfarande för att säkra verkställighet av domar, officiella handlingar (*actes authentiques*) och inför domstol ingångna förlikningar,

MEDVETNA OM de band som förenar dem, som på det ekonomiska området har kommit till uttryck i frihandelsavtalen mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och medlemsstaterna i Europeiska frihandelssammanslutningen,

MED BEAKTANDE AV Brysselkonventionen den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, i den lydelse den har fått genom tillträdeskonventionerna under den successiva utvidgningen av de Europeiska gemenskaperna,

ÖVERTYGADE OM att en utsträckning av principerna i den konventionen till de stater som har tillträtt föreliggande konvention kommer att stärka samarbetet på det rättsliga och ekonomiska området i Europa,

I STRÄVAN ATT säkerställa en så enhetlig tolkning som möjligt av konventionen,

HAR i denna anda BESLUTAT ingå denna konvention och

HAR KOMMIT ÖVERENS OM FÖL-
JANDE:

**AVDELNING I
TILLÄMPNINGSOMRÅDE**

Artikel 1

Denna konvention är tillämplig på privaträttens område, oberoende av vilket slag av

ture de la juridiction. Elle ne recouvre notamment pas les matières fiscales, douanières ou administratives.

Sont exclus de son application:

1. l'état et la capacité des personnes physiques, les régimes matrimoniaux, les testaments et les successions;

2. les faillites, concordats et autres procédures analogues;

3. la sécurité sociale;

4. l'arbitrage.

TITRE II COMPETENCE

Section première Dispositions générales

Article 2

Sous réserve des dispositions de la présente convention, les personnes domiciliées sur le territoire d'un Etat contractant sont attirées, quelle que soit sur leur nationalité, devant les juridictions de cet Etat.

Les personnes qui ne possèdent pas la nationalité de l'Etat dans lequel elles sont domiciliées y sont soumises aux règles de compétence applicable aux nationaux.

Article 3

Les personnes domiciliées sur le territoire d'un Etat contractant ne peuvent être attirées devant les tribunaux d'un autre Etat contractant qu'en vertu des règles énoncées aux sections 2 à 6 du présent titre.

Ne peuvent être invoqués contre elles notamment:

– en Belgique: l'article 15 du Code civil (Burgerlijk Wetboek) et l'article 638 du Code judiciaire (Gerechtelijk Wetboek),

– au Danemark: l'article 246 paragraphes 2 et 3 de la loi sur la procédure civile (Lov om retsens pleje).

court or tribunal. It shall not extend, in particular, to revenue, customs or administrative matters.

The Convention shall not apply to:

1. the status or legal capacity of natural persons, rights in property arising out of a matrimonial relationship, wills and succession;

2. bankruptcy, proceedings relating to the winding-up of insolvent companies or other legal persons, judicial arrangements, compositions and analogous proceedings;

3. social security;

4. arbitration.

TITLE II JURISDICTION

Section 1 General provisions

Article 2

Subject to the provisions of this Convention, persons domiciled in a Contracting State shall, whatever their nationality, be sued in the courts of that State.

Persons who are not nationals of the State in which they are domiciled shall be governed by the rules of jurisdiction applicable to nationals of that State.

Article 3

Persons domiciled in a Contracting State may be sued in the courts of another Contracting State only by virtue of the rules set out in Sections 2 to 6 of this Title.

In particular the following provisions shall not be applicable as against them:

– in Belgium: Article 15 of the civil code (Code civil - Burgerlijk Wetboek) and Article 638 of the judicial code (Code judiciaire - Gerechtelijk Wetboek),

– in Denmark: Article 246 (2) and (3) of the law on civil procedure (Lov om retsens pleje).

domstol det är fråga om. Den omfattar i synnerhet inte skattefrågor, tullfrågor och förvaltningsrättsliga frågor.

Konventionen är inte tillämplig på:

1. fysiska personers rättsliga ställning, rättskapacitet eller rättshandlingsförmåga, makars förmögenhetsförhållanden, arv och testamente;

2. konkurs, ackord och liknande förfaranden;

3. social trygghet;

4. skiljeförfarande.

AVDELNING II

DOMSTOLS BEHÖRIGHET

Avsnitt 1

Allmänna bestämmelser

Artikel 2

Om inte annat föreskrivs i denna konvention, skall talan mot den som har hemvist i en konventionsstat väckas vid domstol i den staten, oberoende av i vilken stat han har medborgarskap.

För den som inte är medborgare i den stat där han har hemvist gäller samma bestämmelser om domstols behörighet som för statens egna medborgare.

Artikel 3

Talan mot den som har hemvist i en konventionsstat får väckas vid domstol i en annan konventionsstat endast med stöd av bestämmelserna i avsnitt 2 till 6 i denna avdelning.

Särskilt följande bestämmelser får inte tillämpas mot en sådan person:

– i Belgien: artikel 15 i civillagen (Code civil – Burgerlijk Wetboek) och artikel 638 i rättegångslagen (Code judiciaire – Gerechtelijk Wetboek),

– i Danmark: paragraf 246, andra och tredje stycket i Lov om rettens pleje,

– en République fédérale d'Allemagne: l'article 23 du Code de procédure civile (Zivilprozessordnung),

– en Grèce: l'article 40 du Code de procédure civile (Κωδικας πολιτικής δικονομίας),

– en France: les articles 14 et 15 du Code civil,

– en Irlande: les dispositions relatives à la compétence fondée sur un acte introductif d'instance signifié ou notifié au défendeur qui se trouve temporairement en Irlande,

– en Islande: l'article 77 du Code de procédure civil (lög um meðferð einkamála í héraði)

– en Italie: l'article 2 et l'article 4^{nos} 1 et 2 du Code de procédure civile (Codice di procedura civile),

– au Luxembourg: Les article 14 et 15 du Code civil,

– aux Pays-Bas: l'article 126 troisième alinéa et l'article 127 du Code de procédure civile (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering),

– en Norvège: l'article 32 du Code de procédure civile (tvistemålsloven),

– en Autriche: l'article 99 de la loi sur la compétence judiciaire (Jurisdiktionsnorm),

– au Portugal: l'article 65 paragraphe 1 point c), l'article 65 paragraphe 2 et l'article 65A point c du Code de procédure civile (Código de Processo Civil) et l'article 11 du Code de procédure du travail (Código de Processo de Trabalho),

– en Suisse: le for du lieu du séquestre/Gerichtsstand des Arrestortes/foro del luogo del sequestro au sens de l'article 4 de la loi fédérale sur le droit international privé/Bundesgesetz über das internationale Privatrecht/legge federale sul diritto internazionale privato,

– en Finlande: la deuxième la troisième et la quatrième phrase de l'article 1er du chapitre 10 du Code de procédure judiciaire (oikeudenkäymiskaari/rättegångsbalken),

– en Suède: la première phrase de l'article 3 du chapitre 10 du Code de procédure judiciaire (Rättegångsbalken),

– au Royaume-Uni: les dispositions relatives à la compétence fondée sur:

(a) un acte introductif d'instance signifié ou

– in the Federal Republic of Germany: Article 23 of the code of civil procedure (Zivilprozessordnung),

– in Greece: Article 40 of the code of civil procedure (Κωδικας πολιτικής δικονομίας),

– in France: Articles 14 and 15 of the civil code (Code civil),

– in Ireland: the rules which enable jurisdiction to be founded on the document instituting the proceedings having been served on the defendant during his temporary presence in Ireland,

– in Iceland: Article 77 of the Civil Proceedings Act (lög um meðferð einkamála í héraði),

– in Italy: Articles 2 and 4, Nos 1 and 2 of the code of civil procedure (Codice di procedura civile),

– in Luxembourg: Articles 14 and 15 of the civil code (Code civil),

– in the Netherlands: Articles 126(3) and 127 of the code of civil procedure (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering),

– in Norway: Section 32 of the Civil Proceedings Act (tvistemålsloven),

– in Austria: Article 99 of the Law on Court Jurisdiction (Jurisdiktionsnorm),

– in Portugal: Articles 65(1)(c), 65(2) and 65A(c) of the code of civil procedure (Código de Processo Civil) and Article 11 of the code of labour procedure (Código de Processo de Trabalho),

– in Switzerland: le for du lieu du séquestre/Gerichtsstand des Arrestortes/foro del luogo del sequestro within the meaning of Article 4 of the loi fédérale sur le droit international privé/Bundesgesetz über das internationale Privatrecht/legge federale sul diritto internazionale privato,

– in Finland: the second, third and fourth sentences of Section 1 of Chapter 10 of the Code of Judicial Procedure (oikeudenkäymiskaari/rättegångsbalken),

– in Sweden: the first sentence of Section 3 of Chapter 10 of the Code of Judicial Procedure (Rättegångsbalken),

– in the United Kingdom: the rules which enable jurisdiction to be founded on:

(a) the document instituting the proceed-

– i Förbundsrepubliken Tyskland: artikel 23 i civilprocesslagen (Zivilprozessordnung),

– i Grekland: artikel 40 i civilprocesslagen (Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας),

– i Frankrike: artikel 14 och 15 i civillagen (Code civil),

– i Irland: de bestämmelser som medger behörighet på den grunden att stämningsansökan har delgivits svaranden under hans tillfälliga vistelse i Irland,

– i Island: artikel 77 i civilprocesslagen (lög um meðferð einkamála í héraði),

– i Italien: artiklarna 2 och 4, nr. 1 och 2 i civilprocesslagen (Codice di procedura civile),

– i Luxemburg: artikel 14 och 15 i civillagen (Code civil),

– i Nederländerna: artikel 126, tredje stycket och artikel 127 i civilprocesslagen (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering),

– i Norge: 32 § i tvistemålsloven,

– i Österrike: artikel 69 i lagen om domstols behörighet (*Jurisdiktionsnorm*),

– i Portugal: artiklarna 65(1)(c), 65(2) och 65A(c) i civilprocesslagen (Código de Processo Civil) och artikel 11 i lagen om rättegången i arbetstvister (Código de Processo de Trabalho),

– i Schweiz: le for du lieu du séquestre/Gerichtstand des Arrestortes/foro del luogo del sequestro enligt artikel 4 i den federala lagen om internationell privaträtt (loi fédérale sur le droit international privé/Bundesgesetz über das internationale Privatrecht/legge federale sul diritto internazionale privato),

– i Finland: 10 kap 1 § andra, tredje och fjärde meningarna i rättegångsbalken

– i Sverige: 10 kap 3 § första stycket, första meningen i rättegångsbalken,

– i Storbritannien och Nordirland: de bestämmelser som medger att domstols behörighet grundas på:

a) att stämningsansökan har delgivits svaranden

notifié au défendeur qui se trouve temporairement au Royaume-Uni;

b) l'existence au Royaume-Uni de biens appartenant au défendeur;

c) la saisie par le demandeur de biens situés au Royaume-Uni.

Article 4

Si le défendeur n'est pas domicilié sur le territoire d'un Etat contractant, la compétence est, dans chaque Etat contractant, réglée par la loi de cet Etat, sous réserve de l'application des dispositions de l'article 16.

Toute personne, quelle que soit sa nationalité, domiciliée sur le territoire d'un Etat contractant, peut, comme les nationaux, y invoquer contre ce défendeur les règles de compétence qui y sont en vigueur et notamment celles prévues à l'article 3 deuxième alinéa.

Section 2 **Compétences spéciales**

Article 5

Le défendeur domicilié sur le territoire d'un Etat contractant peut être attiré, dans un autre Etat contractant:

1. en matière contractuelle, devant le tribunal du lieu où l'obligation qui sert de base à la demande a été ou doit être exécutée; en matière de contrat individuel de travail, ce lieu est celui où le travailleur accomplit habituellement son travail, et, si le travailleur n'accomplit pas habituellement son travail dans un même pays, ce lieu est celui où se trouve l'établissement qui a embauché le travailleur;

2. en matière d'obligation alimentaire, devant le tribunal du lieu où le créancier d'aliments a son domicile ou sa résidence habituelle ou, s'il s'agit d'une demande accessoire à une action relative à l'état des personnes, devant le tribunal compétent selon la loi du for pour en connaître, sauf si cette compétence est uniquement fondée sur la nationalité d'une des parties;

ings having been served on the defendant during his temporary presence in the United Kingdom; or

(b) the presence within the United Kingdom of property belonging to the defendant; or

(c) the seizure by the plaintiff of property situated in the United Kingdom.

Article 4

If the defendant is not domiciled in a Contracting State, the jurisdiction of the courts of each Contracting State shall, subject to the provisions of Article 16, be determined by the law of that State.

As against such a defendant, any person domiciled in a Contracting State may, whatever his nationality, avail himself in that State of the rules of jurisdiction there in force, and in particular those specified in the second paragraph of Article 3, in the same way as the nationals of that State.

Section 2 **Special jurisdiction**

Article 5

A person domiciled in a Contracting State may, in another Contracting State, be sued:

1. in matters relating to a contract, in the courts for the place of performance of the obligation in question; in matters relating to individual contracts of employment, this place is that where the employee habitually carries out his work, or if the employee does not habitually carry out his work in any one country, this place shall be the place of business through which he was engaged;

2. in matters relating to maintenance, in the courts for the place where the maintenance creditor is domiciled or habitually resident or, if the matter is ancillary to proceedings concerning the status of a person, in the court which, according to its own law, has jurisdiction to entertain those proceedings, unless that jurisdiction is based solely on the nationality of one of the parties;

den under hans tillfälliga vistelse i Storbritannien och Nordirland; eller

b) att svaranden har egendom i Storbritannien och Nordirland; eller

c) att käranden erhållit kvarstad eller liknande säkerhetsåtgärd i egendom som finns i Storbritannien och Nordirland.

Artikel 4

Om svaranden inte har hemvist i någon konventionsstat bestäms domstolarnas behörighet i varje konventionsstat i enlighet med den statens egen lag, om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 16.

Mot en sådan svarande kan den som har hemvist i en konventionsstat, oberoende av medborgarskap, på samma sätt som statens egna medborgare, åberopa de bestämmelser om domstols behörighet som gäller där och särskilt de bestämmelser som anges i artikel 3, andra stycket.

Avsnitt 2

Särskilda behörighetsregler

Artikel 5

Talan mot den som har hemvist i en konventionsstat kan väckas i en annan konventionsstat:

1. om talan avser avtal, vid domstolen i den ort där den förpliktelse som talan avser har uppfyllts eller skall uppfyllas; om talan avser anställningsavtal är denna ort den där arbetstagaren vanligtvis utför sitt arbete eller, om arbetstagaren inte vanligtvis utför sitt arbete i en och samma stat, den ort där det affärsställe genom vilket han anställdes är beläget;

2. om talan avser underhållsbidrag, vid domstolen i den ort där den underhållsberättigade har sin hemvist eller vanliga vistelseort eller, om talan har samband med frågan om någons rättsliga ställning, den domstol som enligt sin egen lag är behörig att pröva denna fråga, såvida inte behörigheten endast grundar sig på den ena partens medborgarskap;

3. en matière délictuelle ou quasi délictuelle, devant le tribunal du lieu où le fait dommageable s'est produit;

4. s'il s'agit d'une action en réparation de dommage ou d'une action en restitution fondées sur une infraction, devant le tribunal saisi de l'action publique, dans la mesure où, selon sa loi, ce tribunal peut connaître de l'action civile;

5. s'il s'agit d'une contestation relative à l'exploitation d'une succursale, d'une agence ou de tout autre établissement, devant le tribunal du lieu de leur situation;

6. en sa qualité de fondateur, de trustee ou de bénéficiaire d'un trust constitué soit en application de la loi, soit par écrit ou par une convention verbale, confirmée par écrit, devant les tribunaux de l'Etat contractant sur le territoire duquel le trust a son domicile;

7. s'il s'agit d'une contestation relative au paiement de la rémunération réclamée en raison de l'assistance ou du sauvetage dont a bénéficié une cargaison ou un fret, devant le tribunal dans le ressort duquel cette cargaison ou le fret s'y rapportant:

a) a été saisi pour garantir ce paiement ou

b) aurait pu être saisi à cet effet, mais une caution ou autre sûreté a été donnée;

cette disposition ne s'applique que s'il est prétendu que le défendeur a un droit sur la cargaison ou sur le fret ou qu'il avait un tel droit au moment de cette assistance ou de ce sauvetage.

Article 6

Ce même défendeur peut aussi être attrait:

1. s'il y a plusieurs défendeurs, devant le tribunal du domicile de l'un d'eux;

2. s'il s'agit d'une demande en garantie ou d'une demande en intervention, devant le tribunal saisi de la demande originaire, à moins qu'elle n'ait été formée que pour traduire hors de son tribunal celui qui a été appelé;

3. in matters relating to tort, delict or quasi-delict, in the courts for the place where the harmful event occurred;

4. as regards a civil claim for damages or restitution which is based on an act giving rise to criminal proceedings, in the court seised of those proceedings, to the extent that that court has jurisdiction under its own law to entertain civil proceedings;

5. as regards a dispute arising out of the operations of a branch, agency or other establishment, in the courts for the place in which the branch, agency or other establishment is situated;

6. in his capacity as settlor, trustee or beneficiary of a trust created by the operation of a statute, or by a written instrument, or created orally and evidenced in writing, in the courts of the Contracting State in which the trust is domiciled;

7. as regards a dispute concerning the payment of remuneration claimed in respect of the salvage of a cargo or freight, in the court under the authority of which the cargo or freight in question:

(a) has been arrested to secure such payment, or

(b) could have been so arrested, but bail or other security has been given;

provided that this provision shall apply only if it is claimed that the defendant has an interest in the cargo or freight or had such an interest at the time of salvage.

Article 6

A person domiciled in a Contracting State may also be sued:

1. where he is one of a number of defendants, in the courts for the place where any one of them is domiciled;

2. as a third party in an action on a warranty or guarantee or in any other third party proceedings, in the court seised of the original proceedings, unless these were instituted solely with the object of removing him from the

3. om talan avser skadestånd utanför avtalsförhållanden, vid domstolen i den ort där skadan inträffade;

4. om talan avser enskilt anspråk i anledning av brott, vid den domstol där brottmålet är anhängigt, i den mån domstolen enligt sin lag är behörig att pröva enskilda anspråk;

5. i fråga om tvist som hänför sig till verksamheten vid en filial, agentur eller liknande, vid domstolen i den ort där denna är belägen;

6. i hans egenskap av instiftare av en "trust", "trustee" eller insatt förmånstagare till en "trust", som är upprättad antingen genom lag eller genom en skriftlig handling eller muntligen och skriftligen bekräftad, vid domstolarna i den konventionsstat där "trusten" har sitt säte;

7. i fråga om tvist om betalning av bärgarlön för bärgning av skeppslast eller för frakt, vid den domstol där lasten eller frakten:

a) har blivit föremål för kvarstad eller liknande säkerhetsåtgärd för att säkerställa sådan betalning, eller

b) kunde ha blivit föremål för sådan säkerhetsåtgärd, om inte borgen eller annan säkerhet hade ställts;

förutsatt att det görs gällande att svaranden har någon rätt till lasten eller frakten eller hade sådan rätt vid tiden för bärgningen.

Artikel 6

Talan mot den som har hemvist i en konventionsstat kan även väckas:

1. om han är en av flera svarande, vid domstol där någon av svarandena har hemvist;

2. om talan avser återgångskrav eller annat liknande, vid den domstol där det ursprungliga käromålet är anhängigt, såvida inte detta har väckts endast för att få talan mot tredje man prövad vid annan domstol än den som annars

3. s'il s'agit d'une demande reconventionnelle qui dérive du contrat ou du fait sur lequel est fondée la demande originaire, devant le tribunal saisi de celle-ci;

4. en matière contractuelle, si l'action peut être jointe à une action en matière de droits réels immobiliers dirigée contre le même défendeur, devant le tribunal de l'Etat contractant où l'immeuble est situé.

Article 6 bis

Lorsque, en vertu de la présente convention, un tribunal d'un Etat contractant est compétent pour connaître des actions en responsabilité du fait de l'utilisation ou de l'exploitation d'un navire, ce tribunal ou tout autre que lui substitue la loi interne de cet Etat connaît aussi des demandes relatives à la limitation de cette responsabilité.

Section 3 **Compétence en matière d'assurances**

Article 7

En matière d'assurances, la compétence est déterminée par la présente section, sans préjudice des dispositions des articles 4 et 5 point 5.

Article 8

L'assureur domicilié sur le territoire d'un Etat contractant peut être attiré:

1. devant les tribunaux de l'Etat où il a son domicile

ou

2. dans un autre Etat contractant, devant le tribunal du lieu où le preneur d'assurance a son domicile

ou

3. s'il s'agit d'un coassureur, devant le tribunal d'un Etat contractant saisi de l'action formée contre l'apréteur de la coassurance.

Lorsque l'assureur n'est pas domicilié sur le territoire d'un Etat contractant, mais possède une succursale, une agence ou tout autre éta-

blissement de la cour qui serait compétent dans son cas;

3. on a une contre-demande arising from the same contract or facts on which the original claim was based, in the court in which the original claim is pending;

4. in matters relating to a contract, if the action may be combined with an action against the same defendant in matters relating to rights in rem in immovable property, in the court of the Contracting State in which the property is situated.

Article 6A

Where by virtue of this Convention a court of a Contracting State has jurisdiction in actions relating to liability arising from the use or operation of a ship, that court, or any other court substituted for this purpose by the internal law of that State, shall also have jurisdiction over claims for limitation of such liability.

Section 3 **Jurisdiction in matters relating to insurance**

Article 7

In matters relating to insurance, jurisdiction shall be determined by this Section, without prejudice to the provisions of Articles 4 and 5(5).

Article 8

An insurer domiciled in a Contracting State may be sued:

1. in the courts of the State where he is domiciled, or

2. in another Contracting State, in the courts for the place where the policy-holder is domiciled, or

3. if he is a co-insurer, in the courts of a Contracting State in which proceedings are brought against the leading insurer.

An insurer who is not domiciled in a Contracting State but has a branch, agency or other establishment in one of the Contracting

skulle ha varit behörig att pröva talan mot honom;

3. vid genkärsmål som grundar sig på samma avtal eller omständigheter som huvudkärålet, vid den domstol där huvudkärålet är anhängigt;

4. om talan avser avtal och denna talan får förenas med ett annat mål mot samma svarande om sakrätt till fast egendom, vid domstolen i den konventionsstat där fastigheten är belägen.

Artikel 6A

En domstol i en konventionsstat som med stöd av denna konvention är behörig att pröva ett mål om ansvar till följd av ett fartygs användning eller drift är, liksom annan domstol som enligt lagen i den staten är behörig i stället för denna, också behörig att pröva mål om begränsning av sådant ansvar.

Avsnitt 3

Behörighetsregler för försäkringstvister

Artikel 7

För försäkringstvister gäller i fråga om domstols behörighet – utöver föreskrifterna i artikel 4 och artikel 5 punkt 5 – bestämmelserna i detta avsnitt.

Artikel 8

Talan mot en försäkringsgivare som har hemvist i en konventionsstat kan väckas:

1. vid domstolarna i den stat där han har hemvist, eller

2. i en annan konventionsstat, vid domstolen i den ort där försäkringstagaren har hemvist, eller

3. om han är en samförsäkrare, vid den domstol i en konventionsstat där talan har väckts mot huvudförsäkringsgivaren.

En försäkringsgivare, som inte har hemvist i någon konventionsstat men som har en filial, agentur eller liknande i en sådan stat, skall i

blissement dans un Etat contractant, il est considéré pour les contestations relatives à leur exploitation comme ayant son domicile sur le territoire de cet Etat.

Article 9

L'assureur peut, en outre, être attiré devant le tribunal du lieu où le fait dommageable s'est produit s'il s'agit d'assurance de responsabilité ou d'assurance portant sur des immeubles. Il en est de même si l'assurance porte à la fois sur des immeubles et des meubles couverts par une même police et atteints par le même sinistre.

Article 10

En matière d'assurance de responsabilité, l'assureur peut également être appelé devant le tribunal saisi de l'action de la personne lésée contre l'assuré si la loi de ce tribunal le permet.

Les dispositions des articles 7, 8 et 9 sont applicables en cas d'action directe intentée par la victime contre l'assureur lorsque l'action directe est possible.

Si la loi relative à cette action directe prévoit la mise en cause du preneur d'assurance ou de l'assuré, le même tribunal sera aussi compétent à leur égard.

Article 11

Sous réserve des dispositions de l'article 10 troisième alinéa, l'action de l'assureur ne peut être portée que devant les tribunaux de l'Etat contractant sur le territoire duquel est domicilié le défendeur, qu'il soit preneur d'assurance, assuré ou bénéficiaire.

Les dispositions de la présente section ne portent pas atteinte au droit d'introduire une demande reconventionnelle devant le tribunal saisi d'une demande originaire conformément à la présente section.

Article 12

Il ne peut être dérogé aux dispositions de la présente section que par des conventions:

1. postérieures à la naissance du différend ou

States shall, in disputes arising out of the operations of the branch, agency or establishment, be deemed to be domiciled in that State.

Article 9

In respect of liability insurance or insurance of immovable property, the insurer may in addition be sued in the courts for the place where the harmful event occurred. The same applies if movable and immovable property are covered by the same insurance policy and both are adversely affected by the same contingency.

Article 10

In respect of liability insurance, the insurer may also, if the law of the court permits it, be joined in proceedings which the injured party has brought against the insured.

The provisions of Articles 7, 8 and 9 shall apply to actions brought by the injured party directly against the insurer, where such direct actions are permitted.

If the law governing such direct actions provides that the policy-holder or the insured may be joined as a party to the action, the same court shall have jurisdiction over them.

Article 11

Without prejudice to the provisions of the third paragraph of Article 10, an insurer may bring proceedings only in the courts of the Contracting State in which the defendant is domiciled, irrespective of whether he is the policy-holder, the insured or a beneficiary.

The provisions of this Section shall not affect the right to bring a counterclaim in the court in which, in accordance with this Section, the original claim is pending.

Article 12

The provisions of this Section may be departed from only by an agreement on jurisdiction:

1. which is entered into after the dispute has arisen, or

fråga om tvister som hänför sig till verksamheten vid denna anses ha hemvist i den staten.

Artikel 9

Beträffande ansvarsförsäkring eller försäkring av fast egendom kan talan mot försäkringsgivaren också väckas vid domstolen i den ort där skadan inträffade. Detsamma gäller om både lös och fast egendom omfattas av samma försäkringsavtal och har skadats genom samma händelse.

Artikel 10

I fråga om ansvarsförsäkring kan, om lagen i domstolsstaten tillåter det, talan mot försäkringsgivaren vidare väckas vid den domstol där den skadelidande har väckt talan mot den försäkrade.

Bestämmelserna i artiklarna 7, 8 och 9 gäller om den skadelidande väcker talan direkt mot försäkringsgivaren, om sådan direkt talan är tillåten. Om den lag som är tillämplig på sådan direkt talan tillåter att talan mot försäkringstagaren eller den försäkrade får prövas i samma rättegång, är samma domstol behörig i förhållande till dessa personer.

Artikel 11

Med undantag av de fall som avses i artikel 10, tredje stycket, får en försäkringsgivare väcka talan endast vid domstolarna i den konventionsstat där svaranden har hemvist, vare sig denne är försäkringstagare, försäkrad eller förmånstagare.

Bestämmelserna i detta avsnitt inskränker inte rätten att väcka genkärsmål vid den domstol där huvudkärömålet, enligt bestämmelserna i detta avsnitt, är anhängigt.

Artikel 12

Avvikelser från bestämmelserna i detta avsnitt i ett avtal om domstols behörighet gäller endast om avtalet:

1. har ingåtts efter tvistens uppkomst, eller

2. qui permettent au preneur d'assurance, à l'assuré ou au bénéficiaire de saisir d'autres tribunaux que ceux indiqués à la présente section,

ou

3. qui, passées entre un preneur d'assurance et un assureur ayant, au moment de la conclusion du contrat, leur domicile ou leur résidence habituelle dans un même Etat contractant, ont pour effet, alors même que le fait dommageable se produirait à l'étranger, d'attribuer compétence aux tribunaux de cet Etat sauf si la loi de celui-ci interdit de telles conventions,

ou

4. conclues par un preneur d'assurance n'ayant pas son domicile dans un Etat contractant, sauf s'il s'agit d'une assurance obligatoire ou qui porte sur un immeuble situé dans un Etat contractant,

ou

5. qui concernent un contrat d'assurance en tant que celui-ci couvre un ou plusieurs des risques énumérés à l'article 12 bis.

Article 12 bis

Les risques visés à l'article 12 point 5 sont les suivants:

1. tout dommage:

a) aux navires de mer, aux installations au large des côtes et en haute mer ou aux aéronefs, causé par des événements survenant en relation avec leur utilisation à des fins commerciales;

b) aux marchandises autres que les bagages des passagers, durant un transport réalisé par ces navires ou aéronefs soit en totalité, soit en combinaison avec d'autres modes de transport;

2. toute responsabilité, à l'exception de celle des dommages corporels aux passagers ou à leurs bagages;

a) résultant de l'utilisation ou de l'exploitation des navires, installations ou aéronefs, conformément au point 1 sous a) ci-avant, pour autant que la loi de l'Etat contractant d'immatriculation de l'aéronef n'interdise pas les clauses attributives de juridiction dans l'assurance de tels risques;

2. which allows the policy-holder, the insured or a beneficiary to bring proceedings in courts other than those indicated in this Section, or

3. which is concluded between a policy-holder and an insurer, both of whom are at the time of conclusion of the contract domiciled or habitually resident in the same Contracting State, and which has the effect of conferring jurisdiction on the courts of that State even if the harmful event were to occur abroad, provided that such an agreement is not contrary to the law of that State, or

4. which is concluded with a policy-holder who is not domiciled in a Contracting State, except in so far as the insurance is compulsory or relates to immovable property in a Contracting State, or

5. which relates to a contract of insurance in so far as it covers one or more of the risks set out in Article 12A.

Article 12A

The following are the risks referred to in Article 12(5):

1. any loss of or damage to

(a) sea-going ships, installations situated offshore or on the high seas, or aircraft, arising from perils which relate to their use for commercial purposes,

(b) goods in transit other than passengers' baggage where the transit consists of or includes carriage by such ships or aircraft;

2. any liability, other than for bodily injury to passengers or loss of or damage to their baggage,

(a) arising out of the use or operation of ships, installations or aircraft as referred to in (1)(a) above in so far as the law of the Contracting State in which such aircraft are registered does not prohibit agreements on jurisdiction regarding insurance of such risks,

2. ger försäkringstagaren, den försäkrade eller en förmånstagare rätt att väcka talan vid andra domstolar än dem som anges i detta avsnitt, eller

3. har ingåtts mellan en försäkringstagare och en försäkringsgivare, vilka vid försäkringsavtalets ingående hade hemvist eller sin vanliga vistelseort i samma konventionsstat, och avtalet innebär att domstolarna i den staten skall vara behöriga även om skadan skulle inträffa utomlands, såvida inte ett sådant avtal strider mot lagen i den staten, eller

4. har ingåtts med en försäkringstagare som inte har hemvist i någon konventionsstat, förutsatt att försäkringen inte är obligatorisk och inte heller avser fast egendom i en konventionsstat, eller

5. hänför sig till ett försäkringsavtal som omfattar en eller flera av de i artikel 12 A nämnda riskerna.

Artikel 12 A

De i artikel 12 punkt 5 omnämnda riskerna är följande:

1. förlust av eller skada på

a) havsgående fartyg, anläggningar offshore eller på fria havet eller luftfartyg, där förlusten eller skadan har samband med deras användning för kommersiellt ändamål,

b) gods under transport, med undantag för passagerares resgods, när transporten helt eller delvis sker med sådant fartyg eller luftfartyg;

2. ansvar, med undantag för fysisk skada på passagerare eller förlust av eller skada på deras resgods,

a) som grundar sig på användningen eller driften av fartyg, anläggningar eller luftfartyg som anges i punkt 1 a), såvida inte lagen i den konventionsstat där sådant luftfartyg är registrerat förbjuder avtal om domstols behörighet i fråga om försäkring av sådana risker,

b) du fait de marchandises durant un transport visé au point 1 sous b) ci-avant;

3. toute perte pécuniaire liée à l'utilisation ou à l'exploitation des navires, installations ou aéronefs conformément au point 1 sous a) ci-avant, notamment celle du fret ou du bénéfice d'affrètement;

4. tout risque lié accessoirement à l'un de ceux visés aux points 1 à 3 ci-avant.

Section 4

Compétence en matière de contrats conclus par les consommateurs

Article 13

En matière de contrat conclu par une personne pour un usage pouvant être considéré comme étranger à son activité professionnelle, ci-après dénommée "le consommateur", la compétence est déterminée par la présente section, sans préjudice des dispositions de l'article 4 et de l'article 5 point 5;

1. lorsque'il s'agit d'une vente à tempérament d'objets mobiliers corporels;

2. lorsque'il s'agit d'un prêt à tempérament ou d'une autre opération de crédit liés au financement d'une vente de tels objets;

3. pour tout autre contrat ayant pour objet une fourniture de services ou d'objets mobiliers corporels si:

a) la conclusion du contrat a été précédées dans l'Etat du domicile du consommateur d'une proposition spécialement faite ou d'une publicité et que

b) le consommateur a accompli dans cet Etat les actes nécessaires à la conclusion de ce contrat.

Lorsque le cocontractant du consommateur n'est pas domicilié sur le territoire d'un Etat contractant, mais possède une succursale, une agence ou tout autre établissement dans un Etat contractant, il est considéré pour les contestations relatives à leur exploitation comme ayant son domicile sur le territoire de cet Etat.

La présente section ne s'applique pas au contrat de transport.

(b) for loss or damage caused by goods in transit as described in (1)(b) above;

3. any financial loss connected with the use or operation of ships, installations or aircraft as referred to in (1)(a) above, in particular loss of freight or charter-hire;

4. any risk or interest connected with any of those referred to in (1) to (3) above.

Section 4

Jurisdiction over consumer contracts

Article 13

In proceedings concerning a contract concluded by a person for a purpose which can be regarded as being outside his trade or profession, hereinafter called "the consumer", jurisdiction shall be determined by this Section, without prejudice to the provisions of Articles 4 and 5(5), if it is:

1. a contract for the sale of goods on instalment credit terms, or

2. a contract for a loan repayable by instalments, or for any other form of credit, made to finance the sale of goods, or

3. any other contract for the supply of goods or a contract for the supply of services, and

(a) in the State of the consumer's domicile the conclusion of the contract was preceded by a specific invitation addressed to him or by advertising, and

(b) the consumer took in that State the steps necessary for the conclusion of the contract.

Where a consumer enters into a contract with a party who is not domiciled in a Contracting State but has a branch, agency or other establishment in one of the Contracting States, that party shall, in disputes arising out of the operations of the branch, agency or establishment, be deemed to be domiciled in that State.

This Section shall not apply to contracts of transport.

b) för förlust eller skada orsakad av gods under transport enligt punkt 1 b);

3. ekonomisk förlust som har samband med användningen eller driften av fartyg, anläggningar eller luftfartyg enligt punkt 1 a), särskilt förlust av frakt eller befraktningsintäkter;

4. varje risk som har samband med någon av de i punkterna 1 till 3 nämnda riskerna.

Avsnitt 4

Behörighetsregler för konsumenttvister

Artikel 13

I tvister som gäller avtal som har ingåtts av en person för ändamål som kan anses ligga utanför hans affärsverksamhet eller yrkesmässiga verksamhet, i det följande kallad "konsumenten", gäller i fråga om behörigheten – om inte annat följer av föreskrifterna i artikel 4 och artikel 5 punkt 5 – bestämmelserna i detta avsnitt, om det gäller:

1. köp av varor där betalningen skall erläggas i särskilda poster, eller

2. lån som skall återbetalas i särskilda poster eller någon annan form av kredit om lånet eller krediten var avsedd att finansiera köp av varor, eller

3. andra avtal om tillhandahållande av varor eller tjänster, om

a) avtalet föregicks av ett särskilt anbud riktat till konsumenten i den konventionsstat där han har hemvist eller annonsering där, och

b) konsumenten vidtog de för avtalets ingående nödvändiga åtgärderna i den staten.

Om konsumentens avtalspart inte har hemvist i en konventionsstat men har en filial, agentur eller liknande i en sådan stat, skall han anses ha hemvist i den staten såvitt avser tvister som hänför sig till denna verksamhet.

Detta avsnitt skall inte tillämpas på transportavtal.

Article 14

L'action intentée par un consommateur contre l'autre partie au contrat peut être portée soit devant les tribunaux de l'Etat contractant sur le territoire duquel est domiciliée cette partie, soit devant les tribunaux de l'Etat contractant sur le territoire duquel est domicilié le consommateur.

L'action intentée contre le consommateur par l'autre partie au contrat ne peut être portée que devant les tribunaux de l'Etat contractant sur le territoire duquel est domicilié le consommateur.

Ces dispositions ne portent pas atteinte au droit d'introduire une demande reconventionnelle devant le tribunal saisi d'une demande originale conformément à la présente section.

Article 15

Il ne peut être dérogé aux dispositions de la présente section que par des conventions:

1. postérieures à la naissance du différend ou
2. qui permettent au consommateur de saisir d'autres tribunaux que ceux indiqués à la présente section ou
3. qui, passées entre le consommateur et son cocontractant ayant, au moment de la conclusion du contrat, leur domicile ou leur résidence habituelle dans un même Etat contractant, attribuent compétence aux tribunaux de cet Etat sauf si la loi de celui-ci interdit de telles conventions.

Section 5

Compétences exclusives

Article 16

Sont seuls compétents, sans considération de domicile:

1. a) en matière de droits réels immobiliers et de baux d'immeubles, les tribunaux de l'Etat contractant où l'immeuble est situé;

Article 14

A consumer may bring proceedings against the other party to a contract either in the courts of the Contracting State in which that party is domiciled or in the courts of the Contracting State in which he is himself domiciled.

Proceedings may be brought against a consumer by the other party to the contract only in the courts of the Contracting State in which the consumer is domiciled.

These provisions shall not affect the right to bring a counterclaim in the court in which, in accordance with this Section, the original claim is pending.

Article 15

The provisions of this Section may be departed from only by an agreement:

1. which is entered into after the dispute has arisen, or
2. which allows the consumer to bring proceedings in courts other than those indicated in this Section, or
3. which is entered into by the consumer and the other party to the contract, both of whom are at the time of conclusion of the contract domiciled or habitually resident in the same Contracting State, and which confers jurisdiction on the courts of that State, provided that such an agreement is not contrary to the law of that State.

Section 5

Exclusive jurisdiction

Article 16

The following courts shall have exclusive jurisdiction, regardless of domicile:

1. (a) in proceedings which have as their object rights in rem in immovable property or tenancies of immovable property, the courts of the Contracting State in which the property is situated;

Artikel 14

Konsumenten får väcka talan mot den andra avtalsparten antingen vid domstolarna i den konventionsstat där denne har hemvist eller vid domstolarna i den konventionsstat där han själv har hemvist.

Talan mot en konsument får av den andra avtalsparten väckas endast vid domstolarna i den konventionsstat där konsumenten har hemvist.

Dessa bestämmelser inskränker inte rätten att väcka genkärsmål vid den domstol där huvudkärålet, enligt bestämmelserna i detta avsnitt, är anhängigt.

Artikel 15

Avvikelser från bestämmelserna i detta avsnitt i ett avtal om domstols behörighet gäller endast om avtalet:

1. har ingåtts efter tvistens uppkomst, eller
2. ger konsumenten rätt att väcka talan vid andra domstolar än dem som anges i detta avsnitt, eller
3. har ingåtts av en konsument och dennes avtalspart, vilka vid avtalets ingående hade hemvist eller sin vanliga vistelseort i samma konventionsstat, och avtalet ger domstolarna i den staten behörighet, såvida inte ett sådant avtal strider mot lagen i den staten.

Avsnitt 5 **Exklusiv behörighet**

Artikel 16

Följande domstolar skall, oberoende av parternas hemvist, ha exklusiv behörighet:

1. a) om talan avser sakrätt i fast egendom eller nyttjanderätt till fast egendom, domstolarna i den konventionsstat där egendomen är belägen;

b) toutefois, en matière de baux d'immeubles conclus en vue d'un usage personnel temporaire pour une période maximale de six mois consécutifs, sont également compétents les tribunaux de l'Etat contractant dans lequel le défendeur est domicilié, à condition que le locataire soit une personne physique et qu'aucune des parties ne soit domiciliée dans l'Etat contractant où l'immeuble est situé;

2. en matière de validité, de nullité ou de dissolution des sociétés ou personnes morales ayant leur siège sur le territoire d'un Etat contractant, ou des décisions de leurs organes, les tribunaux de cet Etat;

3. en matière de validité des inscriptions sur les registres publics, les tribunaux de l'Etat contractant sur le territoire duquel ces registres sont tenus;

4. en matière d'inscription ou de validité des brevets, marques, dessins et modèles, et autres droits analogues donnant lieu à dépôt ou à un enregistrement, les juridictions de l'Etat contractant sur le territoire duquel le dépôt ou l'enregistrement a été demandé, a été effectué ou est réputé avoir été effectué aux termes d'une convention internationale;

5. en matière d'exécution des décisions, les tribunaux de l'Etat contractant du lieu d l'exécution.

Section 6 **Prorogation de compétence**

Article 17

1. Si les parties, dont l'une au moins a son domicile sur le territoire d'un Etat contractant, sont convenues d'un tribunal ou de tribunaux d'un Etat contractant pour connaître des différends nés ou à naître à l'occasion d'un rapport de droit déterminé, ce tribunal ou les tribunaux de cet Etat sont seuls compétents. Cette convention attributive de juridiction est conclue:

(b) however, in proceedings which have as their object tenancies of immovable property concluded for temporary private use for a maximum period of six consecutive months, the courts of the Contracting State in which the defendant is domiciled shall also have jurisdiction, provided that the tenant is a natural person and neither party is domiciled in the Contracting State in which the property is situated;

2. in proceedings which have as their object the validity of the constitution, the nullity or the dissolution of companies or other legal persons or associations of natural or legal persons, or the decisions of their organs, the courts of the Contracting State in which the company, legal person or association has its seat;

3. in proceedings which have as their object the validity of entries in public registers, the courts of the Contracting State in which the register is kept;

4. in proceedings concerned with the registration or validity of patents, trade marks, designs, or other similar rights required to be deposited or registered, the courts of the Contracting State in which the deposit or registration has been applied for, has taken place or is under the terms of an international convention deemed to have taken place;

5. in proceedings concerned with the enforcement of judgments, the courts of the Contracting State in which the judgment has been or is to be enforced.

Section 6 **Prorogation of jurisdiction**

Article 17

1. If the parties, one or more of whom is domiciled in a Contracting State, have agreed that a court or the courts of a Contracting State are to have jurisdiction to settle any disputes which have arisen or which may arise in connection with a particular legal relationship, that court or those courts shall have exclusive jurisdiction. Such an agreement conferring jurisdiction shall be either:

b) dock skall, om talan avser avtal om nyttjanderätt till fast egendom för tillfälligt privat bruk under en tid av högst sex på varandra följande månader, också domstolarna i den konventionsstat där svaranden har hemvist vara behöriga under förutsättning att nyttjanderättshavaren är en fysisk person och ingendera parten har hemvist i den konventionsstat där egendomen är belägen;

2. om talan avser giltighet, ogiltighet eller upplösning av bolag eller andra juridiska personer eller beslut av deras organ, domstolarna i den konventionsstat där den juridiska personen har sitt säte;

3. om talan avser giltigheten av inskrivningar i offentliga register, domstolarna i den konventionsstat där registret förs;

4. om talan avser registrering eller giltighet av patent, varumärken, mönster och liknande rättigheter för vilka krävs deposition eller registrering, domstolarna i den konventionsstat där deposition eller registrering har begärts eller har ägt rum eller – på grund av bestämmelserna i en internationell konvention – anses ha ägt rum;

5. om talan avser verkställighet av domar, domstolarna i den konventionsstat där domen har verkställts eller skall verkställas.

Avsnitt 6

Avtal om domstols behörighet

Artikel 17

1. Om parterna har träffat avtal om att en domstol eller domstolarna i en konventionsstat skall vara behöriga att avgöra en redan uppkommen tvist eller framtida tvister i anledning av ett bestämt rättsförhållande, och minst en av parterna har hemvist i en konventionsstat, skall endast den domstolen eller domstolarna i den staten vara behöriga. Ett sådant avtal skall vara antingen:

a) par écrit ou verbalement avec confirmation écrite, soit

b) sous une forme qui soit conforme aux habitudes que les parties ont établies entre elles, soit

c) dans le commerce international, sous une forme qui soit conforme à un usage dont les parties avaient connaissance ou étaient censées avoir connaissance et qui est largement connu et régulièrement observé dans ce type de commerce par les parties à des contrats du même type dans la branche commerciale considérée.

Lorsqu'une telle convention est conclue par des parties dont aucune n'a son domicile sur le territoire d'un Etat contractant, les tribunaux des autres Etats contractants ne peuvent connaître du différend tant que le tribunal ou les tribunaux désignés n'ont pas décliné leur compétence.

2. Le tribunal ou les tribunaux d'un Etat contractant auxquels l'acte constitutif d'un trust attribue compétence sont exclusivement compétents pour connaître d'une action contre un fondateur, un trustee ou un bénéficiaire d'un trust, s'il s'agit de relations entre ces personnes ou de leurs droits ou obligations dans le cadre du trust.

3. Les conventions attributives de juridiction ainsi que les stipulations similaires d'actes constitutifs de trust sont sans effet si elles sont contraires aux dispositions des articles 12 et 15 ou si les tribunaux à la compétence desquels elles dérogent sont exclusivement compétents en vertu de l'article 16.

4. Si une convention attributive de juridiction n'a été stipulée qu'en faveur de l'une des parties, celle-ci conserve le droit de saisir tout autre tribunal compétent en vertu de la présente convention.

5. En matière de contrats individuels de travail, les conventions attributives de juridiction ne produisent leurs effets que si elles sont postérieures à la naissance du différend.

Article 18

Outre les cas où sa compétence résulte d'autres dispositions de la présente conven-

(a) in writing or evidenced in writing, or

(b) in a form which accords with practices which the parties have established between themselves, or

(c) in international trade or commerce, in a form which accords with a usage of which the parties are or ought to have been aware and which in such trade or commerce is widely known to, and regularly observed by, parties to contracts of the type involved in the particular trade or commerce concerned.

Where such an agreement is concluded by parties, none of whom is domiciled in a Contracting State, the courts of other Contracting States shall have no jurisdiction over their disputes unless the court or courts chosen have declined jurisdiction.

2. The court or courts of a Contracting State on which a trust instrument has conferred jurisdiction shall have exclusive jurisdiction in any proceedings brought against a settlor, trustee or beneficiary, if relations between these persons or their rights or obligations under the trust are involved.

3. Agreements or provisions of a trust instrument conferring jurisdiction shall have no legal force if they are contrary to the provisions of Articles 12 or 15, or if the courts whose jurisdiction they purport to exclude have exclusive jurisdiction by virtue of Article 16.

4. If an agreement conferring jurisdiction was concluded for the benefit of only one of the parties, that party shall retain the right to bring proceedings in any other court which has jurisdiction by virtue of this Convention.

5. In matters relating to individual contracts of employment an agreement conferring jurisdiction shall have legal force only if it is entered into after the dispute has arisen.

Article 18

Apart from jurisdiction derived from other provisions of this Convention, a court of a

a) skriftligt eller också muntligt och skriftligen bekräftat, eller

b) i en form som överensstämmer med praxis som parterna har utbildat mellan sig, eller

c) i internationell handel, i en form som överensstämmer med handelsbruk eller annan sedvänja som parterna kände till eller borde ha känt till och som är allmänt känd och regelmässigt iakttas av parter i avtal av föreliggande typ vid det ifrågavarande slaget av handel.

Om ett sådant avtal har ingåtts mellan parter av vilka ingen har hemvist i en konventionsstat, är domstolarna i andra konventionsstater inte behöriga att pröva tvisten så länge den eller de utvalda domstolarna inte har förklarat sig obehöriga.

2. Den domstol eller de domstolar i en konventionsstat som enligt en handling varigenom en "trust" har bildats är behörig domstol har exklusiv behörighet vid talan som väcks mot en instiftare, "trustee" eller insatt förmånstagare till en "trust", om saken angår förhållandet mellan dessa personer eller deras rättigheter eller skyldigheter inom ramen för "trusten".

3. Avtal om domstols behörighet eller motsvarande bestämmelser i en handling varigenom en "trust" har bildats, har ingen verkan om de strider mot bestämmelserna i artiklarna 12 eller 15, eller om de domstolar vars behörighet de utesluter har exklusiv behörighet enligt artikel 16.

4. Om ett avtal om domstols behörighet har träffats till förmån för endast en av parterna, behåller den parten sin rätt att väcka talan vid varje annan domstol som är behörig enligt denna konvention.

5. I mål om anställningsavtal är avtal om domstols behörighet giltigt endast om det har ingåtts efter tvistens uppkomst.

Artikel 18

Utöver den behörighet som en domstol i en konventionsstat har enligt andra bestämmel-

tion, le juge d'un Etat contractant devant lequel le défendeur comparaît est compétent. Cette règle n'est pas applicable si la comparution a pour objet de contester la compétence ou s'il existe une autre juridiction exclusivement compétente en vertu de l'article 16.

Section 7
Vérification de la compétence et de la recevabilité

Article 19

Le juge d'un Etat contractant, saisi à titre principal d'un litige pour lequel une juridiction d'un autre Etat contractant est exclusivement compétente en vertu de l'article 16, se déclare d'office incompétent.

Article 20

Lorsque le défendeur domicilié sur le territoire d'un Etat contractant est attiré devant une juridiction d'un autre Etat contractant et ne comparaît pas, le juge se déclare d'office incompétent si sa compétence n'est pas fondée aux termes de la présente convention.

Le juge est tenu de surseoir à statuer aussi longtemps qu'il n'est pas établi que ce défendeur a été mis à même de recevoir l'acte introductif d'instance ou un acte équivalent en temps utile pour se défendre ou que toute diligence a été faite à cette fin.

Les dispositions de l'alinéa précédent seront remplacées par celles de l'article 15 de la convention de La Haye, du 15 novembre 1965, relative à la signification et à la notification à l'étranger des actes judiciaires et extra-judiciaires en matière civile ou commerciale, si l'acte introductif d'instance a dû être transmis en exécution de cette convention.

Contracting State before whom a defendant enters an appearance shall have jurisdiction. This rule shall not apply where appearance was entered solely to contest the jurisdiction, or where another court has exclusive jurisdiction by virtue of Article 16.

Section 7
Examination as to jurisdiction and admissibility

Article 19

Where a court of a Contracting State is seized of a claim which is principally concerned with a matter over which the courts of another Contracting State have exclusive jurisdiction by virtue of Article 16, it shall declare of its own motion that it has no jurisdiction.

Article 20

Where a defendant domiciled in one Contracting State is sued in a court of another Contracting State and does not enter an appearance, the court shall declare of its own motion that it has no jurisdiction unless its jurisdiction is derived from the provisions of this Convention.

The court shall stay the proceedings so long as it is not shown that the defendant has been able to receive the document instituting the proceedings or an equivalent document in sufficient time to enable him to arrange for his defence, or that all necessary steps have been taken to this end.

The provisions of the foregoing paragraph shall be replaced by those of Article 15 of the Hague Convention of 15 November 1965 on the service abroad of judicial and extrajudicial documents in civil or commercial matters, if the document instituting the proceedings or notice thereof had to be transmitted abroad in accordance with that Convention.

ser i denna konvention, är domstolen behörig om svaranden går i svaromål inför denna. Detta gäller dock inte om svaranden gick i svaromål endast för att bestrida domstolens behörighet eller om en annan domstol har exklusiv behörighet enligt artikel 16.

Avsnitt 7

Prövning av behörighetsfrågan och av frågan om målet kan tas upp

Artikel 19

Om talan som väcks vid en domstol i en konventionsstat gäller en tvist som domstol i en annan konventionsstat är exklusivt behörig att pröva enligt artikel 16, skall domstolen självmant förklara sig obehörig.

Artikel 20

Om talan väcks i en konventionsstat mot en svarande som har hemvist i en annan konventionsstat, och svaranden inte går i svaromål, skall domstolen självmant förklara sig obehörig, såvida den inte är behörig enligt bestämmelserna i denna konvention.

Domstolen skall låta handläggningen av målet vila till dess att det har klarlagts att svaranden har haft möjlighet att få del av stämningsansökan eller motsvarande handling i så god tid att han kunnat förbereda sitt svaromål eller att alla nödvändiga åtgärder för detta syfte har vidtagits.

I stället för bestämmelserna i föregående stycke gäller bestämmelserna i artikel 15 i Haagkonventionen den 15 november 1965 om delgivning i utlandet av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur, om stämningsansökan eller underrättelse därom skall översändas utomlands i enlighet med nämnda konvention.

Section 8 **Litispendance et connexité**

Article 21

Lorsque des demandes ayant le même objet et la même cause sont formées entre les mêmes parties devant des juridictions d'Etats contractants différents, la juridiction saisie en second lieu sursoit d'office à statuer jusqu'à ce que la compétence du tribunal premier saisi soit établie.

Lorsque la compétence du tribunal premier saisi est établie, le tribunal saisi en second lieu se dessaisit en faveur de celui-ci.

Article 22

Lorsque des demandes connexes sont formées devant des juridictions d'Etats contractants différents et sont pendantes au premier degré, la juridiction saisie en second lieu peut surseoir à statuer.

Cette juridiction peut également se dessaisir, à la demande de l'une des parties, à condition que sa loi permette la jonction d'affaires connexes et que le tribunal premier saisi soit compétent pour connaître des deux demandes.

Sont connexes, au sens du présent article, les demandes liées entre elles par un rapport si étroit qu'il y a intérêt à les instruire et à juger en même temps afin d'éviter des solutions qui pourraient être inconciliables si les causes étaient jugées séparément.

Article 23

Lorsque les demandes relèvent de la compétence exclusive de plusieurs juridictions, le dessaisissement a lieu en faveur de la juridiction première saisie.

Section 9 **Mesures provisoires et conservatoires**

Article 24

Les mesures provisoires ou conservatoires prévues par la loi d'un Etat contractant peu-

Section 8 **Lis Pendens – related actions**

Article 21

Where proceedings involving the same cause of action and between the same parties are brought in the courts of different Contracting States, any court other than the court first seised shall of its own motion stay its proceedings until such time as the jurisdiction of the court first seised is established.

Where the jurisdiction of the court first seised is established, any court other than the court first seised shall decline jurisdiction in favour of that court.

Article 22

Where related actions are brought in the courts of different Contracting States, any court other than the court first seised may, while the actions are pending at first instance, stay its proceedings.

A court other than the court first seised may also, on the application of one of the parties, decline jurisdiction if the law of that court permits the consolidation of related actions and the court first seised has jurisdiction over both actions.

For the purposes of this Article, actions are deemed to be related where they are so closely connected that it is expedient to hear and determine them together to avoid the risk of irreconcilable judgments resulting from separate proceedings.

Article 23

Where actions come within the exclusive jurisdiction of several courts, any court other than the court first seised shall decline jurisdiction in favour of that court.

Section 9 **Provisional, including protective, measures**

Article 24

Application may be made to the courts of a Contracting State for such provisional, includ-

Avsnitt 8

Litispensens och mål som har samband med varandra

Artikel 21

Om talan väcks vid domstolar i olika konventionsstater rörande samma sak och målen gäller samma parter, skall varje domstol utom den vid vilken talan först väckts självmant låta handläggningen av målet vila till dess att det har fastställts att den domstol vid vilken talan först väckts är behörig.

När det har fastställts att den domstol vid vilken talan först väckts är behörig, skall övriga domstolar självmant avvisa talan till förmån för den domstolen.

Artikel 22

Om käromål som har samband med varandra är väckta vid domstolar i olika konventionsstater och målen prövas i första instans, får varje domstol utom den vid vilken talan först väckts låta handläggningen av målet vila.

Annan domstol än den vid vilken talan först väckts får också avvisa talan på begäran av en av parterna, om dess lag tillåter förening av mål som har samband med varandra och den domstol vid vilken talan först väckts är behörig att pröva båda käromålen.

Vid tillämpningen av denna artikel skall käromål anses ha samband med varandra om de är så förenade att en gemensam handläggning och dom är påkallad för att undvika att oförenliga domar meddelas som en följd av att käromålen prövas i olika rättegångar.

Artikel 23

Om flera domstolar är exklusivt behöriga, skall varje domstol utom den vid vilken talan först väckts förklara sig obehörig till förmån för den domstolen.

Avsnitt 9

Interimistiska åtgärder, däribland säkerhetsåtgärder

Artikel 24

Interimistiska åtgärder, däribland säkerhetsåtgärder, som kan vidtas enligt lagen i en

vent être demandées aux autorités judiciaires de cet Etat, même si, en vertu de la présente convention, une juridiction d'un autre Etat contractant est compétente pour connaître du fond.

TITRE III RECONNAISSANCE ET EXECUTION

Article 25

On entend par décision, au sens de la présente convention, toute décision rendue par une juridiction d'un Etat contractant quelle que soit la dénomination qui lui est donnée, telle qu'arrêt, jugement, ordonnance ou mandat d'exécution, ainsi que la fixation par le greffier du montant des frais du procès.

Section première Reconnaissance

Article 26

Les décisions rendues dans un Etat contractant sont reconnues dans les autres Etats contractants, sans qu'il soit nécessaire de recourir à aucune procédure.

En cas de contestation, toute partie intéressée qui invoque la reconnaissance à titre principal peut faire constater, selon la procédure prévue aux sections 2 et 3 du présent titre, que la décision doit être reconnue.

Si la reconnaissance est invoquée de façon incidente devant une juridiction d'un Etat contractant, celle-ci est compétente pour en connaître.

Article 27

Les décisions ne sont pas reconnues:

1. si la reconnaissance est contraire à l'ordre public de l'Etat requis;
2. si l'acte introductif d'instance ou un acte équivalent n'a pas été signifié ou notifié au défendeur défaillant, régulièrement et en temps utile, pour qu'il puisse se défendre;

ing protective, measures as may be available under the law of that State, even if, under this Convention, the courts of another Contracting State have jurisdiction as to the substance of the matter.

TITLE III RECOGNITION AND ENFORCEMENT

Article 25

For the purposes of this Convention, "judgment" means any judgment given by a court or tribunal of a Contracting State, whatever the judgment may be called, including a decree, order, decision or writ of execution, as well as the determination of costs or expenses by an officer of the court.

Section 1 Recognition

Article 26

A judgment given in a Contracting State shall be recognised in the other Contracting States without any special procedure being required.

Any interested party who raises the recognition of a judgment as the principal issue in a dispute may, in accordance with the procedures provided for in Sections 2 and 3 of this Title, apply for a decision that the judgment be recognised.

If the outcome of proceedings in a court of a Contracting State depends on the determination of an incidental question of recognition that court shall have jurisdiction over that question.

Article 27

A judgment shall not be recognised:

1. if such recognition is contrary to public policy in the State in which recognition is sought;
2. where it was given in default of appearance, if the defendant was not duly served with the document which instituted the proceedings or with an equivalent document in

konventionsstat, får begäras hos domstolarna i den staten, även om domstol i en annan konventionsstat är behörig att pröva målet i sak enligt denna konvention.

AVDELNING III

ERKÄNNANDE OCH VERKSTÄLLIGHET

Artikel 25

I denna konvention förstås med dom varje avgörande som har meddelats av domstol i en konventionsstat oavsett dess rubricering, såsom dom, beslut eller förordnande om verkställighet, liksom domstolstjänstemans beslut i fråga om rättegångskostnader.

Avsnitt 1

Erkännande

Artikel 26

En dom som har meddelats i en konventionsstat skall erkännas i de andra konventionsstaterna utan att något särskilt förfarande behöver anlitas.

Om frågan om en dom skall erkännas eller inte är föremål för tvist, kan en part, som gör gällande att domen skall erkännas, genom att anlita det förfarande som föreskrivs i avsnitt 2 och 3 i denna avdelning, få fastställt att domen skall erkännas.

Om utgången av ett mål som handläggs vid en domstol i en konventionsstat är beroende av om en dom skall erkännas, är den domstolen behörig att pröva frågan om erkännande.

Artikel 27

En dom skall inte erkännas:

1. om ett erkännande skulle strida mot grunderna för rättsordningen (ordre public) i den stat där domen görs gällande;

2. om det är en tredsdom eller en annan dom som har meddelats mot en utebliven svarande och svaranden inte på rätt sätt har delgivits stämningsansökan eller motsvarande

3. si la décision est inconciliable avec une décision rendue entre les mêmes parties dans l'Etat requis;

4. si le tribunal de l'Etat d'origine, pour rendre sa décision, a, en tranchant une question relative à l'état ou à la capacité des personnes physiques, aux régimes matrimoniaux, aux testaments et aux successions, méconnu une règle de droit international privé de l'Etat requis, à moins que sa décision n'aboutisse au même résultat que s'il avait fait application des règles du droit international privé de l'Etat requis;

5. si la décision est inconciliable avec une décision rendue antérieurement dans un Etat non contractant entre les mêmes parties dans un litige ayant le même objet et la même cause, lorsque cette dernière décision réunit les conditions nécessaires à sa reconnaissance dans l'Etat requis.

Article 28

De même, les décisions ne sont pas reconnues si les dispositions des sections 3, 4 et 5 du titre II ont été méconnues ainsi que dans le cas prévu à l'article 59.

La reconnaissance d'une décision peut en outre être refusée dans l'un des cas prévus aux articles 54 ter paragraphe 3 et 57 paragraphe 4.

Lors de l'appréciation des compétences mentionnées aux alinéas précédents, l'autorité requise est liée par les constatations de fait sur lesquelles la juridiction de l'Etat d'origine a fondé sa compétence.

Sans préjudice des dispositions des premier et deuxième alinéas, il ne peut être procédé au contrôle de la compétence des juridictions de l'Etat d'origine; les règles relatives à la compétence ne concernent pas l'ordre public visé à l'article 27 point 1.

Article 29

En aucun cas, la décision étrangère ne peut faire l'objet d'une révision au fond.

sufficient time to enable him to arrange for his defence;

3. if the judgment is irreconcilable with a judgment given in a dispute between the same parties in the State in which recognition is sought;

4. if the court of the State of origin, in order to arrive at its judgment, has decided a preliminary question concerning the status or legal capacity of natural persons, rights in property arising out of a matrimonial relationship, wills or succession in a way that conflicts with a rule of the private international law of the State in which the recognition is sought, unless the same result would have been reached by the application of the rules of private international law of that State;

5. if the judgment is irreconcilable with an earlier judgment given in a non-contracting State involving the same cause of action and between the same parties, provided that this latter judgment fulfils the conditions necessary for its recognition in the State addressed.

Article 28

Moreover, a judgment shall not be recognised if it conflicts with the provisions of Sections 3, 4 or 5 of Title II or in a case provided for in Article 59.

A judgment may furthermore be refused recognition in any case provided for in Article 54B(3) or 57(4).

In its examination of the grounds of jurisdiction referred to in the foregoing paragraphs, the court or authority applied to shall be bound by the findings of fact on which the court of the State of origin based its jurisdiction.

Subject to the provisions of the first and second paragraphs, the jurisdiction of the court of the State of origin may not be reviewed; the test of public policy referred to in Article 27(1) may not be applied to the rules relating to jurisdiction.

Article 29

Under no circumstances may a foreign judgment be reviewed as to its substance.

handling i tillräcklig tid för att kunna förbereda sitt svaromål;

3. om domen är oförenlig med en dom som har meddelats i en tvist mellan samma parter i den stat där domen görs gällande;

4. om domstolen i ursprungsstaten i sin dom har tagit ställning till en fråga om en fysisk persons rättsliga ställning, rättskapacitet eller rättshandlingsförmåga, makars förmögenhetsförhållanden, arv eller testamente i strid med en internationellt privaträttslig bestämmelse i den stat där domen görs gällande, såvida inte resultatet skulle ha blivit detsamma om domstolen hade tillämpat sistnämnda stats internationellt privaträttsliga bestämmelser;

5. om domen är oförenlig med en dom som tidigare har meddelats i en icke-konventionsstat mellan samma parter och rörande samma sak, såvida den först meddelade domen uppfyller de nödvändiga villkoren för erkännande i den stat där domen görs gällande.

Artikel 28

En dom skall vidare inte erkännas om den strider mot bestämmelserna i avsnitt 3, 4 och 5 i avdelning II, och inte heller i de fall som avses i artikel 59.

Erkännande av en dom får också vägras i de fall som avses i artikel 54 B punkt 3 och artikel 57 punkt 4.

Vid den behörighetsprövning som åsyftas i de föregående styckena är den domstol eller myndighet som prövar frågan om erkännande bunden av de faktiska omständigheter som domstolen i ursprungsstaten har grundat sin behörighet på. Domstolens behörighet i ursprungsstaten får inte omprövas på andra grunder än som avses i första och andra styckena; behörighetsreglerna omfattas inte av de i artikel 27 punkt 1 åsyftade grunderna för rättsordningen.

Artikel 29

En utländsk dom får aldrig omprövas i sak.

Article 30

L'autorité judiciaire d'un Etat contractant, devant laquelle est invoquée la reconnaissance d'une décision rendue dans un autre Etat contractant, peut surseoir à statuer si cette décision fait l'objet d'un recours ordinaire.

L'autorité judiciaire d'un Etat contractant devant laquelle est invoquée la reconnaissance d'une décision rendue en Irlande ou au Royaume-Uni et dont l'exécution est suspendue dans l'Etat d'origine du fait de l'exercice d'un recours peut surseoir à statuer.

Section 2
Exécution

Article 31

Les décisions rendues dans un Etat contractant et qui y sont exécutoires sont mises à exécution dans un autre Etat contractant après y avoir été déclarées exécutoires sur requête de toute partie intéressée.

Toutefois, au Royaume-Uni, ces décisions sont mises à exécution en Angleterre et au Pays de Galles, en Ecosse ou en Irlande du Nord, après avoir été enregistrées, en vue de leur exécution, sur requête de toute partie intéressée, dans l'une ou l'autre de ces parties du Royaume-Uni, suivant le cas.

Article 32

1. La requête est présentée:
 - en Belgique, au tribunal de première instance ou rechtbank van eerste aanleg,
 - au Danemark, au byret,
 - en République fédérale d'Allemagne, au président d'une chambre du Landgericht,
 - en Grèce, au μονομελές πρωτοδικείο,
 - en Espagne, au Juzgado de Primera Instancia,
 - en France, au président du tribunal de grande instance,
 - en Irlande, à la High Court,
 - en Islande, à la héraðsdómari,

Article 30

A court of a Contracting State in which recognition is sought of a judgment given in another Contracting State may stay the proceedings if an ordinary appeal against the judgment has been lodged.

A court of a Contracting State in which recognition is sought of a judgment given in Ireland or the United Kingdom may stay the proceedings if enforcement is suspended in the State of origin by reason of an appeal.

Section 2
Enforcement

Article 31

A judgment given in a Contracting State and enforceable in that State shall be enforced in another Contracting State when, on the application of any interested party, it has been declared enforceable there.

However, in the United Kingdom, such a judgment shall be enforced in England and Wales, in Scotland, or in Northern Ireland when, on the application of any interested party, it has been registered for enforcement in that part of the United Kingdom.

Article 32

1. The application shall be submitted:
 - in Belgium, to the tribunal de première instance or rechtbank van eerste aanleg,
 - in Denmark, to the byret,
 - in the Federal Republic of Germany, to the presiding judge of a chamber of the Landgericht,
 - in Greece, to the μονομελές πρωτοδικείο,
 - in Spain, to the Juzgado de Primera Instancia,
 - in France, to the presiding judge of the tribunal de grande instance,
 - in Ireland, to the High Court,
 - in Iceland, to the héraðsdómari,

Artikel 30

Om det vid domstol i en konventionsstat görs gällande att en dom som har meddelats i en annan konventionsstat skall erkännas, får domstolen låta handläggningen av målet vila om ändring i domen har sökts genom anlitande av ordinära rättsmedel.

Om det vid domstol i en konventionsstat görs gällande att en dom som har meddelats i Irland eller Storbritannien och Nordirland skall erkännas, får domstolen låta handläggningen av målet vila om verkställighet av domen har uppskjutits i ursprungsstaten på grund av att ändring i domen har sökts.

Avsnitt 2 **Verkställighet**

Artikel 31

En dom som har meddelats i en konventionsstat och som är verkställbar i den staten skall verkställas i en annan konventionsstat sedan domen, på ansökan av part, har förklarats vara verkställbar där.

I Storbritannien och Nordirland skall sådana domar dock verkställas i England och Wales, i Skottland eller i Nordirland sedan domen, på ansökan av part, har registrerats för verkställighet i den delen av Storbritannien och Nordirland.

Artikel 32

1. Ansökan om verkställighet skall göras:
 - i Belgien, vid tribunal de première instance eller rechtbank van eerste aangleeg,
 - i Danmark, vid byretten,
 - i Förbundsrepubliken Tyskland, hos ordföranden i en avdelning av Landgericht,
 - i Grekland, vid μονομελές πρωτοδικείο,
 - i Spanien, vid Juzgado de Primera Instancia,
 - i Frankrike, hos ordföranden i tribunal de grande instance,
 - i Irland, vid High Court,
 - i Island, hos héraðsdómari,

- en Italie, à la corte d'appello,
- au Luxembourg, au président du tribunal d'arrondissement,
- aux Pays-Bas, au président de l'arrondissementsrechtbank,
- en Norvège, au herredsrett ou byrett en tant que namsrett,
- en Autriche, au Landesgericht ou au Kreisgericht,
- au Portugal, au Tribunal Judicial de Círculo,
- en Suisse,

a) s'il s'agit de décisions portant condamnation à payer une somme d'argent, au juge de la mainlevée/Rechtsöffnungsrichter/giudice competente a pronunciare sul rigetto dell'opposizione, dans le cadre de la procédure régie par les articles 80 et 81 de la loi fédérale sur la poursuite pour dettes et la faillite/Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs/legge federale sulla esecuzione e sul fallimento,

b) s'il s'agit de décisions qui ne portent pas condamnation à payer une somme d'argent, au juge cantonal d'exequatur compétent/zuständiger kantonaler Vollstreckungsrichter/giudice cantonale competente a pronunciare l'exequatur,

- en Finlande, au ulosotonhaltija/överexekutor,
- en Suède, au Svea hovrätt,
- au Royaume-Uni:

a) en Angleterre et au Pays de Galles, à la High Court of Justice ou, s'il s'agit d'une décision en matière d'obligation alimentaire, à la Magistrates' court sisie par l'intermédiaire du Secretary of State;

b) en Ecosse, à la Court of Session ou, s'il s'agit d'une décision en matière d'obligation alimentaire, à la Sheriff Court, sisie par l'intermédiaire du Secretary of State;

c) en Irlande du Nord, à la High Court of Justice ou, s'il s'agit d'une décision en matière d'obligation alimentaire, à la Magistrates' Court sisie par l'intermédiaire du Secretary of State.

2. La juridiction territorialement compétente est déterminée par le domicile de la partie contre laquelle l'exécution est demandée.

- in Italy, to the corte d'appello,
- in Luxembourg, to the presiding judge of the tribunal d'arrondissement,
- in the Netherlands, to the presiding judge of the arrondissementsrechtbank,
- in Norway, to the herredsrett or byrett as namsrett,
- in Austria, to the Landesgericht or the Kreisgericht,
- in Portugal, to the Tribunal Judicial de Circulo,
- in Switzerland:

(a) in respect of judgments ordering the payment of a sum of money, to the juge de la mainlevée/Rechtsöffnungsrichter/giudice competente a pronunciare sul rigetto dell'opposizione, within the framework of the procedure governed by Articles 80 and 81 of the loi fédérale sur la poursuite pour dettes et la faillite/Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs/legge federale sulla esecuzione e sul fallimento,

(b) in respect of judgments ordering a performance other than the payment of a sum of money, to the juge cantonal d'exequatur compétent/zuständiger kantonaler Vollstreckungsrichter/giudice cantonale competente a pronunciare l'exequatur,

- in Finland, to the ulosotonhaltija/överexekutor,
- in Sweden, to the Svea hovrätt,
- in the United Kingdom:

(a) in England and Wales, to the High Court of Justice, or in the case of a maintenance judgment to the Magistrates' Court on transmission by the Secretary of State.

(b) in Scotland, to the Court of Session, or in the case of a maintenance judgment to the Sheriff Court on transmission by the Secretary of State;

(c) in Northern Ireland, to the High Court of Justice, or in the case of a maintenance judgment to the Magistrates' Court on transmission by the Secretary of State.

2. The jurisdiction of local courts shall be determined by reference to the place of domicile of the party against whom enforcement is

- i Italien, vid corte d'appello,
- i Luxemburg, hos ordföranden i tribunal d'arrondissement,
- i Nederländerna, hos ordföranden i arrondissementsrechtbank,
- i Norge, vid herredsrett eller byrett, som namsrett
- i Österrike, vid Landesgericht eller vid Kreisgericht,
- i Portugal, vid Tribunal Judicial de Circulo,

– i Schweiz:

a) beträffande domar som innebär en förpliktelse att betala en summa pengar, hos juge de la mainlevée/Rechtsöffnungsrichter/giudice competente a pronunciare sul rigetto dell' opposizione, inom ramen för det förfarande som regleras i artiklarna 80 och 81 i loi fédérale sur la poursuite pour dettes et la faillite/Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs/legge federale sulla escuzione e sul fallimento,

b) beträffande domar som innebär andra förpliktelser än betalning av en summa pengar, hos juge cantonal d'exequatur compétent/zuständiger kantonaler Vollstreckungsrichter/giudice cantonale competente a pronunciare l'exequatur,

– i Finland, hos överexekutor,

– i Sverige, vid Svea hovrätt,

– i Storbritannien och Nordirland:

a) i England och Wales vid High Court of Justice eller, i fråga om domar om underhållsskyldighet, vid Magistrates' Court genom förmedling av Secretary of State;

b) i Skottland, vid Court of Session eller, i fråga om domar om underhållsskyldighet, vid Sheriff Court genom förmedling av Secretary of State;

c) i Nordirland vid High Court of Justice eller, i fråga om domar om underhållsskyldighet, vid Magistrates' Court genom förmedling av Secretary of State.

2. Den lokala behörigheten skall bestämmas efter gäldenärens hemvist. Om denne inte har hemvist i den stat där verkställighet be-

Si cette partie n'est pas domiciliés sur le territoire de l'Etat requis la compétence est déterminée par le lieu de l'exécution.

Article 33

Les modalités du dépôt de la requête sont déterminées par la loi de l'Etat requis.

Le requérant doit faire élection de domicile dans le ressort de la juridiction saisie. Toutefois, si la loi de l'Etat requis ne connaît pas l'élection de domicile, le requérant désigne un mandataire ad litem.

Les document mentionnés aux articles 46 et 47 sont joints à la requête.

Article 34

La juridiction saisie de la requête statue à bref délai, sans que la partie contre laquelle l'exécution est demandée puisse, en cet état de la procédure, présenter d'observation.

La requête ne peut être rejetée que pour l'un des motifs prévus aux articles 27 et 28.

En aucun cas, la décision étrangère ne peut faire l'objet d'une révision au fond.

Article 35

La décision rendue sur requête est aussitôt portée à la connaissance du requérant, à la diligence du greffier, suivant les modalités déterminées par la loi de l'Etat requis.

Article 36

Si l'exécution est autorisée, la partie contre laquelle l'exécution est demandée peut former un recours contre la décision dans le mois de sa signification.

Si cette partie est domiciliés dans un Etat contractant autre que celui où la décision qui autorise l'exécution a été rendue, le délai est de deux mois et court du jour où la signifi-

cation est demandée. If he is not domiciled in the State in which enforcement is sought, it shall be determined by reference to the place of enforcement.

Article 33

The procedure for making the application shall be governed by the law of the State in which enforcement is sought.

The applicant must give an address for service of process within the area of jurisdiction of the court applied to. However, if the law of the State in which enforcement is sought does not provide for the furnishing of such an address, the applicant shall appoint a representative ad litem.

The documents referred to in Articles 46 and 47 shall be attached to the application.

Article 34

The court applied to shall give its decision without delay; the party against whom enforcement is sought shall not at this stage of the proceedings be entitled to make any submissions on the application.

The application may be refused only for one of the reasons specified in Articles 27 and 28.

Under no circumstances may the foreign judgment be reviewed as to its substance.

Article 35

The appropriate officer of the court shall without delay bring the decision given on the application to the notice of the applicant in accordance with the procedure laid down by the law of the State in which enforcement is sought.

Article 36

If enforcement is authorised, the party against whom enforcement is sought may appeal against the decision within one month of service thereof.

If that party is domiciled in a Contracting State other than that in which the decision authorising enforcement was given, the time for appealing shall be two months and shall run

gärs, skall behörigheten bestämmas efter den plats där verkställighet skall ske.

Artikel 33

Förfarandet vid ansökan om verkställighet regleras av lagen i den stat där verkställighet begärs.

Sökanden skall uppge en delgivningsadress inom den domstols domkrets där ansökningen görs. Om lagen i den staten inte föreskriver en sådan delgivningsadress, skall sökanden i stället utse ett ombud i saken.

De handlingar som anges i artiklarna 46 och 47 skall bifogas ansökan.

Artikel 34

Den domstol som prövar ansökningen skall avgöra frågan snarast; i detta skede av förfarandet skall motparten inte ges tillfälle att yttra sig över ansökan.

Ansökningen får avslås endast på någon av de i artiklarna 27 och 28 angivna grunderna.

Den utländska domen får aldrig omprövas i sak.

Artikel 35

En behörig domstolstjänsteman skall snarast, på det sätt som föreskrivs i verkställighetsstaten, underrätta sökanden om det avgörande som har meddelats med anledning av ansökningen.

Artikel 36

Om verkställighet medges, kan motparten söka ändring av avgörandet inom en månad från det att han delgavs detta.

Om ändringssökanden har hemvist i annan konventionsstat än den där avgörandet att medge verkställighet meddelades, skall fristen för att söka ändring vara två månader och löpa

tion a été faite à personne ou à domicile. Ce délai ne comporte pas de prorogation à raison de la distance.

Article 37

1. Le recours est porté, selon les règles de la procédure contradictoire:

- en Belgique, devant le tribunal de première instance ou la rechtbank van eerste aanleg,
- au Danemark, devant le landsret,
- en République fédérale d'Allemagne, devant l'Oberlandesgericht,
- en Grèce, devant l'ΕΘΕΤΕΙΟ
- en Espagne, devant L'Audiencia Provincial,
- en France, devant la cour d'appel,
- en Irlande, devant la High Court,
- en Islande, devant le héraðsdómari,
- en Italie, devant la corte d'appello,
- au Luxembourg, devant la Cour supérieure de justice siégeant en matière d'appel civil,
- aux Pays-Bas, devant l'arrondissementsrechtbank,
- en Norvège, devant le lagmannsrett,
- en Autriche, devant le Landesgericht ou le Kreisgericht,
- au Portugal, devant le Tribunal da Relação,
- en Suisse, devant le tribunal cantonal/Kantonsgericht/tribunale cantonale,
- en Finlande, devant le hovioikeus/hovrätt,
- en Suède, devant le Svea hovrätt,
- au Royaume-Uni:

a) en Angleterre et au Pays de Galles, devant la High Court of Justice ou, s'il s'agit d'une décision en matière d'obligation alimentaire, devant la Magistrates' Court;

b) en Ecosse, devant la Court of Session ou, s'il s'agit d'une décision en matière d'obligation alimentaire, devant la Sheriff Court;

c) en Irlande du Nord, devant la High Court of Justice ou, s'il s'agit d'une décision en matière d'obligation alimentaire, devant la Magistrates' Court.

from the date of service, either on him in person or at his residence. No extension of time may be granted on account of distance.

Article 37

1. An appeal against the decision authorising enforcement shall be lodged in accordance with the rules governing procedure in contentious matters:

- in Belgium, with the tribunal de première instance or rechtbank van eerste aanleg,
- in Denmark, with the landsret,
- in the Federal Republic of Germany, with the Oberlandesgericht,
- in Greece, with the ΕΘΕΤΕΙΟ
- in Spain, with the Audiencia Provincial,
- in France, with the cour d'appel,
- in Ireland, with the High Court,
- in Iceland, with the héraðsdómari,
- in Italy, with the corte d'appello,
- in Luxembourg, with the Cour supérieure de justice sitting as a court of civil appeal,
- in the Netherlands, with the arrondissementsrechtbank,
- in Norway, with the lagmannsrett,
- in Austria, with the Landesgericht or the Kreisgericht,
- in Portugal, with the Tribunal da Relação,
- in Switzerland, with the tribunal cantonal/Kantonsgericht/tribunale cantonale,
- in Finland, with the hovioikeus/hovrätt,
- in Sweden, with the Svea hovrätt,
- in the United Kingdom:

(a) in England and Wales, with the High Court of Justice, or in the case of a maintenance judgment with the Magistrates' Court,

(b) in Scotland, with the Court of Session, or in the case of a maintenance judgment with the Sheriff Court,

(c) in Northern Ireland, with the High Court of Justice, or in the case of a maintenance judgment with the Magistrates' Court.

från den dag då beslutet delgavs honom, an-
tingen personligen eller i hans bostad. Fristen
får inte förlängas på grund av långt avstånd.

Artikel 37

1. Ansökan om ändring av ett avgörande
som medger verkställighet skall göras enligt de
bestämmelser som gäller för kontradiktorisk
tvistemålsprocess:

– i Belgien, vid tribunal de première in-
stance eller rechtbank van eerste aanleg,

– i Danmark, vid landsretten,

– i Förbundsrepubliken Tyskland, vid
Oberlandesgericht,

– i Grekland, vid εφετειο,

– i Spanien, vid Audiencia Provincial,

– i Frankrike, vid Cour d'appel,

– i Irland, vid High Court,

– i Island, hos héraðsdómari,

– i Italien, vid corte d'appello,

– i Luxemburg, vid Cour supérieure de jus-
tice som överinstans i tvistemål,

– i Nederländerna, vid arrondissements-
rechtbank,

– i Norge, vid lagmannsrett,

– i Österrike, vid Landesgericht eller vid
Kreisgericht,

– i Portugal, vid Tribunal de Relação,

– i Schweiz, vid tribunal cantonal/Kantons-
gericht/tribunale cantonale,

– i Finland, vid hovrätten,

– i Sverige, vid Svea hovrätt,

– i Storbritannien och Nordirland,

a) i England och Wales, vid High Court of
Justice eller, i fråga om domar om underhålls-
skyldighet, vid Magistrates' Court;

b) i Skottland, vid Court of Session eller, i
fråga om domar om underhållsskyldighet, vid
Sheriff Court;

c) i Nordirland, vid High Court of Justice el-
ler, i fråga om domar om underhållsskyldig-
het, vid Magistrates' Court.

2. La décision rendue sur le recours ne peut faire l'objet:

- en Belgique, en Grèce, en Espagne, en France, en Italie, au Luxembourg et aux Pays-Bas, que d'un pourvoi en cassation,
- au Danemark, que d'un recours devant le højesteret, avec l'autorisation du ministre de la justice,
- en République fédérale d'Allemagne, que d'une Rechtsbeschwerde,
- en Irlande, que d'un recours sur un point de droit devant la Supreme Court,
- en Islande, que d'un recours devant le Hæstiréttur,
- en Norvège, que d'un recours (kjæremål ou anke) devant le Høyesteretts Kjaeremålsutvalg ou Høyesterett,
- en Autriche, dans le cas d'un recours, que du Revisionsrekurs et, dans le cas d'une opposition, que du recours (Berufung) avec la faculté éventuelle d'une Revision,
- au Portugal, que d'un recours sur un point de droit,
- en Suisse, que d'un recours de droit public devant le tribunal fédéral/staatsrechtliche Beschwerde beim Bundesgericht/ricorso di diritto pubblico davanti al tribunale federale,
- en Finlande, que d'un recours devant le korkein oikeus/högsta domstolen,
- en Suède, que d'un recours devant le högsta domstolen,
- au Royaume-Uni, que d'un seul recours sur un point de droit.

Article 38

La juridiction saisie du recours peut, à la requête de la partie qui l'a formé, surseoir à statuer, si la décision étrangère fait, dans l'Etat d'origine, l'objet d'un recours ordinaire ou si le délai pour le former n'est pas expiré; dans ce dernier cas, la juridiction peut impartir un délai pour former ce recours.

Lorsque la décision a été rendue en Irlande ou au Royaume-Uni, toute voie de recours prévue dans l'Etat d'origine est considérée

2. The judgment given on the appeal may be contested only:

- in Belgium, Greece, Spain, France, Italy, Luxembourg and in the Netherlands, by an appeal in cassation,
- in Denmark, by an appeal to the højesteret, with the leave of the Minister of Justice,
- in the Federal Republic of Germany, by a Rechtsbeschwerde,
- in Ireland, by an appeal on a point of law to the Supreme Court,
- in Iceland, by an appeal to the Hæstiréttur,
- in Norway, by an appeal (kjærmål or anke) to the Høyesteretts Kjaeremålsutvalg or Høyesterett,
- in Austria, in the case of an appeal, by a Revisionsrekurs and, in the case of opposition proceedings, by a Berufung with the possibility of a Revision,
- in Portugal, by an appeal on a point of law,
- in Switzerland, by a recours de droit public devant le tribunal fédéral/staatsrechtliche Beschwerde beim Bundesgericht/ricorso di diritto pubblico davanti al tribunale federale,
- in Finland, by an appeal to the korkein oikeus/högsta domstolen,
- in Sweden, by an appeal to the högsta domstolen,
- in the United Kingdom, by a single further appeal on a point of law.

Article 38

The court with which the appeal under the first paragraph of Article 37 is lodged may, on the application of the appellant, stay the proceedings if an ordinary appeal has been lodged against the judgment in the State of origin or if the time for such an appeal has not yet expired; in the latter case, the court may specify the time within which such an appeal is to be lodged.

Where the judgment was given in Ireland or the United Kingdom, any form of appeal available in the State of origin shall be treated

2. Mot det avgörande som meddelas med anledning av att ändring har sökts får talan endast föras:

- i Belgien, Grekland, Spanien, Frankrike, Italien, Luxemburg och Nederländerna genom kassationsbesvär,

- i Danmark, genom överklagande till højesteret efter tillstånd från justitieministern,

- i Förbundsrepubliken Tyskland, genom Rechtsbeschwerde,

- i Irland, genom överklagande av en rättsfråga till Supreme Court,

- i Island, genom överklagande till Hæstiréttur,

- i Norge, genom överklagande /kjæremål eller anke/ till Høyesteretts Kjæremålsutvalg eller Høyesterett,

- i Österrike, vid överklagande, genom Revisionsrekurs och, vid opposition, genom Berufung med möjlighet till Revision,

- i Portugal genom överklagande av en rättsfråga,

- i Schweiz, genom recours de droit public devant le tribunal fédéral/staatsrechtliche Beschwerde beim Bundesgericht/ricorso di diritto pubblico davanti al tribunale federale,

- i Finland genom överklagande till högsta domstolen,

- i Sverige, genom överklagande till högsta domstolen,

- i Storbritannien och Nordirland genom ett överklagande som avser en rättsfråga.

Artikel 38

Den domstol, som handlägger verkställighetsfrågan efter det att ändring har sökts enligt artikel 37 första stycket, får på begäran av klaganden låta handläggningen av målet vila, om talan mot domen har förts genom anlitande av ordinära rättsmedel i ursprungsstaten eller om tiden för sådan talan ännu inte har löpt ut; i sistnämnda fall får domstolen bestämma en tid inom vilken en sådan talan skall föras.

Om domen meddelades i Irland eller i Storbritannien och Nordirland skall varje form av överprövning som står till buds i ursprungssta-

comme un recours ordinaire pour l'application du premier alinéa.

Cette juridiction peut également subordonner l'exécution à la constitution d'une garantie qu'elle détermine.

Article 39

Pendant le délai du recours prévu à l'article 36 et jusqu'à ce qu'il ait été statué sur celui-ci, il ne peut être procédé qu'à des mesures conservatoires sur les biens de la partie contre laquelle l'exécution est demandée.

La décision qui accorde l'exécution emporte l'autorisation de procéder à ces mesures.

Article 40

1. Si sa requête est rejetée, le requérant peut former un recours:

- en Belgique, devant la cour d'appel ou le hof van beroep,
- au Danemark, devant le landsret,
- en République fédérale d'Allemagne, devant l'Oberlandesgericht,
- en Grèce, devant l'ερωτείο
- en Espagne, devant l'Audiencia Provincial,
- en France, devant la cour d'appel,
- en Irlande, devant la High Court,
- en Islande, devant le héraðsdómari,
- en Italie, devant la corte d'appello,
- au Luxembourg, devant la Cour supérieure de justice siégeant en matière d'appel civil,
- aux Pays-Bas, devant le gerechtshof,
- en Norvège, devant le lagmannsrett,
- en Autriche, devant le Landesgericht ou le Kreisgericht,
- au Portugal, devant le Tribunal da Relação,
- en Suisse, devant le tribunal cantonal/Kantonsgericht/tribunale cantonale,
- en Finlande, devant le hovioikeus/hovrätt,
- en Suède, devant le Svea hovrätt,

as an ordinary appeal for the purposes of the first paragraph.

The court may also make enforcement conditional on the provision of such security as it shall determine.

Article 39

During the time specified for an appeal pursuant to Article 36 and until any such appeal has been determined, no measures of enforcement may be taken other than protective measures taken against the property of the party against whom enforcement is sought.

The decision authorising enforcement shall carry with it the power to proceed to any such protective measures.

Article 40

1. If the application for enforcement is refused, the applicant may appeal:

- in Belgium, to the cour d'appel or hof van beroep,
- in Denmark, to the landsret,
- in the Federal Republic of Germany, to the Oberlandesgericht,
- in Greece, to the ερωτείο,
- in Spain, to the Audiencia Provincial,
- in France, to the cour d'appel,
- in Ireland, to the High Court,
- in Iceland, to the héraðsdómari,
- in Italy, to the corte d'appello,
- in Luxembourg, to the Cour supérieure de justice sitting as a court of civil appeal,
- in the Netherlands, to the gerechtshof,
- in Norway, to the lagmannsrett,
- in Austria, to the Landesgericht or the Kreisgericht,
- in Portugal, to the Tribunal da Relação,
- in Switzerland, to the tribunal cantonal/Kantonsgericht/tribunale cantonale,
- in Finland, to the hovioikeus/hovrätt,
- in Sweden, to the Svea hovrätt,

ten anses som en sådan talan mot domen med anlitande av ordinära rättsmedel som avses i första stycket.

Domstolen kan också göra verkställigheten beroende av att det ställs sådan säkerhet som domstolen bestämmer.

Artikel 39

Så länge den i artikel 36 angivna fristen för att söka ändring ännu inte har löpt ut och intill dess att beslut har meddelats med anledning av att ändring sökts, får inga andra åtgärder för verkställighet än säkerhetsåtgärder vidtas mot gäldenärens egendom.

Ett avgörande som medger verkställighet medför att sådana säkerhetsåtgärder får vidtas.

Artikel 40

1. Om en ansökan om verkställighet avslås, kan sökanden ansöka om ändring av avgörandet:

- ~ i Belgien, vid cour d'appel eller hof van beroep,

- ~ i Danmark, vid landsret,

- ~ i Förbundsrepubliken Tyskland, hos Oberlandesgericht,

- ~ i Grekland, vid ερωτειο,

- ~ i Spanien, vid Audiencia Provincial,

- ~ i Frankrike, vid cour d'appel,

- ~ i Irland, vid High Court,

- ~ i Island, hos héraðsdómari,

- ~ i Italien, vid corte d'appello,

- ~ i Luxemburg, vid Cour supérieure de justice som överinstans i civilmål,

- ~ i Nederländerna, vid gerechtshof,

- ~ i Norge, vid lagmannsrett,

- ~ i Österrike, vid Landesgericht eller vid Kreisgericht,

- ~ i Portugal, vid Tribunal de Relação,

- ~ i Schweiz, vid tribunal cantonal/Kantonsgericht/tribunale cantonale,

- ~ i Finland, vid hovrätt,

- ~ i Sverige, vid Svea hovrätt,

– au Royaume-Uni:

a) en Angleterre et au Pays de Galles, devant la High Court of Justice ou, s'il s'agit d'une décision en matière d'obligation alimentaire, devant la Magistrates' Court,

b) en Ecosse, devant la Court of Session ou, s'il s'agit d'une décision en matière d'obligation alimentaire, devant la Sheriff Court,

c) en Irlande du Nord, devant la High Court of Justice ou, s'il s'agit d'une décision en matière d'obligation alimentaire, devant la Magistrates' Court.

2. La partie contre laquelle l'exécution est demandée est appelée à comparaître devant la juridiction saisie du recours. En cas de défaut, les dispositions de l'article 20 deuxième et troisième alinéas sont applicables alors même que cette partie n'est pas domiciliée sur le territoire d'un des Etats contractants.

Article 41

La décision rendue sur le recours prévu à l'article 40 ne peut faire l'objet:

– en Belgique, en Grèce, en Espagne, en France, en Italie, au Luxembourg et aux Pays-Bas, que d'un pourvoi en cassation,

– au Danemark, que d'un recours devant le højesteret, avec l'autorisation du ministre de la justice,

– en République fédérale d'Allemagne, que d'une Rechtsbeschwerde,

– en Irlande, que d'un recours sur un point de droit devant la Supreme Court,

– en Islande, que d'un recours devant le Hæstiréttur,

– en Norvège, que d'un recours (kjæremål au anke) devant le Høyesteretts kjæremålsutvalg ou Høyesterett,

– en Autriche, que d'un Revisionsrekurs,

– au Portugal, que d'un recours sur un point de droit,

– en Suisse, que d'un recours de droit public devant le tribunal fédéral/staatsrechtliche Beschwerde beim Bundesgericht ricorso di diritto pubblico davanti al tribunale federale,

– en Finlande, que d'un recours devant le korkein oikeus/högsta domstolen,

– in the United Kingdom:

(a) in England and Wales, to the High Court of Justice, or in the case of a maintenance judgment to the Magistrates' Court,

(b) in Scotland, to the Court of Session, or in the case of a maintenance judgment to the Sheriff Court,

(c) in Northern Ireland, to the High Court of Justice, or in the case of a maintenance judgment to the Magistrates' Court.

2. The party against whom enforcement is sought shall be summoned to appear before the appellate court. If he fails to appear, the provisions of the second and third paragraphs of Article 20 shall apply even where he is not domiciled in any of the Contracting States.

Article 41

A judgment given on an appeal provided for in Article 40 may be contested only:

– in Belgium, Greece, Spain, France, Italy, Luxembourg and in the Netherlands, by an appeal in cassation,

– in Denmark, by an appeal to the højesteret, with the leave of the Minister of Justice,

– in the Federal Republic of Germany, by a Rechtsbeschwerde,

– in Ireland, by an appeal on a point of law to the Supreme Court,

– in Iceland, by an appeal to the Hæstiréttur,

– in Norway, by an appeal (kjæremål or anke) to the Høyesteretts kjæremålsutvalg or Høyesterett,

– in Austria, by a Revisionsrekurs,

– in Portugal, by an appeal on a point of law,

– in Switzerland, by a recours de droit public devant le tribunal fédéral/staatsrechtliche Beschwerde beim Bundesgericht ricorso di diritto pubblico davanti al tribunale federale,

– in Finland, by an appeal to the korkein oikeus/högsta domstolen,

– i Storbritannien och Nordirland:

a) i England och Wales, vid High Court of Justice eller, i fråga om domar om underhållsskyldighet, vid Magistrates' Court;

b) i Skottland, vid Court of Session, eller i fråga om domar om underhållsskyldighet, vid Sheriff Court;

c) i Nordirland, vid High Court of Justice eller, i fråga om domar om underhållsskyldighet, vid Magistrates' Court.

2. Den domstol som handlägger frågan om verkställighet efter det att ändring har sökts skall höra motparten. Om denne underlåter att förklara sig skall bestämmelserna i artikel 20, andra och tredje styckena, tillämpas även om han inte har hemvist i en konventionsstat.

Artikel 41

Mot det avgörande som meddelas med anledning av att sådan ändring som avses i artikel 40 har sökts får talan endast föras:

– i Belgien, Grekland, Spanien, Frankrike, Italien, Luxemburg och Nederländerna genom kassationsbesvär,

– i Danmark, genom besvär till højesteret efter tillstånd från justitieministern,

– i Förbundsrepubliken Tyskland, genom Rechtsbeschwerde,

– i Irland, genom överklagande av en rättsfråga till Supreme Court,

– i Island, genom överklagande till Hæstiréttur,

– i Norge, genom överklagande /kjæremål eller anke/ till Høyesteretts Kjæremålsutvalg eller Høyesterett,

– i Österrike, genom Revisionsrekurs,

– i Portugal, genom överklagande av en rättsfråga,

– i Schweiz, genom recours de droit public devant le tribunal fédéral/staatsrechtliche Beschwerde beim Bundesgericht/ricorso di diritto pubblico davanti al tribunale federale,

– i Finland, genom överklagande till högsta domstolen,

- en Suède, que d'un recours devant le högsta domstolen,
- au Royaume-Uni, que d'un seul recours sur un point de droit.

Article 42

Lorsque la décision étrangère a statué sur plusieurs chefs de la demande et que l'exécution ne peut être autorisée pour le tout, l'autorité judiciaire accorde l'exécution pour un ou plusieurs d'entre eux.

Le requérant peut demander une exécution partielle.

Article 43

Les décisions étrangères condamnant à une astreinte ne sont exécutoires dans l'Etat requis que si le montant en a été définitivement fixé par les tribunaux de l'Etat d'origine.

Article 44

Le requérant qui, dans l'Etat d'origine, a bénéficié en tout ou en partie de l'assistance judiciaire ou d'une exemption de frais et dépenses, bénéficié, dans la procédure prévue aux articles 32 à 35, de l'assistance la plus favorable ou de l'exemption la plus large prévue par le droit de l'Etat requis.

Le requérant qui demande l'exécution d'une décision rendue au Danemark ou en Islande par une autorité administrative en matière d'obligation alimentaire peut invoquer dans l'Etat requis le bénéfice des dispositions du premier alinéa s'il produit un document établi respectivement par le ministère de la justice danois ou par le ministère de la justice islandais, et attestant qu'il remplit les conditions économiques pour pouvoir bénéficier en tout ou en partie de l'assistance judiciaire ou d'une exemption de frais de dépenses.

Article 45

Aucune caution ni aucun dépôt, sous quelque dénomination que ce soit, ne peut être imposé en raison, soit de la qualité d'étranger,

- in Sweden, by an appeal to the högsta domstolen,
- in the United Kingdom, by a single further appeal on a point of law.

Article 42

Where a foreign judgment has been given in respect of several matters and enforcement cannot be authorised for all of them, the court shall authorise enforcement for one or more of them.

An applicant may request partial enforcement of a judgment.

Article 43

A foreign judgment which orders a periodic payment by way of a penalty shall be enforceable in the State in which enforcement is sought only if the amount of the payment has been finally determined by the courts of the State of origin.

Article 44

An applicant who, in the State of origin, has benefited from complete or partial legal aid or exemption from costs or expenses, shall be entitled, in the procedures provided for in Articles 32 to 35, to benefit from the most favourable legal aids or the most extensive exemption from costs or expenses provided for by the law of the State addressed.

However, an applicant who requests the enforcement of a decision given by an administrative authority in Denmark or in Iceland in respect of a maintenance order may, in the State addressed, claim the benefits referred to in the first paragraph if he presents a statement from, respectively, the Danish Ministry of Justice or the Icelandic Ministry of Justice to the effect that he fulfils the economic requirements to qualify for the grant of complete or partial legal aid or exemption from costs or expenses.

Article 45

No security, bond or deposit, however described, shall be required of a party who in one Contracting State applies for enforcement of a

- i Sverige, genom överklagande till högsta domstolen,
- i Storbritannien och Nordirland genom ett överklagande som avser en rättsfråga.

Artikel 42

Om en utländsk dom omfattar flera yrkanden och verkställighet inte kan medges för domen i dess helhet, skall domstolen medge verkställighet beträffande ett eller flera av dem.

Sökanden kan begära att domen verkställs delvis.

Artikel 43

En utländsk dom, varigenom någon förpliktas att betala vite, är verkställbar i verkställighetsstaten endast om vitets belopp slutligt har fastställts av domstol i ursprungsstaten.

Artikel 44

Om sökanden i ursprungsstaten helt eller delvis hade rättshjälp eller fri rättegång eller var befriad från kostnader eller avgifter, skall han vid det förfarande som avses i artiklarna 32 till 35 vara berättigad till rättshjälp eller fri rättegång eller kostnads- eller avgiftsbefrielse i största möjliga utsträckning enligt lagen i verkställighetsstaten.

En sökande som begär verkställighet av en dom eller ett beslut avseende underhållsskyldighet, som har meddelats av en administrativ myndighet i Danmark eller Island, kan i verkställighetsstaten erhålla de förmåner som anges i första stycket, om han företer ett intyg från det danska justitiedepartementet respektive det isländska justitiedepartementet som bekräftar att han uppfyller de ekonomiska villkor som gäller för erhållande av rättshjälp eller fri rättegång, helt eller delvis, eller befrielse från kostnader eller avgifter.

Artikel 45

Ingen säkerhet, borgen eller deposition, oavsett dess benämning, får krävas av den som i en konventionsstat begär verkställighet av en

soit du défaut de domicile ou de résidence dans le pays, à la partie qui demande l'exécution dans un Etat contractant d'une décision rendue dans un autre Etat contractant.

Section 3 **Dispositions communes**

Article 46

La partie qui invoque la reconnaissance ou demande l'exécution d'une décision doit produire:

1. une expédition de celle-ci réunissant les conditions nécessaires à son authenticité;
2. s'il s'agit d'une décision par défaut, l'original ou une copie certifiée conforme du document établissant que l'acte introductif d'instance ou un acte équivalent a été signifié ou notifié à la partie défaillante.

Article 47

La partie qui demande l'exécution doit en outre produire:

1. tout document de nature à établir que, selon la loi de l'Etat d'origine, la décision est exécutoire et a été signifiée;
2. s'il y a lieu, un document justifiant que le requérant bénéficie de l'assistance judiciaire dans l'Etat d'origine.

Article 48

A défaut de production des documents mentionnés à l'article 46 point 2 et à l'article 47 point 2, l'autorité judiciaire peut impartir un délai pour les produire ou accepter des documents équivalents ou, si elle s'estime suffisamment éclairée, en dispenser.

Il est produit une traduction des documents si l'autorité judiciaire l'exige; la traduction est certifiée par une personne habilitée à cet effet dans l'un des Etats contractants.

Article 49

Aucune légalisation ni formalité analogue n'est exigée en ce qui concerne les documents

judgment given in another Contracting State on the ground that he is a foreign national or that he is not domiciled or resident in the State in which enforcement is sought.

Section 3 **Common provisions**

Article 46

A party seeking recognition or applying for enforcement of a judgment shall produce:

1. a copy of the judgment which satisfies the conditions necessary to establish its authenticity;
2. in the case of a judgment given in default, the original or a certified true copy of the document which establishes that the party in default was served with the document instituting the proceedings or with an equivalent document.

Article 47

A party applying for enforcement shall also produce:

1. documents which establish that, according to the law of the State of origin, the judgment is enforceable and has been served;
2. where appropriate, a document showing that the applicant is in receipt of legal aid in the State of origin.

Article 48

If the documents specified in Article 46(2) and Article 47(2) are not produced, the court may specify a time for their production, accept equivalent documents or, if it considers that it has sufficient information before it, dispense with their production.

If the court so requires, a translation of the documents shall be produced; the translation shall be certified by a person qualified to do so in one of the Contracting States.

Article 49

No legalisation of other similar formality shall be required in respect of the documents

dom, som har meddelats i en annan konventionsstat, på den grunden att han är utländsk medborgare eller inte har sin hemvist eller vistelseort i verkställighetsstaten.

Avsnitt 3

Gemensamma bestämmelser

Artikel 46

Den part som gör gällande att en dom skall erkännas eller ansöker om verkställighet av en dom skall ge in:

1. en kopia av domen som uppfyller de villkor som är nödvändiga för att dess äkthet skall kunna fastställas;
2. när det rör sig om en tredskodom eller annan dom som har meddelats mot en utebliven svarande, originalet eller en bestyrkt kopia av den handling som visar att stämningsansökan eller motsvarande handling har delgivits den uteblivna parten.

Artikel 47

Den part som ansöker om verkställighet skall också ge in:

1. handlingar som visar att domen är verkställbar enligt lagen i ursprungsstaten och att den har delgivits;
2. i förekommande fall, handlingar som visar att sökanden åtnjöt rättshjälp eller fri rättegång i ursprungsstaten.

Artikel 48

Om de i artikel 46 punkt 2 och artikel 47 punkt 2 angivna handlingarna inte har ingivits, kan domstolen bestämma en tid inom vilken de skall inges, godta likvärdiga handlingar eller, om tillgängliga uppgifter kan anses tillräckliga, befria sökanden från skyldigheten att ge in dem.

Om domstolen begär det, skall en översättning av handlingarna ges in; översättningen skall vara bestyrkt av en person som är behörig därtill i någon av konventionsstaterna.

Artikel 49

Ingen legalisering eller annat liknande förfarande får krävas i fråga om de handlingar

mentionnés aux articles 46, 47 et 48 deuxième alinéa, ainsi que, les cas échéant, la procuration ad litem.

TITRE IV ACTES AUTHENTIQUES ET TRANSACTIONS JUDICIAIRES

Article 50

Les actes authentiques reçus et exécutoires dans un Etat contractant sont, sur requête, déclarés exécutoires dans un autre Etat contractant, conformément à la procédure prévue aux articles 31 et suivants. La requête ne peut être rejetée que si l'exécution de l'acte authentique est contraire à l'ordre public de l'Etat requis.

L'acte produit doit réunir les conditions nécessaires à son authenticité dans l'Etat d'origine.

Les dispositions de la section 3 du titre III sont, en tant que de besoin, applicables.

Article 51

Les transactions conclues devant le juge au cours d'un procès et exécutoires dans l'Etat d'origine sont exécutoires dans l'Etat requis aux mêmes conditions que les actes authentiques.

TITRE V DISPOSITIONS GENERALES

Article 52

Pour déterminer si une partie a un domicile sur le territoire de l'Etat contractant dont les tribunaux sont saisis, le juge applique sa loi interne.

Lorsqu'une partie n'a pas de domicile dans l'Etat dont les tribunaux sont saisis, le juge, pour déterminer si elle a un domicile dans un autre Etat contractant, applique la loi de cet Etat.

referred to in Articles 46 or 47 or the second paragraph of Article 48, or in respect of a document appointing a representative ad litem.

TITLE IV AUTHENTIC INSTRUMENTS AND COURT SETTLEMENTS

Article 50

A document which has been formally drawn up or registered as an authentic instrument and is enforceable in one Contracting State shall, in another Contracting State, be declared enforceable there, on application made in accordance with the procedures provided for in Article 31 et seq. The application may be refused only if enforcement of the instrument is contrary to public policy in the State addressed.

The instrument produced must satisfy the conditions necessary to establish its authenticity in the State of origin.

The provisions of Section 3 of Title III shall apply as appropriate.

Article 51

A settlement which has been approved by a court in the course of proceedings and is enforceable in the State in which it was concluded shall be enforceable in the State addressed under the same conditions as authentic instruments.

TITLE V GENERAL PROVISIONS

Article 52

In order to determine whether a party is domiciled in the Contracting State whose courts are seised of a matter, the Court shall apply its internal law.

If a party is not domiciled in the State whose courts are seised of the matter, then, in order to determine whether the party is domiciled in another Contracting State, the court shall apply the law of that State.

som anges i artiklarna 46 och 47 och i artikel 48, andra stycket eller i fråga om fullmakt för ombud i saken.

AVDELNING IV **OFFICIELLA HANDLINGAR (ACTES AUTHENTIQUES) OCH INFÖR DOMSTOL INGÅNGNA FÖRLIKNINGAR**

Artikel 50

En handling som har upprättats eller registrerats som en officiell handling (*acte authentique*) och som är verkställbar i en konventionsstat skall på ansökan förklaras vara verkställbar i en annan konventionsstat i enlighet med det i artikel 31 och följande artiklar föreskrivna förfarandet. Framställningen får avslås endast om verkställighet av den officiella handlingen strider mot grunderna för rättsordningen (*ordre public*) i verkställighetsstaten.

Den ingivna handlingen måste uppfylla de villkor som är nödvändiga för att den skall kunna godtas som en officiell handling i ursprungsstaten.

Bestämmelserna i avdelning III, avsnitt 3, gäller i tillämpliga delar.

Artikel 51

En förlikning som har ingåtts inför domstol i ett pågående mål och som är verkställbar i den stat där förlikningen ingicks är verkställbar i verkställighetsstaten under samma förutsättningar som officiella handlingar (*actes authentiques*).

AVDELNING V **ALLMÄNNA BESTÄMMELSER**

Artikel 52

Vid avgörandet av frågan om en part har hemvist i den konventionsstat där målet är väckt skall domstolen tillämpa sin egen lag.

Om en part inte har hemvist i den stat där målet är anhängigt, skall domstolen, vid avgörandet av frågan om parten har hemvist i en annan konventionsstat, tillämpa den statens lag.

Article 53

Le siège des sociétés et des personnes morales est assimilé au domicile pour l'application de la présente convention. Toutefois, pour déterminer ce siège, le juge saisi applique les règles de son droit international privé.

Pour déterminer si un trust a son domicile sur le territoire d'un Etat contractant dont les tribunaux sont saisis, le juge applique les règles de son droit international privé.

**TITRE VI
DISPOSITIONS TRANSITOIRES**

Article 54

Les dispositions de la présente convention ne sont applicables qu'aux actions judiciaires intentées et aux actes authentiques reçus postérieurement à l'entrée en vigueur de la présente convention dans l'Etat d'origine et, lorsque la reconnaissance ou l'exécution d'une décision ou d'un acte authentique est demandée, dans l'Etat requis.

Toutefois, les décisions rendues après la date d'entrée en vigueur de la présente convention dans les rapports entre l'Etat d'origine et l'Etat requis à la suite d'actions intentées avant cette date sont reconnues et exécutées conformément aux dispositions du titre III si les règles de compétence appliquées sont conformes à celles prévues soit par le titre II soit par une convention qui était en vigueur entre l'Etat d'origine et l'Etat requis lorsque l'action a été intentée.

Si, par un écrit antérieur à l'entrée en vigueur de la présente convention, les parties en litige à propos d'un contrat étaient convenues d'appliquer à ce contrat le droit irlandais ou le droit d'une partie du Royaume-Uni, les tribunaux de l'Irlande ou de cette partie du Royaume-Uni conservent la faculté de connaître de ce litige.

Article 53

For the purposes of this Convention, the seat of a company or other legal person or association of natural or legal persons shall be treated as its domicile. However, in order to determine that seat, the court shall apply its rules of private international law.

In order to determine whether a trust is domiciled in the Contracting State whose courts are seised of the matter, the court shall apply its rules of private international law.

**TITLE VI
TRANSITIONAL PROVISIONS**

Article 54

The provisions of this Convention shall apply only to legal proceedings instituted and to documents formally drawn up or registered as authentic instruments after its entry into force in the State of origin and, where recognition or enforcement of a judgment or authentic instrument is sought, in the State addressed.

However, judgments given after the date of entry into force of this Convention between the State of origin and the State addressed in proceedings instituted before that date shall be recognised and enforced in accordance with the provisions of Title III if jurisdiction was founded upon rules which accorded with those provided for either in Title II of this Convention or in a convention concluded between the State of origin and the State addressed which was in force when the proceedings were instituted.

If the parties to a dispute concerning a contract had agreed in writing before the entry into force of this Convention that the contract was to be governed by the law of Ireland or of a part of the United Kingdom, the courts of Ireland or of that part of the United Kingdom shall retain the right to exercise jurisdiction in the dispute.

Artikel 53

Vid tillämpningen av denna konvention skall ett bolags eller annan juridisk persons säte anses vara dess hemvist. För att bestämma var detta säte är beläget skall domstolen tillämpa sin egen internationella privaträtt.

För att bestämma om en "trust" har säte i den konventionsstat där målet är anhängigt skall domstolen tillämpa sin egen internationella privaträtt.

**AVDELNING VI
ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER**

Artikel 54

Bestämmelserna i denna konvention skall tillämpas endast på rättsliga förfaranden som har inletts och på officiella handlingar (*actes authentiques*) som har upprättats eller registrerats efter konventionens ikraftträdande i ursprungsstaten och, i fråga om erkännande eller verkställighet av en dom eller en officiell handling, i den stat som ansökan riktar sig till.

Domar som har meddelats i ursprungsstaten, efter denna konventions ikraftträdande mellan ursprungsstaten och den stat som ansökan riktar sig till, i mål och ärenden som har anhängiggjorts före den dagen, skall dock erkännas och verkställas i den stat som ansökan riktar sig till enligt bestämmelserna i avdelning III, om domstolen har grundat sin behörighet på bestämmelser som överensstämmer antingen med de bestämmelser som anges i avdelning II i denna konvention eller med bestämmelser i en konvention som gällde mellan ursprungsstaten och den stat som ansökan riktar sig till vid tiden för målets eller ärendets anhängiggörande.

Om parterna i en avtalstvist före denna konventions ikraftträdande skriftligen har kommit överens om att den på avtalet tillämpliga lagen skall vara irländsk lag eller lagen i en del av Storbritannien och Nordirland, skall domstolarna i Irland och i den delen av Storbritannien och Nordirland behålla sin behörighet att pröva tvisten.

Article 54 bis

Pendant trois années suivant l'entrée en vigueur de la présente convention à l'égard respectivement du Danemark, de la Grèce, de l'Irlande, de l'Islande, de la Norvège, de la Finlande et de la Suède, la compétence en matière maritime dans chacun de ces Etats est déterminée non seulement conformément aux dispositions du titre II, mais également conformément aux point 1 à 7 ci-après. Toutefois, ces dispositions cesseront d'être applicables dans chacun de ces Etats au moment où la convention internationale pour l'unification de certaines règles sur la saisie conservatoire des navires de mer, signée à Bruxelles le 10 mai 1952, sera en vigueur à son égard.

1. Une personne domiciliée sur le territoire d'un Etat contractant peut être atraite pour une créance maritime devant les tribunaux de l'un des Etats mentionnés ci-dessus lorsque le navire sur lequel porte la créance ou tout autre navire dont elle est propriétaire a fait l'objet d'une saisie judiciaire sur le territoire de ce dernier Etat pour garantir la créance, ou aurait pu y faire l'objet d'une saisie alors qu'un caution ou une autre sûreté a été donnée, dans les cas suivants:

a) si le demandeur est domicilié sur le territoire de cet Etat;

b) si la créance maritime est née dans cet Etat;

c) si la créance maritime est née au cours d'un voyage pendant lequel la saisie a été faite ou aurait pu être faite;

d) si la créance provient d'un abordage ou d'un dommage causé par un navire, par exécution ou omission d'une manoeuvre ou par inobservation des règlements, soit à un autre navire, soit aux choses ou personnes se trouvant à bord;

e) si la créance est née d'une assistance ou d'un sauvetage;

f) si la créance est garantie par une hypothèque maritime ou un mort-gage sur le navire saisi.

Article 54A

For a period of three years from the entry into force of this Convention for Denmark, Greece, Ireland, Iceland, Norway, Finland and Sweden, respectively, jurisdiction in maritime matters shall be determined in these States not only in accordance with the provisions of Title II, but also in accordance with the provisions of paragraphs 1 to 7 following. However, upon the entry into force of the International Convention relating to the arrest of seagoing ships, signed at Brussels on 10 May 1952, for one of these States, these provisions shall cease to have effect for that State.

1. A person who is domiciled in a Contracting State may be sued in the courts of one of the States mentioned above in respect of a maritime claim if the ship to which the claim relates or any other ship owned by him has been arrested by judicial process within the territory of the latter State to secure the claim, or could have been so arrested there but bail or other security has been given, and either:

(a) the claimant is domiciled in the latter State, or

(b) the claim arose in the latter State, or

(c) the claim concerns the voyage during which the arrest was made or could have been made, or

(d) the claim arises out of a collision or out of damage caused by a ship to another ship or to goods or persons on board either ship, either by the execution or non-execution of a manoeuvre or by the non-observance of regulations, or

(e) the claim is for salvage, or

(f) the claim is in respect of a mortgage or hypothecation of the ship arrested.

Artikel 54 A

Under en tid av tre år räknat från ikraftträdandet av denna konvention för respektive Danmark, Grekland, Irland, Island, Norge, Fynland och Sverige, skall i sjörättsmål behörigheten i dessa stater bestämmas inte endast enligt bestämmelserna i avdelning II utan även enligt de nedan i punkterna 1 till 7 angivna bestämmelserna. Dessa bestämmelser upphör dock att gälla för ifrågavarande stat när den internationella konventionen om kvarstad och liknande säkerhetsåtgärder (arrest) i havsgående fartyg, som undertecknades i Bryssel den 10 maj 1952, träder i kraft i förhållande till den staten.

1. Mot den som har hemvist i en konventionsstat kan i fråga om sjöfordringar talan väckas vid domstolarna i en av de ovan nämnda staterna om det fartyg som fordran hänför sig till, eller annat av honom ägt fartyg, har blivit föremål för kvarstad eller liknande säkerhetsåtgärd (arrest) vid ett rättsligt förfarande inom den senare statens territorium för att säkerställa kravet, eller kunde ha blivit föremål för sådan säkerhetsåtgärd om inte borgen eller annan säkerhet hade ställts, och:

- a) kändanden har hemvist i denna stat, eller
- b) fordringen har uppkommit i denna stat, eller
- c) fordringen har uppkommit under den resa vid vilken säkerhetsåtgärden har, eller kunde ha, vidtagits, eller
- d) fordringen grundar sig på en sammanstötning eller skada orsakad av ett fartyg på ett annat eller på gods eller personer ombord på något av fartygen, som beror antingen på verkställd eller underlåten manöver eller underlåtenhet att iaktta gällande föreskrifter, eller

e) fordringen avser bärgning, eller

f) panträtt på grund av inteckning eller annan på avtal grundad panträtt till säkerhet för fordringen gäller i det fartyg som är föremål för kvarstad eller liknande säkerhetsåtgärd (arrest).

2. Peut être saisi le navire auquel la créance maritime se rapporte ou tout autre navire appartenant à celui qui était, au moment où est née la créance maritime, propriétaire du navire auquel cette créance se rapporte. Toutefois, pour les créances prévues au point 5 sous o), p) ou q), seul le navire sur lequel porte la créance pourra être saisi.

3. Des navires seront réputés avoir le même propriétaire lorsque toutes les parts de propriété appartiennent à une même ou aux mêmes personnes.

4. En cas d'affrètement d'un navire avec remise de la gestion nautique, lorsque l'affrètement répond seul d'une créance maritime se rapportant au navire, celui-ci peut être saisi ou tout autre navire appartenant à cet affrètement, mais aucun autre navire appartenant ou propriétaire ne peut être saisi en vertu de cette créance maritime. Il en est de même dans tous les cas où une personne autre que le propriétaire est tenue d'une créance maritime.

5. On entend par "créance maritime", l'allégation d'un droit ou d'une créance ayant l'une ou plusieurs des causes suivantes:

a) dommages causés par un navire soit par abordage, soit autrement;

b) pertes de vies humaines ou dommages corporels causés par un navire ou provenant de l'exploitation d'un navire;

c) assistance et sauvetage;

d) contrats relatifs à l'utilisation ou la location d'un navire par charte-partie ou autrement;

e) contrats relatifs au transport des marchandises par un navire en vertu d'une charte-partie, d'un connaissement ou autrement;

f) pertes ou dommages aux marchandises et bagages transportés par un navire;

g) avarie commune;

h) prêt à la grosse;

i) remorquage;

j) pilotage;

k) fournitures, quel qu'en soit le lieu, de produits ou de matériel faites à un navire en vue de son exploitation ou de son entretien;

l) construction, réparations, équipement d'un navire ou frais de cale;

2. A claimant may arrest either the particular ship to which the maritime claim relates, or any other ship which is owned by the person who was, at the time when the maritime claim arose, the owner of the particular ship. However, only the particular ship to which the maritime claim relates may be arrested in respect of the maritime claims set out in (5) (o), (p) or (q) of this Article.

3. Ships shall be deemed to be in the same ownership when all the shares therein are owned by the same person or persons.

4. When in the case of a charter by demise of a ship the charterer alone is liable in respect of a maritime claim relating to that ship, the claimant may arrest that ship or any other ship owned by the charterer, but no other ship owned by the owner may be arrested in respect of such claim. The same shall apply to any case in which a person other than the owner of a ship is liable in respect of a maritime claim relating to that ship.

5. The expression "maritime claim" means a claim arising out of one or more of the following:

(a) damage caused by any ship either in collision or otherwise;

(b) loss of life or personal injury caused by any ship or occurring in connection with the operation on any ship;

(c) salvage;

(d) agreement relating to the use or hire of any ship whether by charterparty or otherwise;

(e) agreement relating to the carriage of goods in any ship whether by charterparty or otherwise;

(f) loss of or damage to goods including baggage carried in any ship;

(g) general average;

(h) bottomry;

(i) towage;

(j) pilotage;

(k) goods or materials wherever supplied to a ship for her operation or maintenance;

(l) construction, repair or equipment of any ship or dock charges and dues;

2. Kvarstad eller liknande säkerhetsåtgärd (arrest) kan erhållas såväl i det fartyg som sjöfordringen hänförs sig till som i annat fartyg ägt av den person som vid tiden för fordringens uppkomst var ägare till det förstnämnda fartyget. I fråga om sådana fordringar som anges i punkt 5 o), p) eller q) i denna artikel får dock endast det fartyg som sjöfordringen hänförs sig till tas i anspråk.

3. Fartyg skall anses tillhöra samma ägare när alla andelar däri ägs av samma person eller personer.

4. Om, vid skeppslega (demise charter), befraktaren ensam är ansvarig för en sjöfordran som hänförs sig till fartyget, kan kvarstad eller liknande säkerhetsåtgärd (arrest) erhållas för fordringen i detta fartyg eller i annat fartyg som ägs av befraktaren men inte i något annat fartyg som tillhör ägaren. Denna bestämmelse gäller även i andra fall då någon annan än ett fartygs ägare är ansvarig för en sjöfordran.

5. Uttrycket "sjöfordran" innebär en fordran som stöder sig på en eller flera av följande grunder:

a) skada orsakad av ett fartyg genom sammanstötning eller på annat sätt;

b) dödsfall eller personskada som orsakats av ett fartyg eller som inträffat i samband med driften av ett fartyg;

c) bärgning;

d) avtal som rör fartygs användning eller förhyrning på grundval av certeparti eller annat;

e) avtal som rör transport av gods med ett fartyg på grundval av certeparti, konossement eller annat;

f) förlust av eller skada på gods inklusive resgods under transport med fartyg;

g) gemensamt haveri;

h) bodmeri;

i) bogsering;

j) lotsning;

k) leverans av varor eller materiel för fartygs drift eller underhåll, oberoende av leveransorten;

l) byggnad eller reparation av eller utrustning till ett fartyg eller kostnader för dockning;

m) salaires des capitaine, officiers ou hommes d'équipage;

n) débours du capitaine et ceux effectués par les chargeurs, les affréteurs et les agents pour le compte du navire ou de son propriétaire;

o) la propriété contestée d'un navire;

p) la copropriété d'un navire ou sa possession, ou son exploitation, ou les droits aux produits d'exploitation d'un navire en copropriété;

q) toute hypothèque maritime et tout mortgage.

6. Au Danemark, l'expression "saisie judiciaire" couvre, en ce qui concerne les créances maritimes visées au point 5 sous o) et p), le *forbud* pour autant que cette procédure soit la seule admise en l'espèce par les articles 646 à 653 de la loi sur la procédure civile (*Lov om retters pleje*).

7. En Islande, le terme "saisie" est réputé englober, en ce qui concerne les créances maritimes visées au point sous o) et p) du présent article une "*lögbann*", lorsque cette procédure est la seule possible pour une telle créance en vertu du chapitre III de la loi en matière de saisie de d'injonction (*lög um kyrrsetningu og lögbann*).

TITRE VII RELATION AVEC LA CONVENTION DE BRUXELLES ET LES AUTRES CONVEN- TIONS

Article 54 ter

1. La présente convention n'affecte pas l'application par les Etats membres des Communautés européennes de la convention concernant la compétence judiciaire et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale, signée à Bruxelles le 27 septembre 1968, et du protocole concernant l'interprétation par la Cour de justice de ladite convention, signé à Luxembourg le 3 juin 1971, tels que modifiés par les conventions relatives à l'adhésion à ladite convention et audit protocole des Etats adhérents aux Communautés européennes,

(m) wages of masters, officers or crew;

(n) master's disbursements, including disbursements made by shippers, charterers or agents on behalf of a ship or her owner;

(o) dispute as to the title to or ownership of any ship;

(p) disputes between co-owners of any ship as to the ownership, possession, employment or earnings of that ship;

(q) the mortgage or hypothecation of any ship.

6. In Denmark, the expression "arrest" shall be deemed as regards the maritime claims referred to in (5)(o) and (p) of this Article, to include a "*forbud*", where that is the only procedure allowed in respect of such a claim under Articles 646 to 653 of the law on civil procedure (*lov om retters pleje*).

7. In Iceland, the expression "arrest" shall be deemed, as regards the maritime claims referred to in (5) (o) and (p) of this Article, to include a "*lögbann*", where that is the only procedure allowed in respect of such a claim under Chapter III of the law on arrest and injunction (*lög um kyrrsetningu og lögbann*).

TITLE VII RELATIONSHIP TO THE BRUSSELS CON- VENTION AND TO OTHER CONVEN- TIONS

Article 54 B

1. This Convention shall not prejudice the application by the Member States of the European Communities of the Convention on Jurisdiction and the Enforcement of Judgments in Civil and Commercial Matters, signed at Brussels on 27 september 1968 and of the Protocol on interpretation of that Convention by the Court of Justice, signed at Luxembourg on 3 June 1971, as amended by the Conventions of Accession to the said Convention and the said Protocol by the States acceding to the European Communities, all of these Conven-

m) befälhavares, befäls och besättnings löner;

n) befälhavares utlägg, inklusive utlägg som gjorts av avlastare, befraktare eller agenter för fartygets eller dess ägares räkning;

o) tvist om äganderätten till ett fartyg;

p) tvist mellan delägare till ett fartyg om äganderätten eller besittningen till fartyget eller driften av eller intäkterna från detta;

q) panträtt på grund av inteckning eller annan på avtal grundad panträtt i fartyg.

6. I Danmark skall, i fråga om sjöfordringar som behandlas i punkt 5 o) och p) i denna artikel, uttrycket "arrest" (kvarstad och liknande säkerhetsåtgärder) anses omfatta också "förbud" när detta, enligt paragraferna 646 till 653 i lov om rettens pleje, är det enda tillåtna förfarandet i fråga om sådan fordran.

7. I Island skall, i fråga om sjöfordringar som behandlas i punkt 5 o) och p) i denna artikel, uttrycket "arrest" (kvarstad och liknande säkerhetsåtgärder) anses omfatta också "lög-bann" när detta, enligt kapitel III lagen om kvarstad och förbud (lög um kyrrsetningu og lögbann), är det enda tillåtna förfarandet i fråga om sådan fordran.

AVDELNING VII FÖRHÅLLET TILL BRYSSELKON- VENTIONEN OCH TILL ANDRA KONVEN- TIONER

Artikel 54 B

1. Denna konvention skall inte inverka på de Europeiska gemenskapernas medlemsstaters tillämpning av konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område som undertecknades i Bryssel den 27 september 1968 och protokollet om gemenskapsdomstolens tolkning av denna konvention som undertecknades i Luxemburg den 3 juni 1971 i den lydelse de har fått genom konventionerna om de Europeiska gemenskapernas medlemsstaters tillträde till nämnda konvention och protokoll, vilka samtliga kon-

l'ensemblé de ces conventions et du protocole étant ci-après dénommé "la convention de Bruxelles".

2. Toutefois, la présente convention s'applique en tout état de cause:

a) en matière de compétence, lorsque le défendeur est domicilié sur le territoire d'un Etat contractant à la présente convention qui n'est pas membre des Communautés européennes ou lorsque les articles 16 ou 17 de la présente convention confèrent une compétence aux tribunaux d'un tel Etat contractant;

b) en matière de litispendance ou de connexité telles que prévues aux articles 21 et 22 de la présente convention, lorsque les demandes sont formées dans un Etat contractant qui n'est pas membre des Communautés européennes et dans un Etat contractant qui est membre des Communautés européennes;

c) en matière de reconnaissance et d'exécution, lorsque soit l'Etat d'origine soit l'Etat requis n'est pas membre des Communautés européennes.

3. Outre les motifs faisant l'objet du titre III, la reconnaissance ou l'exécution peut être refusée si la règle de compétence sur la base de laquelle la décision a été rendue diffère de celle résultant de la présente convention et si la reconnaissance ou l'exécution est demandée contre une partie qui est domiciliée sur le territoire d'un Etat contractant qui n'est pas membre des Communautés européennes, à moins que la décision puisse par ailleurs être reconnue ou exécutée selon le droit de l'Etat requis.

Article 55

Sans préjudice des dispositions de l'article 54 deuxième alinéa et de l'article 56, la présente convention remplace entre les Etats qui y sont parties les conventions conclues entre deux ou plusieurs de ces Etats, à savoir:

– la convention entre la France et la Confédération suisse sur la compétence judiciaire et l'exécution des jugements en matière civile, signée à Paris le 15 juin 1869.

– le traité entre la Confédération suisse et l'Espagne sur l'exécution réciproque des juge-

tions and the Protocol being hereinafter referred to as the "Brussels Convention".

2. However, this Convention shall in any event be applied:

(a) in matters of jurisdiction, where the defendant is domiciled in the territory of a Contracting State which is not a member of the European Communities, or where Articles 16 or 17 of this Convention confer a jurisdiction on the courts of such a Contracting State;

(b) in relation to a *lis pendens* or to related actions as provided for in Articles 21 and 22, when proceedings are instituted in a Contracting State which is not a member of the European Communities and in a Contracting State which is a member of the European Communities;

(c) in matters of recognition and enforcement, where either the State of origin or the State addressed is not a member of the European Communities.

3. In addition to the grounds provided for in title III recognition or enforcement may be refused if the ground of jurisdiction on which the judgment has been based differs from that resulting from this Convention and recognition or enforcement is sought against a party who is domiciled in a Contracting State which is not a member of the European Communities, unless the judgment may otherwise be recognised or enforced under any rule of law in the State addressed.

Article 55

Subject to the provisions of the second paragraph of Article 54 and of Article 56, this Convention shall, for the States which are parties to it, supersede the following conventions concluded between two or more of them:

– the Convention between the Swiss Confederation and France on jurisdiction and enforcement of judgments in civil matters, signed at Paris on 15 June 1869,

– The Treaty between the Swiss Confederation and Spain on the mutual enforcement of

ventioner och protokoll i det följande benämns Brysselkonventionen.

2. Denna konvention skall dock alltid tillämpas:

a) i fråga om domstols behörighet, om svaranden har hemvist i en konventionsstat som inte är medlem i de Europeiska gemenskaperna eller när en domstol i en sådan konventionsstat har behörighet enligt artiklarna 16 eller 17;

b) i fråga om litispendens eller när mål har samband med varandra enligt bestämmelserna i artiklarna 21 och 22, och talan väcks i en konventionsstat som inte är medlem i de Europeiska gemenskaperna och i en konventionsstat som är medlem i de Europeiska gemenskaperna;

c) vid erkännande och verkställighet, när antingen ursprungsstaten eller den stat som ansökan riktar sig till inte är medlem i de Europeiska gemenskaperna.

3. Erkännande eller verkställighet får, utöver på de grunder som anges i avdelning III, vägras om den bestämmelse som domstolen har grundat sin behörighet på avviker från bestämmelserna om behörighet i denna konvention och erkännande eller verkställighet begärs mot någon som har hemvist i en konventionsstat som inte är medlem i de Europeiska gemenskaperna, såvida inte domen likväl får erkännas eller verkställas enligt vad som gäller i den stat som ansökan riktar sig till.

Artikel 55

Med de begränsningar som följer av artikel 54, andra stycket och artikel 56, skall denna konvention, för de stater som är anslutna till den, ersätta följande konventioner som ingåtts mellan två eller flera av dem:

– konventionen mellan Schweiz och Frankrike om domstols behörighet och verkställighet av civildomar, undertecknad i Paris den 15 juni 1869,

– fördraget mellan Schweiz och Spanien om ömsesidig verkställighet av domar på privat-

ments ou arrêts en matière civile et commerciale, signé à Madrid le 19 novembre 1896,

- la convention entre la Confédération suisse et le Reich allemand relative à la reconnaissance et à l'exécution de décisions judiciaires et de sentences arbitrales, signée à Berne le 2 novembre 1929,

- la convention entre le Danemark, la Finlande, l'Islande, la Norvège et la Suède sur la reconnaissance et l'exécution de jugements, signée à Copenhague le 16 mars 1932,

- la convention entre la Confédération suisse et l'Italie sur la reconnaissance et l'exécution de décisions judiciaires, signée à Rome le 3 janvier 1933,

- la convention entre la Suède et la Confédération suisse sur la reconnaissance et l'exécution des décisions judiciaires et sentences arbitrales, signée à Stockholm le 15 janvier 1936,

- la convention entre le Royaume de Belgique et l'Autriche sur la reconnaissance et l'exécution réciproques, des décisions judiciaires et des actes authentiques en matière d'obligations alimentaires, signée à Vienne le 25 octobre 1957,

- la convention entre la Confédération suisse et la Belgique sur la reconnaissance et l'exécution de décisions judiciaires et de sentences arbitrales, signée à Berne le 29 avril 1959,

- la convention entre la République fédérale d'Allemagne et l'Autriche sur la reconnaissance et l'exécution réciproques des décisions judiciaires et des décisions et transactions judiciaires, et des actes authentiques en matière civile et commerciale, signée à Vienne le 6 juin 1959,

- la convention entre le Royaume de Belgique et l'Autriche sur la reconnaissance et l'exécution réciproques des décisions judiciaires, sentences arbitrales et actes authentiques en matière civile et commerciale, signée à Vienne le 16 juin 1959,

- la convention entre l'Autriche et la Confédération suisse sur la reconnaissance et l'exécution des décisions judiciaires, signée à Berne le 16 décembre 1960,

- la convention entre la Norvège et le Royaume-Uni sur la reconnaissance récipro-

judgments in civil or commercial matters, signed at Madrid on 19 November 1896,

- The Convention between the Swiss Confederation and the German Reich on the recognition and enforcement of judgments and arbitration awards, signed at Berne on 2 November 1929,

- the Convention between Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden on the recognition and enforcement of judgments, signed at Copenhagen on 16 March 1932,

- the Convention between the Swiss Confederation and Italy on the recognition and enforcement of judgments, signed at Rome on 3 January 1933,

- the Convention between Sweden and the Swiss Confederation on the recognition and enforcement of judgments and arbitral awards signed at Stockholm on 15 January 1936,

- the Convention between the Kingdom of Belgium and Austria on the reciprocal recognition and enforcement of judgments and authentic instruments relating to maintenance obligations, signed at Vienna on 25 October 1957,

- the Convention between the Swiss Confederation and Belgium on the recognition and enforcement of judgments and arbitration awards, signed at Berne on 29 April 1959,

- the Convention between the Federal Republic of Germany and Austria on the reciprocal recognition and enforcement of judgments, settlements and authentic instruments in civil and commercial matters, signed at Vienna on 6 June 1959,

- the Convention between the Kingdom of Belgium and Austria on the reciprocal recognition and enforcement of judgments, arbitral awards and authentic instruments in civil and commercial matters, signed at Vienna on 16 June 1959,

- the Convention between Austria and the Swiss Confederation on the recognition and enforcement of judgments, signed at Berne on 16 December 1960,

- the Convention between Norway and the United Kingdom providing for the reciprocal

rättens område, undertecknad i Madrid den 19 november 1896,

- konventionen mellan Schweiz och Tyska Riket om erkännande och verkställighet av domar och skiljedomar, undertecknad i Bern den 2 november 1929,

- konventionen mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om erkännande och verkställighet av domar, undertecknad i Köpenhamn den 16 mars 1932,

- konventionen mellan Schweiz och Italien om erkännande och verkställighet av domar, undertecknad i Rom den 3 januari 1933,

- konventionen mellan Sverige och Schweiz om erkännande och verkställighet av domar och skiljedomar, undertecknad i Stockholm den 15 januari 1936,

- konventionen mellan Konungariket Belgien och Österrike om ömsesidigt erkännande och verkställighet av domar och officiella handlingar angående underhållsskyldighet, undertecknad i Wien den 25 oktober 1957,

- konventionen mellan Schweiz och Belgien om erkännande och verkställighet av domar och skiljedomar, undertecknad i Bern den 29 april 1959,

- konventionen mellan Förbundsrepubliken Tyskland och Österrike om ömsesidigt erkännande och verkställighet av domar, förlikningar och officiella handlingar på privaträttens område, undertecknad i Wien den 6 juni 1959,

- konventionen mellan Konungariket Belgien och Österrike om ömsesidigt erkännande och verkställighet av domar, skiljedomar och officiella handlingar på privaträttens område, undertecknad i Wien den 16 juni 1959,

- konventionen mellan Österrike och Schweiz om erkännande och verkställighet av domar, undertecknad i Bern den 16 december 1960,

- konventionen mellan Norge samt Storbritannien och Nordirland om ömsesidigt erkän-

que et l'exécution de jugements en matière civile, signée à Londres le 12 juin 1961,

- la convention entre le Royaume-Uni et l'Autriche sur la reconnaissance et l'exécution réciproques des décisions judiciaires en matière civile et commerciale, signée à Vienne le 14 juillet 1961, accompagnée d'un protocole signé à Londres le 6 mars 1970,

- la convention entre le Royaume des Pays-Bas et l'Autriche sur la reconnaissance et l'exécution réciproques des décisions judiciaires et des actes authentiques en matière civile et commerciale, signée à La Haye le 6 février 1963,

- la convention entre la France et l'Autriche sur la reconnaissance et l'exécution des décisions judiciaires et des actes authentiques en matière civile et commerciale signée à Vienne le 15 juillet 1966,

- la convention entre le Luxembourg et l'Autriche sur la reconnaissance et l'exécution des décisions judiciaires et des actes authentiques en matière civile et commerciale, signée à Luxembourg le 29 juillet 1971,

- la convention entre l'Italie et l'Autriche sur la reconnaissance et l'exécution réciproques des décisions et transactions judiciaires, et des actes authentiques en matière civile et commerciale, signée à Rome le 16 novembre 1971,

- la convention entre la Norvège et la République fédérale d'Allemagne sur la reconnaissance et l'exécution de jugements et de documents exécutoires en matière civile et commerciale, signée à Oslo le 17 juin 1977,

- la convention entre le Danemark, la Finlande, l'Islande, la Norvège et la Suède sur la reconnaissance et l'exécution de jugements en matière civile, signée à Copenhague le 11 octobre 1977,

- la convention entre l'Autriche et la Suède sur la reconnaissance et l'exécution des jugements en matière civile, signée à Stockholm le 16 septembre 1982,

- la convention entre l'Autriche et l'Espagne sur la reconnaissance et l'exécution réciproques des décisions et transactions judi-

recognition and enforcement of judgments in civil matters, signed at London on 12 June 1961,

- the Convention between the United Kingdom and Austria providing for the reciprocal recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters, signed at Vienna on 14 July 1961, with amending Protocol signed at London on 6 March 1970,

- the Convention between the Kingdom of the Netherlands and Austria on the reciprocal recognition and enforcement of judgments and authentic instruments in civil and commercial matters, signed at the Hague on 6 February 1963,

- the Convention between France and Austria on the recognition and enforcement of judgments and authentic instruments in civil and commercial matters, signed at Vienna on 15 July 1966,

- the Convention between Luxembourg and Austria on the recognition and enforcement of judgments and authentic instruments in civil and commercial matters, signed at Luxembourg on 29 July 1971,

- the Convention between Italy and Austria on the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters, of judicial settlements and of authentic instruments, signed at Rome on 16 November 1971,

- the Convention between Norway and the Federal Republic of Germany on the recognition and enforcement of judgments and enforceable documents, in civil and commercial matters, signed at Oslo on 17 June 1977,

- the Convention between Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden on the recognition and enforcement of judgments in civil matters, signed at Copenhagen on 11 October 1977,

- the Convention between Austria and Sweden on the recognition and enforcement of judgments in civil matters, signed at Stockholm on 16 September 1982,

- the Convention between Austria and Spain on the recognition and enforcement of judgments, settlements and enforceable au-

nande och verkställighet av civildomar, undertecknad i London den 12 juni 1961,

– konventionen mellan Storbritannien och Nordirland samt Österrike med bestämmelser om ömsesidigt erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, undertecknad i Wien den 14 juli 1961 med ändringsprotokoll undertecknat i London den 6 mars 1970,

– konventionen mellan Konungariket Nederländerna och Österrike om ömsesidigt erkännande och verkställighet av domar och officiella handlingar på privaträttens område, undertecknad i Haag den 6 februari 1963,

– konventionen mellan Frankrike och Österrike om erkännande och verkställighet av domar och officiella handlingar på privaträttens område, undertecknad i Wien den 15 juli 1966,

– konventionen mellan Luxemburg och Österrike om erkännande och verkställighet av domar och officiella handlingar på privaträttens område, undertecknad i Luxemburg den 29 juli 1971,

– konventionen mellan Italien och Österrike om erkännande och verkställighet av domar, förlikningar och officiella handlingar på privaträttens område, undertecknad i Rom den 16 november 1971,

– konventionen mellan Norge och Förbundsrepubliken Tyskland om erkännande och verkställighet av domar och verkställbara dokument på privaträttens område, undertecknad i Oslo den 17 juni 1977,

– konventionen mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, undertecknad i Köpenhamn den 11 oktober 1977,

– konventionen mellan Österrike och Sverige om erkännande och verkställighet av civildomar, undertecknad i Stockholm den 16 september 1982,

– konventionen mellan Österrike och Spanien om erkännande och verkställighet av domar, förlikningar och verkställbara officiella

ciaires, et des actes authentiques en matière civile et commerciale, signée à Vienne le 17 février 1984,

– la convention entre la Norvège et l'Autriche sur la reconnaissance et l'exécution des jugements en matière civile, signée à Vienne le 21 mai 1984 et

– la convention entre la Finlande et l'Autriche sur la reconnaissance et l'exécution des jugements en matière civile, signée à Vienne le 17 novembre 1986.

Article 56

Le traité et les conventions mentionnés à l'article 55 continuent à produire leurs effets dans les matières auxquelles la présente convention n'est pas applicable.

Ils continuent à produire leurs effets en ce qui concerne les décisions rendues et les actes reçus avant l'entrée en vigueur de la présente convention.

Article 57

1. La présente convention n'affecte pas les conventions auxquelles les Etats contractants sont ou seront parties et qui, dans des matières particulières, règlent la compétence judiciaire, la reconnaissance ou l'exécution des décisions.

2. La présente convention ne fait pas obstacle à ce qu'un tribunal d'un Etat contractant partie à une convention visée au paragraphe 1 puisse fonder sa compétence sur une telle convention, même si le défendeur est domicilié sur le territoire d'un Etat contractant non partie à une telle convention. Le tribunal saisi applique, en tout cas, l'article 20 de la présente convention.

3. Les décisions rendues dans un Etat contractant par un tribunal ayant fondé sa compétence sur une convention visée au paragraphe 1 sont reconnues et exécutées dans les autres Etats contractants conformément au titre III de la présente convention.

4. Outre les cas prévus au titre III, la reconnaissance ou l'exécution peut être refusée si l'Etat requis n'est pas partie à une convention

thentic instruments in civil and commercial matters, signed at Vienna on 17 February 1984,

– the Convention between Norway and Austria on the recognition and enforcement of judgments in civil matters, signed at Vienna on 21 May 1984, and

– the Convention between Finland and Austria on the recognition and enforcement of judgments in civil matters, signed at Vienna on 17 November 1986.

Article 56

The Treaty and the conventions referred to in Article 55 shall continue to have effect in relation to matters to which this Convention does not apply.

They shall continue to have effect in respect of judgments given and documents formally drawn up or registered as authentic instruments before the entry into force of this Convention.

Article 57

1. This Convention shall not affect any conventions to which the Contracting States are or will be parties and which in relation to particular matters, govern jurisdiction or the recognition or enforcement of judgments.

2. This Convention shall not prevent a court of a Contracting State which is party to a convention referred to in the first paragraph from assuming jurisdiction in accordance with that convention, even where the defendant is domiciled in a Contracting State which is not a party to that convention. The court hearing the action shall, in any event, apply Article 20 of this Convention.

3. Judgments given in a Contracting State by a court in the exercise of jurisdiction provided for in a convention referred to in the first paragraph shall be recognized and enforced in the other Contracting States in accordance with Title III of this Convention.

4. In addition to the grounds provided for in Title III, recognition or enforcement may be refused if the State addressed is not a contract-

handlingar på privaträttens område, undertecknad i Wien den 17 februari 1984,

– konventionen mellan Norge och Österrike om erkännande och verkställighet av civildomar, undertecknad i Wien den 21 maj 1984 och

– konventionen mellan Finland och Österrike om erkännande och verkställighet av civildomar, undertecknad i Wien den 17 november 1986.

Artikel 56

Det fördrag och de konventioner som anges i artikel 55 skall fortsätta att gälla på områden där denna konvention inte är tillämplig.

De skall fortsätta att gälla beträffande domar som har meddelats och handlingar som har upprättats eller registrerats som officiella handlingar (*actes authentiques*) före denna konventions ikraftträdande.

Artikel 57

1. Denna konvention skall inte inverka på konventioner som konventionsstaterna har tillträtt eller kommer att tillträda och som på särskilda områden reglerar domstolars behörighet eller erkännande eller verkställighet av domar.

2. Denna konvention skall inte utgöra hinder för en domstol i en konventionsstat som har tillträtt en konvention som avses i punkt 1 att förklara sig behörig i enlighet med den konventionen, även om svaranden har hemvist i en konventionsstat som inte har tillträtt ifrågasvarande konvention. Den domstol som handlägger målet skall dock alltid tillämpa artikel 20 i denna konvention.

3. Domar som har meddelats i en konventionsstat med tillämpning av behörighetsregler i en konvention som avses i punkt 1 skall erkännas och verkställas i de andra konventionsstaterna i enlighet med bestämmelserna i avdelning III i denna konvention.

4. Erkännande och verkställighet får, utöver på de grunder som anges i avdelning III, vägras om den stat som ansökan riktas till inte har

visée au paragraphe 1 et que la personne contre laquelle la reconnaissance ou l'exécution est demandée est domiciliée dans cet Etat, sauf si la décision peut être reconnue ou exécutée au titre de toute autre règle de droit de l'Etat requis.

5. Si une convention visée au paragraphe 1 à laquelle sont parties l'Etat d'origine et l'Etat requis détermine les conditions de reconnaissance et d'exécution des décisions, il est fait application de ces conditions. Il peut, en tout cas, être fait application des dispositions de la présente convention qui concernent la procédure relative à la reconnaissance et à l'exécution des décisions.

Article 58

(Sans objet)

Article 59

La présente convention ne fait pas obstacle à ce qu'un Etat contractant s'engage envers un Etat tiers, aux termes d'une convention sur la reconnaissance et l'exécution des jugements, à ne pas reconnaître une décision rendue, notamment dans un autre Etat contractant, contre un défendeur qui avait son domicile ou sa résidence habituelle sur le territoire de l'Etat tiers lorsque, dans un cas prévu par l'article 4, la décision n'a pu être fondée que sur une compétence visée à l'article 3 deuxième alinéa.

Toutefois, aucun Etat contractant ne peut s'engager envers un Etat tiers à ne pas reconnaître une décision rendue dans un autre Etat contractant par une juridiction dont la compétence est fondée sur l'existence dans cet Etat de biens appartenant au défendeur ou sur la saisie par le demandeur de biens qui y existent:

1. si la demande porte sur la propriété ou la possession desdits biens, vise à obtenir l'autorisation d'en disposer ou est relative à un autre litige les concernant,

ou

2. si les biens constituent la garantie d'une créance qui fait l'objet de la demande.

ing party to a convention referred to in the first paragraph and the person against whom recognition or enforcement is sought is domiciled in that State, unless the judgment may otherwise be recognised or enforced under any rule of law in the State addressed.

5. Where a convention referred to in the first paragraph to which both the State of origin and the State addressed are parties lays down conditions for the recognition or enforcement of judgments, those conditions shall apply. In any event, the provisions of this Convention which concern the procedures for recognition and enforcement of judgments may be applied.

Article 58

(None)

Article 59

This Convention shall not prevent a Contracting State from assuming, in a convention on the recognition and enforcement of judgments, an obligation towards a third State not to recognise judgments given in other Contracting States against defendants domiciled or habitually resident in the third State where, in cases provided for in Article 4, the judgment could only be founded on a ground of jurisdiction specified in the second paragraph of Article 3.

However, a Contracting State may not assume an obligation towards a third State not to recognise a judgment given in another Contracting State by a court basing its jurisdiction on the presence within that State of property belonging to the defendant, or the seizure by the plaintiff of property situated there:

1. if the action is brought to assert or declare proprietary or possessory rights in that property, seeks to obtain authority to dispose of it, or arises from another issue relating to such property, or

2. if the property constitutes the security for a debt which is the subject-matter of the action.

tillträtt den konvention som avses i punkt 1 och den person mot vilken erkännande eller verkställighet begärs har hemvist i den staten, såvida inte domen likväl får erkännas eller verkställas enligt vad som gäller i den stat som ansökan riktas till.

5. Om det i en i punkt 1 åsyftad konvention, som har tillträtts såväl av ursprungsstaten som av den stat som ansökan riktas till, anges förutsättningar för erkännande eller verkställighet av domar, skall dessa förutsättningar gälla. Bestämmelserna i denna konvention om förfarandet vid erkännande och verkställighet kan dock alltid tillämpas.

Artikel 58

(finns ingen)

Artikel 59

Denna konvention skall inte utgöra hinder för en konventionsstat att i förhållande till en tredje stat, i en konvention om erkännande och verkställighet av domar, förplikta sig att inte erkänna domar som har meddelats i andra konventionsstater mot svarande som har hemvist eller sin vanliga vistelsort i denna tredje stat när domen, i fall som avses i artikel 4, kunnat meddelas endast med stöd av en behörighetsregel som anges i artikel 3, andra stycket.

En konventionsstat får dock inte i förhållande till en tredje stat förplikta sig att inte erkänna en dom som har meddelats i en annan konventionsstat av en domstol som har grundat sin behörighet på att svaranden har egendom i den staten eller att käranden har erhållit kvarstad eller liknande säkerhetsåtgärd i egendom som finns där, om:

1. talan avser äganderätt till egendomen eller rätt att inneha denna, syftar till att erhålla rätt att förfoga över den, eller avser annan tvist som har samband med egendomen, eller

2. egendomen utgör säkerhet för den fordran som är föremål för rättegången.

TITRE VIII DISPOSITIONS FINALES

Article 60

Peuvent être parties à la présente convention:

- a) les Etats qui, au moment de l'ouverture à la signature de la présente convention, sont membres des Communautés européennes ou de l'Association européenne de libre-échange;
- b) les Etats qui, après l'ouverture à la signature de la présente convention, deviennent membres des Communautés européennes ou de l'Association européenne de libre-échange;
- c) les Etats invités à adhérer conformément à l'article 62 paragraphe 1 point b).

Article 61

1. La présente convention est ouverte à la signature des Etats membres des Communautés européennes ou de l'Association européenne de libre-échange.

2. La convention sera soumise à la ratification des Etats signataires. Les instruments de ratification seront déposés auprès du Conseil fédéral suisse.

3. La convention entrera en vigueur le premier jour du troisième mois après la date à laquelle deux Etats, dont un Etat membre des Communautés européennes et un Etat membre de l'Association européenne de libre-échange, auront déposé leurs instruments de ratification.

4. A l'égard de tout autre Etat signataire, la convention produira ses effets le premier jour du troisième mois qui suivra le dépôt de son instrument de ratification.

Article 62

1. Peuvent adhérer à la présente convention, après son entrée en vigueur:

- a) les Etats visés à l'article 60 point b),
- b) les autres Etats qui, sur demande d'un Etat contractant adressée à l'Etat dépositaire, auront été invités à adhérer. L'Etat dépositaire n'invitera l'Etat concerné à adhérer que s'il a obtenu, après les avoir informés du contenu

TITLE VIII FINAL PROVISIONS

Article 60

The following may be parties to this Convention:

- (a) States which, at the time of the opening of this Convention for signature, are members of the European Communities or of the European Free Trade Association;
- (b) States which, after the opening of this Convention for signature, become members of the European Communities or of the European Free Trade Association;
- (c) States invited to accede in accordance with Article 62(1)(b).

Article 61

1. This Convention shall be opened for signature by the States members of the European Communities or of the European Free Trade Association.

2. The Convention shall be submitted for ratification by the signatory States. The instruments of ratification shall be deposited with the Swiss Federal Council.

3. The Convention shall enter into force on the first day of the third month following the date on which two States, of which one is a member of the European Communities and the other a member of the European Free Trade Association, deposit their instruments of ratification.

4. The Convention shall take effect in relation to any other signatory State on the first day of the third month following the deposit of its instrument of ratification.

Article 62

1. After entering into force this Convention shall be open to accession by:

- (a) the States referred to in Article 60(b),
- (b) other States which have been invited to accede upon a request made by one of the Contracting States to the depositary State. The depositary State shall invite the State concerned to accede only if, after having communicated

AVDELNING VIII SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 60

Följande stater får tillträda denna konvention:

a) de stater som vid den tidpunkt då konventionen öppnas för undertecknande är medlemmar i de Europeiska gemenskaperna eller i Europeiska frihandelssammanslutningen;

b) de stater som efter det att konventionen har öppnats för undertecknande blir medlemmar i de Europeiska gemenskaperna eller i Europeiska frihandelssammanslutningen;

c) de stater som har inbjudits att ansluta sig enligt artikel 62 punkt 1 b).

Artikel 61

1. Denna konvention skall vara öppen för undertecknande av de stater som är medlemmar i de Europeiska gemenskaperna eller i Europeiska frihandelssammanslutningen.

2. Konventionen skall ratificeras av de stater som har undertecknat den. Ratifikationsinstrumenten skall deponeras hos schweiziska federala rådet.

3. Konventionen skall träda i kraft den första dagen i den tredje kalendermånaden efter det att två stater, varav av den ena är medlem i de Europeiska gemenskaperna och den andra är medlem i Europeiska frihandelssammanslutningen, har deponerat sina ratifikationsinstrument.

4. Konventionen skall träda i kraft i förhållande till varje annan signatärstat den första dagen i den tredje kalendermånaden efter det att denna stat har deponerat sitt ratifikationsinstrument.

Artikel 62

1. Sedan konventionen har trätt i kraft får följande stater ansluta sig till den:

a) de stater som avses i artikel 60 b),

b) andra stater som på begäran av en konventionsstat till depositarien har inbjudits att ansluta sig. Depositarien skall inbjuda staten i fråga endast om den, efter att ha delgivit innehållet i de underrättelser som staten avser att

des communications que cet Etat se propose de faire en application de l'article 63, l'accord unanime des Etats signataires ainsi que des Etats contractants mentionnés à l'article 60 points a) et b).

2. Si un Etat adhérent souhaite apporter des précisions au sens du protocole n° 1, des négociations seront entamées à cet effet. Une conférence de négociation sera convoquée par le Conseil fédéral suisse.

3. En ce qui concerne tout Etat adhérent, la convention produira ses effets le premier jour du troisième mois qui suivra le dépôt de l'instrument d'adhésion.

4. Toutefois, en ce qui concerne un Etat adhérent visé au paragraphe 1 points a) ou b), la convention ne produira d'effets que dans les rapports entre l'Etat adhérent et les Etats contractants qui n'auront pas formulé d'objection à cette adhésion avant le premier jour du troisième mois qui suivra le dépôt de l'instrument d'adhésion.

Article 63

Tout Etat adhérent devra, au moment du dépôt de son instrument d'adhésion, communiquer les informations requises pour l'application des articles 3, 32, 37, 40, 41 et 55 de la présente convention et fournir, le cas échéant, les précisions fixées lors des négociations aux fins du protocole n° 1.

Article 64

1. La présente convention est conclue pour une durée initiale de cinq ans à compter de son entrée en vigueur, conformément à l'article 61 paragraphe 3, même pour les Etats qui l'auront ratifiée ou qui y auront adhéré ultérieurement.

2. A l'expiration de la période initiale de cinq ans, la convention sera reconduite tacitement d'année en année.

3. Dès l'expiration de la période initiale de cinq ans, tout Etat partie pourra, à tout moment, dénoncer la convention en adressant une notification au Conseil fédéral suisse.

4. La dénonciation prendra effet à la fin de l'année civile qui suivra l'expiration d'une pé-

the contents of the communications that this State intends to make in accordance with Article 63, it has obtained the unanimous agreement of the signatory States and the Contracting States referred to in Article 60(a) and (b).

2. If an acceding State wishes to furnish details for the purposes of Protocol No. 1, negotiations shall be entered into to that end. A negotiating conference shall be convened by the Swiss Federal Council.

3. In respect of an acceding State, the Convention shall take effect on the first day of the third month following the deposit of its instrument of accession.

4. However, in respect of an acceding State referred to in paragraph 1(a) or (b), the Convention shall take effect only in relations between the acceding State and the Contracting States which have not made any objections to the accession before the first day of the third month following the deposit of the instrument of accession.

Article 63

Each acceding State shall, when depositing its instrument of accession, communicate the information required for the application of Articles 3, 32, 37, 40, 41 and 55 of this Convention and furnish, if need be, the details prescribed during the negotiations for the purposes of Protocol No 1.

Article 64

1. This Convention is concluded for an initial period of five years from the date of its entry into force in accordance with article 61 (3), even in the case of States which ratify it or accede to it after that date.

2. At the end of the initial five-year period, the Convention shall be automatically renewed from year to year.

3. Upon the expiry of the initial five-year period, any Contracting State may, at any time, denounce the Convention by sending a notification to the Swiss Federal Council.

4. The denunciation shall take effect at the end of the calendar year following the expiry

göra enligt artikel 63, har erhållit ett enhälligt samtycke därtill av signatärstaterna och av de konventionsstater som avses i artikel 60 a) och b).

2. Om en anslutande stat önskar tillfoga uppgifter i och för Protokoll Nr 1, skall förhandlingar äga rum. En förhandlingskonferens skall anordnas av schweiziska federala rådet.

3. För en anslutande stat skall konventionen träda i kraft den första dagen i den tredje kalendermånaden efter det att anslutningsinstrumentet deponerades.

4. I fråga om en anslutande stat som avses i punkt 1 a) eller b) skall konventionen dock träda i kraft endast i förhållandet mellan den anslutande staten och de konventionsstater som inte har gjort några invändningar mot anslutningen före den första dagen i den tredje kalendermånaden efter det att anslutningsinstrumentet deponerades.

Artikel 63

Varje anslutande stat skall vid deponeringen av anslutningsinstrumentet lämna den information som krävs för tillämpningen av artiklarna 3, 32, 37, 40, 41 och 55 i denna konvention och skall, i förekommande fall, lämna de uppgifter som har föreskrivits under förhandlingar i och för Protokoll Nr 1.

Artikel 64

1. Denna konvention gäller för en inledande period av fem år räknat från ikraftträdandet enligt artikel 61 punkt 3 och detta även i förhållande till stater som ratificerar eller ansluter sig till konventionen efter detta datum.

2. Vid utgången av den inledande femårsperioden skall konventionen anses förlängd med ett år i sänder.

3. Vid utgången av den inledande femårsperioden får varje konventionsstat, när som helst, säga upp konventionen genom en under rättelse till schweiziska federala rådet.

4. Uppsägningen skall träda i kraft vid utgången av det kalenderår som följer närmast

riode de six mois à compter de la date de réception de la notification de la dénonciation par le Conseil fédéral suisse.

Article 65

Sont annexés à la présente convention:

- un protocole n° 1, relatif à certaines problèmes de compétence, de procédure et d'exécution;
- un protocole n° 2, sur l'interprétation uniforme de la convention;
- un protocole n° 3, concernant l'application de l'article 57.

Ces protocoles font partie intégrante de la convention.

Article 66

Chaque Etat contractant peut demander la révision de la présente convention. A cet effet, le Conseil fédéral suisse convoque une conférence de révision dans un délai de six mois à compter de la demande de révision.

Article 67

Le Conseil fédéral suisse notifiera aux Etats qui auront été représentés à la conférence diplomatique de Lugano et aux Etats qui auront ultérieurement adhéré à la convention:

- a) le dépôt de tout instrument de ratification ou d'adhésion,
- b) les dates d'entrée en vigueur de la présente convention pour les Etats contractants,
- c) les dénonciations reçues conformément à l'article 64,
- d) toute déclaration reçue en application de l'article I bis du protocole n° 1,
- e) toute déclaration reçue en application de l'article I ter du protocole n° 1,
- f) les déclarations reçues en application de l'article IV du protocole n° 1,
- g) les communications faites en application de l'article VI du protocole n° 1.

Article 68

La présente convention rédigée en un exemplaire unique en langues allemande, anglaise,

of a period of six months from the date of receipt by the Swiss Federal Council of the notification of denunciation.

Article 65

The following are annexed to this Convention:

- a Protocol No. 1, on certain questions of jurisdiction, procedure and enforcement,
- a Protocol No. 2, on the uniform interpretation of the Convention,
- a Protocol No. 3, on the application of Article 57.

These Protocols shall form an integral part of the Convention.

Article 66

Any Contracting State may request the revision of this Convention. To that end, the Swiss Federal Council shall issue invitations to a revision conference within a period of six months from the date of the request for revision.

Article 67

The Swiss Federal Council shall notify the States represented at the Diplomatic Conference of Lugano and the States who have later acceded to the Convention of:

- (a) the deposit of each instrument of ratification or accession,
- (b) the dates of entry into force of this Convention in respect of the Contracting States,
- (c) any denunciation received pursuant to Article 64,
- (d) any declaration received pursuant to Article Ia of Protocol No. 1,
- (e) any declaration received pursuant to Article Ib of Protocol No. 1,
- (f) any declaration received pursuant to Article IV of Protocol No. 1,
- (g) any communication made pursuant to Article VI of Protocol No. 1.

Article 68

This Convention, drawn up in a single original in the Danish, Dutch, English, Finnish,

efter en period av sex månader räknat från det att schweiziska federala rådet har mottagit underrättelsen om uppsägning.

Artikel 65

Följande är fogat till konventionen:

– ett Protokoll Nr 1 angående vissa frågor om behörighet, förfarande och verkställighet,

– ett Protokoll Nr 2 om en enhetlig tolkning av konventionen,

– ett Protokoll Nr 3 om tillämpningen av artikel 57.

Dessa protokoll utgör en integrerad del av konventionen.

Artikel 66

Varje konventionsstat får begära revidering av konventionen. För detta ändamål skall schweiziska federala rådet sammankalla en revideringskonferens inom sex månader från den dag då revidering begärdes.

Artikel 67

Schweiziska federala rådet skall underrätta de stater som deltog i diplomatkonferensen i Lugano och stater som därefter har anslutit sig till konventionen om:

a) deponeringen av ratifikations- eller avslutningsinstrument,

b) dagen för ikraftträdandet av konventionen i förhållande till konventionsstaterna,

c) uppsägningar som har mottagits enligt artikel 64,

d) förklaringar som har mottagits enligt artikel Ia i Protokoll Nr 1,

e) förklaringar som har mottagits enligt artikel Ib i Protokoll Nr 1,

f) förklaringar som har mottagits enligt artikel IV i Protokoll Nr 1,

g) underrättelser gjorda enligt artikel VI i Protokoll Nr 1.

Artikel 68

Denna konvention, som har upprättats i ett enda originalexemplar på danska, engelska,

danoise, espagnole, finnoise, française, grecque, irlandaise, islandaise, italienne, néerlandaise, norvégienne, portugaise et suédoise, les quatorze textes faisant également foi, sera déposée dans les archives du Conseil fédéral suisse, qui en remettra une copie certifiée conforme à chacun des gouvernements des Etats qui auront été représentés à la conférence diplomatique de Lugano et à chaque Etat adhérent.

**PROTOCOLE N°1
RELATIF A CERTAINS PROBLEMES
DE COMPETENCE, DE PROCEDURE ET
D'EXECUTION**

LES HAUTES PARTIES CONTRACTANTES SONT CONVENUES DES DISPOSITIONS SUIVANTES, QUI SONT ANNEXEES A LA CONVENTION:

Article I

Toute personne domiciliée au Luxembourg, atraite devant un tribunal d'un autre Etat contractant en application de l'article 5 point 1, peut décliner la compétence de ce tribunal. Ce tribunal se déclare d'office incompétent si le défendeur ne comparait pas.

Toute convention attributive de juridiction au sens de l'article 17 ne produit ses effets à l'égard d'une personne domiciliée au Luxembourg que si celle-ci l'a expressément et spécialement acceptée.

Article I bis

1. La Confédération suisse se réserve le droit de déclarer au moment du dépôt de l'instrument de ratification qu'un jugement rendu dans un autre Etat contractant n'est pas reconnu ni exécuté en Suisse lorsque les conditions suivantes sont réunies:

a) la compétence du tribunal qui a prononcé la décision est fondée uniquement sur l'article 5 point 1 de la présente Convention;

b) le défendeur avait son domicile en Suisse au moment de l'introduction de l'instance; aux fins du présent article, une société ou per-

French, German, Greek, Icelandic, Irish, Italian, Norwegian, Portuguese, Spanish and Swedish languages, all fourteen texts being equally authentic, shall be deposited in the archives of the Swiss Federal Council. The Swiss Federal Council shall transmit a certified copy to the Government of each State represented at the Diplomatic Conference of Lugano and to the Government of each acceding State.

**PROTOCOL No. 1
ON CERTAIN QUESTIONS OF
JURISDICTION,
PROCEDURE AND ENFORCEMENT**

THE HIGHT CONTRACTING PARTIES HAVE AGREED UPON THE FOLLOWING PROVISIONS, WHICH SHALL BE ANNEXED TO THE CONVENTION:

Article I

Any person domiciled in Luxembourg who is sued in a court of another Contracting State pursuant to Article 5 (1) may refuse to submit to the jurisdiction of that court. If the defendant does not enter an appearance the court shall declare of its own motion that it has no jurisdiction.

An agreement conferring jurisdiction, within the meaning of Article 17, shall be valid with respect to a person domiciled in Luxembourg only if that person has expressly and specifically so agreed.

Article Ia

1. Switzerland reserves the right to declare, at the time of depositing its instrument of ratification, that a judgment given in another Contracting State shall be neither recognised nor enforced in Switzerland if the following conditions are met:

(a) the jurisdiction of the court which has given the judgment is based only on Article 5(1) of this Convention, and

(b) the defendant was domiciled in Switzerland at the time of the introduction of the proceedings; for the purposes of this Article, a

finska, franska, grekiska, holländska, irländska, isländska, italienska, norska, portugisiska, spanska, svenska och tyska språken, vilka alla äger lika giltighet, skall deponeras i schweiziska federala rådets arkiv. Schweiziska federala rådet skall översända en bestyrkt kopia av konventionen till regeringen i varje stat som deltog i diplomatkonferensen i Lugano och till regeringarna i anslutande stater.

PROTOKOLL NR 1

ANGÅENDE VISSA FRÅGOR OM DOMSTOLS BEHÖRIGHET, FÖRFA- RANDE OCH VERKSTÄLLIGHET

DE HÖGA FÖRDRAGSSLUTANDE PARTERNA HAR KOMMIT ÖVERENS OM FÖLJANDE BESTÄMMELSER, VILKA SKALL FÖRAS TILL KONVENTIONEN:

Artikel I

Om talan väcks mot en person som har hemvist i Luxemburg vid en domstol i en annan konventionsstat med stöd av artikel 5 punkt 1, får denne göra invändning om domstolens behörighet. Om svaranden inte går i svaromål skall domstolen självant förklara sig obehörig.

Ett avtal om domstols behörighet som avses i artikel 17 gäller mot en person som har hemvist i Luxemburg endast om denne uttryckligen och särskilt har godkänt avtalet.

Artikel Ia

1. Schweiz förbehåller sig rätten att i samband med deponeringen av sitt ratifikationsinstrument förklara att en dom som har meddelats i en annan konventionsstat varken skall erkännas eller verkställas i Schweiz om följande villkor är uppfyllda:

a) domstolen i ursprungsstaten har uteslutande grundat sin behörighet på artikel 5 punkt 1 i denna konvention, och

b) svaranden hade hemvist i Schweiz vid tidpunkten för talans väckande; vid tillämpningen av denna artikel skall ett bolag eller en

sonne morale est considérée comme domiciliée en Suisse lorsqu'elle a son siège statutaire et le centre effectif de ses activités en Suisse;

c) le défendeur s'oppose à la reconnaissance ou à l'exécution du jugement en Suisse, pour autant qu'il n'ait pas renoncé à se prévaloir de la déclaration prévue par le présent paragraphe.

2. Cette réserve ne s'appliquera pas dans la mesure où, au moment où la reconnaissance ou l'exécution est demandée, une dérogation aura été apportée à l'article 59 de la constitution fédérale suisse. Le gouvernement suisse communiquera de telles dérogations aux Etats signataires et adhérents.

3. Cette réserve cessera de produire ses effets le 31 décembre 1999. Elle peut être levée à tout moment.

Article 1 ter

Tout Etat contractant pourra, par déclaration faite au moment de la signature ou du dépôt de son instrument de ratification ou d'adhésion, se réserver le droit, notwithstanding l'article 28, de ne pas reconnaître ni exécuter les décisions rendues dans les autres Etats parties lorsque la compétence de la juridiction d'origine est fondée, en application de l'article 16 point 1 b), sur le seul domicile du défendeur dans l'Etat d'origine alors que l'immeuble est situé sur le territoire de l'Etat qui a formulé la réserve.

Article II

Sans préjudice de dispositions nationales plus favorables, les personnes domiciliées dans un Etat contractant et poursuivies pour une infraction involontaire devant les juridictions répressives d'un autre Etat contractant dont elles ne sont pas les nationaux peuvent se faire défendre par les personnes habilitées à cette fin, même si elles ne comparaissent pas personnellement.

Toutefois, la juridiction saisie peut ordonner la comparution personnelle; si celle-ci n'a pas eu lieu, la décision rendue sur l'action civile sans que la personne en cause ait eu la pos-

company or other legal person is considered to be domiciled in Switzerland if it has its registered seat and the effective centre of activities in Switzerland, and

(c) the defendant raises an objection to the recognition or enforcement of the judgment in Switzerland, provided that he has not waived the benefit of the declaration foreseen under this paragraph.

2. This reservation shall not apply to the extent that at the time recognition or enforcement is sought a derogation has been granted from Article 59 of the Swiss Federal Constitution. The Swiss Government shall communicate such derogations to the signatory State and the acceding States.

3. This reservation shall cease to have effect on 31 December 1999. It may be withdrawn at any time.

Article 1b

Any Contracting State may, by declaration made at the time of signing or of deposit of its instrument of ratification or of accession, reserve the right, notwithstanding the provisions of Article 28, not to recognise and enforce judgments given in the other Contracting States if the jurisdiction of the court of the State of origin is based, pursuant to Article 16(1)(b), exclusively on the domicile of the defendant in the State of origin, and the property is situated in the territory of the State which entered the reservation.

Article II

Without prejudice to any more favourable provisions of national laws, persons domiciled in a Contracting State who are being prosecuted in the criminal courts of another Contracting State of which they are not nationals for an offence which was not intentionally committed may be defended by persons qualified to do so, even if they do not appear in person.

However, the court seised of the matter may order appearance in person; in the case of failure to appear, a judgment given in the civil action without the person concerned having had

annan juridisk person anses ha hemvist i Schweiz om dess registrerade säte är i Schweiz och dess huvudsakliga verksamhet bedrivs där, och

c) svaranden motsätter sig att domen erkänns eller verkställs i Schweiz förutsatt att han inte har avstått från förmånen av förklaringen som avses i denna artikel.

2. Denna reservation skall inte tillämpas i den mån en avvikelse från artikel 59 i den schweiziska federala konstitutionen har medgivits vid den tidpunkt då erkännande eller verkställighet begärs. Den schweiziska regeringen skall underrätta alla signatärstater och anslutande stater om sådana avvikelser.

3. Denna reservation skall upphöra att gälla den 31 december 1999. Den kan återtas när som helst.

Artikel 1b

Varje konventionsstat får genom en förklaring gjord vid tidpunkten för undertecknandet eller deponeringen av ratifikations- eller anslutningsinstrumentet, utan hinder av bestämmelserna i artikel 28, förbehålla sig rätten att inte erkänna och verkställa domar som har meddelats i andra konventionsstater om domstolens behörighet i ursprungsstaten, i enlighet med artikel 16 punkt 1 b), uteslutande har grundats på svarandens hemvist i ursprungsstaten och egendomen är belägen i den stat som har gjort reservationen.

Artikel II

Med förbehåll för mer fördelaktiga nationella föreskrifter, får den som har hemvist i en konventionsstat och är åtalad för ett icke uppsåtligt brott vid en brottmålsdomstol i en annan konventionsstat i vilken han inte är medborgare försvaras av en därtill behörig person, även om han inte inställer sig personligen.

Den domstol som handlägger målet får dock föreskriva personlig inställelse; om en sådan föreskrift inte har efterkommits behöver en dom som har meddelats rörande ett civilrätts-

sibilité de se faire défendre pourra ne pas être reconnue ni exécutée dans les autres Etats contractants.

Article III

Aucun impôt, droit ou taxe, proportionnel à la valeur du litige, n'est perçu dans l'Etat requis à l'occasion de la procédure tendant à l'octroi de la formule exécutoire.

Article IV

Les actes judiciaires et extra-judiciaires dressés sur le territoire d'un Etat contractant et qui doivent être notifiés ou signifiés à des personnes se trouvant sur le territoire d'un autre Etat contractant sont transmis selon les modes prévus par les conventions ou accords conclus entre les Etats contractants.

Sauf si l'Etat de destination s'y oppose par déclaration faite au Conseil fédéral suisse, ces actes peuvent aussi être envoyés directement par les officiers ministériels de l'Etat où les actes sont dressés aux officiers ministériels de l'Etat sur le territoire duquel se trouve le destinataire de l'acte. Dans ce cas, l'officier ministériel de l'Etat d'origine transmet une copie de l'acte à l'officier ministériel de l'Etat requis, qui est compétent pour la remettre au destinataire. Cette remise est faite dans les formes prévues par la loi de l'Etat requis. Elle est constatée par une attestation envoyée directement à l'officier ministériel de l'Etat d'origine.

Article V

La compétence judiciaire prévue à l'article 6 point 2 et à l'article 10, pour la demande en garantie ou la demande en intervention, ne peut être invoquée dans la République fédérale d'Allemagne, en Espagne, en Autriche ni en Suisse. Toute personne domiciliée sur le territoire d'un autre Etat contractant peut être appelée devant les tribunaux de:

– la République fédérale d'Allemagne, en application des articles 68 et 72, 73 et 74 du code de procédure civile concernant la *litis denuntiatio*;

the opportunity to arrange for his defence need not be recognised or enforced in the other Contracting States.

Article III

In proceedings for the issue of an order for enforcement, no charge, duty or fee calculated by reference to the value of the matter in issue may be levied in the State in which enforcement is sought.

Article IV

Judicial and extrajudicial documents drawn up in one Contracting State which have to be served on persons in another Contracting State shall be transmitted in accordance with the procedures laid down in the conventions and agreements concluded between the Contracting States.

Unless the State in which service is to take place objects by declaration to the Swiss Federal Council, such documents may also be sent by the appropriate public officers of the State in which the document has been drawn up directly to the appropriate public officers of the State in which the addressee is to be found. In this case the officer of the State of origin shall send a copy of the document to the officer of the State applied to who is competent to forward it to the addressee. The document shall be forwarded in the manner specified by the law of the State applied to. The forwarding shall be recorded by a certificate sent directly to the officer of the State of origin.

Article V

The jurisdiction specified in Articles 6(2) and 10 in actions on a warranty or guarantee or in any other third party proceedings may not be resorted to in the Federal Republic of Germany, in Spain, in Austria and in Switzerland. Any person domiciled in another Contracting State may be sued in the courts:

– of the Federal Republic of Germany, pursuant to Articles 68, 72, 73 and 74 of the code of civil procedure (*Zivilprozessordnung*) concerning third-party notices;

ligt anspråk mot någon som inte har haft tillfälle att svara i målet varken erkännas eller verkställas i andra konventionsstater.

Artikel III

Ingen avgift eller skatt som är beräknad efter tvisteföremålets värde får tas ut i verkställighetsstaten vid det förfarande som syftar till förordnande om verkställighet.

Artikel IV

Domstolshandlingar och andra handlingar som har upprättats i en konventionsstat och som skall delges någon i en annan konventionsstat skall översändas i enlighet med de konventioner och avtal som gäller mellan konventionsstaterna.

Såvida inte den stat där delgivning skall äga rum genom en förklaring till schweiziska federala rådet motsätter sig detta, kan sådana handlingar också sändas från tjänsteman i den stat där handlingen har upprättats direkt till tjänsteman i den stat där mottagaren befinner sig. I sådant fall skall tjänstemannen i ursprungsstaten sända en kopia av handlingen till den tjänsteman i mottagarstaten som är behörig att delge den med mottagaren. Handlingen skall delges på det sätt som föreskrivs i mottagarstatens lag. Delgivningen skall bekräftas genom ett intyg som sänds direkt till tjänstemannen i ursprungsstaten.

Artikel V

Den grund för behörighet som anges i artikel 6 punkt 2 och i artikel 10 rörande återgångskrav eller annat liknande får inte åberopas i Förbundsrepubliken Tyskland, Spanien, Österrike eller Schweiz. Mot den som har hemvist i en annan konventionsstat får talan väckas vid domstolarna:

– i Förbundsrepubliken Tyskland, enligt artiklarna 68, 72, 73 och 74 i civilprocesslagen (Zivilprozessordnung) angående litisdennuntiation;

– l'Espagne, en application de l'article 1482 du code civil;

– l'Autriche, conformément à l'article 21 du Code de procédure civile (Zivilprozessordnung) concernant la *litis denuntiatio*;

– la Suisse, en application des dispositions appropriées concernant la *litis denuntiatio* des codes de procédure civile cantonaux.

Les décisions rendues dans les autres Etats contractants en vertu de l'article 6 point 2 et de l'article 10 sont reconnues et exécutées dans la République fédérale d'Allemagne, en Espagne, en Autriche et en Suisse, conformément au titre III. Les effets produits à l'égard des tiers, en application de l'alinéa précédent, par des jugements rendus dans ces Etats sont également reconnus dans les autres Etats contractants.

Article V bis

En matière d'obligation alimentaire, les termes "juge", "tribunal" et "juridiction" comprennent les autorités administratives danoises, islandaises et norvégiennes.

En matière civile et commerciale, les termes "juge", "tribunal" et "juridiction" comprennent le *ulosotonhaltija/överexekutor* finlandais.

Article V ter

Dans les litiges entre le capitaine et un membre de l'équipage d'un navire de mer immatriculé au Danemark, en Grèce, en Irlande, en Islande, en Norvège, au Portugal ou en Suède, relatifs aux rémunérations ou aux autres conditions de service, les juridictions d'un Etat contractant doivent contrôler si l'agent diplomatique ou consulaire dont relève le navire a été informé du litige. Elles doivent surseoir à statuer aussi longtemps que cet agent n'a pas été informé. Elles doivent, même d'office, se dessaisir si cet agent, dûment informé, a exercé les attributions que lui reconnaît en la matière une convention consulaire ou, à défaut d'une telle convention, a soulevé des objections sur la compétence dans le délai imparti.

– of Spain, pursuant to Article 1482 of the civil code;

– of Austria, pursuant to Article 21 of the code of civil procedure (Zivilprozessordnung) concerning third-party notices;

– of Switzerland, pursuant to the appropriate provisions concerning third-party notices of the cantonal codes of civil procedure.

Judgments given in the other Contracting States by virtue of Article 6(2) or Article 10 shall be recognized and enforced in the Federal Republic of Germany, in Spain, in Austria and in Switzerland in accordance with Title III. Any effects which judgments given in these States may have on third parties by application of the provisions in the preceding paragraph shall also be recognized in the other Contracting States.

Article Va

In matters relating to maintenance, the expression "court" includes the Danish, Icelandic and Norwegian administrative authorities.

In civil and commercial matters, the expression "court" includes the Finnish *ulosotonhaltija/överexekutor*.

Article Vb

In proceedings involving a dispute between the master and a member of the crew of a sea-going ship registered in Denmark, in Greece, in Ireland, in Iceland, in Norway, in Portugal or in Sweden concerning remuneration or other conditions of service, a court in a Contracting State shall establish whether the diplomatic or consular officer responsible for the ship has been notified of the dispute. It shall stay the proceedings so long as he has not been notified. It shall of its own motion decline jurisdiction if the officer, having been duly notified, has exercised the powers accorded to him in the matter by a consular convention, or in the absence of such a convention has, within the time allowed, raised any objection to the exercise of such jurisdiction.

- i Spanien, enligt artikel 1482 i civillagen;
- i Österrike, enligt artikel 21 i civilprocesslagen (Zivilprozessordnung) angående litisdennuntiation;
- i Schweiz, enligt de bestämmelser som är tillämpliga på litisdennuntiation i de kantonala civilprocesslagarna.

Domar som har meddelats i andra konventionsstater med stöd av artikel 6 punkt 2 eller artikel 10 skall erkännas och verkställas i Förbundsrepubliken Tyskland, i Spanien, i Österrike och i Schweiz i enlighet med avdelning III. De rättsverkningar, som domar meddelade i dessa stater kan ha för tredje man genom tillämpningen av bestämmelserna i det föregående stycket skall också erkännas i de andra konventionsstaterna.

Artikel Va

I mål om underhållsbidrag avses med uttrycket domstol också de danska, isländska och norska administrativa myndigheterna.

På privaträttens område avses med uttrycket domstol också finsk överexekutor.

Artikel Vb

I tvist mellan befälhavare och någon i besättningen på ett havsgående fartyg som är registrerat i Danmark, Grekland, Irland, Island, Norge, Portugal eller Sverige om lön eller andra anställningsvillkor, skall domstol i annan konventionsstat undersöka om den diplomatiska eller konsulära tjänsteman som är ansvarig för fartyget har blivit underrättad om tvisten. Domstolen skall låta avgörandet av målet anstå så länge underrättelse inte har skett. Den skall självmant förklara sig obehörig om tjänstemannen, vederbörligen underrättad, har utövat sina befogenheter i saken enligt en konsulär konvention eller, i avsaknad av en sådan konvention, inom den utsatta tiden har gjort invändning om domstolens behörighet i tvisten.

Article V quater
(Sans objet)

Article V quinques

Sans préjudice de la compétence de l'Office européen des brevets selon la convention sur la délivrance de brevets européens, signée à Munich le 5 octobre 1973, les juridictions de chaque Etat contractant sont seules compétentes, sans considération de domicile, en matière d'inscription ou de validité d'un brevet européen délivré pour cet Etat et qui n'est pas un brevet communautaire en application des dispositions de l'article 86 de la convention relative au brevet européen pour le marché commun, signée à Luxembourg le 15 décembre 1975.

Article VI

Les Etats contractants communiqueront au Conseil fédéral suisse les textes de leurs dispositions législatives qui modifieraient soit les articles de leurs lois qui sont mentionnés dans la convention, soit les juridictions qui sont désignées au titre III section 2.

PROTOCOLE N° 2
SUR L'INTERPRETATION UNIFORME
DE LA CONVENTION
PREAMBULE

LES HAUTES PARTIES CONTRACTANTES,

VU l'article 65 de la présente convention,

CONSIDERANT le lien substantiel qui existe entre cette convention et la convention de Bruxelles,

CONSIDERANT que la Cour de justice des Communautés européennes a été reconnue compétente par le protocole du 3 juin 1971 pour statuer sur l'interprétation des dispositions de la convention de Bruxelles,

EN PLEINE CONNAISSANCE des décisions rendues par la Cour de justice des Communautés européennes sur l'interprétation de la convention de Bruxelles jusqu'au moment de la signature de la présente convention,

Article Vc
(None)

Article Vd

Without prejudice to the jurisdiction of the European Patent Office under the Convention on the grant of European patents, signed at Munich on 5 October 1973, the courts of each Contracting State shall have exclusive jurisdiction, regardless of domicile, in proceedings concerned with the registration or validity of any European patent granted for that State which is not a Community patent by virtue of the provision of Article 86 of the Convention for the European patent for the common market, signed at Luxembourg on 15 December 1975.

Article VI

The Contracting States shall communicate to the Swiss Federal Council the text of any provisions of their laws which amend either those provisions of their laws mentioned in the Convention or the lists of courts specified in Section 2 of Title III.

PROTOCOL No. 2
ON THE UNIFORM INTERPRETA-
TION OF THE CONVENTION
PREAMBLE

THE HIGH CONTRACTING PARTIES,
HAVING REGARD to Article 65 of this Convention,

CONSIDERING the substantial link between this Convention and the Brussels Convention,

CONSIDERING that the Court of Justice of the European Communities by virtue of the Protocol of 3 June 1971 has jurisdiction to give rulings on the interpretation of the provisions of the Brussels Convention,

BEING AWARE of the rulings delivered by the Court of Justice of the European Communities on the interpretation of the Brussels Convention up to the time of signature of this Convention,

Artikel Vc

(finns ingen)

Artikel Vd

Med förbehåll för den behörighet som det europeiska patentverket har enligt den europeiska patentkonventionen undertecknad i München den 5 oktober 1973, skall domstolarna i varje konventionsstat, oberoende av hemvist, ha exklusiv behörighet vid talan som angår registreringen eller giltigheten av ett europeiskt patent som har meddelats för den staten och som inte är ett EG-patent enligt artikel 86 i konventionen om europeiska patent för den gemensamma marknaden, undertecknad i Luxemburg den 15 december 1975.

Artikel VI

Konventionsstaterna skall till schweiziska federala rådet översända sådana lagtexter som innebär ändringar antingen i de bestämmelser vartill hänvisas i denna konvention eller i förteckningarna över domstolar som anges i avdelning III, avsnitt 2 i konventionen.

**PROTOKOLL NR 2
OM EN ENHETLIG TOLKNING AV
KONVENTIONEN
PREAMBEL**

DE HÖGA FÖRDRAGSSLUTANDE PARTERNA,

MED HÄNSYN TILL artikel 65 i denna konvention,

I BETRÄKTANDE AV den väsentliga anknytningen mellan denna konvention och Brysselkonventionen,

I BETRÄKTANDE att Gemenskapsdomstolen enligt protokollet den 3 juni 1971 är behörig att avgöra frågor om tolkningen av bestämmelserna i Brysselkonventionen,

MEDVETNA OM Gemenskapsdomstolens avgöranden såvitt gäller tolkningen av Brysselkonventionen intill tidpunkten för undertecknandet av denna konvention,

CONSIDERANT que les négociations qui ont conduit à la conclusion de cette convention ont été fondées sur la convention de Bruxelles à la lumière de ces décisions,

SOUCIEUSES, dans le plein respect de l'indépendance des tribunaux, d'empêcher des interprétations divergentes et de parvenir à une interprétation aussi uniforme que possible, d'une part, des dispositions de la présente convention ainsi que, d'autre part, de ces dispositions et de celles de la convention de Bruxelles qui sont reproduites en substance dans cette convention,

SONT CONVENUES DE CE QUI SUIT:

Article 1

Les tribunaux de chaque Etat contractant tiennent dûment compte, lors de l'application et de l'interprétation des dispositions de la présente convention, des principes définis par toute décision pertinente rendue par des tribunaux des autres Etats contractants concernant des dispositions de ladite convention.

Article 2

1. Les parties contractantes conviennent de mettre en place un système d'échange d'informations concernant les décisions rendues en application de la présente convention ainsi que les décisions pertinentes rendues en application de la convention de Bruxelles. Ce système comprend:

- la transmission à un organisme central par les autorités compétentes des décisions rendues par des tribunaux de dernière instance et par la Cour de justice des Communautés européennes ainsi que d'autres décisions particulièrement importantes passées en force de chose jugée et rendues en application de la présente convention ou de la convention de Bruxelles;

- la classification de ces décisions par l'organisme central, y compris, dans la mesure nécessaire, l'établissement et la publication de traductions et de résumés;

- la communication par l'organisme central du matériel documentaire aux autorités nationales compétentes de tous les Etats signataires

CONSIDERING that the negotiations which led to the conclusion of the Convention were based on the Brussels Convention in the light of these rulings,

DESIRING to prevent, in full deference to the independence of the courts, divergent interpretations and to arrive at as uniform an interpretation as possible of the provisions of the Convention, and of these provisions and those of the Brussels Convention which are substantially reproduced in this Convention,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1

The courts of each Contracting State shall, when applying and interpreting the provisions of the Convention, pay due account to the principles laid down by any relevant decision delivered by courts of the other Contracting States concerning provisions of this Convention.

Article 2

1. The Contracting Parties agree to set up a system of exchange of information concerning judgments delivered pursuant to this Convention as well as relevant judgments under the Brussels Convention. This system shall comprise:

- transmission to a central body by the competent authorities of judgments delivered by courts of last instance and the Court of Justice of the European Communities as well as judgments of particular importance which have become final and have been delivered pursuant to this Convention or the Brussels Convention;

- classification of these judgments by the central body including, as far as necessary, the drawing up and publication of translations and abstracts;

- communication by the central body of the relevant documents to the competent national authorities of all signatories and acceding

I BETRAKTANDE AV att de förhandlingar som ledde till konventionen baserade sig på Brysselkonventionen i belysning av dessa avgöranden.

I STRÄVAN ATT, med respekt för domstolarnas självständighet, förhindra en avvikande tolkning och uppnå en så enhetlig tolkning som möjligt av konventionens bestämmelser och av dessa bestämmelser och de bestämmelser i Brysselkonventionen som i allt väsentligt har återgivits i denna konvention,

HAR KOMMIT ÖVERENS OM FÖLJANDE.

Artikel 1

Konventionsstaternas domstolar skall, när bestämmelserna i denna konvention tillämpas och tolkas, ta tillbörlig hänsyn till de principer som har fastställts i relevanta avgöranden från övriga konventionsstaters domstolar i fråga om bestämmelserna i denna konvention.

Artikel 2

1. De fördragsslutande parterna är överens om att inrätta ett system för informationsutbyte rörande domar som har meddelats enligt denna konvention liksom relevanta domar som har meddelats enligt Brysselkonventionen. Detta system skall innebära följande:

- behöriga myndigheter tillställer en central myndighet domar som har meddelats i sista instans och av domstolen för de Europeiska gemenskaperna, liksom domar av särskild betydelse som har vunnit laga kraft, och har meddelats med tillämpning av denna konventionen eller Brysselkonventionen;

- den centrala myndigheten klassificerar dessa domar och utarbetar och publicerar, i den mån det behövs, översättningar och sammandrag;

- den centrala myndigheten översänder de relevanta handlingarna till behöriga nationella myndigheter i alla signatärstater och anslu-

et adhérents à la présente convention ainsi qu'à la Commission des Communautés européennes.

2. L'organisme central est le greffier de la Cour de justice des Communautés européennes.

Article 3

1. Il est institué un comité permanent aux fins du présent protocole.

2. Le comité est composé de représentants désignés par chaque Etat signataire et adhérent.

3. Les Communautés européennes (Commission, Cour de justice et Secrétariat général du Conseil) et l'Association européenne de libre-échange peuvent participer aux réunions à titre d'observateurs.

Article 4

1. A la demande d'une partie contractante, le depositaire de la présente convention convoque des réunions du comité pour procéder à des échanges de vues sur le fonctionnement de la convention et en particulier sur

– le développement de la jurisprudence communiquée conformément à l'article 2 paragraphe 1 premier tiret.

– l'application de l'article 57 de cette convention.

2. Le comité, à la lumière de ces échanges de vues, peut également examiner l'opportunité que soit entreprise une révision de la présente convention sur des points particuliers et faire des recommandations.

PROTOCOLE N° 3 CONCERNANT L'APPLICATION DE L'ARTICLE 57

LES HAUTES PARTIES CONTRACTANTES SONT CONVENUES DE CE QUI SUIT:

1. Aux fins de la convention, les dispositions qui dans des matières particulières règlent la compétence judiciaire, la reconnaissance ou l'exécution des décisions et qui sont ou seront

States to the Convention and to the Commission of the European Communities.

2. The central body is the Registrar of the Court of Justice of the European Communities.

Article 3

1. A Standing Committee shall be set up for the purposes of this Protocol.

2. The Committee shall be composed of representatives appointed by each signatory and acceding State.

3. The European Communities (Commission, Court of Justice and General Secretariat of the Council) and the European Free Trade Association may attend the meetings as observers.

Article 4

1. At the request of a Contracting Party, the depositary of the Convention shall convene meetings of the Committee for the purpose of exchanging views on the functioning of the Convention and in particular on

– the development of the case-law as communicated under the first paragraph first indent of Article 2,

– the application of Article 57 of the Convention.

2. The Committee, in the light of these exchanges, may also examine the appropriateness of starting on particular topics a revision of the Convention and make recommendations.

PROTOCOL No. 3 ON THE APPLICATION OF ARTICLE 57

**THE HIGH CONTRACTING PARTIES
HAVE AGREED AS FOLLOWS:**

1. For the purposes of the Convention, provisions which, in relation to particular matters, govern jurisdiction or the recognition or enforcement of judgments and which are or will

tande stater till konventionen och till kommissionen för de Europeiska gemenskaperna.

2. Centralmyndighet är registratören vid domstolen för de Europeiska gemenskaperna.

Artikel 3

1. En ständig kommitté skall inrättas i och för detta protokoll.

2. Kommittén skall bestå av representanter som utses av varje signatärstat och anslutande stat.

3. De Europeiska gemenskaperna (Kommissionen, Gemensksdomstolen och generalsekretariatet vid Rådet) och Europeiska frihandelssammanslutningen får närvara vid mötena som observatörer.

Artikel 4

1. Depositarien för konventionen skall på begäran av en fördragsslutande part sammankalla kommittén, vars möten skall syfta till att utbyta erfarenheter om hur konventionen fungerar och särskilt i fråga om

- utvecklingen av rättspraxis enligt de domar som har översänts enligt artikel 2, punkten 1. första stycket,

- tillämpningen av artikel 57 i konventionen.

2. Kommittén får även, mot bakgrund av detta erfarenhetsutbyte, överväga lämpligheten av en revidering av konventionen i vissa delar och utfärda rekommendationer.

PROTOKOLL NR 3

OM TILLÄMPNINGEN AV ARTIKEL 57

DE HÖGA FÖRDRAGSSLUTANDE PARTERNA HAR KOMMIT ÖVERENS OM FÖLJANDE:

1. Bestämmelser som på särskilda områden reglerar domstolars behörighet, erkännande och verkställighet av domar och som finns intagna i, eller kommer att intas i, rättsakter från

contenues dans des actes des institutions des Communautés européennes seront traitées de la même manière que les conventions visées à l'article 57 paragraphe 1.

2. Si, de l'avis d'un Etat contractant, une disposition d'un acte des institutions des Communautés européennes n'est pas compatible avec la convention, les Etats contractants envisageront sans délai d'amender celle-ci conformément à l'article 66, sans préjudice de l'application de la procédure instituée par le protocole n° 2.

DECLARATION DES REPRESENTANTS DES GOUVERNEMENTS DES ETATS SIGNATAIRES DE LA CONVENTION DE LUGANO MEMBRES DES COMMUNAUTES EUROPEENNES SUR LE PROTOCOLE N° 3 CONCERNANT L'APPLICATION DE L'ARTICLE 57 DE LA CONVENTION

Au moment de la signature de la convention concernant la compétence judiciaire et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale faite à Lugano le 16 septembre 1988.

LES REPRESENTANTS DES GOUVERNEMENTS DES ETATS MEMBRES DES COMMUNAUTES EUROPEENNES,

PRENANT en considération les engagements souscrits à l'égard des Etats membres de l'Association européenne de libre-échange,

SOUCIEUX de ne pas porter atteinte à l'unité du régime juridique ainsi établi par la convention,

DECLARENT qu'ils prendront toutes les dispositions en leur pouvoir pour assurer, lors de l'élaboration d'actes communautaires visés au paragraphe 1 du protocole n° 3 concernant l'application de l'article 57, le respect des règles de compétence judiciaire et de reconnaissance et d'exécution des jugements institués par la convention.

be contained in acts of the Institutions of the European Communities shall be treated in the same way as the conventions referred to in paragraph 1 of Article 57.

2. If one Contracting State is of the opinion that a provision contained in an act of the Institutions of the European Communities is incompatible with the Convention, the Contracting States shall promptly consider amending the Convention pursuant to Article 66, without prejudice to the procedure established by Protocol No. 2.

DECLARATION BY THE REPRESENTATIVES OF THE GOVERNMENTS OF THE STATES SIGNATORIES TO THE LUGANO CONVENTION WHICH ARE MEMBERS OF THE EUROPEAN COMMUNITIES ON PROTOCOL No. 3 ON THE APPLICATION OF ARTICLE 57 OF THE CONVENTION

Upon signature of the Convention on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters done at Lugano on 16 September 1988.

THE REPRESENTATIVES OF THE GOVERNMENTS OF THE MEMBER STATES OF THE EUROPEAN COMMUNITIES

TAKING INTO ACCOUNT the undertakings entered into vis-a-vis the member states of the European Free Trade Association,

ANXIOUS not to prejudice the unity of the legal system set up by the Convention,

DECLARE that they will take all measures in their power to ensure, when Community acts referred to in paragraph 1 of Protocol No. 3 on the application of Article 57 are being drawn up, respect for the rules of jurisdiction and recognition and enforcement of judgments established by the Convention.

de Europeiska gemenskapernas institutioner skall, såvitt gäller denna konvention, behandlas på samma sätt som de konventioner som avses i artikel 57 punkt 1.

2. Om en konventionsstat anser att en bestämmelse som har intagits i en rättsakt från de Europeiska gemenskapernas institutioner är oförenlig med konventionen skall konventionsstaterna utan dröjsmål överväga en ändring av konventionen enligt artikel 66. Det förfarande som har fastställts i Protokoll Nr 2 kan dock alltid tillämpas.

FÖRKLARING AV OMBUDEN FÖR REGERINGARNA I DE SIGNATÄR- STATER TILL LUGANOKONVENTIO- NEN SOM ÄR MEDLEMMAR I DE EUROPEISKA GEMENSKAPERNA RÖRANDE PROTOKOLL NR 3 OM TILLÄMPNINGEN AV ARTIKEL 57 I KONVENTIONEN

Vid undertecknandet av konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, upprättad i Lugano den 16 september 1988,

FÖRKLARAR OMBUDEN FÖR DE EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS MEDLEMSSTATERS REGERINGAR, MED BEAKTANDE AV de åtaganden som har gjorts gentemot medlemsstaterna i Europeiska frihandelssammanslutningen,

ANGELÄGNA OM att inte skada det enhetliga rättsliga system som har åstadkommits genom denna konvention,

att de skall vidta alla de åtgärder som står i deras makt för att, när rättsakter som avses i första stycket i Protokoll Nr 3 om tillämpningen av artikel 57 utarbetas, respekten för de bestämmelser om domstolars behörighet, erkännande och verkställighet av domar som har fastlagts genom konventionen skall upprätthållas.

DECLARATION DES REPRESENTANTS DES GOUVERNEMENTS DES ETATS SIGNATAIRES DE LA CONVENTION DE LUGANO MEMBRES DES COMMUNAUTES EUROPEENNES

Au moment de la signature de la Convention concernant la compétence judiciaire et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale faite à Lugano le 16 septembre 1988,

LES REPRESENTANTS DES GOUVERNEMENTS DES ETATS MEMBRES DES COMMUNAUTES EUROPEENNES,

DECLARENT qu'ils considèrent approprié que la Cour de justice des Communautés européennes, en interprétant la convention de Bruxelles, tiennent dûment compte des principes contenus dans la jurisprudence résultant de la convention de Lugano.

DECLARATION DES REPRESENTANTS DES GOUVERNEMENTS DES ETATS SIGNATAIRES DE LA CONVENTION DE LUGANO QUI SONT MEMBRES DE L'ASSOCIATION EUROPEENNE DE LIBRE-ECHANGE

Au moment de la signature de la convention concernant la compétence judiciaire et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale faite à Lugano le 16 septembre 1988,

LES REPRESENTANTS DES GOUVERNEMENTS DES ETATS MEMBRES DE L'ASSOCIATION EUROPEENNE DE LIBRE-ECHANGE,

DECLARENT qu'ils considèrent approprié que leurs tribunaux, en interprétant la convention de Lugano, tiennent dûment compte des principes contenus dans la jurisprudence de la Cour de justice des Communautés européennes et des tribunaux des Etats membres des Communautés européennes relative aux dispositions de la convention de Bruxelles qui sont reproduites en substance dans la convention de Lugano.

DECLARATION BY THE REPRESENTATIVES OF THE GOVERNMENTS OF THE STATES SIGNATORIES TO THE LUGANO CONVENTION WHICH ARE MEMBERS OF THE EUROPEAN COMMUNITIES

Upon signature of the Convention on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters done at Lugano on 16 September 1988,

THE REPRESENTATIVES OF THE GOVERNMENTS OF THE MEMBER STATES OF THE EUROPEAN COMMUNITIES

DECLARE that they consider as appropriate that the Court of Justice of the European Communities, when interpreting the Brussels Convention, pay due account to the rulings contained in the case law of the Lugano Convention.

DECLARATION BY THE REPRESENTATIVES OF THE GOVERNMENTS OF THE STATES SIGNATORIES TO THE LUGANO CONVENTION WHICH ARE MEMBERS OF THE EUROPEAN FREE TRADE ASSOCIATION

Upon signature of the Convention on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters done at Lugano on 16 September 1988,

THE REPRESENTATIVES OF THE GOVERNMENTS OF THE MEMBER STATES OF THE EUROPEAN FREE TRADE ASSOCIATION

DECLARE that they consider as appropriate that their courts, when interpreting the Lugano Convention, pay due account to the rulings contained in the case law of the Court of Justice of the European Communities and of courts of the Member States of the European Communities in respect of provisions of the Brussels Convention which are substantially reproduced in the Lugano Convention.

**FÖRKLARING AV OMBUDEN FÖR
REGERINGARNA I DE SIGNATÄR-
STATER TILL LUGANOKONVENTIO-
NEN SOM ÄR MEDLEMMAR I EURO-
PEISKA GEMENSKAPERNA**

Vid undertecknandet av konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, upprättad i Lugano den 16 september 1988,

**FÖRKLARAR OMBUDEN FÖR DE
EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS
MEDLEMSSTATERS REGERINGAR**

att de anser det vara lämpligt att Gemenskapsdomstolen, när den tolkar Brysselkonventionen, tar tillbörlig hänsyn till avgöranden som har meddelats enligt Luganokonventionen.

**FÖRKLARING AV OMBUDEN FÖR
REGERINGARNA I DE SIGNATÄR-
STATER TILL LUGANOKONVENTIO-
NEN SOM ÄR MEDLEMMAR I EURO-
PEISKA FRIHANDELSSAMMAN-
SLUTNINGEN**

Vid undertecknandet av konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, upprättad i Lugano den 16 september 1988,

**FÖRKLARAR OMBUDEN FÖR EURO-
PEISKA FRIHANDELSSAMMANSLUT-
NINGENS MEDLEMSSTATERS REGE-
RINGAR**

att de anser det vara lämpligt att deras domstolar, när de tolkar Luganokonventionen, tar tillbörlig hänsyn till avgöranden som har meddelats av gemenskapsdomstolen och domstolarna i de stater som är medlemmar i de Europeiska gemenskaperna i fråga om bestämmelser i Brysselkonventionen som i allt väsentligt har återgivits i Luganokonventionen.

Härigenom föreskrivs att 337 § sjölagen (1891:35 s. 1)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

337 §

I fråga om behörigheten för sjörättsdomstol att ta upp tvistemål som avses i 336 § skall bestämmelserna om laga domstol i tvistemål i allmänhet tillämpas. Talan får även väckas vid sjörättsdomstolen för den ort där fartyget finns. Har säkerhet för en fordran ställts hos myndighet till befrielse från kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd, får talan väckas även vid sjörättsdomstolen för den ort där säkerheten har ställts. Talan angående en fordran som säkerheten har avsett får väckas vid sistnämnda sjörättsdomstol, även om säkerheten har frigetts.

Talan om ansvarighet på grund av avtal om befordran av passagerare eller resgods får väckas endast vid domstol

1. för den ort där svaranden är varaktigt bosatt eller har sin huvudsakliga rörelse;

2. för den avtalsenliga avgångs- eller bestämmelseorten;

3. i den stat där kâranden har sitt hemvist eller eljest är varaktigt bosatt, förutsatt att svaranden har driftsställe för sin rörelse i den staten och är underkastad dess domsrett; eller

4. i den stat där befodringsavtalet träffades, förutsatt att svaranden har driftsställe för sin rörelse i den staten och är underkastad dess domsrett.

Efter det att tvist som avses i andra stycket har uppstått får parterna avtala att talan skall väckas vid annan domstol eller att tvisten skall hänskjutas till skiljemän.

Finns inte sjörättsdomstol i den ort där svaranden har kunnat sökas enligt första stycket, andra stycket 1 eller 2 eller tredje stycket, väcks talan vid den sjörättsdomstol som är närmast den orten.

Om flera är redare i ett fartyg, skall fartygets hemort anses som rederiets hemvist.

*Bestämmelserna i denna paragraf
gäller inte om annat följer av lagen
(1992:000) med anledning av Sveriges
tillträde till Luganokonventionen.*

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

¹ Lagen omtryckt 1985:176

Lag om ändring i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz

Härigenom föreskrivs att 12 § lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

12 §

Denna lag äger ej tillämpning å dom eller förlikning som gäller

Denna lag gäller inte i fråga om dom eller förlikning som skall erkännas och verkställas enligt lagen (1992:000) med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen. Den gäller inte heller i fråga om dom eller förlikning som avser

1. konkurs eller ackordsförhandling utan konkurs, däri inbegripen fråga om ogiltighet av rättshandling som ingåtts av konkursgäldenären; eller

2. rätt till fast egendom i annat land än Schweiz eller skyldighet att träffa förfogande om dylik rätt eller påföljd av sådan skyldighets åsidosättande, dock att även i ty fall domen eller förlikningen gäller, där den avser ämne av familjerättslig eller arvsrättslig natur.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

4 Förslag till
Lag om ändring i sjömanslagen (1973:282)

Prop. 1991/92:128

Härigenom föreskrivs att 14 § sjömanslagen (1973:282) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

Twist om sjömans anställningsförhållande får *ej dragas* inför utländsk myndighet.

Twist om sjömans anställningsförhållande får *inte dras* inför utländsk myndighet.

Första stycket gäller inte om annat följer av lagen (1992:000) med anledning av Sveriges tillträde till Lugano-konventionen.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Lag om ändring i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område

Härigenom föreskrivs att 5, 7 och 10 §§ lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

5 §

Verkställighet här i riket skall på ansökan ske även av

1. förlikning som i fråga av privaträttslig beskaffenhet har ingåtts inför domstol eller annan myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge och som får verkställas i den stat där den har ingåtts,

2. förlikning som avses i § 478, stk 1, nr. 4, loven om rettens pleje (*udenretligt forlig*), om förlikningen har träffats och får verkställas i Danmark samt gäldenären hade hemvist där när den ingicks,

3. *lagakraftvunnet beslut av finsk exekutiv myndighet varigenom köpare eller säljare har ålagts betalningsskyldighet i samband med återtagning av gods som har sålts på avbetalning, om den betalningsskyldige vid tidpunkten för återtagningen hade hemvist i Finland.*

3. *skuldebrev som enligt dansk lag kan utgöra grund för verkställighet utan rättegång, om skuldebrevet har undertecknats av gäldenären i Danmark och han då hade hemvist i Danmark,*

4. *skuldebrev som enligt norsk lag kan utgöra grund för verkställighet utan rättegång, om skuldebrevet har undertecknats av gäldenären i Norge och han då hade hemvist i Norge,*

5. *lagakraftvunnet beslut av finsk exekutiv myndighet varigenom köpare eller säljare har ålagts betalningsskyldighet i samband med återtagning av gods som har sålts på avbetalning, om den betalningsskyldige vid tidpunkten för återtagningen hade hemvist i Finland.*

7 §¹

Denna lag tillämpas inte om lagen (1992:000) med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen är tillämplig eller om annat följer av särskilda bestämmelser om erkännande och verkställighet av avgöranden och förlikningar på särskilda rättsområden.

Lagen tillämpas *icke* beträffande

Lagen tillämpas *inte* heller beträffande

¹ Senaste lydelse 1981:8

1. dom eller förlikning i mål angående boskillnad, legal separation, äktenskapsskillnad, återgång av äktenskap, antagande av adoptivbarn eller adoptivförhållandes hävande, omyndighetsförklaring eller dess hävande eller i mål angående bodelning eller skadestånd med anledning av legal separation, äktenskapsskillnad eller återgång av äktenskap, om ej fråga är om verkställighet av dom som skall gälla här i riket enligt 22 § förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap,

2. dom eller förlikning rörande vårdnad om eller rätt till umgänge med barn eller överlämnande av barn i annat fall, om ej fråga är om verkställighet enligt 6 §,

3. dom eller förlikning rörande familjerättslig underhållsskyldighet,

4. dom eller förlikning rörande faderskapet till barn,

5. dom eller förlikning angående rätt på grund av arv eller testament, efterlevande makes rätt, boutredning eller skifte med anledning av dödsfall eller ansvarighet för den dödes gäld, om ej den avlidne var medborgare i Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige och hade hemvist i någon av dessa stater,

6. dom eller förlikning angående

a) gäldenärs försättande i konkurs,

b) inledande av förhandling om offentligt ackord utan konkurs,

c) andra på konkursdomares eller konkursdomstols prövning beroende frågor eller

d) rättshandlings eller annan åtgärds ogiltighet eller återgång på grund av konkurs eller förhandling om offentligt ackord utan konkurs i något av de nordiska länderna, om av konkursbeslutet eller beslutet om offentlig ackordsförhandling framgår att gäldenären inte hade hemvist i något av de nordiska länderna,

7. dom eller förlikning i mål som skall upptagas omedelbart av särskild domstol för handläggning av tvister rörande kollektivavtal.

Lagen tillämpas ej heller i övrigt, i den mån detta följer av särskilda bestämmelser om erkännande och verkställighet av avgöranden eller förlikningar på särskilda rättsområden.

10 §

Beslut om verkställighet, som sökes hos kronofogdemyndighet, meddelas utan motpartens hörande, om ej kronofogdemyndigheten bestämmer annat.

Ansökan om verkställighet av förlikning som avses i 5 § 2 får ej bifallas utan att tillfälle har beretts motparten att yttra sig. Inkommer han med bestridande som ej är uppenbart ogrundat, skall ansökningen avslås. Innehåller förlikningen bestämmelse om skyldighet att ersätta kostnad, får detta belopp jämkas.

Beslut om verkställighet, som söks hos kronofogdemyndighet, meddelas utan motpartens hörande, om inte kronofogdemyndigheten bestämmer annat.

Ansökan om verkställighet av förlikning eller skuldebrev som avses i 5 § 2–4 får inte bifallas utan att tillfälle har beretts motparten att yttra sig. Inkommer han med bestridande som inte är uppenbart ogrundat, skall ansökningen avslås. Innehåller förlikning som avses i 5 § 2 bestämmelse om skyldighet att ersätta kostnad, får detta belopp jämkas.

6 Förslag till

Prop. 1991/92:128

Lag om ändring i lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Denna lag är tillämplig på domar som har meddelats i Österrike i ämnen av privaträttslig beskaffenhet. Lagen tillämpas på domar i sådana ämnen, även om de har meddelats i ett straffrättsligt förfarande.

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag är tillämplig på domar som har meddelats i Österrike i ämnen av privaträttslig beskaffenhet. Lagen tillämpas på domar i sådana ämnen, även om de har meddelats i ett straffrättsligt förfarande. *Lagen tillämpas inte om lagen (1992:000) med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen är tillämplig.*

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

7 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1990:746) om
betalningsföreläggande och handräckning

Prop. 1991/92:128

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Om enligt någon särskild föreskrift en tvist angående en förpliktelse skall tas upp av en annan myndighet än tingsrätt, kan saken prövas enligt denna lag endast om det finns bestämmelser som medger sådan prövning. Vad som sägs i denna lag om tingsrätt skall i sådana fall i stället gälla den andra myndigheten.

Bestämmelserna om betalningsföreläggande och vanlig handräckning gäller inte om svaranden vid tidpunkten för ansökan har hemvist i en främmande stat som har tillträtt den i Lugano den 16 september 1988 antagna konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område eller om det i en sådan stat pågår rättegång om samma sak och denna rättegång kan leda till ett avgörande som är verkställbart i Sverige.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 19 mars 1992

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Johansson, Laurén, Hörnlund, Svensson, af Ugglas, Dinkelspiel, Hellsvik, Wibbe, Björck, Davidson, Könberg, Odell, Lundgren, P. Westerberg

Föredragande: statsrådet Hellsvik

Proposition om Sveriges tillträde till Luganokonventionen

1 Inledning

Luganokonventionen innehåller regler om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. Den antogs år 1988 av EGs och EFTAs medlemsländer och trädde i kraft den 1 januari 1992.

Luganokonventionen är parallell till och så gott som identisk med den mellan EG-länderna gällande Brysselkonventionen. Den konventionen ingicks år 1968 mellan de ursprungliga medlemsländerna Belgien, Tyskland, Frankrike, Italien, Luxemburg och Nederländerna. Brysselkonventionen har sin grund i artikel 220 i Romfördraget, som föreskriver att medlemsländerna skall förhandla med varandra på olika områden i syfte att bl.a. för enkla formaliteterna för ömsesidigt erkännande och verkställighet av olika rättsliga avgöranden. Konventionen kompletterades år 1971 med ett protokoll angående EG-domstolens behörighet att tolka den.

Sedan Danmark, Storbritannien och Irland blivit medlemmar i EG ingick medlemsstaterna år 1978 en särskild konvention om dessa staters tillträde till 1968 års konvention. En motsvarande konvention ingicks år 1982 efter det att Grekland inträtt i gemenskapen. Dessa s.k. tilläggskonventioner innehåller förutom en teknisk anpassning av den ursprungliga texten en del sakliga ändringar och preciseringar av 1968 års konvention.

År 1985 bildades en arbetsgrupp med deltagare från EGs medlemsländer samt EFTA-länderna Finland, Island, Norge, Schweiz och Sverige. Arbetsgruppen hade till uppgift att studera förutsättningarna för att upprätta en separat multilateral konvention som skulle vara parallell till Brysselkonventionen. Syftet var att de enhetliga regler som gällde EG-länderna emellan skulle kunna utsträckas till att gälla även EFTA-länderna. Arbetsgruppens arbete resulterade i ett utkast till en sådan konvention.

Konventionsutkastet presenterades i en inom justitiedepartementet upprättad promemoria (Ds 1988:8) Parallellkonvention till 1968 års Brysselkonvention om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. Promemorian remissbehandlades. Frågan

om Sverige bör tillträda konventionen besvarades positivt av remissinstanserna. Några av dessa intog dock en mera avvaktande attityd och ansåg att Sverige borde fördjupa sitt samarbete med EG på andra områden innan frågan om ett svenskt tillträde till konventionen aktualiserades.

Vid en diplomatkonferens mellan EGs och EFTAs samtliga medlemsländer i Lugano den 16 september 1988 antogs så den konvention om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område som kallas Luganokonventionen. Den är i allt väsentligt identisk med Brysselkonventionen i dess lydelse efter 1978 och 1982 års tillträdeskonventioner. Endast på ett par punkter avviker konventionerna från varandra. Till Luganokonventionen har fogats tre tilläggsprotokoll och tre förklaringar.

Spaniens och Portugals inträde i EG har föranlett ytterligare en konvention om tillträde till 1968 års Brysselkonvention. Den ingicks år 1989. Genom konventionen anpassas vissa bestämmelser i Brysselkonventionen till Luganokonventionens bestämmelser. Härigenom har Brysselkonventionen och Luganokonventionen ytterligare närmat sig varandra.

Luganokonventionen har undertecknats av femton av EFTAs och EGs medlemsländer. De som inte undertecknat konventionen är Spanien, Irland och Österrike. Därtill kommer Liechtenstein, som numera är medlem av EFTA. Konventionen trädde i kraft den 1 januari 1992. Den har ratificerats av Frankrike, Luxemburg, Nederländerna, Schweiz och Storbritannien. Konventionen är upprättad på fjorton språk, de tio EG-språken samt finska, isländska, norska och svenska. Alla versioner har samma giltighet.

Inom justitiedepartementet har upprättats en promemoria (Ds 1991:54) Sveriges tillträde till Luganokonventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område. I promemorian föreslås att Sverige tillträder Luganokonventionen och att konventionens regler införlivas i svensk rätt genom s.k. inkorporering, dvs. att det i en lag föreskrivs att reglerna blir direkt tillämpliga i Sverige. Promemorian innehåller också förslag till den lagstiftning som krävs för ändamålet. Den har remissbehandlats.

Remissyttranden har avgetts av justitiekanslern, domstolsverket, Svea hovrätt, hovrätten över Skåne och Blekinge, Stockholms tingsrätt, kommerskollegium, juridiska fakultetsstyrelsens forskningsnämnd vid Lunds universitet, juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, näringsfrihetsombudsmannen, riksskatteverket, patent- och registreringsverket, konsumentverket, Sveriges Advokatsamfund, Stockholms Handelskammare, Sveriges Industriförbund, Grossistförbundet Svensk Handel, Sveriges Köpmannaförbund, Kooperativa förbundet, Svenska Bankföreningen, Sparbanksgruppen AB, Sveriges Försäkringsförbund, Försäkringsjuridiska föreningen, Sjöassuradörernas förening, Svenska Sjörättsföreningen, Sveriges Redareförening, sjömanslagsutredningen (K 1990:01), dispaschören Jan Sandström, Institutet för Utländsk Rätt AB och institutet för sjö rätt och annan transporträtt. Yttrande har dessutom avgetts av Sveriges Arbetsledareförbund.

Försäkringsjuridiska föreningen har i sitt yttrande instämt i vad Sveriges Försäkringsförbund yttrat. Yttrandet från Institutet för Utländsk Rätt AB har avgetts även för Sveriges Exportråds räkning.

En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr 88-682).

Till protokollet i detta ärende bör fogas de lagförslag som läggs fram i memorian som *bilaga 1*.

Lagstiftningsärendet har beretts i nordiskt samarbete.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 27 februari 1992 att inhämta lagrådets yttrande över de lagförslag som utarbetats i ärendet. De till lagrådet remitterade förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 3*.

Lagrådet har godtagit lagförslagen. När det gäller lagförslag 1 har lagrådet utvecklat sin syn på 8 § (se avsnitt 3.3.2). Lagrådets yttrande bör fogas till protokollet som *bilaga 4*.

Jag har gjort några redaktionella ändringar i de remitterade lagförslagen.

2.1 Allmänt

Luganokonventionen är, som tidigare nämnts, i stort sett en kopia av Brysselkonventionen. Om inte annat sägs, är den följande beskrivningen av Luganokonventionen i princip också tillämplig på Brysselkonventionen.

Luganokonventionen är en s.k. dubbel konvention. Den reglerar inte bara frågor om erkännande och verkställighet av utländska domar utan innehåller också regler om domstols internationella behörighet, domsrättsregler, och vissa andra regler som är tillämpliga redan under rättegången.

Genom att konventionens ena del innehåller regler som är tillämpliga redan på rättegångsstadiet är erkännande- och verkställighetsreglerna i konventionens andra del förenklade jämfört med vad som brukar gälla i s.k. enkla verkställighetskonventioner. I enkla verkställighetskonventioner brukar normalt ingå indirekta behörighetsregler som tillämpas på verkställighetsstadiet, i verkställighetsstaten. Som exempel kan nämnas 1973 års Haagkonvention om erkännande och verkställighet av avgöranden angående underhållsskyldighet som föreskriver att underhållsavgöranden som har meddelats i en fördragsslutande stat skall erkännas och verkställas om de har meddelats av en myndighet som anses behörig, varefter det i särskilda artiklar anges vad som krävs härför. En enkel verkställighetskonvention hindrar således inte staterna från att fortsätta tillämpa sina egna internationella behörighetsregler. Om en dom meddelas i en stat som har tillträtt en sådan verkställighetskonvention och domstolen därvid har grundat sin behörighet på en behörighetsregel som inte är godkänd i konventionen kan andra stater i stället vägra erkänna och verkställa domen.

Denna typ av indirekta behörighetsregler saknas nästan helt i Luganokonventionen. Tvärtom gäller enligt huvudregeln att domstolens behörighet inte får ifrågasättas i verkställighetsstaten och konventionen söker i största möjliga mån att åstadkomma en "fri rörlighet för domar" över statsgränserna. De enhetliga behörighetsreglerna gäller bara konventionsstaterna emellan. Staterna är alltså fria att behålla och tillämpa andra behörighetsregler i förhållande till stater som inte har tillträtt konventionen.

Luganokonventionen gäller inte bara i förhållandet mellan EFTA-länderna och EG-länderna utan gäller också EFTA-länderna inbördes. Den gäller däremot inte EG-länderna inbördes. I deras inbördes förhållande gäller Brysselkonventionen (artikel 54 B; se avsnitt 2.7).

Jag skall inledningsvis (avsnitt 2.2 – 2.11) göra en mer övergripande – stundtals uttömmande – presentation av konventionens allmänna innehåll och struktur. Resonemang som är gemensamma för flera artiklar har härigenom kunnat samlas på ett ställe. En bestämmelse eller ett avsnitt i konventionen som till synes uttömmande reglerar en viss fråga måste ofta läsas samman med olika undantag och kompletterande bestämmelser på annat håll i konventionen. Redovisningen i denna del innehåller hänvisningar mellan olika delar av konventionen och syftar således till att ge en mer generell och heltäckande bild av konventionen. Jag återkommer senare med en redovisning artikel för artikel (avsnitt 5). Där finns också en redogörelse för de rap-

porter som upprättats med anledning av Brysselkonventionen och Lugano-konventionen. Till dessa hör en rapport rörande Brysselkonventionen av *Jenard* som jag då och då kommer att hänvisa till.

Prop. 1991/92:128

2.2 Konventionens tillämpningsområde

Konventionens tillämpningsområde framgår av artikel 1. Det är begränsat till privaträttens område ("civil and commercial matters", "matière civile et commerciale"). Konventionen omfattar således inte straffrätten och heller inte skattefrågor, tullfrågor och liknande offentligrättsliga frågor. Den är å andra sidan inte tillämplig på hela privaträttens område. Konventionen omfattar tvister om underhållsbidrag men flera andra familjerättsliga frågor har uttryckligen undantagits från tillämpningsområdet. Inte heller omfattas exempelvis konkurs- och skiljedomsförfaranden.

Konventionens tillämpningsområde är begränsat till att avse tvister med internationell anknytning. Det internationella momentet är uppenbart när det gäller konventionens regler om erkännande och verkställighet av utländska domar. Men även när det gäller reglerna om domstols behörighet krävs det att tvisten innehåller ett internationellt element för att konventionens regler skall gälla. Detta framgår inte uttryckligen av konventionstexten men kan utläsas av bl.a. preambeln som talar om domstolars internationella behörighet. Konventionen blir alltså normalt inte tillämplig när båda parterna har hemvist i en och samma stat. Innehåller tvisten ett internationellt moment, t.ex. att svaranden har hemvist i en konventionsstat eller att domstol i en annan konventionsstat är exklusivt behörig att pröva tvisten, blir dock konventionens bestämmelser tillämpliga på rättegången.

2.3 Domstols behörighet m.m.

Reglerna i konventionens Avdelning II om domstols behörighet är indelade i nio olika avsnitt och innehåller de olika behörighetsregler och vissa andra regler som skall tillämpas av domstolarna i den stat där rättegången äger rum.

2.3.1 Behörighetsreglerna

Allmänt

Konventionens bestämmelser om domstols internationella behörighet är bindande i så måtto att de måste tillämpas oberoende av om de åberopas eller inte; om talan väcks vid svensk domstol mot en svarande med hemvist i en konventionsstat under åberopande av reglerna i 10 kap. 6 § rättegångsbalken (RB) om kontraktsforum måste domstolen avvisa käromålet om svaranden invänder att svensk domstol inte är behörig och detta även om konventionens regler inte åberopas. I vissa fall måste domstolen t.o.m. oberoende av invändning självständigt beakta omständigheter som utesluter dess behörighet (artikel 19 och 20).

Inga andra behörighetsregler än de som framgår av konventionen får tilläm-

pas gentemot en svarande som har hemvist i en konventionsstat. Vissa s.k. exorbitanta behörighetsregler som förekommer i de olika konventionsstaternas rättsordningar och som alltså är förbjudna räknas upp särskilt i konventionens artikel 3. För Frankrike gäller detta exempelvis artikel 14 i Code Civil som tillåter franska medborgare att stämma utlänningar inför fransk domstol även om det i övrigt skulle saknas anknytning mellan tvisten och Frankrike. För Sveriges del anges här förmögenhetsforum. Uppräkningen är inte uttömmande. Inte heller andra regler i rättegångsbalken som inte har stöd i Luganokonventionen, t.ex. kontraktsforum enligt 10 kap. 6 § RB, får användas i mål där Luganokonventionen är tillämplig. En betydelsefull artikel i detta sammanhang är dock artikel 18 som tillåter s.k. tyst prorogation, vilket innebär att domstolen blir behörig om svaranden går i svaromål utan att göra invändning om domstolens behörighet.

Det finns vissa undantag från denna huvudregel om att domstol endast får grunda sin behörighet på bestämmelser som framgår av Luganokonventionen i de fall svaranden har hemvist i en konventionsstat. Enligt artikel 57 skall Luganokonventionen sålunda inte inverka på andra specialkonventioner som staterna har ingått eller kommer att ingå på särskilda områden. Om en sådan konvention innehåller bestämmelser om domstols behörighet får domstol grunda sin behörighet på en sådan behörighetsregel även om den avviker från Luganokonventionens behörighetsregler. Detta gäller också i förhållande till konventionsstater som inte har tillträtt den särskilda konventionen i fråga.

För EGs medlemsländer gäller också att de får grunda sin behörighet på behörighetsregler som framgår av rättsakter som har beslutats av gemenskapernas institutioner; sådana rättsakter jämföras enligt Protokoll Nr 3 med konventioner på särskilda områden (se närmare härom i avsnitt 2.9).

Övergångsvis godkänns också behörighetsregler i vissa andra konventioner (artikel 54 andra stycket; se vidare härom i avsnitt 2.5; jfr artikel 55 första stycket).

Det nu sagda gäller alltså endast i förhållande till svarande med hemvist i en konventionsstat. Nationella behörighetsregler, också sådana som faller inom kategorin exorbitanta, får med ett undantag (se vid artikel 16 nedan) användas gentemot svarande som har hemvist i andra stater än dem som har tillträtt Luganokonventionen. Detta framgår av artikel 4. De nationella behörighetsreglerna har härigenom fått ett uttryckligt erkännande i konventionen, vilket i sin tur återspeglas i det faktum att alla domar, oberoende av om konventionens behörighetsregler eller nationella behörighetsregler har tillämpats, i princip skall erkännas och verkställas i hela konventionsområdet.

Artikel 2 andra stycket innehåller en regel som förbjuder särbehandling på grund av medborgarskap. Regeln gäller till förmån för såväl kärande- som svarandepart och innebär att de behörighetsregler som gäller i förhållande till statens egna medborgare också gäller i förhållande till part som har hemvist i rättegångsstaten oberoende av dennes medborgarskap. På samma sätt innehåller artikel 4 andra stycket en regel om att en kärande som har hemvist i rättegångsstaten, oberoende av medborgarskap, har rätt att åberopa samma regler om domstols behörighet som statens egna medborgare.

Enligt huvudregeln skall tvister som faller inom konventionens tillämpningsområde prövas i den stat där svaranden har hemvist (artikel 2). Konventionen innehåller ingen definition av begreppet hemvist. I stället regleras i artiklarna 52 och 53 frågan om tillämplig lag vid avgörandet av frågan om var parterna har hemvist.

Särskilda behörighetsregler

För vissa typer av tvister har det av olika skäl ansetts motiverat att göra avsteg från huvudregeln om svarandens hemvist. Avsnitt 2, artiklarna 5 och 6, innehåller därför särskilda behörighetsregler av olika slag.

Bestämmelserna utgör ett alternativ till bestämmelsen om att talan skall väckas där svaranden har hemvist. Käranden kan alltså välja mellan svarandens hemvistforum och de alternativa fora som utpekas i artikel 5 och 6. För svaranden innebär reglerna samtidigt att han i dessa fall är skyldig att svara inför domstol i ett annat land än det där han har sitt hemvist.

Till skillnad från konventionens övriga behörighetsregler, anges i dessa artiklar inte bara i vilken konventionsstat talan får väckas. Det anges också – utom i fråga om artikel 5.6 – vid vilken domstol i denna stat som målet skall prövas ("vid domstolen i den ort ...").

Enligt artikel 5.1 kan tvister om avtal prövas vid domstol i den ort där den förpliktelse som talan avser har uppfyllts eller skall uppfyllas (uppfyllelseforum).

Från reglerna i artikel 5.1 finns ett undantag i artikel I i Protokoll Nr 1 som gäller i det fall talan väcks mot någon som har hemvist i Luxemburg.

Artikel 5.1 har också föranlett ett undantag för Schweiz. En svarande med hemvist i Schweiz kan dock inte förhindra en rättegång i annat land med stöd av denna behörighetsregel. I stället gäller enligt artikel I a i Protokoll Nr 1 att en dom från en sådan rättegång, under vissa förutsättningar, inte erkänns och verkställs i Schweiz (se härom i avsnitt 2.4.4 och avsnitt 3.2.1).

Från regeln om att avtalstvister kan prövas vid uppfyllelseforum finns vidare i punkten 1 ett undantag i fråga om tvister om anställningsavtal. Samma bestämmelse finns numera, efter 1989 års tillträdeskonvention, också i Brysselkonventionen, dock med en något annorlunda formulering.

Utöver avtalsrättsliga tvister nämns i artikel 5 tvister om underhållsbidrag (punkten 2) och utomobligatoriska skadeståndsanspråk (punkten 3). Talan om skadestånd kan exempelvis väckas där skadan inträffade. Talan om enskilt anspråk i anledning av brott kan prövas vid den domstol där brottmålet är anhängigt (punkten 4). Artikeln behandlar vidare tvister som hänför sig till verksamheten vid en filial osv. (punkten 5), tvister som gäller "truster" och tvister om betalning av bärarlön (punkten 7).

Artikel 6 innehåller ytterligare särskilda behörighetsregler bl.a. för mål med flera svarande, för återgångskrav, regress och liknande, och i fråga om genkärsmål.

Artiklarna 7-15 innehåller tvingande behörighetsregler för försäkrings- och konsumenttvister. Syftet bakom dessa regler är att skydda försäkringstagare och konsumenter som ju normalt är den svagare parten i avtalsförhållandet. Reglerna tillåter i princip alltid försäkringstagaren resp. konsumenten att processa i sitt eget hemvistland, oavsett om han är kärke eller svarande i målet. Försäkringstagaren resp. konsumenten har själv däremot olika fora att välja mellan när han är kärkepart. Bestämmelsernas tvingande natur hindrar inte att parterna från att, i viss utsträckning, avtala om behörig domstol. Reglerna om tyst prorogation i artikel 18 är dessutom tillämpliga på dessa tvister. (För en översiktlig beskrivning av bestämmelserna hänvisas till sammanfattningen i avsnitt 5, vid artikel 7; bestämmelserna för konsumenttvister överensstämmer i stora drag med dessa, se vid artikel 13-15.)

Exklusiv behörighet

Artikel 16 innehåller bestämmelser om exklusiv behörighet. Reglerna är tvingande och gäller oberoende av var parterna har hemvist. De gäller således, till skillnad från de särskilda behörighetsreglerna, även i fråga om mål där svaranden har hemvist i en stat som inte har tillträtt konventionen.

Punkten 1 behandlar tvister som gäller sakrätt i eller nyttjanderätt till fast egendom. Sådana tvister skall handläggas i den stat där fastigheten är belägen, oberoende av var parterna har hemvist. Bestämmelserna gäller naturligtvis endast i förhållandet konventionsstaterna emellan och gäller således endast i fråga om fastigheter som är belägna i konventionsstater.

Särskilda regler gäller enligt punkten 1 b) för vissa tidsbegränsade avtal om nyttjanderätt till fast egendom, exempelvis avtal om hyra av en semesterbostad. Under vissa förutsättningar får tvister med anledning av ett sådant hyresavtal alternativt prövas där svaranden har hemvist. En motsvarande bestämmelse saknades tidigare helt i Brysselkonventionen men en liknande bestämmelse infördes genom 1989 års tillträdeskonvention.

Andra exklusiva behörighetsregler i artikel 16 är exempelvis att domstolarna i den stat där en juridisk person har sitt säte skall pröva frågor om den juridiska personens giltighet eller upplösning och frågor om giltigheten av beslut som den juridiska personens organ har fattat (punkten 2) och att mål som avser registrering eller giltighet av patent, varumärken, mönster och liknande rättigheter skall prövas i den stat där patentet osv. registrerats eller där deposition skett (punkten 4).

En exklusiv behörighetsregel av litet speciellt slag finns i artikel Vb i Protokoll Nr 1. Den gäller vissa tvister mellan befälhavare och besättningsmedlem på havsgående fartyg.

Avtal om domstols behörighet

Konventionen tillåter att parterna avtalar om att viss domstol skall vara behörig att pröva en tvist dem emellan (prorogation). Enligt artikel 17 är ett avtal om att en domstol eller domstolarna i en konventionsstat skall vara behöriga att pröva en redan uppkommen tvist eller framtida tvister i anledning

av ett bestämt rättsförhållande giltigt om en av parterna har hemvist i en konventionsstat. Det får dock inte strida mot de tvingande behörighetsregler som konventionen ställer upp för försäkrings- och konsumenttvister (punkten 3). Ett motsvarande skydd gäller för arbetstagare (punkten 5). Enligt denna föreskrift är ett prorogationsavtal inte giltigt i ett mål om anställningsavtal med mindre prorogationsavtalet ingicks efter det att tvist uppstått parterna emellan. Syftet bakom denna bestämmelse är detsamma som i fråga om den särskilda regleringen i artikel 5.1, nämligen att skydda den presumtivt svagare avtalsparten. Genom 1989 års tillträdeskonvention har en liknande, men inte exakt likadan, regel införts i Brysselkonventionen. Ytterligare ett undantag från prorogationsfriheten framgår av punkten 3; sådana avtal rörande "truster" som avses där får inte ingå i strid med de exklusiva behörighetsreglerna.

För att ett prorogationsavtal skall vara giltigt måste vissa formkrav vara uppfyllda (första stycket punkterna a-c).

Tyst prorogation

Luganokonventionen tillåter också s.k. tyst prorogation. En domstol kan bli behörig att pröva en tvist om svaranden går i svaromål inför domstolen utan att göra invändningar om att domstolen är obehörig (artikel 18). Denna regel gäller dock inte om annan domstol är exklusivt behörig att pröva tvisten enligt reglerna i artikel 16.

2.3.2 Domstolarnas handläggning av behörighetsfrågorna

I konventionens Avsnitt 7 finns två artiklar som reglerar domstolarnas prövning av behörighetsfrågan. Domstolarna är skyldiga att självant pröva sin behörighet och detta oberoende av om konventionens bestämmelser åberopas eller inte. En viktig bestämmelse är härvid bestämmelsen i artikel 18 om tyst prorogation som innebär att domstolen i allmänhet blir behörig om svaranden inte gör någon invändning om domstolens behörighet.

Domstolen måste enligt artikel 19 avvisa målet om en annan domstol enligt artikel 16 skulle vara exklusivt behörig att pröva tvisten.

Om svaranden inte går i svaromål, måste domstolen självant undersöka om den är behörig enligt konventionens bestämmelser och i annat fall avvisa målet (artikel 20). Denna bestämmelse är uppställd till skydd för svaranden och är liksom flera andra bestämmelser i konventionen begränsad till svarande som har hemvist i en konventionsstat. I förhållande till en svarande som har hemvist i ett annat land är domstolen i stor utsträckning fri att tillämpa konventionsstridiga nationella behörighetsregler.

2.3.3 Frågor om litispens och vilandeförklaring av mål m.m.

Avsnitt 8 behandlar i tre artiklar hur domstolarna skall agera när mål om samma sak väcks i flera stater och när mål vid olika domstolar har samband med varandra.

Enligt artikel 21 föreligger litispens om mål om samma sak mellan

samma parter väcks vid domstolar i olika stater. Detta är en naturlig följd av att meddelade domar automatiskt skall erkännas i alla konventionsstater och bl.a. utgöra hinder mot en ny rättegång om samma sak (*res judicata*). Den domstol vid vilken talan väcktes först är ensam behörig att pröva målet och övriga domstolar är skyldiga att avvisa käromålet. Avvisningsskyldigheten inträder dock inte genast utan först sedan det har klarlagts att den domstol där talan väckts först verkligen är behörig att pröva tvisten. Intill dess att så skett skall målet vila hos övriga domstolar. Brysselkonventionens motsvarande regel har genom 1989 års tillträdeskonvention justerats i överensstämmelse med Luganokonventionen.

Bestämmelserna i artikel 22 tar sikte på mål som handläggs i olika stater och som inte rör samma sak utan där målen har samband med varandra och det på grund därav är angeläget att undvika att det meddelas oförenliga domar i olika stater. Också i detta slags situationer har den domstol vid vilken talan först väcktes företräde. Bestämmelserna om vilandeförklaring och avvisning i artikel 22 är dock, till skillnad från vad som gäller i litispendenssituationerna enligt artikel 21, fakultativ för domstolarna i övriga stater.

I artikel 23 föreskrivs slutligen vad som skall gälla för det fall då flera domstolar enligt konventionens bestämmelser samtidigt är exklusivt behöriga att pröva tvisten. Också för sådana fall föreskrivs att den domstol vid vilken talan väckts först har företräde och att övriga domstolar skall avvisa målet.

Särskilda bestämmelser om vilandeförklaring av mål finns också i artikel Vb i Protokoll Nr 1. Dessa bestämmelser gäller vissa mål mellan befälhavare och besättningsmedlem på havsgående fartyg. Även i konventionens Avdelning III finns bestämmelser om vilandeförklaring (artikel 30 och 38) som alltså är tillämpliga på erkännande- och verkställighetsstadiet.

2.3.4 Säkerhetsåtgärder och andra interimistiska åtgärder

Artikel 24 innehåller bestämmelser om behörighet att meddela beslut om säkerhetsåtgärder och andra interimistiska åtgärder. Enligt denna artikel får en domstol i en konventionsstat meddela de säkerhetsåtgärder och andra interimistiska åtgärder som följer av dess nationella lagstiftning även om den enligt konventionens bestämmelser skulle vara obehörig att pröva målet i sak. Käranden kan således med stöd av denna bestämmelse t.ex. utverka kvarstad i den stat där svaranden har sina tillgångar och dessa kan därefter, sedan dom meddelats i den andra staten, tas i anspråk för verkställighet av domen.

Ett beslut om säkerhetsåtgärd eller annat interimistiskt beslut gäller inte bara i den stat där det har meddelats utan kan också, under vissa förutsättningar, verkställas i andra konventionsstater (jfr avsnitt 5 vid artikel 25).

2.3.5 Delgivningsfrågor

I artikel 20 andra stycket föreskrivs, också detta till svarandens skydd, att domstolen inte får pröva ett mål förrän det har klarlagts att svaranden har fått del av stämningsansökan eller motsvarande handling och haft tillräcklig tid på sig att förbereda sitt svaromål. I förhållandet mellan de stater som har

tillträtt 1965 års Haagkonvention om delgivning i utlandet av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur gäller i stället för andra stycket den konventionens bestämmelser (tredje stycket).

Delgivningsfrågor behandlas också i artikel IV i Protokoll Nr 1. I denna artikel anges att delgivningshandlingar kan översändas, utöver enligt vad som föreskrivs i mellan konventionsstaterna gällande konventioner, direkt mellan tjänstemännen i rättegångsstaten och andra stater. Bestämmelserna har tillkommit för att så långt det är möjligt påskynda delgivningsförfarandet. Dessa bestämmelser gäller även när delgivning skall äga rum under verkställighetsförfarandet. Konventionsstaterna har rätt att reservera sig mot detta förfarande (se härom i avsnitt 3.2.1).

Delgivningsfrågor har också beaktats i konventionens Avdelning III om erkännande och verkställighet. Om delgivning inte har skett på rätt sätt och i tillräckligt god tid, skall den utländska domen inte erkännas och verkställas i andra konventionsstater i det fall domen har meddelats mot en svarande som uteblivit (artikel 27.2 och artikel 34). Svaranden har alltså ett dubbelt skydd; dels skydd mot att dom över huvud taget meddelas mot honom utan att han har kunnat tillvarata sin rätt, dels skydd mot att en sådan dom – om en sådan likväl skulle meddelas trots bristfällig eller för sen delgivning – erkänns och verkställs i andra konventionsstater.

2.4 Erkännande och verkställighet

2.4.1 Allmänt

Konventionens Avdelning III innehåller bestämmelser om erkännande och verkställighet av domar. Bestämmelserna är utformade i syfte att stärka domstolens roll i rättegångsstaten och i motsvarande mån begränsa domstolens roll i erkännande-/verkställighetsstaten. Domstolen i rättegångsstaten måste sålunda självständigt pröva sin behörighet i de fall svaranden uteblir. Den måste också beakta de exklusiva behörighetsreglerna och är skyldig att se till att svaranden är delgiven i god tid osv. Konventionen utgår således från att den meddelade domen är i sin ordning. Den utländska domen får aldrig omprövas i sak (artikel 29 och 34).

Av artikel 25 framgår att med uttrycket dom avses varje avgörande som har meddelats av en domstol i en konventionsstat oavsett avgörandets rubricering i det enskilda fallet.

Bestämmelserna om erkännande och verkställighet gäller generellt för alla avgöranden som har meddelats av domstolar i konventionsstaterna, om avgörandet faller inom konventionens sakliga tillämpningsområde. Bestämmelserna om erkännande och verkställighet förutsätter för sin tillämplighet inte att konventionen varit tillämplig på målet i rättegångsstaten. Även om domstolen i denna stat grundat sin behörighet på nationella behörighetsregler – därför att tvisten inte innehöll några internationella element eller därför att svaranden hade hemvist i en stat som inte tillträtt Luganokonventionen – skall domen erkännas och verkställas i andra konventionsstater med tillämpning av bestämmelserna i avsnitt III. Detta följer av konventionens struktur som bygger på en princip om ”fri rörlighet för domar” och på att domstolens

Bestämmelserna är dock inte utan undantag. Enligt artikel 59 kan konventionsstaterna ingå avtal med tredje stat och däri åta sig att, till skydd för svarande som har sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort i denna tredje stat, inte erkänna domar från stater som har tillträtt Luganokonventionen om domstolen uteslutande grundat sin behörighet på sådana nationella s.k. ex-orbitanta behörighetsregler som avses i artikel 3.

Det bör framhållas att den "fria rörligheten" enbart gäller avgöranden som har meddelats i en stat som har tillträtt Luganokonventionen. Luganokonventionen innebär därför inte att ett domstolsutslag som har meddelats i t.ex. USA skulle bli verkställbart i Sverige därför att det har erkänts och är verkställbart i ett av EG-länderna.

Konventionens Avdelning III är indelad i tre avsnitt. Avsnitt 1 behandlar erkännande, Avsnitt 2 verkställighet och Avsnitt 3 gemensamma bestämmelser.

2.4.2 Erkännande

Konventionen bygger på presumptionen att domar som meddelas i andra konventionsstater skall erkännas. Enligt artikel 26 gäller således att en dom som har meddelats i en konventionsstat skall erkännas i andra konventionsstater utan att det därför skall behöva anlitas något särskilt förfarande. Att en utländsk dom erkänns innebär att den tilläggs positiv och negativ rättskraft i den stat där den görs gällande och medför bl.a. res judicata-verkan, dvs. utgör hinder mot en ny rättegång om samma sak.

Det ställs inga krav på att den utländska domen har vunnit laga kraft innan den erkänns i andra konventionsstater. Om frågan om en icke lagakraftvunnen utländsk dom skall erkännas eller inte kommer upp inför domstol i en annan konventionsstat, får denna domstol låta handläggningen av sitt mål vila i avvaktan på att domen vinner laga kraft (artikel 30).

Även om det således inte krävs något särskilt förfarande för att domen skall erkännas, lämnar konventionen vissa möjligheter till en sådan fastställelseprocedur. Om den part som önskar åberopa sig på domen vill få klarlagt att domen erkänns, kan han utverka ett beslut härom genom att använda samma förfarande som gäller för verkställighet (artikel 26 andra stycket). Om frågan om en dom erkänns eller inte är av betydelse i en annan pågående rättegång, får man i den rättegången prejudiciellt avgöra frågan om domen erkänns eller inte (tredje stycket).

Presumptionen är alltså att domen skall erkännas. De relativt få tillåtna undantagen från denna regel räknas upp i artiklarna 27 och 28. Jag återkommer strax till dessa (avsnitt 2.4.4).

2.4.3 Verkställighet

Artiklarna 31-45 i konventionen innehåller regler om verkställighet. De har redan berörts i avsnitt 2.4.1. Av artikel 31 framgår att en dom som har meddelats i en konventionsstat skall verkställas i andra konventionsstater efter ett särskilt förfarande, exekvaturförfarande, i verkställighetstaten.

För att verkställighet skall kunna medges i andra konventionsstater krävs att domen är verkställbar i ursprungsstaten. Domen i fråga behöver inte ha vunnit laga kraft för att kunna verkställas i andra konventionsstater. Om gäldenären begär det, kan dock exekvaturmålet vid en prövning enligt artikel 37.1 förklaras vilande så länge domen inte vunnit laga kraft (artikel 38 första stycket).

Med vissa begränsningar gäller verkställighetsreglerna även beslut om säkerhetsåtgärder och andra interimistiska åtgärder som har beslutats enligt bestämmelserna i artikel 24 (avsnitt 5 vid artikel 25 och artikel 27.2)

Av artikel 50 följer också att inte bara avgöranden av domstol utan också s.k. officiella handlingar (*actes authentiques*) skall verkställas enligt konventionens bestämmelser. Detsamma gäller förlikningar som ingåtts inför domstol (artikel 51).

Exekvaturförfarandet kan delas in i tre olika stadier. Ansökan ges in till domstol (artikel 32) som prövar verkställighetsfrågan på grundval av de handlingar som sökanden åberopar. Det är härvid fråga om ett enpartsförfarande och framställningen skall således inte delges gäldenären på detta stadium (artikel 34). Om verkställighet medges kan gäldenären i stället begära omprövning av beslutet inom viss tid (artikel 36) varvid förfarandet skall vara kontradiktoriskt, dvs. båda parter skall höras i frågan (artikel 37.1). Om verkställighet skulle vägras, kan sökanden begära omprövning (artikel 40). Också i detta fall gäller att förfarandet skall vara kontradiktoriskt (artikel 40.2). Beslutet från det andra skedet av prövningen kan i sin tur överprövas på begäran av gäldenären om det gått honom emot eller på sökandens begäran om domstolen beslutat vägra verkställighet (artikel 37.2 resp. 40.2).

De domstolar som i respektive konventionsstat skall pröva verkställighetsfrågan i de olika stadierna räknas upp i artikel 32 (första stadiet), artikel 37.1 resp. 40.1 (andra stadiet; artikel 37.1 syftar på de fall då gäldenären begär omprövning av ett bifallande beslut och artikel 40.1 på de fall då sökanden begär omprövning av ett avslagsbeslut) och artikel 37.2 resp. 41 (tredje stadiet; artikel 37.2 syftar på de fall då överprövningen skett på gäldenärens begäran och artikel 41 på de fall då överprövningen skett på sökandens begäran).

För Sveriges del anges i artiklarna 32, 37.1 och 40.1 Svea hovrätt och i artiklarna 37.2 och 41 högsta domstolen. Det innebär att det är Svea hovrätt som har att pröva verkställighetsfrågan såväl i det första som i det andra stadiet, vare sig prövningen sker på sökandens eller gäldenärens begäran, medan prövningen i det tredje stadiet ankommer på högsta domstolen.

Irland, Island, Italien, Storbritannien och Österrike har liksom Sverige utsett samma instans för prövningen i det första och andra stadiet. Även i Belgien skall handläggningen i det första och andra stadiet ske vid samma domstol, men endast i de fall då det är gäldenären som har överklagat. I Nederländerna skall prövningen i det första stadiet ske av ordföranden i underdomstol och prövningen i det andra stadiet av underdomstolen som sådan om omprövningen sker på gäldenärens begäran men av överdomstol om det är sökanden som överklagat. Övriga konventionsstater har valt olika domstolar för de tre stadierna av prövningen.

Av artikel VI i Protokoll Nr 1 framgår att konventionsstaterna ensidigt kan besluta om ändring i fråga om de utsedda exekvaturmyndigheterna.

I artikel 34 slås fast att verkställighet får vägras endast på de grunder som anges i artiklarna 27 och 28, dvs. att samma begränsningar som gäller för erkännande gäller i fråga om verkställighet. Jag återkommer strax till denna fråga (avsnitt 2.4.4).

När det gäller förfarandet skall nationella regler tillämpas (artikel 33 första stycket). I övrigt innehåller detta avsnitt bl.a. regler om underrättelse till/delgivningning med sökanden resp. gäldenären (artikel 35 resp. 36 första stycket), ställande av säkerhet (artikel 38 tredje stycket och artikel 45), partiell verkställighet av domen (artikel 42), verkställighet av förpliktelse att betala vite (artikel 43) och rättshjälp (artikel 44).

I ett särskilt Avsnitt 3 i Avdelning III finns bestämmelser om vilka handlingar som skall fogas till en ansökan om verkställighet m. m. (artiklarna 46-49). Bestämmelserna är delvis tillämpliga även när någon gör gällande att en dom skall erkännas.

Av artikel III i Protokoll Nr 1 framgår att konventionsstaterna får ta ut verkställighetsavgift av sökanden. Sådan avgift måste dock vara bestämd och får inte tas ut i proportion till tvisteföremålets värde.

Det är enbart exekvaturprövningen som regleras i konventionen, inte verkställigheten som sådan. För denna gäller således den nationella lagstiftningen. Enligt artikel 39 första stycket gäller dock att inga andra åtgärder än säkerhetsåtgärder får vidtas mot gäldenärens egendom så länge gäldenären kan överklaga verkställighetsbeslutet från den inledande prövningen eller, om han har gjort det, förrän verkställighetsfrågan har avgjorts i det andra skedet.

2.4.4 De grunder på vilka erkännande och verkställighet får vägras

Artiklarna 27 och 28 anger uttömmande under vilka förutsättningar erkännande får vägras. Av artikel 34 framgår att samma begränsade möjligheter att vägra också gäller i fråga om verkställighet av det utländska avgörandet. Vägransgrunderna i artikel 27 är obligatoriska liksom bestämmelsen i artikel 28 första stycket medan vägransgrunderna enligt artikel 28 andra stycket är fakultativa.

Inledningsvis anges i artikel 27 punkten 1 att erkännande skall vägras om ett erkännande skulle strida mot grunderna för rättsordningen (*ordre public*) i den stat där domen görs gällande. I punkten 2 finns en regel till skydd för svaranden om domen har meddelats i dennes utemål. Denna regel kompletterar de skyddsregler för svaranden som ställs upp i konventionens första del – artikel 20 – om att domstolen måste klarlägga att en utebliven svarande delgivits stämningsansökan och haft tillräcklig tid på sig att förbereda sitt svaromål innan målet avgörs. Skulle denna regel ha åsidosatts av domstolen i domsstaten skall erkännande alltså vägras i övriga konventionsstater.

Vidare får domen inte erkännas om den är oförenlig med en dom som har meddelats i erkännandestaten (punkten 3) eller en tidigare meddelad dom i en icke-konventionsstat (punkten 5). Någon motsvarande regel som gäller domar från andra konventionsstater finns inte. Skälet härtill är konventio-

nens dubbla natur och dess regler i Avdelning II om litispens och om mål som har samband med varandra (artikel 21-22) som avser att förhindra att oförenliga domar meddelas i konventionsstaterna.

I artikel 27 finns slutligen i punkten 4 en mer speciell vägransgrund som innebär att en fråga om lagval har tillåtits inverka på frågan huruvida den utländska domen skall erkännas eller verkställas. Bestämmelserna hänför sig till fall då domstolen prejudiciellt, dvs. som en förfråga, har tagit ställning till en fråga om fysisk persons rättsliga ställning, rättskapacitet eller rätts-handlingsförmåga, makars förmögenhetsförhållanden, arv eller testamente, dvs. sådana frågor som enligt artikel 1 är uteslagna från konventionens tillämpningsområde.

Enligt artikel 28 utgör bristande behörighet för domstolen i ursprungsstaten i vissa uppräknade fall en tillåten vägransgrund. Såsom påpekats tidigare medför Luganokonventionens dubbla natur att behovet av sådana indirekta behörighetsregler har reducerats till ett minimum. Av artikelns sista stycke framgår således att domstolens behörighet endast får omprövas i de fall som anges i denna artikel. Där framhålls också särskilt att ordre public-skäl inte får åberopas som stöd för en omprövning av domstols behörighet.

De fall då bristande behörighet utgör tillåten vägransgrund begränsar sig i princip till de fall då konventionens tvingande eller exklusiva behörighetsregler inte har följts. Av artikel 28 första stycket framgår alltså att erkännande skall vägras om de tvingande behörighetsreglerna för försäkrings- och konsumenttvister eller om de exklusiva behörighetsreglerna i artikel 16 har åsidosatts av domstolen i ursprungsstaten.

Artikel 28 innehåller en ytterligare vägransgrund, nämligen den nyss nämnda situationen då erkännandestaten enligt bestämmelserna i artikel 59 genom ett avtal med tredje stat har förbundit sig att inte erkänna domen. Bestämmelsen är obligatorisk.

I andra stycket av artikel 28 finns ytterligare två fall där bristande behörighet utgör en tillåten vägransgrund. Bestämmelserna är fakultativa. Det ena fallet -artikel 54 B-fallet - har sin grund i att Luganokonventionens bestämmelser om domstols behörighet i vissa hänseenden avviker från Brysselkonventionen. Detta fall tar sikte på de fall då domstolen i ursprungsstaten av misstag skulle tillämpa Brysselkonventionen i stället för Luganokonventionen och erkännande begärs mot någon som har hemvist i en EFTA-stat. (Att Luganokonventionen, och inte Brysselkonventionen, skall tillämpas i de fall svaranden har hemvist inom EFTA framgår uttryckligen av artikel 54 B.2.a); se avsnitt 2.7 nedan.) Den nu aktuella bestämmelsen i artikel 28 andra stycket är enligt sin ordalydelse tillämplig inte bara i EFTA-länderna utan också i EG-länderna. Brysselkonventionen har ingen motsvarande bestämmelse.

Det andra fallet, som också saknas i Brysselkonventionen, hänför sig till de fall då domstolen enligt bestämmelserna i artikel 57 grundat sin behörighet på en bestämmelse i en specialkonvention, som erkännande-/verkställighetsstaten inte har tillträtt. Bestämmelsen kommenteras ytterligare i avsnitt 2.9.

Som jag redan nämnt (avsnitt 2.3.1 vid artikel 5) tillåter artikel I a i Protokoll Nr 1 Schweiz att i viss begränsad utsträckning reservera sig mot skyldig-

heten att erkänna och verkställa domar som har meddelats i andra konventionsstater i de fall domstolen grundat sin behörighet uteslutande på uppfyllelseforum, dvs. artikel 5.1. Eftersom vissa EG- och EFTA-länder kan tänkas vilja åberopa denna speciella vägransgrund reciprokt, kan detta i sin tur komma att leda till att domar som meddelats i Schweiz i de fall den schweiziska domstolen grundat sin behörighet enbart på artikel 5.1 inte alltid kan erkännas och verkställas i dessa länder.

Ytterligare en vägransgrund av undantagskaraktär finns i artikel Ib i Protokoll Nr 1. Den hänger samman med den speciella behörighetsregel för tvister som gäller avtal om nyttjanderätt till fast egendom enligt artikel 16.1.b). Konventionsstaterna får enligt artikel Ib i Protokoll Nr 1 förbehålla sig rätten att inte erkänna och verkställa domar i de fall domstolen enligt artikel 16.1.b) uteslutande grundat sin behörighet på svarandens hemvist i rättegångsstaten om den fasta egendomen är belägen i den stat där erkännande och verkställighet begärs.

Slutligen finns i andra stycket av artikel II i Protokoll Nr 1 regler om att erkännande och verkställighet under vissa förutsättningar får vägras i de fall domen gäller ett civilrättsligt anspråk som har prövats inom ramen för en brottmålsprocess.

Även om verkställighetsstaten således i viss begränsad utsträckning får pröva frågan om domstolen i rättegångsstaten varit behörig följer av artikel 28 tredje stycket den begränsningen att de faktiska omständigheter på vilka domstolen i rättegångsstaten grundat sin behörighet inte får ifrågasättas.

2.5 Övergångsbestämmelser

Konventionen är enligt huvudregeln i artikel 54 tillämplig endast om det rättsliga förfarandet har inletts efter det att konventionen trädde i kraft i rättegångsstaten. Reglerna om domstols behörighet, om vilandeförklaring av mål osv. gäller således bara i fråga om rättsliga förfaranden som inleds efter det att konventionen trätt i kraft för denna stat.

För att konventionens regler om erkännande och verkställighet skall gälla krävs också enligt huvudregeln att konventionen har tillträtts av såväl rättegångsstaten som verkställighetsstaten vid den tidpunkt då det rättsliga förfarandet inleddes.

Från denna regel finns emellertid ett betydelsefullt undantag i andra stycket av artikel 54. Om det rättsliga förfarandet inleddes innan konventionen gällde mellan de två staterna (dvs. innan både rättegångsstaten och verkställighetsstaten tillträtt konventionen), blir verkställighetsreglerna likväl tillämpliga – och verkställighetsstaten således skyldig att verkställa domen – om domstolen i rättegångsstaten grundat sin behörighet på en bestämmelse som är godkänd enligt Luganokonventionen, dvs. på någon av de bestämmelser som anges i konventionens Avdelning II (inklusive artikel 4 som tillåter användning av nationella behörighetsregler mot svarande med hemvist i tredje stat) eller om domstolen grundat sin behörighet på bestämmelser i en konvention som gällde staterna emellan vid denna tidpunkt. För att denna undantagsregel skall gälla krävs dock att de båda staterna har tillträtt konventionen vid den tidpunkt då domen meddelades.

Av det sagda följer att bestämmelserna om erkännande och verkställighet gäller enbart i fråga om domar som har meddelats efter det att konventionen trätt i kraft dessa stater emellan. Konventionens erkännande- och verkställighetsregler kan således aldrig åberopas i fråga om avgöranden som har meddelats före detta datum.

2.6 Vissa sjörättsliga frågor

Luganokonventionen innehåller några artiklar som behandlar olika sjörättsliga frågor. Bestämmelserna är identiska med Brysselkonventionens regler. De tillkom först genom 1978 års tillträdeskonvention, i samband med Storbritanniens, Danmarks och Irlands tillträde till Brysselkonventionen. Man var då ense inom EG om att det i princip inte fanns något behov av särskilda behörighetsregler för sjörättsmål i Brysselkonventionen. Skälet härför var bl.a. konventionens regler om att staterna behåller den behörighet att pröva mål som de har enligt en sjörättslig konvention (se härom nedan avsnitt 2.9), och detta även om svaranden har hemvist i en stat som inte har tillträtt konventionen i fråga. Dessutom var man ense om att EGs medlemsstater skulle tillträda 1952 års konvention om kvarstad och liknande säkerhetsåtgärder på havsgående fartyg (den s.k. arrestkonventionen).

Luganokonventionen bygger på samma förutsättningar. För att ge vissa stater som ännu inte tillträtt arrestkonventionen – däribland Sverige – möjlighet att ratificera arrestkonventionen har arrestkonventionens jurisdiktionsbestämmelser, med visst undantag, övergångsvis förts in i Luganokonventionens artikel 54 A. En motsvarande övergångsregel finns i Brysselkonventionen. Jag återkommer senare till frågan om Sveriges tillträde till arrestkonventionen (vid artikel 54 A; jfr avsnitt 3.3.7.)

Andra artiklar som behandlar sjörättsliga frågor är artikel 5.7 som innehåller en särskild behörighetsregel vid tvister om betalning av bärarlön för bärgning av skeppslast m.m. och artikel 6 A som innehåller en behörighetsregel för mål om begränsning av ansvar till följd av fartygs användning eller drift.

2.7 Förhållandet mellan Brysselkonventionen och Luganokonventionen

Brysselkonventionen kan tillträdas enbart av EGs medlemsländer. Luganokonventionen är i första hand öppen för EGs och EFTAs medlemsländer. För EG-länderna innebär detta att två parallella och i någon mån avvikande instrument kommer att vara tillämpliga. Frågan om hur de två konventionerna skall förhålla sig till varandra har därför fått en särskild reglering i artikel 54 B. Brysselkonventionen har ingen motsvarande regel.

Enligt bestämmelserna i artikel 54 B skall Luganokonventionen inte inverka på EG-staternas inbördes tillämpning av Brysselkonventionen. Detta innebär bl.a. att det är Brysselkonventionen och inte Luganokonventionen som skall tillämpas om svaranden har hemvist i en EG-stat och talan väcks

vid en domstol i en annan EG-stat. Detsamma gäller vid erkännande och verkställighet i en EG-stat av en dom som har meddelats i en annan EG-stat.

Brysselkonventionens bestämmelser om domstols behörighet sätts där-
emot ur spel till förmån för Luganokonventionen om svaranden har hemvist
i en EFTA-stat eller om domstol i en sådan stat är exklusivt behörig att pröva
målet. Luganokonventionen skall också tillämpas i fall av litispendens eller
när mål har samband med varandra enligt bestämmelserna i artiklarna 21
och 22 om målen är anhängiga samtidigt i en EG-stat och i en EFTA-stat.
Slutligen skall Luganokonventionen, och inte Brysselkonventionen, tilläm-
pas vid erkännande och verkställighet om endera rättegångsstaten eller verk-
ställighetstaten är en EFTA-stat.

Eftersom EFTA-staterna endast skall tillämpa Luganokonventionen, är
bestämmelserna i artikel 54 B i första hand av betydelse för EG-länderna.
Jag vill här påpeka att EG-domstolen är behörig att avge besked om tolk-
ningen av Brysselkonventionens bestämmelser på begäran av nationella
domstolar (se härom i avsnitt 2.11 nedan) men inte i fråga om Luganokon-
ventionens bestämmelser.

För EFTA-staterna har bestämmelserna i artikel 54 B en annan betydelse,
genom att de garanterar att Luganokonventionen och dess bestämmelser
kommer att respekteras och tillämpas i EG-länderna. Eftersom Brysselkon-
ventionen och Luganokonventionen är i stort sett identiska kan artikel 54 B
visserligen sägas vara utan betydelse i dag. EFTA-staterna har dock ingen
kontroll över Brysselkonventionens framtida innehåll och bestämmelserna
kan därför möjligen få betydelse i framtiden.

I en tredje punkt i artikel 54 B finns regler som är tillämpliga inte bara
inom EG utan också i EFTA-länderna. Jag har redan berört dessa bestäm-
melser (avsnitt 2.4.4). Enligt dessa får erkännande och verkställighet väg-
ras – utöver på de grunder som anges i konventionens Avdelning III – om
domstolen i rättegångsstaten har grundat sin behörighet på en bestämmelse
som avviker från Luganokonventionens bestämmelser i de fall erkännande
eller verkställighet begärs mot någon som har hemvist i en EFTA-stat. Även
om bestämmelserna i artikel 54 B tredje punkten också gäller i EG-länderna
är de främst avsedda som en ventil för EFTA-staterna för det fall det i Brys-
selkonventionen skulle introduceras nya behörighetsregler och domstolen i
rättegångsstaten av misstag grundar sin behörighet på en sådan. Bestämmel-
serna i artikel 54 B tredje punkten är så utformade att de ger EFTA-länderna
möjlighet att skydda inte bara de gäldenärer som har hemvist i den egna sta-
ten utan alla gäldenärer som har hemvist utanför EG. Som jämförelse kan
här nämnas artikel 57.4 där en motsvarande vägransgrund kan åberopas en-
bart i fråga om en svarande som har hemvist i just verkställighetstaten.

2.8 Förhållandet mellan Luganokonventionen och andra generella verkställighetskonventioner

Av artikel 55 framgår att Luganokonventionen i princip ersätter de generella
verkställighetskonventioner som gäller mellan staterna. Dessa konventioner
räknas upp i artikeln. Uppräkningen i artikel 55 överensstämmer inte med
motsvarande artikel i Brysselkonventionen eftersom Brysselkonventionen

innehåller en uppräknning av de mellan EG-länderna gällande konventionerna. Brysselkonventionen fortsätter att gälla EG-länderna emellan och denna uppräknning kunde därför undvaras i Luganokonventionen. I stället räknas här upp de konventioner som gäller mellan olika EG- och EFTA-länder och EFTA-länderna inbördes.

För Sverige gäller detta 1932 års konvention mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om erkännande och verkställighet av domar och 1977 års konvention mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. 1977 års konvention ersätter 1932 års konvention. Island har dock inte tillträtt 1977 års konvention och 1932 års konvention är därför alltför tillämplig i förhållande till Island. Luganokonventionen ersätter vidare 1936 års konvention mellan Sverige och Schweiz om erkännande och verkställighet av domar och skiljedomar liksom 1982 års konvention mellan Sverige och Österrike om erkännande och verkställighet av civildomar. Sverige har inte ingått något generellt verkställighetsavtal med något annat av EGs medlemsländer än Danmark.

Av artikel 56 följer att dessa konventioner dock skall fortsätta att gälla på de områden som faller utanför Luganokonventionens tillämpningsområde och i fråga om avgöranden som har meddelats före Luganokonventionens ikraftträdande.

2.9 Förhållandet mellan Luganokonventionen och andra konventioner på särskilda områden

Luganokonventionen är en generell konvention och ersätter inte de olika speciella konventioner som konventionsstaterna har ingått eller kan komma att ingå på skilda områden. Av artikel 57.1 framgår tvärtom att Luganokonventionen inte skall inverka på konventioner som konventionsstaterna har tillträtt eller kommer att tillträda och som på särskilda områden reglerar domstolars behörighet eller erkännande och verkställighet av domar. Ett viktigt skäl för denna lösning är att man i Luganokonventionen inte har kunnat beakta alla tänkbara regler som kan behövas på olika särskilda områden och att Luganokonventionen inte skall hindra det internationella samarbetet inom olika specialområden, där samarbetet ofta omfattar också andra stater. Regleringen i artikel 57.1 innebär att de olika specialkonventionerna fortsätter att gälla fullt ut och har företrädare framför Luganokonventionens regler i den mån de sammanfaller.

Bestämmelserna syftar på en rad olika specialkonventioner på bl.a. transporträttens område och exempelvis i fråga om familjerättslig underhållsskyldighet. En del av dessa särskilda konventioner innehåller regler om domstols direkta behörighet men saknar bestämmelser om erkännande och verkställighet av domar (bl.a. 1929 års Warszawakonvention om vissa gemensamma bestämmelser i fråga om internationell luftbefordran). Andra konventioner reglerar enbart erkännande- och verkställighetsfrågor, så exempelvis 1973 års Haagkonvention om erkännande och verkställighet av avgöranden angående underhållsskyldighet. Vissa konventioner innehåller såväl domsrätts- som erkännande- och verkställighetsregler. Ett exempel är 1980

års Bernfördrag om internationell järnvägstrafik (COTIF). En annan konvention som faller under denna artikel är 1952 års arrestkonvention som jag nyss berörde (avsnitt 2.6).

Av första punkten i Protokoll Nr 3 framgår att med sådana konventioner på särskilda områden jämföras för EG-ländernas del rättsakter som har utfärdats av gemenskapens institutioner. Jag återkommer strax till detta.

Genom regleringen i punkterna 2, 3 och 4 i artikel 57 har man närmare utvecklat innebörden av regleringen i punkten 1 och knutit samman Luganokonventionen och de särskilda konventionerna. Av punkten 2 framgår sålunda att domstolarna får grunda sin behörighet på regler i en särskild konvention även om svaranden har hemvist i en konventionsstat som inte har tillträtt konventionen i fråga. Det innebär alltså att en svarande med hemvist i en EFTA-stat kan instämmas inför en fransk domstol med stöd av en behörighetsregel som strider mot Luganokonventionens regler, och detta således trots att den aktuella EFTA-staten inte har tillträtt den aktuella särskilda konventionen. De i artikel 20 uppställda reglerna till skydd för svaranden skall dock alltid tillämpas.

Regleringen i artikel 57 innebär med andra ord ett undantag från regeln i artikel 3 som ju föreskriver att inga andra behörighetsregler än de som anges i Luganokonventionens artikel 5-18 får tillämpas av domstol i en konventionsstat i förhållande till svarande med hemvist i en annan konventionsstat.

Av punkten 3 framgår vidare att domar som har meddelats på grundval av sådana särskilda behörighetsregler som avses i punkten 1 skall erkännas och verkställas i de andra konventionsstaterna enligt bestämmelserna i Luganokonventionens Avsnitt III. Bestämmelsen är egentligen bara ett förtydligande. Det följer redan av Luganokonventionens konstruktion att en sådan dom skall verkställas i de andra konventionsstaterna. Som redan påpekats (avsnitt 2.4.1) skall ju alla avgöranden, oavsett om Luganokonventionens behörighetsregler varit tillämpliga under rättegången eller inte, verkställas i övriga konventionsstater. I gengäld har svaranden ett skydd mot verkställighet: Artikel 57.4 medger att erkännande och verkställighet vägras om verkställighetsstaten inte har tillträtt den särskilda konvention vars behörighetsregler tillämpats i målet. En förutsättning för vägran är att gäldenären har hemvist just i verkställighetstaten (och möjligheten att vägra erkännande och verkställighet är därmed mer begränsad än den som följer av artikel 54 B punkten 3).

I fråga om behörighetsregler som följer av särskilda konventioner har man således valt den konstruktionen att konventionsstaterna accepterar deras tillämpning i andra konventionsstater. Man avstår därmed från att "skydda" de svarande som har hemvist i den egna staten mot sådana utländska rättegångar. I gengäld förbehåller man sig rätten att "skydda" dessa svarande mot verkställighet i det egna landet.

Som jag nyss nämnde jämföras enligt Protokoll Nr 3 rättsakter utfärdade av EGs institutioner med de särskilda konventioner som regleras i artikel 57. EG-länderna är skyldiga att efterleva sina åtaganden enligt EG-fördragen samtidigt som EFTA-länderna har anspråk på att Luganokonventionens regler respekteras. EFTA-länderna har mot denna bakgrund accepterat att EG-länderna, även gentemot svarande med hemvist i EFTA-länderna, tillämpar

regler som beslutats i EGs rättsakter. EG-länderna å sin sida har i en särskild förklaring till Protokoll Nr 3 förklarat att de skall vidta alla de åtgärder som står i deras makt för att Luganokonventionens regler om behörighet, erkännande och verkställighet skall upprätthållas när sådana rättsakter utarbetas.

Bestämmelserna i punkten 4 innebär samtidigt att EFTA-länderna inte behöver erkänna och verkställa domar från EG-länderna där domstolen grundat sin behörighet på bestämmelser i en sådan rättsakt. Någon rättsakt av aktuellt slag har än så länge inte beslutats inom EG; en EG-förordning om varumärken som innehåller behörighetsregler är dock under utarbetande.

Artikel 57 har också uppmärksammats i Protokoll Nr 3 till konventionen. Den ständiga kommitté som skall granska hur Luganokonventionen fungerar skall således enligt protokollets artikel 4 särskilt följa tillämpningen av artikel 57.

Brysselkonventionens artikel 57 har genom 1989 års tillträdeskonvention justerats för att bättre överensstämja med Luganokonventionens bestämmelser. Vissa skillnader kvarstår dock. Bestämmelsen om EGs rättsakter framgår således direkt av Brysselkonventionens artikel 57. Brysselkonventionen innehåller heller ingen motsvarighet till punkten 4; EGs medlemsländer kan således inte sinsemellan vägra verkställighet på den grunden att domstolen grundat sin behörighet på bestämmelser i en konvention som verkställighetsstaten inte har tillträtt.

2.10 Slutbestämmelser

Av slutbestämmelserna, artiklarna 60-68, framgår inledningsvis att konventionen i första hand får tillträdas av EGs och EFTAs medlemsländer. Konventionen skall ratificeras och den träder i kraft tre månader efter det att två stater, varav den ena är medlem i EG och den andra medlem i EFTA, har deponerat sina ratifikationsinstrument. I förhållande till varje annan signatärstat träder den i kraft tre månader efter det att denna deponerat sitt ratifikationsinstrument.

Stater som blir medlemmar i EG resp. EFTA efter det att konventionen öppnades för undertecknande kan enligt artikel 62.1.a) ansluta sig till konventionen. Detta kan således bli aktuellt för Liechtenstein som numera är medlem i EFTA.

Också andra stater än EGs och EFTAs medlemsländer kan enligt artikel 60 c) och 62.1 b) ansluta sig till konventionen efter särskild inbjudan. En förutsättning härför är att en stat som har tillträtt konventionen begär detta. Staten i fråga skall således ha en sponsor som redan har tillträtt konventionen. Samtycke krävs dessutom från alla EG- och EFTA-länderna, även dem som inte ens undertecknat Luganokonventionen och ev. nya medlemmar i EG resp. EFTA. Om en EG- eller EFTA-stat själv inte önskar samarbeta med den aktuella staten samtidigt som den ogärna blockerar ett sådant samarbete för övriga stater kan den enligt bestämmelserna i artikel 62.4, trots att den således samtyckt till att inbjuda staten i fråga, inom viss tid framställa en invändning mot anslutningen. En sådan invändning medför att konventionen inte träder i kraft mellan denna stat och den nytillträdde staten.

Av slutbestämmelserna framgår vidare att de till konventionen fogade

protokollen utgör en integrerad del av konventionen (artikel 65), att konventionen har upprättats på alla de fjorton EG- och EFTA-språken och att alla språkversionerna har lika giltighet (artikel 68).

Prop. 1991/92:128

2.11 En enhetlig tolkning av konventionen

För att säkerställa en enhetlig tolkning av Brysselkonventionens bestämmelser har EGs medlemsländer i ett särskilt protokoll till Brysselkonventionen givit EG-domstolen behörighet att avge besked om konventionens tolkning. Nationella domstolar i de olika EG-länderna kan sålunda under pågående rättegång inhämta besked från EG-domstolen om Brysselkonventionens tolkning i olika hänseenden enligt ett system som motsvarar de s.k. förhandsbeskeden enligt artikel 177 i Romfördraget. Av olika skäl ansågs EG-domstolen inte kunna ges en motsvarande behörighet att tolka Luganokonventionens bestämmelser. När Luganokonventionen utarbetades hade diskussionerna om ett EES-avtal (jfr avsnitt 3.1) ännu inte inletts och det var heller inte aktuellt att diskutera möjligheten av att överlämna en sådan tolkningsbehörighet till en EG/EFTA-sammansatt domstol. För att säkerställa en så enhetlig tolkning som möjligt av Luganokonventionens bestämmelser och för att i görligaste mån se till att dess bestämmelser tolkas i enlighet med Brysselkonventionens bestämmelser har bestämmelserna i Protokoll Nr 2 tillkommit.

I preambeln till protokollet framhålls bl.a. den väsentliga anknytningen mellan de två konventionerna, att avtalsparterna är medvetna om EG-domstolens tolkningsavgöranden och att Luganokonventionen arbetats fram på grundval av Brysselkonventionen i belysning av dessa tolkningsavgöranden. Härav framgår att bestämmelser i Luganokonventionen som överensstämmer med Brysselkonventionen skall förstås på det sätt EG-domstolen tolkat dem; EG-domstolens tolkningsavgöranden fram till tidpunkten för konventionens undertecknande – dvs. den 16 september 1988 – ingår därigenom som en mer eller mindre integrerad del av konventionen.

EG-domstolens framtida tolkningsavgöranden har inte givits någon sådan särställning. I stället framgår av protokollets artikel 1 och av två till protokollet fogade förklaringar att ömsesidig hänsyn skall tas till avgöranden som meddelats enligt de båda konventionerna. Jag vill i detta sammanhang framhålla att EG-domstolen inte är behörig att uttala sig om tolkningen av Luganokonventionen och att domstolarna i EGs medlemsländer således inte kan vända sig dit med tolkningsfrågor under handläggningen av ett mål där Luganokonventionen skall tillämpas.

För att möjliggöra ett sådant ömsesidigt hänsynstagande skall ett system för utväxling av domar inrättas; domar som har meddelats i sista instans enligt de båda konventionerna liksom EG-domstolens domar och andra domar av särskild betydelse skall således utväxlas via en central myndighet, registratören vid EG-domstolen (artikel 2). Dessutom skall en ständig kommitté inrättas. Denna skall i första hand fungera som ett forum för utbyte av erfarenheter om hur konventionen fungerar.

3.1 Sveriges tillträde till Luganokonventionen

Mitt förslag: Sverige skall tillträda konventionen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna: Alla är positiva. Svenska Arbetsledareförbundet har dock krävt någon form av garanti för att utländska skadeståndsdömmar inte verkställs i Sverige om domstolen tillämpat rättsregler som är främmande för svensk rätt.

Skälen för mitt förslag: Svensk rätt saknar i stor utsträckning regler om domstols internationella behörighet på privaträttens område. I den mån sådana regler finns bygger de ofta på internationella åtaganden och täcker endast vissa specialområden såsom atomansvarighet, transport och patent. I övriga situationer får svenska domstolar analogivis söka ledning i våra in-ternas forumregler.

Även i frågor om erkännande och verkställighet av domar i internationella förhållanden är det svenska regelsystemet ofullständigt. En förutsättning för att en utländsk dom på privaträttens område skall kunna verkställas i Sverige är att det finns en särskild föreskrift om detta (3 kap. 2 § utsökningsbalken). En sådan bestämmelse är normalt grundad på en internationell överenskommelse i ämnet och förutsätter således i allmänhet ömsesidighet. Sverige har ingått generella verkställighetsavtal med de övriga nordiska länderna och med Schweiz och Österrike men inte med några andra stater. Vi har dock internationella åtaganden rörande domsverkställighet på vissa specialområden, t.ex. i fråga om familjerättsliga underhållsbidrag och på transporträttens område. Utländska domar verkställs således i Sverige i mycket begränsad utsträckning. På samma sätt är möjligheterna till verkställighet utomlands av svenska domar mycket begränsade, även om vissa europeiska stater är beredda att verkställa utländska domar utan krav på ömsesidighet.

Vid 1988 års remissbehandling (se avsnitt 1) fick frågan om ett svenskt tillträde till Luganokonventionen ett i huvudsak positivt mottagande av remissinstanserna. Den något avvaktande attityd som i det skedet kunde skönjas hos en del av dem har nu ersatts av en mera välvillig inställning. Till grund för den tidigare attityden låg framför allt en osäkerhet kring det västeuropeiska samarbetets art, omfattning och former. Man ansåg det vara mera logiskt att söka uppnå ett större mått av rättslig harmonisering i materiella hänseenden EG- och EFTA-staterna emellan, innan en samordning kom till stånd på det processuella planet. Från remissinstanserna framfördes också synpunkter på formerna för den svenska exekvaturprövningen och det närmare innehållet i olika artiklar. Frågor av detta slag har i viss utsträckning tagits upp även vid remissbehandlingen av 1991 års promemoria. Jag kommer i den följande framställningen att belysa dessa spörsmål i de sammanhang där de naturligt hör hemma.

Ett utökat europeiskt samarbete på det rättsliga området är en viktig beståndsdel i den integrationsprocess som nu pågår inom ramen för förhand-

lingarna om ett europeiskt ekonomiskt samarbetsområde, EES (se härom bl.a. i Ds 1990:58 Ett europeiskt ekonomiskt samarbetsområde och den svenska grundlagen, prop. 1990/91:65 om ändring i regeringsformen med anledning av ett europeiskt ekonomiskt samarbetsområde och Skr 1991/92:58 i samma ämne). Förhandlingarna om ett EES-avtal avslutades den 14 februari 1992. Avtalet kommer troligtvis att undertecknas inom kort. Brysselkonventionen ingår inte i EG-rätten som sådan men har sin grund i Romfördraget. Den ingår heller inte i den EG-rätt som avses bli en del av EES-avtalet. I stället är Luganokonventionen ett parallellt instrument till Brysselkonventionen på samma sätt som EES-avtalet kan sägas bli ett parallellt instrument till EG-rätten. Man har under EES-förhandlingarna utgått från att EG- och EFTA-staterna kommer att tillträda Luganokonventionen. En direkt koppling mellan EES-förhandlingarna och Luganokonventionen har exempelvis gjorts på området för produktansvar. Det bör dock understrykas att Luganokonventionen står på egna ben och inte är beroende av att ett EES-avtal träffas.

Genom Luganokonventionen öppnas möjligheter för att utländska domar mer generellt skulle kunna verkställas i Sverige liksom för att svenska domar skulle kunna verkställas utomlands.

Luganokonventionen tillåter också stater utanför EG-EFTA-kretsen att under vissa förutsättningar tillträda konventionen. Den kan därför i en framtid komma att innebära en enhetlig och samordnad verkställighetslagstiftning för ett mycket stort antal stater, såväl europeiska som utomeuropeiska.

Luganokonventionen innehåller inte bara regler om erkännande och verkställighet av utländska domar utan även regler som är tillämpliga under rättegången som sådan. Dessa är utformade för att i största möjliga utsträckning skydda svarande som har hemvist i en stat som har tillträtt konventionen och diskriminerar därigenom svarande med hemvist i en stat som står utanför konventionen. Konventionsstaterna får exempelvis tillämpa sina nationella behörighetsregler, inklusive dem som är förbjudna i Luganokonventionen, gentemot svarande med hemvist i en stat som inte har tillträtt konventionen. Konventionens verkställighetsregler medför i sin tur att en dom som har meddelats i en konventionsstat skall erkännas och verkställas i övriga konventionsstater, vare sig konventionens behörighetsregler varit tillämpliga på rättegången eller inte.

Brysselkonventionen har exakt samma struktur och medför därför att en dom som i dag meddelas i en EG-stat mot en svarande med hemvist i Sverige kan verkställas i hela EG-området. En särskild nordisk reglering gör det möjligt för Danmark att vägra verkställighet om domstolen i fråga grundat sin behörighet på en s.k. exorbitant forumregel – jag har berört dessa regler i avsnitt 2.3.1 – men i övrigt är domen således verkställbar i alla EG-länder. Ett svenskt tillträde till Luganokonventionen skulle innebära att en svarande med hemvist i Sverige skyddas mot tillämpningen av andra behörighetsregler än dem som är godkända i konventionen.

Den tanke som konventionen bygger på är att tvisterna i största möjliga utsträckning skall prövas vid sina naturliga fora, i de stater till vilka tvisten har sin naturliga anknytning, samtidigt som parterna ges stor frihet att avtala om behörig domstol. En svarande skall alltså slippa processa utomlands så-

vida det inte är sakligt motiverat med hänsyn till tvistens art. Konventionen ger därmed ett skydd för svaranden redan på rättegångsstadiet i stället för – såsom normalt brukar gälla i verkställighetsavtal – ett skydd först på verkställighetsstadiet.

När det gäller Brysselkonventionens och Luganokonventionens behörighetsregler har det under årens lopp uttalats delade meningar om huruvida reglerna alltid är de bästa. Vissa hävdar således att kontraktsforum skulle vara att föredra framför den i konventionen valda regeln om uppfyllelseforum medan andra föredrar konventionens lösning. Tveksamhet har från vissa håll yppats i fråga om bestämmelsen om att tyst prorogation grundar behörighet. Dessa farhågor bör dock inte överdrivas. Behörighetsregler av detta slag är vanliga i konventionssammanhang. Exempel på sådana regler finns för övrigt i den nordiska och i den svensk-schweiziska verkställighetslagstiftningen (men saknas däremot i den svensk-österrikiska; se prop. 1982/83:117 s. 21 ff.). Luganokonventionen innebär här i gengäld den fördelen att svaranden får sina invändningar om att domstolen är obehörig prövade redan i rättegångsstaten i stället för att, som vid tillämpning av en enkel verkställighetskonvention, få denna fråga prövad först på verkställighetsstadiet (jfr avsnitt 5 vid artikel 18).

Konventionens behörighetsregler överensstämmer – med undantag för regeln om uppfyllelseforum – i allmänhet med svenska internationella behörighetsregler sådana de utkristalliserats i rättspraxis. Ingen viktigare behörighetsregel saknas heller i konventionens katalog över tillåtna fora. Att förmögenhetsforum inte finns med och att svensk domstol således inte kan pröva ett mål om den enda anknytningen till Sverige är den att svaranden har tillgångar här, har mindre betydelse mot bakgrund av att verkställigheten av det utländska avgörandet kan ske i Sverige och att konventionen tillåter att svensk domstol förordnar om kvarstad beträffande tillgångarna i fråga.

Att konventionen innehåller direkta behörighetsregler har också ett självständigt värde genom att de medför en harmonisering av alla EG- och EFTA-ländernas lagstiftning på området och att alla dessa stater således kommer att tillämpa samma domsrättsregler.

Några av remissinstanserna har fäst uppmärksamheten på s.k. "forum shopping". Med detta uttryck menas att käranden utnyttjar en möjlighet att väcka talan i en stat vars lagvalsregler utpekar en för honom önskvärd tillämplig lag. Så länge konventionsstaterna inte har harmoniserat sin internationellt privaträttsliga lagstiftning kommer konventionen att lämna visst utrymme för sådant förfarande från kärandens sida. Jag är väl medveten om detta problem. EG-länderna har sinsemellan sökt lösa problemet genom upprättandet av 1980 års Romkonvention om tillämplig lag på avtalsrättsliga förpliktelser. Frågan om att i Sverige införa lagstiftning med motsvarande innehåll övervägs inom justitiedepartementet. I Finland antogs en sådan lag för ett par år sedan och i Norge pågår för närvarande arbete med en proposition i frågan.

Jag nämnde inledningsvis att Svenska Arbetsledareförbundet (SALF) har krävt någon form av skydd mot verkställighet av utländska skadeståndsdömmar där domstolen tillämpat rättsregler som är främmande för svensk rätt. SALF har därvid föreslagit att en statlig garanti skall träda in till skydd för

den skadeståndsskyldige. Bakgrunden till SALFs framställning är ett uppmärksammat avgörande av en italiensk domstol. Jag vill till en början understryka att Luganokonventionens verkställighetsregler bygger på att de olika konventionsstaterna har förtroende för varandras rättssystem. I konventionen finns också en bestämmelse som ger möjlighet att vägra verkställighet av hänsyn till ordre public. Självfallet kan jag inte uttala mig om i vad mån denna bestämmelse skulle vara tillämplig på ett sådant fall som SALF har tagit upp. Men tanken att svenska staten skulle gå in och kompensera parter som förlorat ett mål vid utländsk domstol kan jag inte ansluta mig till. Att på det viset minska riskerna för svenska företag som är verksamma på den internationella marknaden innebär en snedvridning av konkurrensen som knappast skulle godtas i det övriga Europa. Jag är mot denna bakgrund inte beredd att arbeta vidare på SALFs förslag.

Ett tillträde till Luganokonventionen innebär också att reglerna på detta område samlas i en och samma svenska lagstiftning i stället för att, som hittills, splittras upp i olika lagar allteftersom Sverige ingår olika bilaterala verkställighetsavtal, med allt vad det innebär av olika särlösningar.

Det är – i vart fall för närvarande – tveksamt om konventionen kommer att få någon större betydelse för större företag. Dessa har i allmänhet skiljeklausuler i sina avtal och då är konventionen inte tillämplig. Å andra sidan är ett, av flera, skäl för dessa skiljeklausuler att parterna därmed oftast kan påräkna internationell verkställighet av skiljedomen. Genom att också vanliga domar mer generellt blir verkställbara utomlands kan ett tillträde till Luganokonventionen möjligen påverka detta mönster. Den uppfattningen delas av flera remissinstanser.

Brysselkonventionen fortsätter att gälla EGs medlemsländer emellan medan Luganokonventionen blir tillämplig dels mellan EG-länderna och EFTA-länderna, dels mellan EFTA-länderna inbördes. Härav följer också att ett svenskt medlemskap i EG inte skulle göra ett svenskt tillträde till Luganokonventionen onyttigt; den skulle i så fall fortsätta att gälla i Sveriges förhållande till EFTA-länderna och, i en framtid, i förhållande till andra stater utanför EG/EFTA-kretsen som kan komma att tillträda konventionen. Ett svenskt medlemskap i EG skulle samtidigt kräva ett svenskt tillträde till Brysselkonventionen varefter Sverige således, liksom EGs övriga medlemsländer, skulle bli bundet av två parallella instrument.

Det finns goda förutsättningar för att Danmark, Finland, Norge och Sverige kan samordna ett tillträde till Luganokonventionen. I Finland kommer en proposition i ämnet att läggas fram våren 1992. Även i Norge beräknas riksdagsbehandling av frågan kunna påbörjas under våren. För Islands del är det dock ovisst när konventionen kan komma att tillträdas.

Sammanfattningsvis kan konstateras att Sverige torde ha åtskilligt att vinna och knappast något att förlora på ett tillträde till konventionen. Ett sådant tillträde har också i ljuset av den pågående europeiska integrationsprocessen kommit att framstå som alltmer självklart. Jag vill mot bakgrund av dessa överväganden föreslå att vi från svensk sida nu tar steget fullt ut mot en ratifikation av konventionen. Jag återkommer strax till den närmare tidplanen för förfarandet (avsnitt 3.3.8).

3.2.1 Reservationer m.m.

Mitt förslag: Sverige skall tills vidare utnyttja möjligheten att reservera sig mot en bestämmelse i Protokoll Nr 1 som innebär att handlingar kan sändas för delgivning mellan konventionsländerna på tjänstemannanivå. Härutöver skall inga reservationer göras från svensk sida.

Promemorians förslag: Överensstämmar med mitt förslag.

Remissinstanserna: Förslaget har fått ett i huvudsak positivt mottagande. Från ett håll har dock föreslagits att vi i Sverige avstår från reservationen mot bestämmelsen i Protokoll Nr 1 och i stället anpassar vår nationella lagstiftning till denna bestämmelse. En av de remissinstanser som godtagit reservationen har anfört att de svenska delgivningsreglerna på sikt bör anpassas till den lösning som valts i konventionen. Från ett annat håll har ifrågasatts om inte Sverige bör utnyttja möjligheten att reservera sig mot bestämmelsen i artikel 16.1 b).

Skälen för mitt förslag: I Protokoll nr 1 finns en del särbestämmelser för olika konventionsstater. Bestämmelserna går i de flesta fall ut på att vissa av konventionens regler inte skall tillämpas i förhållande till staten i fråga. Det handlar såväl om forumregler som om regler rörande erkännande och verkställighet. En av särbestämmelserna rör bl.a. Sverige (artikel V b). Den behandlar domstols behörighet i tvist mellan fartygsbefäl och besättningsmedlemmar. Jag återkommer strax till den bestämmelsen (avsnitt 3.3.7).

Protokoll Nr 1 ger också konventionsstaterna möjlighet att i två frågor reservera sig mot konventionsbestämmelserna. Av artikel I b framgår sålunda att en stat får förbehålla sig rätten att inte erkänna och verkställa domar rörande nyttjanderätt i vissa fall där domstolens behörighet har grundats på svarandens hemvist och inte på var av egendomen i fråga är belägen. Det andra fallet återfinns i artikel IV andra stycket och rör delgivning. Enligt en i detta stycke intagen huvudregel får handlingar sändas mellan de olika staterna på tjänstemannanivå. Samtidigt slås fast att en konventionsstat har rätt att motsätta sig detta delgivningförfarande.

Artikel 1 b i Protokoll Nr 1 tillåter som sagt en konventionsstat att, med avseende på ett visst fall, reservera sig mot skyldigheten att erkänna och verkställa en dom som har meddelats i en annan konventionsstat. Det fall som avses är då domstolen i ursprungsstaten uteslutande har grundat sin behörighet på artikel 16.1 b), som behandlar vissa tidsbegränsade avtal om nyttjanderätt till fast egendom, t.ex. hyra av semesterbostad. Behörighetsregeln i artikel 16.1 b) tillkom på EFTA-staternas begäran och kunde accepteras av EG-staterna endast i kombination med en rätt att reservera sig mot skyldigheten att erkänna och verkställa sådana domar. Svenska domstolar torde redan i dag anse sig ha domsrätt i mål av detta slag, även om fastigheten således är belägen utomlands (jfr bl.a. NJA 1979 s. 151 och SvJT 1958 rf.s. 13), och de torde därför heller inte göra anspråk på exklusiv behörighet

i ett sådant mål enbart på den grunden att fastigheten är belägen här. Det finns mot denna bakgrund inga skäl för Sverige att utnyttja den nu aktuella reservationsmöjligheten.

Enligt *artikel IV andra stycket i Protokoll Nr 1* kan, som nyss nämnts, handlingar som skall delges enligt Luganokonventionen sändas direkt mellan tjänstemännen i konventionsstaterna utan inblandning av centralorgan. En stat som tillträder konventionen kan enligt samma artikel genom en förklaring till depositarien – dvs. det schweiziska federala rådet (artikel 61.2) – motsätta sig detta delgivningsförfarande.

Sverige har reserverat sig mot tillämpningen av motsvarande bestämmelse (artikel 10.b) i 1965 års Haagkonvention om delgivning i utlandet av handlingar i mål och ärenden av civil och kommersiell natur. Reservationen motiverades med att svenska myndigheter enligt gällande rätt inte torde vara ovillkorligt skyldiga att tillmötesgå en direkt gjord framställning om delgivning som härrör från utomnordisk myndighet och att det knappast förelåg något praktiskt behov av att vid sidan av de i konventionen föreskrivna andra metoderna för överlämnande av delgivningshandlingar införa en sådan förpliktelse för de svenska delgivningsmyndigheterna (prop. 1969:32 s. 7 f.).

Frågan är om Sverige bör behandla delgivningskonventionens och Luganokonventionens bestämmelser härom på samma sätt eller om Luganokonventionen motiverar en annan ståndpunkt. Det kan också ifrågasättas om det finns skäl att nu ändra den ståndpunkt som intogs vid tillträdet till delgivningskonventionen.

Syftet bakom bestämmelserna i artikel IV andra stycket är att effektivisera tillämpningen av Luganokonventionen. Det kan dock ifrågasättas om de skulle innebära någon effektivitetsvinst för svenska förhållanden.

En tillämpning av artikel IV andra stycket skulle enligt gällande svenska bestämmelser (1 § kungörelsen 1909:24 s. 1 angående delgivning av handling på begäran av utländsk myndighet) innebära att delgivningshandlingen får sändas direkt till länsstyrelse i stället för att sändas till det svenska centralorganet, dvs. utrikesdepartementet. Länsstyrelserna tar dock sedan flera år tillbaka i praktiken ingen befattning med delgivningsframställningar från utlandet. I stället ombesörjer utrikesdepartementet delgivningen enligt delgivningslagens bestämmelser, vilket i första hand innebär delgivning per post (ordinär delgivning) eller genom bistånd från polismyndighet (stämningmannadelgivning). Det kan befaras att en tillämpning av artikel IV i Sverige – i strid mot sitt syfte – skulle medföra en försämrad effektivitet. Bl.a. har utrikesdepartementet en viktig samordnande och kontrollerande funktion som skulle riskera att gå förlorad.

De remissinstanser som föreslagit att vi i Sverige skall anpassa vår lagstiftning om delgivning i internationella förhållanden till konventionens bestämmelser tror att delgivningsförfarandet skulle vinna i effektivitet om det förs ned på lokal nivå. Jag har viss förståelse för dessa synpunkter. De svenska bestämmelserna om delgivning i internationella förhållanden är dock – sådana de kommit att tillämpas – inte avpassade för sådana direktkontakter som avses i artikel IV. Bestämmelserna är för närvarande föremål för en mer samlad översyn. Det vore mot den bakgrunden förhastat att i dagsläget införa särbestämmelser som tar sikte enbart på Luganokonventionen. Jag an-

ser således att Sverige tills vidare bör utnyttja den reservationsrätt som anvisas i artikel IV andra stycket i Protokoll Nr 1.

Prop. 1991/92:128

Protokoll Nr 1 innehåller också en särskild reservationsmöjlighet för Schweiz. Artikel 1 a ger Schweiz rätt att i viss utsträckning reservera sig mot erkännande och verkställighet av domar. Det rör sig om fall då den utländska domstolen uteslutande har grundat sin behörighet på regeln om uppfyllelseforum i artikel 5.1. En sådan reservation från schweizisk sida kommer möjligen att föranleda en reciprok tillämpning i vissa stater, dvs. att dessa utnyttjar den rätt folkrätten ger staterna att i motsvarande mån vägra erkänna och verkställa domar som har meddelats i Schweiz när domstolen har grundat sin behörighet uteslutande på artikel 5.1. Under de nordiska överläggningarna har konstaterats att de nordiska länderna inte torde ha några skäl för en motreservation av detta slag. Jag har därför inte funnit anledning att föreslå någon sådan reservation för svensk del.

3.2.2 Exekvaturmyndigheter

Mitt förslag: Svea hovrätt skall pröva verkställighetsfrågan såväl i det första som i det andra skedet. Hovrättens beslut skall därefter kunna överklagas till högsta domstolen. Där skall ställas krav på prövnings-tillstånd.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna: Fem remissinstanser har särskilt tagit upp frågan om valet av exekvaturmyndigheter. Svea hovrätt har ingen erinran mot att både det första och det andra skedet av prövningen sker där. Hovrätten över Skåne och Blekinge och domstolsverket ser hellre att den inledande prövningen sker vid tingsrätt och att ett överklagande sedan följer den normala instansordningen. Från riksskatteverket och Lunds universitet förespråkas att den inledande prövningen läggs på kronofogdemyndigheterna.

Vid remissbehandlingen av 1988 års promemoria uttalade sig ytterligare tre remissinstanser till förmån för att det första skedet av exekvaturprövningen skulle ske i Svea hovrätt. En av dem föreslog därvid att högsta domstolen skulle träda in redan i det andra skedet.

Skälen för mitt förslag: Exekvaturprövningen är i Luganokonventionen uppdelad i tre etapper. Den första etappen utgörs av ett summariskt enparts-förfarande (artikel 32 och 34). Det därvid meddelade avgörandet kan överklagas av förlorande part (artikel 37.1 och 40.1). Processen i den andra etappen är kontradiktorisk (artikel 37.1 och 40.2). Tappande part har sedan möjlighet att föra upp frågan i en högsta instans (artikel 37.2 och 41). Av konventionen framgår att denna möjlighet i flera länder är underkastad vissa begränsningar.

I konventionen anges vilka domstolar som i de olika länderna skall fullgöra dessa uppgifter. Det kan verka senkommet att i detta skede diskutera en fråga som redan har reglerats i konventionen. Men konventionen medger att konventionsstaterna ensidigt beslutar om ändring i fråga om valet av exe-

kvaturmyndigheter (jfr artikel VI i Protokoll Nr 1). Frågan kan därför omprövas inför Sveriges tillträde till konventionen eller i ett senare skede. Det kan i sammanhanget nämnas att den av Finland valda lösningen – beslut av överexekutor med överprövning i hovrätt – är temporär eftersom man där avser att avskaffa överexekutorsinstitutet.

Konventionsstaterna har stannat för olika lösningar i frågan. De flesta, bland dem Danmark och Norge, har lagt den inledande prövningen på lokal domstol och det andra ledet av prövningsförfarandet på överordnad instans. Fem länder – förutom Sverige – har valt att låta samma domstol ha hand om prövningen i både det första och det andra skedet.

Olika synpunkter gör sig gällande i denna fråga. Till en början bör påpekas att det i konventionen förutsätts att exekvaturprövningen i alla led sker vid domstol (se t.ex. artikel 34). Finlands åtgärd att lägga den inledande prövningen hos överexekutor har skett med stöd av en särskild undantagsbestämmelse i artikel V a i Protokoll Nr 1. Det finns alltså ingen möjlighet att för svensk del förlägga någon del av exekvaturprövningen till kronofogdemyndighet. Exekvaturprövningen, även i den första etappen, innefattar också överväganden som typiskt sett bör göras av domstol, t.ex. vid kontroll av domsrätt i fall med konkurrerande fora, där man ibland kan bli tvungen att tillämpa främmande rätt (se artikel 34 andra stycket jämfört med artikel 28 första stycket och artikel 52).

Fråga är då på vilken nivå inom domstolsväsendet de olika prövningarna skall göras. Att prövningen i sista instans bör ske i högsta domstolen är givet och har inte ifrågasatts från något håll. Huvudargumentet för att prövningen i de båda första etapperna skall ske hos Svea hovrätt är att denna domstol redan i dag handlägger frågor om exekvatur. Det framstår som rationellt att utnyttja den erfarenhet och kompetens i frågor av detta slag som sedan lång tid tillbaka har upparbetats inom domstolen. Jag ser det också som en fördel att en borgenär redan i det inledande skedet kan vända sig till ett rikstäckande organ. Man riskerar då inte att fastna i problem kring domstolens lokala kompetens.

Ett par remissinstanser har fäst uppmärksamheten på att tingsrätt enligt artikel 26 tredje stycket som en prejudiciell fråga kan komma att pröva om en utländsk dom skall erkännas. En sådan prövning skall ske på samma grunder som tillämpas i frågor om verkställighet. Det kan alltså med den i konventionen valda ordningen inträffa att Svea hovrätt skall pröva om en dom är verkställbar samtidigt som en tingsrätt har att ta ställning i erkännandefrågan. Men motsvarande situationer uppkommer oberoende av vilken lösning man väljer; det är helt enkelt inbyggt i det förhållandet att konventionen tillåter annan domstol än exekvaturdomstol att pröva erkännandefrågan.

Det kan för en del framstå som ovant att omprövningen i den andra etappen görs av samma domstol som gjorde den ursprungliga prövningen. Företeelsen som sådan är dock inte ny. Före årsskiftet avgjorde tingsrätt mål genom summarisk process, samtidigt som tingsrätten efter återvinning av avgöranden i sådan process handlade tvistemål i samma sak. När det gäller exekvaturprövningen enligt konventionen är förfarandet i det inledande skedet av mera summarisk natur än det fortsatta förfarandet. I det hänsendet påminner förfarandereglererna om de svenska regler jag nyss var inne på. Jag

hyser mot denna bakgrund inga principiella betänkligheter mot att anförtro en och samma domstol exekvaturprövningen i både det första och det andra stadiet. Den lösningen har också, som tidigare nämnts, valts på flera andra håll i Europa.

Jag ser alltså inga bärande skäl att frånga den modell för val av exekvaturorgan som tagits in i konventionen. Efter det att konventionen varit i kraft en tid bör emellertid för- och nackdelar med valda lösningar kunna utvärderas. Om det vid en sådan utvärdering visar sig att det finns skäl att på någon punkt ändra valet av exekvaturorgan, t.ex. på grund av en oförutsett kraftig måltillströmning, bör frågan kunna omprövas. Som jag sagt i det föregående har de enskilda konventionsstaterna även efter tillträdet till konventionen möjlighet att ändra sig i denna fråga.

Den prövning som skall göras av Svea hovrätt i det första skedet skiljer sig från prövningen i det andra skedet bl.a. genom att den första prövningen görs på grundval av de uppgifter sökanden åberopar och utan motpartens hörande. Det är därför tillräckligt att denna första prövning görs av ensamdomare. Motsvarande lösning har valts av vissa EG-länder. Härigenom blir det också en tydlig skillnad mellan de olika stadierna i hovrättens prövning. Jag återkommer strax till denna fråga (avsnitt 3.3.2).

Prövningen i högsta instans bör, som tidigare nämnts, ske i högsta domstolen. I EG-staterna är överprövningen i sista instans begränsad till att avse rättsfrågor (se härom i avsnitt 5 vid artikel 37). En liknande begränsning kan för svenskt vidkommande åstadkommas genom krav på prövningstillstånd. Eftersom nuvarande regler om prövningstillstånd förutsätter att målet eller ärendet har väckts i tingsrätt (54 kap. 9 § RB) behövs en särskild bestämmelse om att prövningstillstånd krävs i de fall som nu avses.

3.2.3 Fakultativa grunder för att vägra erkännande

Mitt förslag: Ett av de två fall, där konventionen ger staterna möjlighet att vägra erkännande resp. verkställighet av ett utländskt avgörande, skall bli föremål för en uttrycklig reglering i svensk rätt.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har i sak tagit upp dessa frågor.

Skälen för mitt förslag: Konventionen ger i två fall konventionsstaterna möjlighet att vägra erkännande och verkställighet av utländska avgöranden. Man brukar i sammanhanget tala om fakultativa vägransgrunder. Det ena fallet återfinns i *artikel 28 andra stycket* (jämfört med artikel 34 andra stycket) och avser två situationer då domstolen i ursprungsstaten har tillämpat andra forumregler än dem som följer direkt av Luganokonventionen. Det andra framgår av *artikel II andra stycket i Protokoll Nr 1* och omfattar domar rörande enskilda anspråk i brottmål i vissa fall.

Konventionen ger således konventionsstaterna utrymme för att avgöra om vägransgrunderna skall utnyttjas eller inte. Frågan är då om vi från svensk

sida uttryckligen skall reglera denna fråga eller om det skall överlämnas åt exekvaturmyndigheten att avgöra frågan. Möjligheten till att vägra verkställighet har formulerats olika i de båda konventionsbestämmelserna. I artikel 28 sägs att erkännande "får vägras", medan det i artikel II i Protokoll Nr 1 står att domen i fråga inte "behöver erkännas eller verkställas".

Under de nordiska överläggningarna har framkommit att en bestämmelse av det slag som finns i artikel 28 andra stycket normalt uppfattas som tvingande av domstolarna i Finland och Norge och att man därför inte behöver meddela några särskilda föreskrifter rörande tillämpningen i dessa länder; i de fall sådana omständigheter som avses i artikel 28 föreligger kommer erkännande och verkställighet i allmänhet att vägras.

Mot bakgrund av syftet bakom bestämmelsen i artikel 28 andra stycket (avsnitt 2.7 och avsnitt 2.9) bör man i allmänhet kunna utgå från att svenska domstolar kommer att utnyttja de vägransgrunder som avses där. Det är samtidigt en fördel om bestämmelsens fakultativa karaktär kan behållas för att möjliggöra verkställighet i Sverige om det i något fall skulle vara stötande att vägra erkänna och verkställa den utländska domen. Med hänsyn härtill vill jag inte föreslå någon särskild bestämmelse som reglerar frågan hur domstolarna skall tillämpa de vägransgrunder som avses i artikel 28 andra stycket.

Situationen är något annorlunda när det gäller den grund för vägran som regleras i artikel II andra stycket i Protokoll Nr 1. Den formulering som har använts där lämnar större utrymme för tvekan. I det utkast till lag som har remissbehandlats i Norge föreslås därför en uttrycklig regel om att dom som avses i denna artikel inte skall erkännas och verkställas i Norge. I likhet med vad som föreslagits i det norska lagförslaget bör den svenska lagen föras med en föreskrift om att erkännande och verkställighet alltid skall vägras i dessa fall.

3.3 Införlivandet av Luganokonventionen med svensk rätt

3.3.1 Tekniken för införlivandet

Mitt förslag: Konventionen skall införlivas med svensk rätt genom inkorporering.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna: De som har tagit upp frågan har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. En av dem är öppen även för andra lösningar.

Skälen för mitt förslag: Kärnan i Luganokonventionen utgörs av dels processuella bestämmelser som skall tillämpas under rättegång, dels bestämmelser om erkännande och verkställighet av utländska domar. Dessa bestämmelser måste införlivas med svensk rätt. Vissa andra bestämmelser, t.ex. slutbestämmelserna, berör dock endast de fördragsslutande staternas inbördes rättigheter och skyldigheter. De behöver inte nödvändigtvis införlivas.

Bestämmelserna i en internationell överenskommelse kan införlivas med

den svenska rättsordningen på olika sätt. Valet av metod har behandlats av bl.a. utredningen om författningspublicering m.m. i betänkandet (SOU 1974:100) Internationella överenskommelser och svensk rätt. Frågan har på senare år varit föremål för uppmärksamhet i olika lagstiftningsärenden, bl.a. beträffande lagen (1985:193) om internationell järnvägstrafik (prop. 1984/85:33 s. 203 ff., s. 268 ff. och s. 279 ff. samt LU 1984/85:17 s. 5-7) och lagen (1987:822) om internationella köp (prop. 1986/87:128 s. 90 ff. och s. 162).

När det gäller en överenskommelse vars bestämmelser berör myndigheters eller enskildas handlande kan två olika metoder komma i fråga. Bestämmelserna kan införlivas med svensk rätt genom *transformation* varvid de delar av överenskommelsen som behöver införlivas med svensk rätt omarbetas till svensk författningstext med den systematik och det språkbruk som normalt används vid rent intern lagstiftning. Denna metod brukar normalt användas när det gäller konventioner på civilrättens, straffrättens och processrättens områden. En variant av denna metod är att konventionens regler i så gott som oförändrat skick tas in i en svensk lag. Vid *inkorporering* föreskrivs det i stället i lag eller annan författning att konventionens bestämmelser direkt gäller i Sverige och skall tillämpas av de svenska myndigheterna. När denna metod används blir således den autentiska konventionstexten – på ett eller flera språk – gällande svensk författningstext.

Lagstiftning genom inkorporering är visserligen ovanlig i Sverige men metoden har blivit allt vanligare under senare år. Den användes sålunda vid införlivandet av 1980 års FN-konvention om internationella köp.

En fråga som fick stor uppmärksamhet under förhandlingarna om Luganokonventionen och som resulterade i bestämmelserna i Protokoll Nr 2 var behovet av att söka åstadkomma en så enhetlig tolkning av konventionens bestämmelser som möjligt. De olika artiklarna skall således läsas och förstås i belysning av hur EG-domstolen tolkat motsvarande bestämmelser i Brysselkonventionen. Vidare skall domstolarna i de olika konventionsstaterna ta ömsesidig hänsyn till hur man i framtiden tolkar konventionens bestämmelser i andra konventionsstater.

Sverige torde knappast kunna uppfylla de åtaganden som gjorts i Protokoll Nr 2 och de till protokollet fogade förklaringarna, om konventionens bestämmelser transformeras till svensk rätt på sedvanligt sätt med avseende på lagstiftningsteknik, systematik och språkbruk. Till nackdelarna med inkorporering hör naturligtvis att lagtexten inte alltid blir så klar och tydlig som den kan bli vid transformation. Det gäller inte minst i fråga om systematiken. Många formuleringar utgör dock resultatet av en kompromiss mellan olika ståndpunkter. Med en annorlunda mer preciserad formulering i den svenska lagen skulle man riskera att avvika från konventionens avtalade innehåll. Detta talar starkt för att konventionens bestämmelser inkorporeras med svensk rätt, dvs. att konventionens olika artiklar förklaras gälla som lag här. I och med att den svenska versionen av konventionen har samma giltighet som de andra inträffar inte heller den olägenheten att svenska rättsregler är avfattade på främmande språk.

Ett annat argument för inkorporeringstekniken är den nordiska rättslikheten. Brysselkonventionen har införlivats med dansk rätt genom inkorpore-

ring. Den finländska lagstiftningstekniken för införlivande av internationella överenskommelser genom en s.k. blankettlag innebär att Luganokonventionen kommer att inkorporeras med finländsk rätt. Samma metod kommer av allt att döma att användas i Norge.

Under förhandlingarna om ett EES-avtal (se avsnitt 3.1) har det stått klart att inkorporering är den enda möjliga lagstiftningstekniken för att införliva EES-avtalets huvuddel och de bestämmelser som svarar mot EGs förordningar med svensk rätt. Att så sker är en förutsättning för att Sverige, liksom övriga nordiska EFTA-länder, skall kunna åstadkomma en motsvarighet till EG-rättens s.k. direkta effekt. Denna effekt innebär i korthet att vissa bestämmelser direkt grundar rättigheter och/eller skyldigheter för enskilda som kan åberopas inför domstolar och andra myndigheter i EGs medlemsländer (jfr prop. 1990/91:65 om ändring i regeringsformen med anledning av ett europeiskt ekonomiskt samarbetsområde s. 9 ff.).

Jag anser mot denna bakgrund att Luganokonventionen bör införlivas med svensk rätt genom inkorporering och att det således i lag föreskrivs att den skall gälla som lag här i landet (i det följande kallad inkorporeringslagen).

3.3.2 Inkorporeringslagens närmare innehåll

Huvudpunkterna i mitt förslag: Konventionen skall i sin helhet inkorporeras med svensk rätt i en särskild lag. Denna lag skall också innehålla vissa kompletterande föreskrifter.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sina huvuddrag med vad jag har föreslagit. Promemorian saknar dock motsvarighet till vissa delar av mitt förslag.

Skall konventionen inkorporeras helt eller delvis?

En första fråga är i vilken utsträckning konventionen och till den fogade protokoll och förklaringar skall inkorporeras med svensk rätt. Skall allt inkorporeras eller skall vi utesluta de delar som inte behöver införlivas med svensk rätt, exempelvis slutbestämmelserna som riktar sig till medlemsstaterna och artikel I a i Protokoll Nr 1 som innehåller regler om att Schweiz får reservera sig i visst hänseende? Det vore naturligtvis mest korrekt att inte inkorporera sådant som inte har en naturlig plats i svensk rätt. En selektiv inkorporering kräver dock en noggrann genomgång artikel för artikel som inte framstår som särskilt angelägen. Strikt tillämpad skulle en sådan teknik kräva att ett stycke i en artikel inkorporeras medan ett annat inte gör det (så t.ex. beträffande artikel IV och artikel V i Protokoll Nr 1). Lagstiftningen skulle därigenom bli mycket splittrad och svåröverskådlig.

Vid inkorporeringen av 1980 års Wienkonvention om internationella köp uteslöts slutbestämmelserna (jfr också lagen 1973:1199 om ersättning från den internationella oljeskadefonden). Man skulle i och för sig kunna göra detsamma beträffande Luganokonventionen. Innehållet i artikel 65 i slutbe-

stämmelserna, varav framgår att de tre protokollen utgör en integrerad del av konventionen, liksom artikel 68, som bl.a. föreskriver att alla språk som konventionen är upprättad på har samma giltighet, måste dock införlivas med svensk rätt och kan då lika gärna inkorporeras.

I både Finland och Norge har man siktat inställt på att inkorporera konventionen i dess helhet. Motsvarande lösning har valts i promemorians förslag. Den enda remissinstans som särskilt har berört frågan om omfattningen av inkorporeringen har tillstyrkt total inkorporering.

Ett särskilt problem utgör de artiklar som räknar upp konventionsstaternas exekvaturmyndigheter (bl.a. artikel 32) och de som innehåller olika hänvisningar till nationell lagstiftning (exempelvis artikel 3). Av artikel VI i Protokoll Nr 1 framgår att staterna ensidigt kan besluta om ändringar i fråga om valet av exekvaturmyndigheter och att vissa andra lagändringar skall anmälas till depositarien. Frågan är hur man i svensk rätt lagtekniskt skall hantera dessa lagändringar som allteftersom kan komma att beslutas i konventionsstaterna.

Genom att inkorporera de aktuella artiklarna med svensk rätt genom en *förordning* skulle regeringen kunna ändra i dem allteftersom konventionsstaterna anmäler ändringar i dessa hänseenden. Artiklarna är emellertid så formulerade att det inte är möjligt att dela upp dem på detta sätt. Regeringen kan inte föreskriva ändringar i lagar som beslutats av riksdagen. I lagrådsremissen anfördes att vi inte heller kan ha en ordning som innebär att framtida underrättelser från de olika konventionsstaterna om att de ändrat sin lagstiftning i berörda hänseenden skall behöva underställas den svenska riksdagen. Enligt lagrådsremissen torde ett lämpligt tillvägagångssätt därför vara att regeringen *tillkännager* sådana ändringar på lämpligt sätt, varigenom uppmärksamheten skulle fästas på dessa lagändringar, vilka förutsatts i artikel VI i Protokoll Nr 1.

Lagrådet har i denna del anfört följande.

Förslaget till lag med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen innebär att konventionen i sin helhet inkorporeras genom lag. Denna teknik för införlivande med svensk rätt aktualiserar en särskild fråga, som sammanhänger med att konventionen innehåller hänvisningar till nationell lagstiftning (bl.a. artikel 3 andra stycket och artikel 54 A punkterna 6 och 7) och förteckningar över exekvaturmyndigheter (artiklarna 32, 37 och 40). I artikel VI i Protokoll nr 1 föreskrivs att konventionsstaterna till det schweiziska federala rådet skall översända sådana lagtexter som innebär ändringar antingen i den nationella lagstiftning som konventionen hänvisar till eller i förteckningarna över exekvaturmyndigheter. Frågan är hur sådana underrättelser, när de inkommit från andra länder, skall hanteras från svensk sida.

I remissprotokollet har förutsatts att underrättelserna inte skall föranleda några andra åtgärder än att information lämnas om lagändringarna. I enlighet härmed har i 8 § i det remitterade förslaget tagits in en föreskrift om att regeringen skall tillkännage innhållet i underrättelserna.

Bedömningen av denna del av lagförslaget blir beroende av vilken betydelse som ändringarna i nationell lagstiftning får för själva konventionen.

Man skulle möjligen kunna uppfatta förhållandet så att en ändring av den nationella lagstiftningen i något av de aktuella hänseendena medför en samtidig och automatisk ändring av konventionens materiella innehåll. Eftersom konventionen på grund av den föreslagna inkorporeringslagen i sin hel-

het blir gällande som svensk lag, skulle konsekvensen av den nu beskrivna uppfattningen i första hand bli att ändringen borde föranleda lagstiftning också på svensk sida.

Lagrådet anser emellertid att ett annat synsätt är motiverat. Vad först beträffar exekvaturmyndigheterna förutsätter konventionen, såsom framhållits i remissprotokollet, att varje konventionsstat *ensidigt* kan besluta om ändringar såvitt avser de egna myndigheterna. Innebörden av konventionens bestämmelser om exekvaturmyndigheter synes i själva verket kunna beskrivas så att i varje enskild stat den myndighet är behörig som den staten vid varje tidpunkt anvisar. De myndighetsförteckningar som tagits in i konventionen har därför närmast till funktion att ge information om de enskilda staternas ståndpunkter vid den tidpunkt då konventionen upprättades. Denna tolkning innebär att senare ändringar från någon stats sida inte ändrar det egentliga avtalsinnehållet utan endast medför att den information som förteckningarna innehåller blir mindre aktuell. Vad sedan gäller konventionens hänvisningar till annan nationell lagstiftning är i första hand artikel 3 andra stycket av intresse. Den uppräknings av s.k. exorbitanta behörighetsregler som görs där har inte någon självständig betydelse utan har till uppgift att belysa innebörden av den övergripande bestämmelse som finns i artikel 3 första stycket. En ändring av den nationella lagstiftning som anges i förteckningen medför således inte att konventionens materiella innehåll ändras.

Av nu angivna skäl finner lagrådet att ändringar i nationell lagstiftning av det slag som hittills berörts inte medför något krav på lagstiftningsåtgärder på svensk sida men däremot kan väcka behov av information. Motsvarande gäller enligt lagrådets uppfattning i fråga om de övriga lagändringar som avses i artikel VI i Protokoll nr 1. Mot denna bakgrund anser lagrådet att föreskriften om informationsskyldighet i 8 § i den föreslagna inkorporeringslagen bör godtas.

Jag instämmer i vad lagrådet har anfört och föreslår att hela konventionen inkorporeras med svensk rätt genom en och samma lag. En av remissinstanserna har föreslagit att den nya lagen skall heta lagen med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen. Det är en bra rubrik.

Delgivning av stämning

Promemorians lagförslag innehåller en bestämmelse om delgivning av stämning (2 §). I bestämmelsen återges vissa regler i artikel 15 i 1965 års Haagkonvention om delgivning i utlandet av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur. Bestämmelsen skall ses mot bakgrund av artikel 20 i Luganokonventionen.

Av artikel 20 andra stycket framgår att ett mål inte får avgöras förrän svaren delgivits stämningsansökan eller motsvarande handling och fått tillräcklig tid på sig att förbereda sitt svaromål. I tredje stycket föreskrivs att reglerna i andra stycket ersätts av bestämmelserna i artikel 15 i 1965 års Haagkonvention, om stämningsansökan eller underrättelse därom skall översändas utomlands i enlighet med den konventionen. Artikel 15 i Haagkonventionen innehåller regler till skydd för svaren som påminner om dem i artikel 20 andra stycket i Luganokonventionen.

Sverige har tillträtt 1965 års Haagkonvention. Inför tillträdet konstaterades att de regler i artikel 15 som nyss berörts stämde överens med svenska

processuella grundsatser och rättsregler (prop. 1969:32 s. 8). Tillträdet föranledde inte annan lagstiftning än ett cirkulär med föreskrifter om den praktiska hanteringen av framställningar av olika slag (SFS 1969:495).

Motivet bakom bestämmelsen i promemorians lagförslag var bl.a. att artikel 15 i Haagkonventionen inte ansågs vara direkt tillämplig i Sverige på det sätt Luganokonventionens bestämmelser kommer att bli genom den nya lagen. Promemorians ståndpunkt har ifrågasatts under remissbehandlingen.

Den i promemorian valda lösningen kan diskuteras. Innehållet i artikel 15 i Haagkonventionen överensstämmer, som konstaterats i tidigare sammanhang, med svensk rätt på området. Det system för delgivning som anvisas i Haagkonventionen har också tillämpats av svenska myndigheter i drygt tjugo år. Det torde mot denna bakgrund inte krävas någon lagbestämmelse av det slag som föreslagits i promemorian för att bestämmelsen i artikel 20 tredje stycket i Luganokonventionen skall kunna tillämpas här. Jag anser därför att den i promemorian föreslagna lagregeln inte bör ingå i den nya lagen.

Regler för exekvaturförfarandet

Konventionen reglerar vissa frågor utömmande medan den i andra frågor hänvisar till nationell rätt. Av EG-domstolens praxis följer den ganska självklara regeln att olika processuella bestämmelser i konventionen har företräde framför nationella sådana (Sanicentral mot Collin; se bilaga 2). Åtskilliga processuella frågor har dock lämnats utanför regleringen i konventionen. I artikel 33 första stycket har uttryckligen angivits att exekvaturförfarandet i viss utsträckning skall följa nationella föreskrifter.

Jag har (avsnitt 3.2.2) föreslagit att Svea hovrätt skall ha hand om den inledande prövningen vid exekvaturförfarandet och att hovrätten därvid skall bestå av en domare. Här föreslår jag en ändrad formulering i förhållande till promemorians förslag. Ändringen är föranledd av ett påpekande från en av remissinstanserna, att den i promemorian valda formuleringen lämnar öppet om hovrätten har möjlighet att handlägga målet i kollegial sammansättning. Jag anser att någon sådan möjlighet inte skall stå till buds. Bestämmelsen i fråga bör ingå i inkorporeringslagen.

Frågan är då om det i inkorporeringslagen behövs ytterligare regler om förfarandet vid den inledande prövningen enligt artikel 32. I promemorian föreslås att det i den nya lagen skall anges att rättegångsbalkens regler om besvär i hovrätt skall tillämpas på förfarandet (4 §). En av remissinstanserna har påpekat att rättegångsbalkens regler om besvär inte passar för den typ av enpartsförfarande som det här är fråga om. I annan lagstiftning om verkställighet av utländska avgöranden, där Svea hovrätt valts som exekvaturorgan, finns ingen hänvisning till rättegångsbalkens förfaranderegler. I stället ingår i själva lagen ett fåtal bestämmelser om förfarandet i hovrätten, t.ex. om vilka handlingar som skall ges in i målet. Erfarenheten visar att dessa regler fungerar väl. I Luganokonventionen finns bestämmelser som reglerar motsvarande frågor. Jag ser mot den nu angivna bakgrunden ingen anledning att i inkorporeringslagen ge några föreskrifter om förfarandet vid den inledande skedet av exekvaturprövningen utöver den domförhållsregel som nyss berörts.

När det gäller förfarandet i det andra skedet gör sig andra synpunkter gällande. Här rör det sig om ett tvåpartsförfarande, som till viss del regleras av konventionens bestämmelser (artikel 38 och artikel 40.2 med hänvisningar). I övriga delar skall interna rättsregler tillämpas. Det ligger då närmast till hands att falla tillbaka på rättegångsbalkens bestämmelser om besvär i hovrätt, som ju är anpassade för en prövning i andra instans. Denna lösning har också föreslagits i promemorian (4 §). En hänvisning till bestämmelserna i fråga bör således tas in i inkorporeringslagen. Alla bestämmelser om besvärsförfarandet passar dock inte in på det exekvaturförfarande som det nu är fråga om. Ett exempel på det är bestämmelsen om inhibition av underrättens förordnande om omedelbar verkställighet i 52 kap. 7 § andra stycket RB. Det finns ju ingen möjlighet att meddela förordnanden av detta slag i exekvaturförfarandets första skede (jfr artikel 39). Inkorporeringslagens hänvisning till rättegångsbalkens besvärregler bör därför föras med den reservationen att dessa regler skall gälla i tillämpliga delar. Dessutom bör markeras att konventionens bestämmelser går före reglerna i rättegångsbalken (t.ex. artikel 40.2 i förhållande till 52 kap. 7 § första stycket RB).

Den nya lagen bör innehålla motsvarande regler med avseende på förfarandet i sista instans. I lagen bör också tas in den bestämmelse om prövnings-tillstånd som tidigare berörts (avsnitt 3.2.2).

I promemorians lagförslag finns en bestämmelse som går ut på att exekvaturförfarandet i övrigt skall följa vad som i rättegångsbalken är föreskrivet om rättegången i allmänhet, om inte konventionen föreskriver annat (7 §). Enligt min mening behövs ingen sådan bestämmelse. Hovrätten och högsta domstolen kan vid exekvaturprövningen använda sig av de regler i rättegångsbalken som passar för förfarandet, liksom av bestämmelser i annan lagstiftning som kan ha betydelse i sammanhanget (t.ex. i sekretesslagen 1980:100), utan några särskilda föreskrifter om detta. Någon sådan hänvisning finns inte heller i de andra lagar som rör verkställighet av utländska avgöranden.

Domstolsutredningen har i betänkandet (SOU 1991:106) Domstolarna inför 2000-talet föreslagit att en ny domstolsförfarandelag i viss mån skall träda i stället för rättegångsbalkens bestämmelser om besvärprocessen i hovrätt och högsta domstolen. Betänkandet remissbehandlas för närvarande. Det är för tidigt att i dag ha någon uppfattning i vad mån utredningens förslag kommer att leda till förändringar i det regelverk som, enligt mitt nu framlagda förslag, skall tillämpas på exekvaturförfarandet enligt Luganokonventionen.

Tidsfrister m.m.

I artikel 36 i konventionen finns bestämmelser om de tidsfrister som gäller vid överklagande av beslut om verkställighet som meddelats vid den inledande prövningen enligt artikel 32. Tiden, som räknas från delgivning av avgörandet, är två månader om ändringssökanden har hemvist i någon annan konventionsstat och en månad i övriga fall. En remissinstans har föreslagit att tidsfristen sätts till två månader även i fall då ändringssökanden har hemvist i en främmande stat som inte har tillträtt konventionen. Enligt min mening skulle en sådan lösning strida mot konventionstexten.

Tidsfristerna i artikel 36 räknas som sagt från delgivning av avgörandet. En remissinstans har ifrågasatt om det inte bör anges i lagen att delgivningen skall ombesörjas av Svea hovrätt. Svensk rätt utgår från att delgivning skall ombesörjas av domstolen – och inte av part – i de fall en frist räknas från delgivningen, såvida inte avvikande bestämmelser meddelats för visst fall (se t.ex. 33 kap. 5 § RB betr. tredsdomar). Det är därför inte lämpligt att föra in en särskild bestämmelse om en sådan skyldighet för Svea hovrätt.

Artikel 40 i konventionen reglerar överklagande av avgöranden varigenom ansökan om verkställighet ogillats vid den inledande prövningen enligt artikel 32. Bestämmelsen innehåller ingen tidsfrist för ett sådant överklagande. Det står dock konventionsstaterna fritt att självständigt föreskriva tidsfrister av detta slag (jfr Jenard s. 53). Så har man valt att göra i Danmark när det gäller tillämpningen av Brysselkonventionen. Det finns onekligen behov av en regel av detta slag. Med hänsyn till att borgenären i normalfallet befinner sig utomlands finns det skäl att välja en något längre tidsfrist än vad som gäller vid överklagande av beslut från tingsrätt. I promemorians förslag ingår en bestämmelse om att ansökan om ändring enligt artikel 40 skall göras inom fyra veckor från det beslut som meddelades vid den inledande prövningen. Förslaget är väl avvägt. Jag föreslår att en sådan bestämmelse tas med i inkorporeringslagen.

En särskild fråga i detta sammanhang är vilken sammansättning hovrätten skall ha för att få avvisa en för sent inkommen ansökan om ändring av ett avgörande från den inledande prövningen. Rent allmänt kan konstateras att huvudregeln om kollegial sammansättning i 2 kap. 4 § första stycket RB är tillämplig i den mån avvikande bestämmelser inte gäller för särskilt angivna fall (jfr NJA 1988 s. 268). Det saknas enligt min uppfattning anledning att införa någon särbestämmelse med avseende på det nu aktuella fallet. Således skall avviseringsbeslut i detta fall inte få fattas av ensamdomare.

Jävsfrågor

Det förhållandet att exekvaturprövningen ligger hos Svea hovrätt såväl i det första som i det andra skedet aktualiserar frågan om jäv. Får den domare som utfört den inledande prövningen delta i prövningen i det andra skedet? Rättegångsbalkens bestämmelser om tvåinstansjäv (4 kap. 13 § punkten 7) lägger inga hinder i vägen för att så sker, eftersom båda prövningarna äger rum i samma domstol. Man kan jämföra med den situationen att en domare i tingsrätt har beslutat en tredsdom. Domaren i fråga är då inte jävig att efter återvinning handlägga målet vid det fortsatta förfarandet.

Den inledande prövningen i exekvaturförfarandet torde i de allra flesta fall leda till att ansökan om verkställighet bifalls. Med hänsyn till denna prövnings summariska karaktär finns det i och för sig inga betänkligheter från jävssynpunkt att låta den domare som företagit prövningen delta i det mer allsidiga tvåpartsförfarande som kommer till stånd sedan gäldenären sökt ändring. Har däremot ansökan om verkställighet ex officio ogillats redan vid den inledande prövningen, blir situationen en annan. Det ligger då nära till hands att sökanden utgår från att den domare som ogillat ansökan i det första skedet har sin uppfattning klar inför omprövningen. Jag anser mot

denna bakgrund att det i lagen bör införas en regel om jäv med avseende på mål enligt konventionen och att denna bestämmelse skall gälla inte bara då överprövningen i hovrätten kommer till stånd efter överklagande av sökanden utan också då det är gäldenären som har överklagat avgörandet från den inledande prövningen. En sådan regel torde också stå i samklang med de värderingar som bär upp konventionens system med en prövning i olika led.

Ställande av säkerhet m.m.

En särskild fråga är om den som söker verkställighet av ett utländskt avgörande skall behöva ställa säkerhet för den skada som kan åsamkas gäldenären genom verkställighetsåtgärden. I svensk rätt finns vissa bestämmelser med krav på säkerhet av detta slag. Sålunda föreskrivs i 15 kap. 6 § RB att kvarstad och andra säkerhetsåtgärder normalt inte får beviljas om inte sökanden ställer säkerhet. Och av 3 kap. 8 § UB framgår att en icke lagakraftvunnen dom som förpliktar någon att utge lös egendom normalt inte får verkställas utan att säkerhet har ställts.

Luganokonventionen reglerar inte uttömmande i vad mån man i de olika konventionsstaterna får ställa krav på säkerhet för att medge verkställighet av utländska avgöranden. I artikel 45 föreskrivs att säkerhet m.m. inte får krävas av den som begär verkställighet av ett utländskt avgörande på den grunden att han är utländsk medborgare eller inte har hemvist i verkställighetsstaten. Konventionen godtar alltså nationella bestämmelser med krav på säkerhet under förutsättning att de inte diskriminerar utländska borgenärer.

När det gäller utländska domar som har vunnit laga kraft finns det knappast några skäl att kräva säkerhet av borgenären som villkor för verkställighet här i landet. Den utländska domen skulle ju i så fall komma att behandlas strängare än en svensk lagakraftvunnen dom.

Utländska domar som inte har vunnit laga kraft får verkställas enligt konventionen, om de är verkställbara i ursprungslandet (artikel 31). Svenska icke lagakraftvunna domar är i viss utsträckning verkställbara enligt svensk rätt (3 kap. 4-9 §§ UB). Verkställigheten får dock i allmänhet inte fullföljas till slut; i vissa fall gäller t.ex. att utmätt egendom inte får säljas och att influtna medel inte får betalas ut.

Också i konventionen finns vissa spärrar mot full verkställighet. Av artikel 39 framgår att ett beslut från den inledande prövningen enligt artikel 32 vilket medger verkställighet inte ger rätt till full verkställighet omedelbart. Om gäldenären har överklagat ett sådant beslut har den domstol som skall ompröva beslutet möjlighet att vilandeförklara verkställighetsmålet i avvaktan på att det avgörande som borgenären vill ha verkställt vinner laga kraft (artikel 38 första och andra styckena). Domstolen har alternativt möjlighet att avgöra verkställighetsfrågan och göra verkställigheten beroende av att borgenären ställer säkerhet (artikel 38 tredje stycket). De spärrar mot verkställighet av icke lagakraftvunna avgöranden som sålunda ingår i konventionen är enligt min mening väl så betryggande som dem i vår egen lagstiftning.

Även utländska beslut om säkerhetsåtgärder är verkställbara enligt konventionen. Det kan röra sig antingen om beslut som har meddelats i det land där målet rörande huvudsaken handläggs eller om beslut som med stöd av

artikel 24 har meddelats i en annan konventionsstat. Som nyss nämnts ställs i svensk rätt i normalfallet krav på säkerhet från borgenärens sida för att kvarstad och andra säkerhetsåtgärder skall beviljas. Frågan är nu om motsvarande krav skall ställas för att medge verkställighet av ett utländskt beslut om säkerhetsåtgärd. Har borgenären ställt säkerhet i målet vid den utländska domstolen, finns knappast någon anledning att ta upp frågan om ställande av säkerhet i exekvaturmålet. Frågan ställs på sin spets i det fallet att det utländska beslutet om säkerhetsåtgärd har meddelats utan att borgenären har behövt ställa säkerhet. Ett par av remissinstanserna har uppmärksammat denna fråga och har föreslagit att verkställighet av utländska beslut om säkerhetsåtgärder skall medges endast om sökanden ställer säkerhet på samma sätt som krävs för beviljande av motsvarande säkerhetsåtgärd i Sverige.

Jag har viss förståelse för dessa synpunkter. Men frågan är inte så enkel som man kan tro. Först bör påpekas att 15 kap. 6 § RB ger visst utrymme för att säkerhetsåtgärder beviljas utan att borgenären ställer säkerhet. Det rör sig om fall då han inte förmår göra det och han dessutom har visat synnerliga skäl för sitt anspråk. Om man under motsvarande förhållanden skulle kräva säkerhet av en borgenär som i Sverige söker verkställighet av ett utländskt beslut om säkerhetsåtgärd, skulle denna borgenär ställas i ett sämre läge än den som ansöker om en sådan åtgärd direkt vid svensk domstol. En sådan ordning kan knappast accepteras. En möjlighet vore i och för sig att befria den som söker verkställighet av det utländska beslutet från kravet på säkerhet under samma förutsättningar som gäller enligt svenska regler om säkerhetsåtgärder. Exekvaturdomstolen måste då gå in på en materiell bedömning av den fråga som omfattas av det utländska beslutet för att utröna om borgenären har visat synnerliga skäl för sitt anspråk. Det är tveksamt om en sådan prövning står i harmoni med tankarna bakom konventionen (jfr artikel 34 tredje stycket). Ett annat skäl som talar mot att man vid exekvaturprövningen skall ställa krav på säkerhet är att handläggningen härigenom sannolikt fördröjs. Det ligger också i sakens natur att ett system som innebär att utländska avgöranden får verkställas här i landet ibland leder till att svenska myndigheter får verkställa avgöranden som bygger på en annan rättstillämpning än den som följer av interna svenska rättsregler. Jag är mot den nu angivna bakgrunden inte beredd att föreslå några regler om ställande av säkerhet under exekvaturförfarandet.

En av de remissinstanser som varit inne på ställande av säkerhet har också föreslagit att en utomlands beslutad säkerhetsåtgärd inte skall få verkställas här om inte svenska krav på flykt- eller sabotagerisk är uppfyllda. En sådan regel skulle stå i strid mot konventionens förbud mot att ompröva det utländska avgörandet i sak (artikel 34 tredje stycket). Samma remissinstans har föreslagit en regel om skyldighet att ersätta skada till följd av felaktiga säkerhetsåtgärder. Skadeståndsskyldigheten i dessa fall regleras av den lag som enligt tillämplig internationell privaträtt skall appliceras på fallet i fråga. Det här är inte rätt sammanhang att överväga frågor av det slaget.

Konventionen innehåller – med undantag för artikel 39, som jag strax återkommer till – inga bestämmelser om verkställigheten som sådan. Det är de nationella verkställighetsreglerna som skall tillämpas. I de olika EG- och EFTA-staterna är det ömsom exekvaturdomstolen, ömsom annan domstol eller särskilda myndigheter som har hand om verkställigheten. För Sveriges del ligger denna uppgift hos kronofogdemyndigheterna i enlighet med bestämmelserna i utsökningsbalken (UB).

Luganokonventionen medger verkställighet av såväl slutliga avgöranden som interimistiska förordnanden och beslut om säkerhetsåtgärder. En förutsättning för att verkställighet skall beviljas är alltid att avgörandet är verkställbart i ursprungsstaten (artikel 31). Däremot behöver avgörandet inte ha vunnit laga kraft där. Konventionen innehåller vissa särbestämmelser med avseende på icke lagakraftvunna avgöranden (artikel 38). Ett exekvaturbeslut från den inledande prövningen enligt artikel 32 ger inte utan vidare rätt till full verkställighet. Så länge klagofristen enligt artikel 36 löper och intill dess att hovrätten i det andra skedet tar ställning till ett eventuellt överklagande, får bara säkerhetsåtgärder vidtas (artikel 39 första stycket).

Att utländska beslut om säkerhetsåtgärder får verkställas här i landet är en nyhet för svenskt vidkommande. Våra verkställighetsavtal brukar annars utgå från att sådana beslut inte skall verkställas i Sverige utan att borgenären i stället får utverka ett beslut om säkerhetsåtgärd vid svensk myndighet, om han vill säkra kommande verkställighet här (exempelvis 11 § i 1977 års nordiska verkställighetslag och 16 § i den österrikiska verkställighetslagen; jfr också NJÄ 1983 s. 814). Det kan tilläggas att Luganokonventionen inte bara medger verkställighet av utländska beslut om säkerhetsåtgärder utan även erbjuder möjlighet att direkt ansöka om sådana åtgärder i annan konventionsstat än den där målet kommer att prövas i sak (artikel 24).

Generellt bör gälla att verkställighet skall ske enligt utsökningsbalkens bestämmelser om verkställighet av lagakraftvunnen dom så snart artikel 39 medger full verkställighet. Motsvarande lösning är den gängse i de lagar som rör verkställighet av utländska avgöranden. Visserligen förutsätts i dessa lagar i regel att det utländska avgörandet har vunnit laga kraft. Ett sådant villkor vore dock oförenligt med Luganokonventionens bestämmelser och kan därför inte ställas upp i detta sammanhang.

I inkorporeringslagen bör, i enlighet med vad som föreslås i promemorian, anges vilka bestämmelser i svensk rätt som skall tillämpas på verkställighetsstadiet. Jag anser alltså inte – som en av remissinstanserna – att konventions-texten ger tillräcklig ledning härvidlag. Det kan nämnas att denna typ av hänvisning nyttjats i tidigare sammanhang då inkorporeringsmetoden använts (se 7 § lagen 1969:12 med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 19 maj 1956 om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg).

Vid verkställighet av utländska beslut om tvångsåtgärder bör utsökningsbalkens bestämmelser om verkställighet av beslut om kvarstad och andra säkerhetsåtgärder (16 kap. 10-16 §§) kunna tillämpas. Även för detta fall bör en hänvisning ingå i inkorporeringslagen.

Som nyss nämnts innebär artikel 39 första stycket vissa begränsningar i möjligheten till full verkställighet. Genom bestämmelsen har man sökt åstadkomma en balans mellan borgenärens önskemål om ett enkelt och snabbt förfarande och gäldenärens intresse av att begränsa möjligheten till oåterkalleliga verkställighetsåtgärder under pågående exekvaturprövning (jfr avsnitt 5 vid artikel 39).

Rätten att utverka säkerhetsåtgärder är enligt artikelns andra stycke automatisk, dvs. uppstår direkt genom exekvaturdomstolens beslut om att domen är verkställbar. Sökanden skall inte behöva vare sig utverka särskilt tillstånd eller visa att det föreligger behov av säkerhetsåtgärder. De säkerhetsåtgärder som kan användas är de som står till förfogande enligt den nationella verkställighetslagstiftningen.

Utsökningsbalken innehåller inga regler om att kronofogdemyndigheten får vidta sådana säkerhetsåtgärder som avses i artikel 39. Bestämmelserna i 3 kap. 4 § UB om verkställighet av icke lagakraftvunna domar tar inte sikte på detta fall. De situationer som avses i artikel 39 är de då själva exekvaturbeslutet inte har vunnit laga kraft, oavsett om den utländska domen har vunnit laga kraft eller inte; även en icke lagakraftvunnen dom är ju, som tidigare nämnts, verkställbar enligt konventionen om den är det i ursprungslandet.

Eftersom rätten till säkerhetsåtgärder enligt artikel 39 följer direkt av att hovrätten medger verkställighet vid den inledande prövningen enligt artikel 32, behövs ingen föreskrift om att hovrätten – eller kronofogdemyndigheten – skall meddela särskilt förordnande om sådan säkerhetsåtgärd. Däremot finns ett behov av bestämmelser som klargör den närmare innebörden av föreskriften i artikel 39 för svenskt vidkommande. Detta kan lämpligen göras genom en bestämmelse i inkorporeringslagen om att hovrättens beslut att medge verkställighet skall anses innefatta ett beslut om kvarstad eller annan åtgärd som avses i 15 kap. RB.

Gnom en sådan bestämmelse kan kronofogdemyndigheten – efter ansökan av borgenären – tills vidare behandla beslutet om att medge verkställighet som om det vore ett beslut om kvarstad eller annan åtgärd som avses i 15 kap. RB och verkställa det enligt bestämmelserna i 16 kap. 10-16 §§ UB.

Reservforum

Luganokonventionens regler om domstols behörighet pekar i många fall ut den lokala domstol som får ta upp tvisten i fråga (t.ex. artikel 5.1). I andra fall anges att talan skall eller får väckas vid domstol eller domstolarna i en viss stat (t.ex. artikel 2 och artikel 11.1). En sådan behörighetsregel överlämnar till den utpekade statens interna forumbestämmelser att avgöra vilken domstol som skall ta upp målet (Jenard s. 18 och 33). Våra nuvarande svenska forumbestämmelser täcker förmodligen inte alla situationer av detta slag. Ett praktiskt fall är att en prorogationsklausul hänvisar till svensk domstol utan att närmare ange vilken tingsrätt som åsyftas (artikel 17; problemet är dock inte olösligt, jfr NJA 1980 s. 188). Det finns alltså, som en av remissinstanserna har påpekat, behov av en kompletterande bestämmelse om reservforum med tanke på situationer av det slag som nu berörts. En sådan bestämmelse ingår i den danska lagen om inkorporering av Brysselkonven-

tionen. I svensk lagstiftning brukar rollen som reservforum anförtröas Stockholms tingsrätt. Den lösningen bör väljas även i detta fall. En bestämmelse härom bör tas in i inkorporeringslagen.

Behovet av kompletterande bestämmelser i övrigt

Jag övergår nu till att behandla en del förslag till kompletterande bestämmelser i processuella frågor som har väckts av olika remissinstanser.

Ett av dessa förslag rör *delgivningsbevis*. Av artikel 47 framgår att en ansökan om verkställighet skall åtföljas av handlingar som visar att domen har delgivits. En borgenär som vill ha en svensk dom verkställd utomlands får själv ombesörja delgivning av domen. Den remissinstans som tagit upp frågan har påpekat att exempelvis tredsokodomar i vissa fall delges genom domstolens försorg och har mot den bakgrunden föreslagit att det meddelas föreskrifter som förhindrar att parten i dessa fall skall behöva delge avgörandet på nytt. Jag vill här fästa uppmärksamheten på att det av allmänna regler om handlingars offentlighet följer att parten har rätt till avskrift eller kopia av domstolens delgivningsbevis. Med hänsyn härtill ser jag inget behov av en regel av det slag som föreslagits i remissyttrandet.

I ett av remissvaren tar man upp en fråga som rör *litispensens*. Enligt artikel 21 är den domstol där talan först väcktes i första hand behörig att ta upp målet. Frågan när talan skall anses vara väckt har reglerats på olika sätt i skilda konventionsstater. Sålunda har som avgörande faktum valts ömsom ingivande av stämningsansökan, ömsom utfärdande av stämning, ömsom delgivning av stämningsansökan. Har talan om samma sak väckts i två stater, kan alltså frågan om var talan först väcktes bedömas på olika sätt beroende på vilken stats rätt som tillämpas vid bedömningen. Den remissinstans som tagit upp frågan vill att man lagstiftningsvägen söker komma till rätta med problemet. Av EG-domstolens praxis följer att spörsmålet när talan skall anses vara väckt skall bedömas i enlighet med nationella lagar vid den domstol där resp. mål handläggs (Zelger mot Salinitri; se bilaga 2). I de fall som nu avses är det inte bara den svenska domstolen som har att ta ställning till frågan om litispensens utan även den utländska. En intern svensk rättsregel är alltså ingen fullständig lösning på de problem som kan uppkomma. Jag är inte beredd att inom ramen för detta lagstiftningsärende överväga frågan om en generell ändring av reglerna om när talan skall anses väckt. Det är inte heller lämpligt att införa en sådan regel som bara tar sikte på mål där Luganokonventionen är tillämplig. Jag har följaktligen valt att inte föreslå någon sådan bestämmelse.

En av remissinstanserna har föreslagit att det i lagtexten i den nya lagen anges att den endast gäller för tvister med internationell anknytning. Detta ligger enligt min mening i sakens natur. Samma remissinstans anser att det av lagen bör framgå att sökanden har rätt att överklaga beslut rörande rätts hjälp m.m., som meddelats under det inledande förfarandet, i fall då han i övrigt får bifall till sin ansökan om verkställighet. I de – sannolikt mycket sällsynta – situationer då frågan kan aktualiseras bör rättegångsbalkens regler kunna tillämpas utan att detta uttryckligen anges i den nya lagen. Jag delar inte heller uppfattningen hos denna remissinstans att det skulle finnas be-

Från ett håll har gjorts gällande att det finns ett behov av övergångsbestämmelser. Man har härvid haft den situationen för ögonen att ett svenskt exportföretag har träffat ett löpande avtal med en utländsk kund utan något villkor om prorogation till svensk domstol, i förlitan på att en eventuell tvist ändå skulle prövas i Sverige eftersom en utländsk dom rörande parternas mellanhavanden inte kan verkställas här. Genom Luganokonventionens behörighetsregler – bl.a. artikel 5 punkten 1 om uppfyllelseforum – och konventionens verkställighetsregler skulle förutsättningarna förändras till nackdel för det svenska företaget. De argument som sålunda anförts till stöd för att införa särskilda övergångsbestämmelser för svensk del måste betraktas som ganska uttunnade. Jag vill också hävda att interna bestämmelser av detta slag skulle strida mot konventionen, som ju innehåller egna övergångsbestämmelser. Jag föreslår därför inte några särskilda övergångsbestämmelser till den nya lagen.

Slutligen föreslås i ett av remissvaren att man genom en uttrycklig lagbestämmelse bör begränsa möjligheten till exekution av främmande avgöranden som är materiellt svårsmälta för svensk rätt, t.ex. domar rörande sjöpanträtt av en typ som är okänd i vårt rättssystem. Konventionens bestämmelser om ordre public i artikel 27.1 reglerar uttömmande möjligheten att vägra verkställighet i dessa fall. Jag ser inget utrymme för att vid sidan av dessa bestämmelser införa särskilda vägransgrunder i svensk lagstiftning.

3.3.3 Inkorporeringslagens förhållande till rättegångsbalken m.m.

Min bedömning: Tillträdet till Luganokonventionen föranleder inga ändringar i rättegångsbalken eller i annan processrättslig lagstiftning (med undantag för bestämmelserna om summarisk process, se avsnitt 3.3.5).

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna: Ett par remissinstanser anser att det i 10 kap. RB bör införas en erinran om internationella forumbestämmelser. En annan instans vill att det i lagmotiven uttalas att konventionsbestämmelserna går före våra interna forumregler. Från ett håll föreslås en allmän översyn av 10 kap. RB så att bestämmelserna däri anpassas till europeiska normer på området.

Skälen för mitt förslag: Som framgår av det föregående har jag föreslagit att Luganokonventionen införlivas med svensk rätt genom s.k. inkorporering. Om man använder den tekniken kommer konventionens processuella regler att utgöra specialregler i förhållande till rättegångsbalken. De får därmed företräde framför rättegångsbalkens regler. Detta är ingen nyhet utan är den teknik som allmänt tillämpas; om det på ett visst område krävs mer speciella processuella regler tas dessa in i den aktuella speciallagstiftningen. Exempel på detta finns på immaterialrättens område. Frågan är dock om ett tillträde till Luganokonventionen också bör föranleda ändringar i rättegångsbalken i något hänseende.

Till skillnad från brottsbalken innehåller rättegångsbalken över huvud taget inga regler som tar sikte på internationella förhållanden. Sådana frågor har genomgående reglerats i olika specialförfattningar på samma sätt som nationella processuella regler av mer speciellt slag tas in i den specialförfattning där de hör hemma. Den svenska internationella processrätten är dock endast i ringa mån lagreglerad. Olika internationella spörsmål har i allmänhet fått sin lösning i rättspraxis, ofta genom en analog tillämpning av rättegångsbalkens regler.

Med hänsyn till den betydelse Luganokonventionen kan tänkas få när det gäller svenska domstolars handläggning av mål med internationell anknytning skulle det kunna ifrågasättas om det inte vore lämpligt att till rättegångsbalken foga bestämmelser som hänvisar till konventionens domsrättsregler och regler om vilandeförklaring m.m., liksom en påminnelse om att rättegångar i konventionsstaterna medför litispendensverkan och att en utländsk dom som skall erkännas i Sverige enligt konventionens regler utgör rättegångshinder här. Som nyss nämnts har några av remissinstanserna varit inne på liknande tankar.

Frågan är emellertid om det skulle vara så mycket vunnet med detta. Viss risk finns också för att detta skulle leda till olyckliga *c contrario*-slut när det gäller annan specialreglering av såväl internationell som nationell natur eller hindra domstolarna från en analog tillämpning av olika bestämmelser i rättegångsbalken. Det skulle t.ex. kunna tänkas att högsta domstolen, när den i rättsfallet NJA 1983 s. 814 hade att ta ställning till frågan, om rättegångsbalkens bestämmelser om kvarstad kunde tillämpas även i det fallet då rättegången i fråga skulle äga rum utomlands, skulle ha känt sig förhindrad att besvara denna fråga jakande om rättegångsbalken teg på denna punkt samtidigt som den uttryckligen reglerade andra internationella frågor.

Eftersom rättegångsbalken genomgående reglerar enbart nationella frågor skulle en särskild upplysning vid bestämmelsen i 10 kap. RB om att det finns särskilda behörighetsregler i fråga om *svensk domstols internationella behörighet* inte vara meningsfull. Däremot kunde det vara befogat att i rättegångsbalken nämna de *lokala behörighetsregler* som framgår av Luganokonventionen. I fråga om tvister som regleras i artikel 5 anges ju inte bara den internationella behörigheten utan även – med ett undantag – den lokala behörigheten (se bl.a. avsnitt 2.3.1 under rubriken Särskilda behörighetsregler). Mot en sådan hänvisning talar samtidigt att inkorporeringslagen utgör speciallag i förhållande till rättegångsbalken och att rättegångsbalken reglerar enbart nationella frågor samt, framför allt, att dessa lokala behörighetsregler endast gäller i förhållande till vissa stater.

Det säger sig också självt att en utländsk dom som erkänns i Sverige medför *res judicata*-verkan och utgör hinder mot rättegång här; det följer ju av att domen erkänns. När det gäller frågan, om en utländsk rättegång skall medföra hinder för rättegång – *litispendens* – i Sverige eller inte, är reglerna i 34 kap. RB kombinerade med de specialregler som följer av inkorporeringslagen tillräckliga. Inte heller är bestämmelsen i 32 kap. 5 § om *vilandeförklaring av mål* så utformad att den skulle hindra svensk domstol från att beakta de speciella regler om vilandeförklaring av mål som följer av inkorporeringslagen.

Luganokonventionens regler om domstols – såväl lägre rätts som högre rätts – *skyldighet att pröva sin behörighet* kommer också att utgöra specialregler i förhållande till rättegångsbalken. Bestämmelserna avviker inte nämnvärt från vad som gäller i fråga om svensk domstols skyldighet att pröva sin interna behörighet. En av remissinstanserna har gett uttryck för att omfattningen av denna skyldighet inte är helt klar. Jag inskränker mig till följande kommentarer. Enligt 10 kap. 19 § RB kan en forumfråga komma under högre rätts prövning antingen genom att en part överklagar lägre rätts beslut eller genom att en part väcker frågan om rättens behörighet i högre rätt. En förutsättning för att frågan skall kunna väckas i högre rätt är dock att parten är behörig därtill (jfr 34 kap. 2 § RB). Fullföljdsinstansen får också undantagsvis självantaga frågan om den lägre rätten varit behörig (10 kap. 19 § RB). Av rättspraxis framgår att reglerna i 10 kap. 19 § RB – som ju enbart reglerar frågan om iakttagandet av den interna behörigheten – inte utesluter att högre rätt självantagit beaktar hinder för målets upptagande som inte har att göra med iakttagandet av interna forumregler och att högre rätt således oberoende av invändning från part kan pröva om tvisten över huvud taget skall tas upp här i riket (se bl.a. NJA 1960 s. 755 och 1962 s. 305).

När det slutligen gäller föreskrifterna om säkerhetsåtgärder m.m. i artikel 24 tillåter svensk rätt enligt det nyss nämnda avgörandet av högsta domstolen (NJA 1983 s. 814) att *kvarstad* meddelas enligt bestämmelserna i 15 kap. RB i fråga om anspråk som skall prövas av utländsk domstol i de fall det utländska avgörandet får verkställas här.

Man skulle möjligen kunna hävda att de två sistnämnda frågorna – högre rätts möjlighet att självantaga frågan om svensk domstols behörighet och möjligheterna att förordna om kvarstad när rättegången skall äga rum utomlands – skulle vara förtjänta av en kodifiering. En sådan lösning skulle dock innebära ett avsteg från principen om att rättegångsbalken inte reglerar några internationella frågor. Jag anser inte heller att det vore lämpligt att ta in särskilda bestämmelser om detta i inkorporeringslagen. Det skulle kunna leda till felaktiga *e contrario*-slut om att rättsregler av detta slag enbart skulle gälla i förhållande till stater som har tillträtt Luganokonventionen.

Slutsatsen blir alltså den att ett tillträde till Luganokonventionen inte bör föranleda några ändringar i rättegångsbalken eller i annan processrättslig lagstiftning (med undantag för bestämmelserna om summarisk process, se härom i avsnitt 3.3.5 nedan). Det finns naturligtvis, som en av remissinstanserna varit inne på, behov av en mera heltäckande översyn av lagstiftningen i frågor om domstols behörighet m.m., både på ett internt och på ett internationellt plan. Dessa frågor kräver dock en mer omfattande analys än vad som är möjligt att göra inom ramen för detta lagstiftningsärende.

3.3.4 Rättshjälp och avgifter

Min bedömning: Tillträdet till Luganokonventionen föranleder inga ändringar i lagstiftningen om rättshjälp m.m.

Remissinstanserna: Har inte berört frågan.

Skälen för mitt förslag: I artikel 44 i Luganokonventionen finns bestämmelser om att den som ansöker om verkställighet av en utländsk dom i största möjliga utsträckning skall åtnjuta förmån av rättshjälp i enlighet med verkställighetsstatens lagstiftning härom eller största möjliga kostnads- och avgiftsbefrielse.

Bestämmelserna i artikel 44 gäller enbart om sökanden haft rättshjälp eller motsvarande förmåner i rättegångsstaten. De begränsar sig också till exekvaturförfarandets första fas enligt artiklarna 32-35, dvs. det inledande enpartsförfarandet. Förmånerna gäller således inte under ett eventuellt efterföljande kontradiktoriskt förfarande. Inte heller gäller de under själva verkställighetsförfarandet hos kronofogdemyndigheten.

Artikel 44 är utformad efter mönster av artikel 15 i 1973 års Haagkonvention om erkännande och verkställighet av avgöranden angående underhållsskyldighet som Sverige har tillträtt (se prop. 1975/76:98). Den artikeln är dock inte begränsad till att gälla exekvaturprövningen utan gäller även vid verkställigheten som sådan.

En liknande bestämmelse finns i artikel 13 andra stycket i 1980 års Haagkonvention om internationell rättshjälp. Denna bestämmelse innehåller dock enbart föreskrifter om rättshjälp och tillåter således inte konventionsstaterna att alternativt meddela föreskrifter om kostnads- och avgiftsbefrielse. Vid tillträdet till 1980 års konvention reserverade sig Sverige mot tillämpningen av artikel 13. Reservationen motiverades bl.a. med att bestämmelsen inte stod i överensstämmelse med rättshjälpslagen (1972:429) och med att artikeln omfattade också rättshjälp under själva verkställigheten som sådan (se prop. 1985/86:161 s. 12 f.).

Rättshjälpslagens bestämmelser om allmän rättshjälp är inte utformade på ett sätt som passar för tillämpningen av artikel 44. I 6 § rättshjälpslagen föreskrivs exempelvis att allmän rättshjälp får beviljas endast om sökanden behöver bistånd i angelägenheten i fråga. Artikel 44 innehåller inte någon motsvarande förutsättning. Det torde heller inte vara i överensstämmelse med artikel 44 att göra förmånen av allmän rättshjälp beroende av en sådan ekonomisk prövning som avses i 6 § rättshjälpslagen. Föreskrifterna i 8 § rättshjälpslagen, som bl.a. innehåller begränsningar i möjligheterna att bevilja utlänningar och näringsidkare allmän rättshjälp (punkterna 2 och 3), är heller inte förenliga med artikel 44.

Med hänsyn till att rättshjälp som avses i artikel 44 enbart tar sikte på exekvaturförfarandets första fas torde en rättshjälpsförmån enligt denna artikel i praktiken inskränka sig till befrielse från ansöknings- och expeditonsavgifter vid Svea hovrätt (jfr 9 § andra stycket punkten 5 och 9 a § rättshjälpslagen). Denna förmån kan i sin tur helt eller delvis komma att falla bort genom rättshjälpslagens föreskrifter om att den som erhåller rättshjälp skall bidra till kostnaderna för rättshjälpen genom att betala rättshjälpsavgift (11 §). Till detta skall läggas administrationen för att fastställa maximibeloppet osv.

Mot denna bakgrund förefaller det inte meningsfullt att meddela några särskilda föreskrifter om allmän rättshjälp till följd av regleringen i artikel 44. Sverige bör i stället uppfylla åtagandena enligt artikeln genom att i de fall som avses där helt befria sökanden från kostnader och avgifter. Det är

också på det sättet Sverige uppfyller motsvarande åtaganden enligt 1973 års Haagkonvention.

Prop. 1991/92:128

Det är i och för sig inte helt uteslutet att den som söker verkställighet i Sverige av en utländsk dom skulle kunna beviljas allmän rättshjälp för exekvaturförfarandet vid Svea hovrätt och högsta domstolen eller för verkställighetsförfarandet inför kronofogdemyndigheten. Rättshjälpslagen tillåter undantagsvis att utlänningar beviljas allmän rättshjälp (8 § första stycket andra punkten). Om sådan skulle beviljas utgår rättshjälpen helt och hållet enligt rättshjälpslagens bestämmelser och således helt oberoende av regleringen i artikel 44.

3.3.5 Summarisk process

Mitt förslag: En ansökan om betalningsföreläggande eller vanlig handräckning får inte tas upp om svaranden har hemvist i en främmande stat som har tillträtt Luganokonventionen. En ansökan av detta slag får inte heller tas upp om det i en sådan stat pågår rättegång i samma sak och denna rättegång kan leda till ett avgörande som är verkställbart i Sverige. Lagen om betalningsföreläggande och handräckning bör kompletteras med bestämmelser om detta.

Promemorians förslag: Förbudet mot att ta upp ansökan gentemot en svarande i främmande stat ingår även i promemorians förslag. Promemorian har ingen motsvarighet till den av mig föreslagna regleringen av litispensens.

Remissinstanserna: En remissinstans har ifrågasatt om ett utslag i summarisk process inte utgör en "officiell handling" enligt artikel 50 i Luganokonventionen och av det skälet är verkställbart utomlands. I ett remissvar föreslås att Sverige med kraft bör verka för att konventionen i framtiden kommer att omfatta även den summariska processen. En annan instans instämmer i promemorians förslag om att ansökan inte skall tas upp om svaranden har hemvist i en annan konventionsstat men anser också att det är otillfredsställande att ett svenskt utslag inte är verkställbart utomlands samtidigt som det utgör rättegångshinder i Sverige. Samma remissinstans belyser från olika aspekter förhållandet att ett svenskt utslag kan komma att ställas mot en här verkställbar dom från en annan konventionsstat. Ett par av de andra instanserna snuddar vid tanken att komma till rätta med detta problem genom en möjlighet till återbrytning av det svenska utslaget men släpper strax denna tanke för att i stället trycka på behovet av information till borgenärerna.

Skälen för mitt förslag: I lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning finns bestämmelser om s.k. summarisk process, dvs. betalningsföreläggande, vanlig handräckning och särskild handräckning. Lagen trädde i kraft den 1 januari 1992. Den ersatte 1946 års lagsökningslag och 1981 års handräckningslag (se prop. 1989/90:85, JuU31 och rskr 311). En viktig nyhet i den nya lagen är att den summariska processen har flyttats över från tingsrätterna till kronofogdemyndigheterna.

Luganokonventionen är enligt artikel 1 tillämplig på förfaranden vid dom-

stol. Av artikel Va i Protokoll Nr 1 framgår att uttrycket domstol omfattar även de danska, isländska och norska administrativa myndigheter som handlägger mål om underhållsbidrag samt finsk överexekutor. Något motsvarande undantag har inte gjorts för svenska kronofogdemyndigheter. Man torde inte kunna räkna med att man i de andra konventionsstaterna betraktar svenska utslag i summarisk process som sådana "officiella handlingar" som behandlas i artikel 50. Utslag i summarisk process kommer alltså inte att kunna verkställas utomlands med stöd av Luganokonventionen.

Nordiska överläggningar pågår för att möjliggöra verkställighet av svenska utslag i summarisk process enligt den nordiska verkställighetslagstiftningen (avsnitt 3.3.6); avgöranden enligt 1946 års lagsökningslag var i viss utsträckning verkställbara i övriga nordiska länder enligt den lagstiftningen. Det har under de nordiska överläggningarna framhållits att verkställighet av utslagen enligt den nya lagen om betalningsföreläggande och handräckning inte bör komma i fråga, om kronofogdemyndigheten har grundat sin behörighet på en behörighetsregel som strider mot Luganokonventionen. En motsvarande begränsning följer redan av de nordiska verkställighetslagarna; ett svenskt avgörande som har meddelats på grundval av förmögenhetsforum verkställs t.ex. i princip inte i övriga nordiska länder (jfr 8 § första stycket punkten 1 i 1977 års lag).

Det finns enligt min mening starka skäl som talar mot att man över huvudet taget tillåter att det i summarisk process meddelas utslag i strid med Luganokonventionens behörighetsregler. Lagen om betalningsföreläggande och handräckning innehåller enbart regler om kronofogdemyndigheternas lokala behörighet. Enligt 6 § får ansökan om betalningsföreläggande m.m. göras t.ex. hos kronofogdemyndigheten i det län där egendom som tillhör svaranden finns. Kronofogdemyndigheten torde i sådana fall ta upp ansökan även om svaranden har hemvist utomlands. Enligt Luganokonventionen skall domstol i motsvarande situation, om svaranden inte går i svaromål, självmant undersöka sin behörighet och avvisa målet (artiklarna 3 och 20).

En svarande med hemvist i en annan konventionsstat bör enligt min mening kunna lita på Luganokonventionens forumregler och skall inte behöva riskera att det i Sverige meddelas ett verkställbart utslag mot honom bara därför att han har egendom här. Utslaget kan visserligen inte verkställas utanför våra gränser men kan ju verkställas i den egendom han har i Sverige.

Luganokonventionen ålägger visserligen inte Sverige några förpliktelser beträffande rättsliga förfaranden som äger rum vid annan myndighet än domstol (jfr vad som nyss sagts om artikel Va i Protokoll Nr 1) men en annan ståndpunkt skulle enligt min mening strida mot Luganokonventionens anda och innebära att Sverige skulle kunna kringgå de regler i Luganokonventionen som är uppställda till svarandens skydd.

För att förhindra att kronofogdemyndigheten meddelar utslag mot en svarande med hemvist i en konventionsstat i strid med Luganokonventionens behörighetsregler bör det därför uttryckligen av lagen om betalningsföreläggande och handräckning framgå att summarisk process som gäller betalningsföreläggande och vanlig handräckning (2 och 3 §§) inte kan användas om svaranden har hemvist i en stat som har tillträtt Luganokonventionen.

Käranden får i sådana fall i stället väcka talan vid domstol i enlighet med Luganokonventionens behörighetsregler.

Däremot är det inget som hindrar att lagens bestämmelser om särskild handräckning (4 §) tillämpas i förhållande till en sådan svarande. Dessa bestämmelser tar främst sikte på en situation där sökandens besittning är kränkt eller där svaranden olovligen vidtagit någon annan åtgärd. Syftet med bestämmelserna är att sökanden snabbt och enkelt skall kunna få rättelse och det bakomliggande förhållandet lämnas därför normalt sett utanför. Utslag i dessa mål vinner endast en mycket begränsad rättskraft – ett beslut varigenom en ansökan ogillas utgör hinder för sökanden att på nytt ansöka om särskild handräckning – och parterna är alltså fria att genom ansökan om stämning vid domstol i Sverige eller utomlands väcka talan om det bakomliggande rättsförhållandet (prop. 1989/90:85 s. 84).

Om möjligheterna att använda den nya summariska processen begränsas på det sätt jag nu redovisat kommer detta att gälla också i förhållande till de övriga nordiska länderna. Följden blir att den nya summariska processen inte kan utnyttjas om svaranden har hemvist i ett annat nordiskt land. Det innebär dock i praktiken inget annat än att den indirekta behörighetsregel som redan gäller inom Norden omvandlas till en direkt behörighetsregel: förbudet mot förmögenhetsforum slår inte bara till på verkställighetsstadiet utan gäller redan på rättegångsstadiet. En sådan ordning är således helt i linje med Luganokonventionens struktur. I vad mån det är möjligt att åstadkomma en nordisk samlösning i detta hänseende får utvärderas under de överläggningar som pågår.

I artikel 26 i Luganokonventionen finns bestämmelser om när en dom som har meddelats i en konventionsstat skall erkännas i de andra. Att en utländsk dom erkänns i Sverige innebär att den utgör rättegångshinder här, dvs. att saken är res judicata. Att så är fallet innebär också att saken inte får tas upp inom ramen för summarisk process (se prop. 1989/90:85 s. 114). Detta förhållande torde inte behöva klargöras i lagen om betalningsföreläggande och handräckning eller i annan lagstiftning.

I Luganokonventionen finns också regler om litispendens i artikel 21. De går ut på att varje domstol utom den där talan först väcktes skall vilandeförklara målet tills denna domstol konstaterats vara behörig och sedan självantavisa käromålet. Dessa regler är inte tillämpliga på summarisk process vid svenska kronofogdemyndigheter.

Om det utomlands pågår en rättegång som kan leda till ett avgörande som erkänns i Sverige, är svensk domstol enligt allmänna regler förhindrad att ta upp samma sak mellan samma parter. Föreligger på detta sätt litispendens, torde även kronofogdemyndighet vara förhindrad att ta upp en ansökan om betalningsföreläggande eller vanlig handräckning i saken (jfr prop. 1989/90:85 s. 114). Trots att litispendens i de situationer som nu nämnts utgör rättegångshinder enligt allmänna processrättsliga regler, finns det särskilda bestämmelser om litispendens på flera ställen i det regelverk som behandlar erkännande och verkställighet av utländska avgöranden, t.ex. i 13 § i den nordiska, 11 § i den österrikiska och 7 § i den schweiziska verkställighetslagen. I förarbetena till den nordiska verkställighetslagen uttalades att man vid de nordiska överläggningar som då hade ägt rum hade funnit det önskvärt

med uttryckliga regler om verkan av litispendens samtidigt som det påpekades att sådana regler inte hade ansetts nödvändiga i 1932 års nordiska konvention (se prop. 1976/77:128 s. 66).

Även om det redan av allmänna regler om litispendens följer att en utländsk rättegång, som kan leda till ett avgörande som enligt Luganokonventionen skall erkännas i Sverige, utgör hinder mot att samma sak tas upp i summarisk process, är det enligt min mening motiverat att låta detta hinder komma till uttryck i lagen om summarisk process. Som nyss nämnts har den metoden valts i annan internationell lagstiftning och för övrigt även i Luganokonventionen. Förutom att det kan vara av pedagogiskt värde att på detta sätt fästa uppmärksamheten på hindret i fråga undanröjer man därigenom en risk för att uttryckliga bestämmelser om litispendens i annan lagstiftning tolkas *e contrario* vid tillämpningen av bestämmelserna om summarisk process. Jag anser därför att lagen om betalningsföreläggande och handräckning bör innehålla en bestämmelse om litispendens. Bestämmelsen bör på samma sätt som den nyss behandlade regeln om svarande i utlandet gälla mål om betalningsföreläggande och vanlig handräckning.

Ett förhållande som har uppmärksamats av några av remissinstanserna är att ett utslag i summarisk process inte är verkställbart utomlands samtidigt som det utgör hinder mot att i Sverige ta upp samma sak i ordinär process för att på så sätt få till stånd en i de andra konventionsstaterna verkställbar exekutionstitel. Borgenären är i denna situation hänvisad till att väcka talan utomlands, där utslaget inte utgör rättegångshinder. Detta kan naturligtvis ses som ett problem. Olägenheterna bör dock inte överdrivas. Till en början kan konstateras att möjligheten att i den angivna situationen utverka en svensk exekutionstitel som är verkställbar utomlands inte förändras genom att vi tillträder Luganokonventionen. Däremot kan förutsättningarna för att väcka talan i de andra konventionsstaterna komma att rubbas. Huvudregeln i Luganokonventionen är ju att talan skall väckas i den stat där svaranden har sitt hemvist. Möjligheten att i en annan konventionsstat åberopa regler om alternativa fora inskränks genom konventionens behörighetsregler. Och det nu behandlade problemet torde i regel aktualiseras då svaranden har hemvist i Sverige.

Det lär dock knappast bli särskilt vanligt med verkställighet utomlands i mål som är av det slaget att de lämpar sig för summarisk process. Om borgenären förutser att internationell verkställighet kan bli aktuell bör han avstå från den summariska processen och i stället väcka talan vid allmän domstol. Det torde röra sig om rena undantagsfall då en borgenär av misstag använder sig av summarisk process med sikte på exekution utomlands. Att skapa ett fullständigt skydd med avseende på sådana fall skulle kräva särskilda regler om återbrytande av kronofogdemyndighetens utslag, dvs. att borgenären i dessa fall skulle ha rätt att väcka talan vid svensk domstol utan hinder av utslagets rättskraft. En sådan ordning är knappast motiverad och har inte heller förespråkats av de remissinstanser som berört frågan. Rent allmänt kan sägas att de vinster som ligger i att summarisk process har flyttats från allmän domstol väl kompenserar smärre olägenheter av det slag det nu är fråga om. Det kan tilläggas att risken för motsvarande olägenheter föreligger även i andra konventionsstater där man medger verkställighet av exeku-

tionstitlar som inte täcks av Luganokonventionen (t.ex. utenretligt forlig i Danmark och exigibelt skuldebrev i Norge). Jag vill mot denna bakgrund inte föreslå några särbestämmelser med avseende på det nu behandlade fallet. Däremot delar jag den uppfattning som ett par av remissinstanserna har framfört, att det finns behov av information till borgenärer i summarisk process till förekommande av misstag vid valet av processform. Här står näringslivets intresseorganisationer inför en viktig uppgift i förhållande till de medlemmar som brukar använda sig av summarisk process.

En annan fråga som tagits upp i ett av remissvaren är att en utländsk dom kan komma att ställas mot ett utslag i summarisk process i samma sak. I Luganokonventionen, som ju inte gäller summarisk process, finns vissa bestämmelser om kollision mellan domar från olika länder (artikel 27 punkterna 3 och 5 samt artikel 34 andra stycket). Dessa bestämmelser är inte heltäckande och reglerar t.ex. inte fall då domar från två främmande konventionsstater ställs mot varandra. I situationer då en inhemsk dom ställs mot en dom från en annan konventionsstat har däremot den inhemska domen företräde enligt artikel 27.3 oavsett om den meddelats före eller efter den utländska domen. Ett skäl bakom denna bestämmelse – eller, rättare sagt, motsvarande bestämmelse i Brysselkonventionen – var att man inte skulle behöva lösa konflikter av detta slag genom att tillämpa bestämmelser om *ordre public* (Je-nard s. 45).

I Luganokonventionen regleras inte kollisioner på erkännande- eller verkställighetsstadiet mellan avgöranden som faller under konventionen och andra exekutionstitlar. Det är svårt att säga hur man i det övriga Europa skulle se på kollisioner av detta slag. Ingen lösning är självklar. Det kan hända att man på vissa håll skulle ta hänsyn till vilket avgörande som meddelats först eller vilket som tidigast vunnit laga kraft. För egen del känner jag sympati för att låta det inhemska avgörandet gälla framför det andra. En sådan lösning skulle harmonisera med bestämmelsen i artikel 27.3. Jag vill dock inte låsa svensk rätts ståndpunkt i denna fråga genom att införa en lagregel som kan visa sig vara oförenlig med rättsutvecklingen på ett internationellt plan. I praktiken rör det sig sannolikt om extrema undantagsfall. Problemet bör utan vidare kunna överlämnas till rättstillämpningen.

3.3.6 Den nordiska verkställighetslagstiftningen

Mitt förslag: I avvaktan på en mera genomgripande översyn av den nordiska verkställighetslagstiftningen skall de nu gällande reglerna kompletteras med en bestämmelse om att de inte gäller i den mån den nya inkorporeringslagen är tillämplig. Det skall också införas en ny regel om att danska och norska exigibla skuldebrev skall kunna utgöra grund för verkställighet i Sverige.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna: Endast en remissinstans har berört de nordiska frågorna. Man har därvid framhållit vikten av att den nordiska lagstiftningen på området anpassas till Luganokonventionens bestämmelser.

Skälen för mitt förslag: I artikel 55 i Luganokonventionen finns en uppräkningslista av mellanstatliga konventioner som träder tillbaka till förmån för Luganokonventionens bestämmelser. Bland dessa konventioner ingår 1932 års konvention mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om erkännande och verkställighet av domar och 1977 års konvention mellan samma länder om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. 1977 års konvention ersätter den från 1932. Eftersom Island inte har tillträtt 1977 års konvention är 1932 års konvention alltjämt tillämplig i förhållande till Island. Av artikel 56 i Luganokonventionen framgår att de i artikel 55 uppräknade konventionerna skall fortsätta att gälla i den mån de har ett vidare tillämpningsområde än Luganokonventionen.

1977 års nordiska verkställighetskonvention är en ramkonvention som huvudsakligen hänvisar till ensartade nordiska lagar på området, för Sveriges del lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område. Den nordiska lagstiftningen har ett vidare tillämpningsområde och omfattar dessutom fler exekutionstitlar än Luganokonventionen. Redan av dessa skäl kommer den nordiska lagstiftningen att behövas också i fortsättningen.

Den nordiska lagstiftningen rör bara frågor om erkännande och verkställighet, inte frågor om domstols behörighet (med undantag av en bestämmelse om litispens). Bl.a. följande *måltyper* omfattas inte av Luganokonventionen men väl av den nordiska lagstiftningen.

- dom eller förlikning rörande vårdnad om eller rätt till umgänge med barn m.m. (6 § jämförd med 7 § första stycket punkten 2)
- dom eller förlikning som skall gälla i ett annat nordiskt land enligt 1931 års konvention med Danmark, Finland, Island och Norge innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap (7 § första stycket punkten 1)
- dom eller förlikning angående rätt till arv eller testamente, efterlevande makes rätt, boutredning eller skifte med anledning av dödsfall eller ansvarighet för den dödes gäld i vissa fall (7 § första stycket punkten 5)
- dom eller förlikning angående rättshandlings eller annan åtgärds ogiltighet eller återgång av konkurs eller förhandling om offentligt ackord utan konkurs i vissa fall (7 § första stycket punkten 6 d)
- beslut om ersättning för rättegångskostnad i brottmål om ersättningen skall utgå till enskild part och i de tvistemål som inte omfattas av Luganokonventionen (jfr 2 § första stycket punkten 4)
- beslut om ersättning till vittne och sakkunnig i brottmål och i de tvistemål som inte omfattas av Luganokonventionen (jfr 2 § första stycket punkten 5)
- beslut om återbetalning till staten av förskott som utbetalats till vittne, målsägande och part (2 § första stycket punkten 6).

De *exekutionstitlar* som omfattas av den nordiska lagstiftningen men som inte berörs av Luganokonventionen är

- för Danmarks del "udenretligt forlig" som under vissa förutsättningar verkställs i Sverige (liksom i Finland och Norge) enligt 5 § punkten 2 och 10 § andra stycket, exigibla skuldebrev som under vissa förutsättningar verkställs i Norge och Finland men inte i Sverige samt växlar och checkar

som under vissa förutsättningar verkställs i Finland men inte i Norge och Sverige;

- för *Finlands* del beslut av finsk exekutiv myndighet varigenom köpare eller säljare har ålagts betalningsskyldighet i samband med återtagning av gods som har sålts på avbetalning som under vissa förutsättningar verkställs i Sverige (liksom i Danmark och Norge) enligt 5 § punkten 3 (finsk överexekutors lagsökningsutslag liksom finsk betalningsorder – 2 § punkterna 1 och 2 – kommer däremot att falla under Luganokonventionen);
- för *Norges* del exigibla skuldebrev som under vissa förutsättningar verkställs i Finland och Danmark men inte i Sverige och av norsk åklagarmyndighet utfärdat föreläggande om ersättningsskyldighet som under vissa förutsättningar erkänns och verkställs i Sverige (liksom i Danmark och Finland) enligt 2 § första stycket punkten 3.

Från norsk sida finns önskemål om att växlar och checkar som blir verkställbara i Norge enligt en nyligen beslutad ny exekutionsordning skall bli verkställbara även i övriga nordiska länder.

Svenska utslag i mål om betalningsföreläggande och handräckning kommer inte att omfattas av Luganokonventionen eftersom de meddelas av kronofogdemyndighet och inte av domstol (se avsnitt 3.3.5). Dessa utslag kan inte heller verkställas med stöd av den samnordiska lagstiftningen i dess nuvarande skick.

Nordiska överläggningar som syftar till att anpassa den nordiska verkställighetslagstiftningen till Luganokonventionen och den nya svenska summariska processen har inletts.

En första fråga under dessa överläggningar är att klargöra om 1977 års konvention skall revideras eller om det nordiska samarbetet på området i framtiden skall bygga på samnordisk lagstiftning, utan formliga konventionsåtaganden. En utgångspunkt för överläggningarna är att se till att de måltyper och de exekutionstitlar som inte omfattas av Luganokonventionen blir föremål för en så omfattande och enhetlig nordisk reglering som möjligt.

Den internationella familjerätten övervägs för närvarande inom justitiedepartementet på grundval av tre betänkanden, (SOU 1987:18) Internationella familjerättsfrågor, (SOU 1987:73) Internationella förmynderskapsfrågor och (SOU 1989:100) Adoptionsfrågor. En del av de frågor som behandlas i betänkandena har brutits ut och gjorts till föremål för delreformer (se bl.a. lagen 1988:1321 om nordiska rättsförhållanden rörande förvaltarskap enligt föräldrabalken m.m. och lagen 1990:272 om vissa internationella frågor rörande makars förmögenhetsförhållanden). Frågor om internationell familjerätt kommer allteftersom att diskuteras i en nordisk arbetsgrupp för internationella familjerättsfrågor som år 1990 inrättades av den nordiska ämbetsmannakommittén för lagstiftningsfrågor. Man kommer därvid att ta upp inte bara lagvals- och domsrättsfrågor utan även frågor om erkännande och verkställighet på familjerättens område. Arbetet med att reformera den internationella familjerätten kan inte beräknas vara slutfört inom den närmaste framtiden. Det blir därför nödvändigt att tills vidare behålla de regler om erkännande och verkställighet av olika familjerättsavgöranden som finns i 1977 års nordiska lagstiftning.

När det gäller olika exekutionstitlar som faller utanför Luganokonventio-

nen och som därför borde regleras i den nordiska verkställighetslagstiftningen, har hittills Danmark, Finland och Norge förklarat sig villiga att ändra sin lagstiftning för att möjliggöra erkännande och verkställighet av svenska utslag i mål om betalningsföreläggande och vanlig handräckning. För Sveriges del kan det bli aktuellt att ompröva inställningen till de danska och norska exigibla skuldebrev. Norge och Sverige har också anledning att överväga möjligheterna av att verkställa danska växlar och checkar mot bakgrund av att dessa kan verkställas i Finland. Likaså bör Sverige, Danmark och Finland överväga detsamma beträffande norska växlar och checkar.

Det kan beräknas ta ytterligare någon tid innan överläggningarna rörande den nordiska verkställighetslagstiftningen kan slutföras. I avvaktan härpå bör 1977 års nordiska verkställighetslag ändras för att klargöra att den är tillämplig endast i den mån Luganokonventionen inte är det.

Jag är vidare beredd att redan nu inta en ändrad attityd till de norska och danska exigibla skuldebrev.

I förarbetena till 1977 års nordiska verkställighetslag förklarades den restriktiva attityd som Sverige intagit till de danska och norska exigibla gäldsbreven bl.a. med olikheterna mellan ländernas system för verkställighet av domar; verkställigheten i Norge och Danmark handhas av namsretten resp. fogderetten och dessa kan pröva eventuella invändningar från gäldenären och tvister parterna emellan under själva verkställighetsförfarandet. Också principiella betänkligheter mot att utan vidare godta skuldförbindelser som underlag för verkställighet anfördes (prop. 1976/77:128 s. 21 och 41).

För sådana skuldebrev gäller bl.a. att gäldenären redan vid skuldebrevets tillkomst medger att det får verkställas utan föregående domstolsförfarande. Till skillnad från vad som gäller i fråga om danskt udenretligt forlig – som är verkställbart i Sverige – är skulden inte nödvändigtvis förfallen till betalning vid tidpunkten för handlingens tillkomst. I fråga om de norska skuldebrev gäller som regel att gäldenärens underskrift skall vara bestyrkt eller bekräftad på visst sätt, t.ex. av notarius publicus. När det gäller de danska skuldebrev ställs inte några motsvarande krav. Det kan nämnas att anledningen till att de norska skuldebrev inte omfattas av regleringen i Luganokonventionens artikel 50 om s.k. officiella handlingar är att bekräftelsen inskränker sig till att avse underskriften.

Såväl de danska som de norska skuldebrev godtas för verkställighet i övriga nordiska länder. Däremot tillerkänns de ingen rättskraft. I Finland gäller som förutsättning för verkställighet att gäldenären undertecknade handlingen i fråga i Norge resp. Danmark och att han då hade hemvist i just denna stat. Motsvarande krav ställs upp i den norska och danska lagen. I Finland gäller därutöver att ansökan om verkställighet inte får bifallas utan att gäldenären beretts tillfälle att yttra sig över ansökningen. Om gäldenären kommer in med ett bestridande som inte är uppenbart ogrundat skall ansökningen avslås. Dessa villkor överensstämmer med vad som gäller för verkställighet i Sverige av danskt udenretligt forlig enligt 10 § andra stycket i 1977 års lag. Den norska lagen innehåller inte samma begränsningar som den finländska utan föreskriver att gäldenären skall beredas tillfälle att yttra sig över en ansökan om verkställighet av ett danskt skuldebrev, såvida inte sär-

skilda skäl talar mot detta. Den danska lagen innehåller inga särregler för de norska skuldebrevens över huvud taget.

Som jag redan påpekat är det angeläget att söka få till stånd en så enhetlig och omfattande nordisk reglering som möjligt på detta område. Samarbetet de nordiska länderna emellan bygger på ett särskilt förtroende för rättssystemen i de olika länderna och utgångspunkten borde därför vara att en exekutionstitel som kan verkställas i det land där den tillkommit också skall kunna verkställas i andra nordiska länder, om gäldenären inte därigenom försätts i ett sämre läge än han skulle ha i det förstnämnda landet. Den omständigheten att övriga nordiska länder har godtagit de aktuella exekutionstitlarna för verkställighet talar starkt för att Sverige bör kunna göra detsamma.

Jag föreslår mot denna bakgrund att bestämmelser om att danska och norska exigibla skuldebrev skall kunna utgöra grund för verkställighet i Sverige redan nu fogas till 1977 års lag och att bestämmelserna utformas efter mönster av de nyss redovisade finländska bestämmelserna härom, dvs. i överensstämmelse med vad som enligt 10 § andra stycket i 1977 års lag redan gäller vid verkställighet i Sverige av danskt udenretligt forlig. Härigenom blir också den svenska regleringen enhetlig när det gäller förutsättningarna för verkställighet av danskt udenretligt forlig och danska och norska exigibla skuldebrev.

Frågan om verkställighet av danska och norska växlar och checkar bör däremot beredas ytterligare mellan de nordiska länderna.

Jag vill i detta sammanhang nämna att konventioner som på särskilda områden reglerar frågor av det slag som behandlas i Luganokonventionen gäller framför Luganokonventionen (artikel 57.1). Det innebär att t.ex. 1962 års nordiska konvention om indrivning av underhållsbidrag inte påverkas av att de nordiska länderna tillträder Luganokonventionen.

3.3.7 Följdändringar i annan lagstiftning

Mitt förslag: De lagar som rör erkännande och verkställighet av schweiziska resp. österrikiska domar skall tills vidare kompletteras med en bestämmelse om att lagen inte gäller i den mån den nya inkorporeringslagen är tillämplig. Motsvarande bestämmelse skall införas i vissa forumregler i sjölagen och sjömanslagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt förslag. Promemorian innehåller dock inget förslag till lagtext beträffande ändringen i sjölagen.

Remissinstanserna: Advokatsamfundet har, mot bakgrund av att Luganokonventionen innehåller en del bestämmelser av sjörättslig natur, ifrågasatt om det inte av praktiska skäl vore lämpligt att i sjölagen införa en hänvisning till eller erinran om dessa bestämmelser. Sjömanslagsutredningen anser för sin del att sjömanslagens förbud mot att dra tvist om sjömans anställningsförhållande inför utländsk myndighet helt bör upphävas.

Av artikel 55 i Luganokonventionen framgår att denna konvention ersätter bl.a. 1936 års konvention mellan Sverige och Schweiz om erkännande och verkställighet av domar och skiljedomar och 1982 års konvention mellan Österrike och Sverige om erkännande och verkställighet på privaträttens område. Enligt Luganokonventionens artikel 56 skall dock dessa konventioner fortsätta att gälla i den mån konventionen i fråga har ett vidare tillämpningsområde än Luganokonventionen.

Konventionerna med Schweiz och Österrike har införlivats med svensk rätt genom särskilda lagar från 1936 resp. 1983.

Den schweiziska konventionen har ett vidare tillämpningsområde än Luganokonventionen i och med att den omfattar även familjerättsliga frågor. Tillämpningsområdet för den österrikiska konventionen torde däremot i princip falla inom ramen för Luganokonventionen. Den torde därför helt upphöra att gälla i och med att Luganokonventionen träder i kraft mellan Sverige och Österrike.

Tillträdet till Luganokonventionen innebär alltså att 1936 års och 1983 års lagar bör ändras resp. upphävas. Innan så sker bör Sverige ha överläggningar med Schweiz och Österrike. I avvaktan härpå bör en regel föras in i dessa lagar som medför att de inte skall tillämpas i den mån Luganokonventionen gäller.

Sjölagen

I 337 § andra stycket sjölagen finns regler om domstols behörighet i mål som gäller avtal om befordran av passagerare eller resgods. Enligt dessa regler får talan i sådana mål under vissa förutsättningar väckas vid domstol i den stat där käranden har sitt hemvist eller eljest är varaktigt bosatt resp. i den stat där befordringsavtalet träffades. Bestämmelserna grundar sig på 1974 års Atenkonvention om befordran till sjöss av passagerare och deras resgods. Sverige har inte tillträtt Atenkonventionen utan har i stället i väsentliga delar anpassat sin lagstiftning till denna (se prop. 1982/83:159). Av Luganokonventionens artikel 57.1 framgår att en förutsättning för att Sverige skall kunna fortsätta att tillämpa dessa bestämmelser i sjölagen är att Sverige har tillträtt Atenkonventionen. En konflikt kan därför uppstå mellan 337 § andra stycket sjölagen och Luganokonventionens behörighetsregler. Denna fråga och angränsande spörsmål har utförligt behandlats i promemorian (Ds 1991:70) angående Sveriges tillträde till 1952 års konvention om kvarstad och liknande säkerhetsåtgärder på havsgående fartyg (arrestkonventionen). I den promemorian föreslås olika ändringar i 337 § sjölagen, bl.a. att dess bestämmelser inte skall gälla om annat följer av Luganokonventionen. Eftersom Luganokonventionen kan komma att träda i kraft före arrestkonventionen bör en sådan komplettering av paragrafen genomföras redan i detta sammanhang. Härigenom torde också de av advokatsamfundet framförda synpunkterna vara tillgodosedda.

De förslag till ytterligare ändringar i 337 § sjölagen som lagts fram i den nyss nämnda promemorian kommer att tas upp i samband med behand-

lingen av frågan om Sveriges tillträde till arrestkonventionen (jfr avsnitt 2.6 och vid artikel 54 A i avsnitt 5). Promemorian har remissbehandlats. En lagrådsremiss rörande de frågor som behandlas i promemorian håller på att utarbetas inom justitiedepartementet. I sammanhanget bör också nämnas att sjölagen är föremål för en mera vittomfattande översyn. Sjölagsutredningen har i betänkandet (SOU 1990:13) Översyn av sjölagen 2 behandlat bl.a. forumreglerna i sjömål. Betänkandet har remissbehandlats. Frågan om en mera genomgripande sjölagsreform övervägs för närvarande inom justitiedepartementet.

Sjömanslagen

I 14 § sjömanslagen föreskrivs att tvist om sjömans anställningsförhållande inte får dras inför utländsk myndighet. Artikel Vb i Protokoll Nr 1 till Luganokonventionen innehåller en särbestämmelse om tvister mellan befälhavare och besättningsmedlem på havsgående fartyg som är registrerat i något av vissa uppräknade länder, bl.a. Danmark, Island och Sverige. Enligt denna bestämmelse skall domstol i annan konventionsstat undersöka om den diplomatiska eller konsulära tjänsteman som är ansvarig för fartyget har blivit underrättad om tvisten. Domstolen skall sedan låta målet vila tills underrättelse har skett. Den skall avvisa målet, om tjänstemannen förklarar att han har utövat de befogenheter som han har enligt konsulär konvention eller, om någon sådan konvention inte finns, inom den utsatta tiden har gjort invändning om domstolens behörighet.

Genom 1973 års sjömanslag slopades en tidigare legal behörighet för befälhavare att ingå anställningsavtal på redarens vägnar. Sådana avtal ingås numera i allmänhet med rederierna. Likaså slopades en regel om konsuls behörighet att pröva anställningstvister på utländsk ort. De övriga nordiska sjömanslagarna är oförändrade i denna del. Det är mot denna bakgrund tveksamt om bestämmelsen i artikel Vb över huvud taget kommer att få någon betydelse för Sverige. Tvister som gäller sjömans anställningsförhållande kommer därmed att falla under Luganokonventionens allmänna regler, vilket innebär att sådana tvister kan komma att bli prövade av utländsk domstol. Härvid bör dock samtidigt beaktas de skyddsregler som är uppställda till skydd för den anställde i artikel 5.1 och artikel 17.5.

Det uppstår därmed en konflikt mellan Luganokonventionen och regeln i 14 § sjömanslagen. Denna lag är för närvarande föremål för översyn. 1990 års sjömanslagsutredning (K 1990:01) har i betänkandet (SOU 1991:103) En ny sjömanslagstiftning föreslagit att 14 § sjömanslagen helt upphävs. Samma uppfattning har, som nyss nämnts, kommit till uttryck i utredningens remissvar i förevarande lagstiftningsärendet. Betänkandet är för närvarande på remiss.

Frågan huruvida 14 § sjömanslagen helt skall upphävas bör avgöras i samband med den mera heltäckande översyn av lagen som är på gång. Jag vill därför inte föreslå att vi i dagsläget tar ett sådant steg. I avvaktan på att översynen slutförs måste dock paragrafen anpassas till Luganokonventionens regler. Detta kan lämpligen ske genom att den kompletteras med en bestämmelse om att förbudet i fråga inte gäller i den mån Luganokonventionens bestämmelser föreskriver annat.

Jag har i denna fråga samrått med chefen för kommunikationsdepartementet.

Annan lagstiftning

Av artikel 57.1 i Luganokonventionen framgår att den speciella internationella verkställighetslagstiftningen inte påverkas av konventionen. Den svenska lagstiftning som gäller exempelvis familjerättsliga underhållsbidrag behöver således inte ändras.

Tillträdet till Luganokonventionen aktualiserar också frågan, om utsökningsbalkens bestämmelser om ställande av säkerhet får tillämpas i förhållande till parter från någon annan konventionsstat. Av artikel 45 framgår att säkerhet, borgen, deposition och liknande inte får begäras på ett diskriminerande sätt av den som söker verkställighet av en utländsk dom. Bestämmelserna i utsökningsbalken tar dock inte hänsyn till parternas nationalitet, hemvist eller vistelseort. De kan därför kvarstå oförändrade.

Vissa bestämmelser i Luganokonventionen skapar behov av särskilda föreskrifter av praktisk natur, som kan ges lägre dignitet än lag. Sålunda bör regeringen meddela föreskrifter om utfärdande av äkthetsbevis för att den som ansöker om verkställighet av en svensk dom utomlands skall kunna uppfylla kraven i artikel 46.1, liksom de kompletterande föreskrifter som eventuellt kan behövas för att bevis om delgivning bevaras i tillräcklig utsträckning (jfr artikel 27.2 och artikel 46.2). Vidare bör regeringen meddela föreskrifter om utfärdande av intyg om att en meddelad dom är verkställbar i Sverige, så att den som ansöker om verkställighet av en svensk dom i en annan konventionsstat skall kunna uppfylla kravet i artikel 47.1. Däremot krävs inga särskilda föreskrifter med anledning av kravet i samma artikel på att sökanden skall visa att domen delgivits motparten; det får ankomma på sökanden att själv ombesörja denna delgivning och att förete bevis om detta.

3.3.8 Ikraftträdande

Av artikel 61.4 framgår att Luganokonventionen träder i kraft den första dagen i den tredje kalendermånaden efter det att ratifikationsinstrumentet har deponerats hos det schweiziska federala rådet. Det är därför inte möjligt att säkert ange vid vilken tidpunkt konventionen kan träda i kraft för Sveriges del. Ikraftträdandet av förslaget till ändring i den österrikiska verkställighetslagen beror inte bara på när Sverige tillträder konventionen utan också på när Österrike gör det. Den föreslagna lagstiftningen bör därför träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

3.4 Konventionens praktiska tillämpning

Under remissbehandlingen har från flera håll framskymtat en oro inför konventionens praktiska tillämpning. Denna oro har kommit till uttryck på olika sätt. En del remissinstanser pekar på behovet av information och utbildning. Andra efterlyser preciseringar i intern svensk lagstiftning eller klagörande motivuttalanden i olika frågor. Jag vill mot denna bakgrund göra en del påpekanden.

Protokoll Nr 2 och två av de till konventionen fogade förklaringarna innehåller bestämmelser som syftar till en enhetlig tolkning av konventionen. I preambeln till Protokoll Nr 2 har konventionsstaterna t.ex. förklarat sig medvetna om EG-domstolens avgöranden angående tolkningen av Brysselkonventionen intill tidpunkten för undertecknandet av Luganokonventionen. Av artikel 1 i samma protokoll framgår att konventionsstaternas domstolar skall ta tillbörlig hänsyn till varandras avgöranden. I förklaringarna görs liknande uttalanden med avseende på EG-domstolen och domstolarna i EFTA-länderna.

Vid tolkningen av bestämmelserna i Luganokonventionen kan svensk domstol alltså komma att ta hänsyn till normer som fastslagits av EG-domstolen eller domstolar i de andra konventionsstaterna. Av EG-domstolens praxis framgår att bestämmelserna ofta – dock inte alltid – skall tolkas autonomt, dvs. ur ett övergripande perspektiv, och inte enligt nationella normer. Jag har tidigare utvecklat dessa frågor (avsnitt 2.11) och kommer strax att behandla dem ytterligare (inledningen till avsnitt 5).

Mot denna bakgrund kan konstateras att det ligger en fara i att lagstiftningsvägen precisera svensk rätts ståndpunkt i de frågor som berörs i konventionen. Det är ju långtifrån givet att en sådan lagbestämmelse kommer att vara förenlig med utländska domar som vi åtagit oss att ta hänsyn till. Motsvarande synpunkter gör sig gällande med avseende på motivuttalanden. Jag är därför ganska återhållsam med sådana uttalanden.

Konventionsstaterna kommer att inrätta ett system för informationsutbyte rörande domar som meddelats enligt Luganokonventionen och Brysselkonventionen. Uppgiften som förmedlande organ kommer i Sverige sannolikt att läggas på domstolsverket. I uppgiften ingår att sammanställa materialet och distribuera det till domstolarna.

Eftersom Luganokonventionen är förhållandevis ny, är den litteratur som behandlar konventionen ganska knapphändig. Däremot finns en rikhaltig doktrin när det gäller Brysselkonventionen.

3.5 Kostnader

De förpliktelser som följer av Luganokonventionen att verkställa utländska domar medför inga nya direkta kostnader för det allmänna såvitt gäller domar som har meddelats i de nordiska länderna, i Schweiz och i Österrike. De verkställs redan i Sverige efter en prövning vid kronofogdemyndigheten såvitt gäller nordiska domar och efter en exekvaturprövning vid Svea hovrätt såvitt gäller schweiziska och österrikiska domar. Ett svenskt tillträde till konventionen medför visserligen nya uppgifter för Svea hovrätt och högsta domstolen genom att exekvaturprövningen där kommer att omfatta också nordiska domar och domar från alla EG-länder, om konventionen får den avsedda anslutningen. Vid en bedömning av resursbehovet bör dock beaktas att exekvaturprövningen är begränsad och föga resurskrävande jämfört med den fullständiga prövning som äger rum i en vanlig rättegång, dvs. det alternativ som står borgenärerna till buds enligt gällande regler. Svea hovrätt har i sitt remissvar anfört att hovrätten kan komma att behöva ökade resurser till följd av tillträdet till konventionen. Min bedömning är att den

nya uppgiften som exekvaturorgan enligt Luganokonventionen åtminstone i ett inledande skede kan fullgöras inom ramen för redan tillgängliga resurser. Frågan får naturligtvis utvärderas sedan konventionen varit i kraft en tid.

Luganokonventionens behörighetsregler kan antas medföra en omfördelning mellan staterna av rättegångar med internationell anknytning. Med dagens begränsade möjligheter att verkställa utländska domar i Sverige nödgas utländska kärande väcka talan vid svensk domstol om domen skall kunna verkställas här, oavsett om parterna eller tvisten har någon närmare anknytning till Sverige. Genom ett tillträde till Luganokonventionen kan tvisten prövas i den EG- eller EFTA-stat till vilken parterna och/eller tvisten har anknytning medan svensk domstols medverkan begränsas till en exekvaturprövning. I gengäld kan tvister som med dagens regler skulle handläggas utomlands i framtiden bli föremål för rättegång i Sverige, med efterföljande verkställighet utomlands.

Inte heller exekutionsväsendet torde behöva ökade resurser; de utländska domar som kan verkställas i Sverige enligt Luganokonventionen ersätter i många fall helt enkelt de svenska exekutionstitlar som annars hade behövt meddelas. Kronofogdemyndigheterna kommer också att få en viss avlastning genom att exekvaturprövningen, frågan om nordiska avgöranden skall verkställas här eller inte, avgörs av Svea hovrätt och inte – som 1977 års nordiska verkställighetslag föreskriver – vid kronofogdemyndigheten.

I Luganokonventionen finns bestämmelser om ett system för informationsutbyte mellan konventionsstaterna. Det torde för svensk del ligga närmast till hands att lägga den uppgiften på domstolsverket. Uppgiften bör – såvitt nu kan bedömas – kunna fullgöras inom ramen för tillgängliga resurser.

Luganokonventionen torde således vara kostnadsneutral. Härav följer också att man inte behöver förutse några ökade kostnader för den allmänna rättshjälpen. Ett svenskt tillträde till Luganokonventionen torde totalt sett inte kräva ökade resurser till domstols- och exekutionsväsendet men kan inte heller sägas medföra några besparingsmöjligheter.

4 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

1. lag med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen,
2. lag om ändring i sjölagen (1891:35 s. 1),
3. lag om ändring i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av domar som meddelats i Schweiz,
4. lag om ändring i sjömanslagen (1973:282),
5. lag om ändring i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område,
6. lag om ändring i lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område,
7. lag om ändring i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning.

Beträffande lagförslag 4 har jag samrått med chefen för kommunikations- Prop. 1991/92:128
departementet.

Konventionens huvudsakliga innehåll och struktur har presenterats i avsnitt 2. I den följande redovisningen av konventionens olika artiklar upprepas i allmänhet inte sådant som, stundtals ganska detaljerat, redan har redovisats i avsnitt 2.

Brysselkonventionen resp. Luganokonventionen finns kommenterade i fem rapporter som har publicerats i Europeiska gemenskapernas officiella tidning, EGT ("Official Journal of the European Communities, OJ"). Det rör sig om en rapport av *Jenard* till den ursprungliga Brysselkonventionen (5 mars 1979, C 59, Volume 22), en rapport av *Schlosser* till 1978 års tillträdeskonvention (samma publikation), en rapport av *Evrigenis/Kerameus* till 1982 års tillträdeskonvention (86/C 298/01, Volume 29), en rapport av *Jenard/Möller* till Luganokonventionen (90/C 189/07) och, slutligen, en rapport av *de Almeida Cruz/Desantes Real/Jenard* (90/C 189/06) till 1989 års tillträdeskonvention. Rapporterna finns tillgängliga i ärendet (Dnr 88-682) i engelsk version.

Såsom har påpekats i avsnitt 2.11 och 3.4 skall Luganokonventionens olika artiklar förstås och läsas i belysning av hur EG-domstolen har tolkat motsvarande bestämmelser i Brysselkonventionen. EG-domstolen har bl.a. uttalat att många av de rättsliga begrepp och kriterier som förekommer i konventionen skall tolkas autonomt, i ljuset av konventionens syfte och system och, i andra hand, i ljuset av de allmänna principer som kan härledas ur medlemsstaternas nationella rätt. Sådana begrepp och kriterier skall alltså tolkas oberoende av hur begreppen i fråga tolkas i de enskilda staterna.

Olika rättsfall från EG-domstolen anmärks i det följande i viss utsträckning vid resp. artikel. I övrigt hänvisas till den förteckning över EG-domstolens avgöranden (från den 6 oktober 1976 till den 27 september 1988) som finns intagen i *Jenard/Möller*-rapporten och den kortfattade redovisning av de olika rättsfallen som finns i samma rapport (*bilaga 2* till propositionen).

En viss rättsfallsredovisning är nödvändig för att ge en rättvisande bild av konventionens närmare innehåll. Med en sådan redovisning riskerar man samtidigt att värdera eller rent av misstolka EG-domstolens praxis och redovisningen måste därför inskränkas till ett minimum. Luganokonventionens och Brysselkonventionens dynamiska karaktär manar också till försiktighet; rättsutvecklingen får inte läsas genom olika nationella förarbetsuttalanden.

Detta att Luganokonventionen skall tolkas i belysning av EG-domstolens tolkningsbesked, gäller naturligtvis inte i de delar artiklarna har formulerats annorlunda i Luganokonventionen än i Brysselkonventionen. Ett skäl för den ändrade lydelsen av exempelvis artikel 16.1 var just att artikeln, i belysning av EG-domstolens praxis, fått ett alltför stort tillämpningsområde. Genom den ändrade formuleringen har man således "skrivit bort" EG-domstolens praxis till en del.

I enstaka fall kommenteras i det följande dessutom rättsfall som har meddelats efter det att Luganokonventionen antogs. Av artikel 1 i Protokoll Nr 1 och två av de till konventionen fogade förklaringarna framgår att ömsesidig hänsyn skall tas till avgöranden som meddelas enligt de båda konventionerna när konventionernas olika artiklar tolkas och tillämpas.

Artikel 1

Artikeln som anger konventionens tillämpningsområde har kommenterats i avsnitt 2.2.

Konventionen är enligt *första stycket* tillämplig på privaträttens område ("civil and commercial matters"). Det framgår vidare att konventionen är tillämplig på förfaranden vid alla slags domstolar. Det är alltså frågans art som avgör om konventionen är tillämplig och detta gäller således oberoende av om målet handläggs vid allmän domstol, specialdomstol eller olika slags administrativa domstolar.

Av artikel Va i Protokoll Nr 1 följer att uttrycket domstol även omfattar de danska, isländska och norska administrativa myndigheter som handlägger mål om underhållsbidrag. Också den finska överexekutor, som parallellt med allmän domstol är behörig att bl.a. besluta om säkerhetsåtgärder enligt artikel 24 och att handlägga mål om vräkning och annan summarisk process, jämfställs enligt artikel Va i Protokoll Nr 1 med domstol. Bestämmelsen är av övergångskaraktär eftersom man i Finland planerar att helt överföra handläggningen av dessa mål till allmän domstol.

Också förfaranden inför brottmålsdomstolar omfattas, men endast i den mån saken gäller ett civilrättsligt anspråk. Vidare omfattas skadeståndsmål som handläggs inom ramen för ett brottmål vid allmän domstol (jfr artikel 5.4). En dom i ett brottmål skall alltså erkännas och verkställas enligt konventionens regler i *den del* däri avgjorts en skadestandsfråga. Konventionens verkställighetsregler omfattar inte brottmålsdomen i övrigt. Den reglerar heller inte på något sätt domstols behörighet på straffrättens område. Den omständigheten att svaranden i ett brottmål som handläggs utomlands kan känna sig hindrad att utföra sin talan i skadeståndsdelen eftersom han samtidigt riskerar straff om han inställer sig till rättegången i den främmande staten har föranlett vissa bestämmelser i artikel II i Protokoll Nr 1 (se vid denna; jfr också 3 § i propositionens lagförslag 1).

Att det är tvistefrågans natur som avgör om konventionen är tillämplig innebär för svensk del att konventionen kan komma att tillämpas inte bara i fråga om mål enligt RB utan även beträffande ärenden som handläggs enligt lagen (1946:807) om handläggning av domstolsärenden (ärendelagen), t.ex. rörande försäljning av egendom enligt lagen (1904:48 s. 1) om samäganderrätt.

Konventionen innehåller ingen definition av vad som avses med privaträttens område. Gränsen mellan offentlig rätt och privaträtt är inte densamma i alla EG- och EFTA-länder och i vissa länder saknas denna uppdelning i stort sett helt. Av detta skäl markeras uttryckligen i artikeln första stycke att därmed inte avses skattefrågor, tullfrågor och förvaltningsrättsliga frågor.

Av EG-domstolens praxis följer att begreppet privaträttens område ("civil and commercial matters") skall tolkas autonomt och oberoende av hur begreppet förstås i de nationella rättsordningarna (se bl.a. LTU mot Eurocontrol och Nederländerna mot Rüffer). Begreppet skall enligt EG-domstolens praxis tolkas dels utifrån konventionens syfte och struktur, dels utifrån gemensamma principer som kan härledas ur konventionsstaternas rättsordningar.

Offentlig rätt omfattas således inte av konventionen. I vad mån konventionen är tillämplig på mål där staten eller dess myndigheter är inblandade beror således av om statens eller myndighetens agerande innebär utövande av offentlig makt, i vilket fall konventionen enligt EG-domstolens praxis inte gäller (bl.a. de nyss nämnda målen LTU mot Eurocontrol och Nederländerna mot Rüffer). Om staten eller myndigheten är inblandad i en privaträttslig angelägenhet, dvs. har agerat i egenskap av privaträttsligt och inte offentligrättsligt rättssubjekt, gäller däremot konventionen (se Schlosser s. 83).

Arbetsrättsliga mål är i allmänhet privaträttsliga och omfattas därmed av konventionens bestämmelser. Detta framgår bl.a. av den särskilda behörighetsregeln i artikel 5.1 och av EG-domstolens praxis (bl.a. Sanicentral mot Collin).

Konventionen omfattar inte hela privaträttens område. I artikelns *andra stycke* finns en uttömmande uppräkningslista av undantagen från konventionens tillämpningsområde. Avsikten bakom denna teknik var att göra konventionens tillämpningsområde så omfattande som möjligt och att således alla civila och kommersiella mål som inte kan föras in under de angivna undantagen skall omfattas av konventionen (Jenard s. 10).

Konventionen gäller enligt *punkten 1* inte mål och ärenden om fysiska personers rättsliga ställning, rättskapacitet eller rättshandlingsförmåga, makars förmögenhetsförhållanden, arv och testamente. Det viktigaste skälet bakom detta undantag är att rättssystemen och lagvalsreglerna på familjerättsens område är så olika utformade i de olika staterna. Från konventionens tillämpningsområde är således undantagna bl.a. mål som gäller fastställelse av att ett äktenskap består eller inte består, mål om äktenskapsskillnad, vårdnads mål och adoptions mål. Mål om underhållsbidrag omfattas däremot av konventionen (se artikel 5.2). Inte heller undantas gåvor från konventionens tillämpningsområde.

Uttrycket makars förmögenhetsförhållanden ("rights in property arising out of a matrimonial relationship") omfattar enligt EG-domstolens praxis inte bara sådana frågor som uttryckligen enligt nationell rätt hänförs till makars förmögenhetsförhållanden utan också annat äganderättsförhållande som direkt hänger samman med äktenskapet eller dess upplösning (J. De Cavel mot L. De Cavel).

Enligt *punkten 2* omfattar konventionen inte konkurs, ackord och liknande förfaranden ("bankruptcy, proceedings relating to the winding-up of insolvent companies or other legal persons, judicial arrangements, compositions and analogous proceedings"). Också detta undantag är motiverat av att konkurslagstiftningen inte är harmoniserad.

Enligt *punkten 3* omfattar konventionen inte mål som gäller social trygghet. Anledningen till detta uttryckliga undantag är att sådana mål i vissa stater faller under den offentliga rätten medan de i andra rör sig i ett gränsland mellan privat och offentlig rätt. Konventionen innehåller ingen definition av vad som avses med uttrycket social trygghet, främst mot bakgrund av att lagstiftningen på detta område är föremål för en konstant utveckling. Av Jenard-rapporten framgår att man därmed avsett exempelvis mål som gäller socialbidrag, sjukpenning, föräldrapenning och pensioner (s. 12).

Enligt *punkten 4* slutligen undantas skiljeförfarande från konventionens tillämpningsområde. Skälet härför är främst det stora antal internationella konventioner som finns på området. Alla EG- och EFTA-stater utom Island och Portugal har f.ö. tillträtt 1958 års New York-konvention om erkännande och verkställighet av utländska skiljedomar (jfr för Sveriges del SÖ 1972:1). Luganokonventionen skall således inte tillämpas i fråga om erkännande och verkställighet av utländska skiljedomar. Den gäller heller inte i mål som gäller skiljedoms ogiltighet eller vid klander av skiljedom.

Angående rättsfall från EG-domstolen som gäller tolkningen av artikel 1, se bilaga 2.

Avdelning II Domstols behörighet

Avsnitt 1 Allmänna bestämmelser

Artikel 2

Artikeln har kommenterats i avsnitt 2.3.1. Den innehåller i *första stycket* huvudregeln om att talan skall väckas i den stat där svaranden har hemvist. I artikeln behandlas endast staternas internationella behörighet och det anges således inte vid vilken domstol i rättegångsstaten som talan skall väckas (jfr motsatt lösning i artiklarna 5 och 6). Den interna behörigheten bestäms således av rättegångsstatens interna rättsordning (jfr 10 kap. 1 § RB).

Konventionen innehåller ingen definition av begreppet hemvist. I stället regleras i artiklarna 52 och 53 tillämplig lag vid avgörandet av frågan om var part har hemvist. Vid avgörandet av frågan om part har hemvist i den stat där målet är anhängigt skall domstolen enligt artikel 52 tillämpa sin egen lag. Om parten inte har hemvist i denna stat skall domstolen, vid prövning av frågan om parten har hemvist i en annan konventionsstat, tillämpa den statens lag.

Av artikel 53 framgår att en juridisk person anses ha hemvist i den stat där den har sitt säte och att domstolen skall tillämpa de internationellt privaträttsliga regler som gäller i rättegångsstaten för att bestämma var en juridisk person har sitt säte.

Bestämmelsen i *andra stycket* har kommenterats i inledningen till avsnitt 2.3.1.

Artikel 3

Denna artikel har behandlats i inledningen till avsnitt 2.3.1.

Artikel 4

Artikeln har kommenterats i avsnitt 2.3.1. Av artikelns *första stycke* följer att konventionens behörighetsregler är tillämpliga endast i de fall då svaranden har hemvist i en konventionsstat. Är så inte fallet får domstolen bestämma sin behörighet med tillämpning av rättegångsstatens egna regler. Detta gäller dock inte när artikel 16 är tillämplig eftersom reglerna i artikel 16 är exklusiva och gäller oberoende av var parterna har hemvist.

Avsnitt 2 Särskilda behörighetsregler

Artikel 5

Artikeln har kommenterats i avsnitt 2.3.1. Angående rättsfall från EG-domstolen som gäller tolkningen av denna artikel, se bilaga 2.

Enligt denna artikel kan käranden i de fall som närmare anges i artikeln välja att väcka talan i en annan stat än den där svaranden har hemvist. I vissa typer av tvister finns det således en särskild anknytning till andra stater än den där svaranden har hemvist och detta har motiverat ett avsteg från konventionens grundprincip om att talan normalt skall väckas där svaranden har hemvist. Bestämmelserna skall enligt EG-domstolens praxis tolkas restriktivt.

I artikeln utpekas inte bara i vilken konventionsstat talan får väckas. Det anges också – utom i fråga om punkten 6 – vid vilken domstol i denna stat målet skall prövas (jfr motsatt lösning i artikel 2 och artiklarna 16 och 17 m.fl. artiklar).

Artikel 5.1

Enligt denna bestämmelse kan talan som avser avtal väckas vid uppfyllelseforum (forum solutionis), nämligen ”vid domstol i den ort där den förpliktelse som talan avser har uppfyllts eller skall uppfyllas”. I fråga om tvister som gäller anställningsavtal finns en särskild bestämmelse (se vidare nedan).

Uttrycket ”talan som avser avtal” (”matters relating to a contract”, ”en matière contractuelle”) skall tolkas autonomt utifrån konventionens syfte och system och oberoende av hur uttrycket tolkas enligt nationell rätt (Peters mot ZNAV).

Den omständigheten att avtalets existens är föremål för tvist mellan parterna hindrar enligt EG-domstolens praxis inte att denna behörighetsgrund åberopas och tillämpas (Effer mot Kantner).

Ett avtal innehåller normalt två eller flera ömsesidiga förpliktelser – säljaren skall leverera en vara och köparen betala – och dessa förpliktelser kan ofta ha skilda uppfyllelseorter. Med uttrycket ”förpliktelse” avses enligt EG-domstolens praxis den förpliktelse som utgör grund för talan i det aktuella målet (De Bloos mot Buyer och Shevanai mot Kreischer). Avtalet ses således inte som en helhet utan de olika förpliktelserna behandlas separat. Detta innebär att det ofta kan föreligga flera olika uppfyllelseorter för ett och samma avtal.

Uppfyllelseorten skall bestämmas enligt den lag som enligt rättegångsstatens internationella privaträtt är tillämplig på förpliktelsen i fråga (Tessili mot Dunlop och Shevanai mot Kreischer). Domstolen måste således först avgöra vilken lag som är tillämplig på avtalet och det är därmed inte utan vidare så att det är rättegångsstatens interna lag som skall tillämpas för avgörandet av frågan om var förpliktelsen skall uppfyllas. Som exempel kan näm-

nas det fallet att en svensk säljare vill väcka talan mot en tysk köpare om betalning för levererade varor. Om parterna inte har avtalat om var betalningen skall erläggas skall enligt huvudregeln i svensk internationell privaträtt säljarens lag, dvs. svensk lag, tillämpas (4 § lagen 1964:528 om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker). Svensk lag utgör i detta fall lagen (1987:822) om internationella köp som föreskriver att betalningen normalt skall erläggas där säljaren har sitt affärsställe. Härav följer att svensk domstol skulle vara behörig att pröva målet enligt den nu redovisade artikel 5.1 och att säljaren således kan välja att väcka talan här i stället för vid svarandens hemvist, i Tyskland.

Om parterna har kommit överens om uppfyllelseorten är domstolen på denna ort behörig att pröva målet, om denna överenskommelse är giltig enligt den på avtalet tillämpliga lagen. Detta gäller även om de formkrav som ställs upp i artikel 17 i fråga om prorogationsavtal inte har iakttagits (Zelinger mot Salinitri). En överenskommelse om uppfyllelseort får med andra ord en verkan som liknar ett prorogationsavtal. I det ena fallet grundar domstolen sin behörighet på artikel 5.1 och i det andra på artikel 17.

Från reglerna i artikel 5.1 finns ett undantag i artikel I i Protokoll Nr 1 som gäller i det fall talan väcks mot någon som har hemvist i Luxemburg. Bestämmelsen kommenteras närmare vid Protokoll Nr 1 nedan.

Artikel 5.1 har också föranlett ett undantag för Schweiz. Undantagsregeln innebär inte att en svarande med hemvist i Schweiz kan förhindra en rättegång i annat land. I stället gäller enligt artikel I a i Protokoll nr 1 att en dom från en sådan rättegång, under vissa förutsättningar, inte erkänns och verkställs i Schweiz.

För *tvister som gäller anställningsavtal* finns i artikel 5.1 en särskild regel som föreskriver att uppfyllelseorten är den "där arbetstagaren vanligtvis utför sitt arbete eller, om arbetstagaren inte vanligtvis utför sitt arbete i en och samma stat, den ort där det affärsställe genom vilket han anställdes är beläget". Den valda formuleringen är i linje med den praxis som EG-domstolen har utvecklat när det gäller tvister om anställningsavtal (bl.a. Ivenel mot Schwab och Shevanai mot Kreischer) och knyter dessutom an till formuleringen i artikel 6 andra stycket i den mellan EG-länderna gällande Romkonventionen den 19 juni 1980 om tillämplig lag på avtalsrättsliga förpliktelser.

Bestämmelsen är speciell så till vida att den till skillnad från vad som gäller för avtal i allmänhet innehåller en autonom bestämning av uppfyllelseorten och att den anger en enda uppfyllelseort för alla förpliktelser som grundar sig på anställningsavtalet. Den för avtalet karaktäristiska prestationen, arbetsprestationen, är avgörande för valet av ort. Syftet med bestämmelsen är i första hand att skydda arbetstagaren, som normalt är den svagare avtalsparten, och att söka åstadkomma korrespondens mellan forum och tillämplig lag. I sammanhanget kan anmärkas att huvudregeln enligt svensk rätt när det gäller tillämplig lag i dessa slags tvister är att lagen i det land där arbetet huvudsakligen utförs skall tillämpas.

Av Luganokonventionens struktur följer alltså att en tvist som gäller anställningsavtal kan prövas vid svarandens hemvist (artikel 2), vid domstol som utpekats i artikel 5.1, vid domstol som utpekats i ett prorogationsavtal, om detta avtal ingåtts efter det att tvist uppstått mellan parterna (artikel

17.5), eller vid domstol som svaranden accepterar genom tyst prorogation (artikel 18). Detta förutsätter naturligtvis att tvisten innehåller ett internationellt moment. I de fall arbetsgivare och arbetstagare har hemvist i det land där arbetet också utförs är konventionen över huvud taget inte tillämplig. Om å andra sidan svaranden har hemvist i en tredje stat och inte i en konventionsstat gäller artikel 4, dvs. nationella behörighetsregler får tillämpas.

Bestämmelsen syftar enbart på enskilda anställningsavtal ("individual contracts of employment", "contrat individuel de travail") och således inte på kollektivavtal.

Till Brysselkonventionen har numera, genom 1989 års tillträdeskonvention, fogats en motsvarande, men något annorlunda formulerad, bestämmelse. Skillnaden ligger däri att möjligheten att väcka talan vid den ort där arbetsgivarens affärsställe är beläget enligt Brysselkonventionens artikel 5.1 endast står öppen för arbetstagaren; enligt Luganokonventionen kan också arbetsgivaren välja detta forum.

Artikel 5.2

Enligt artikel 5.2 får talan väckas vid domstolen i den ort där den underhållsberättigade har sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort ("domicile or habitual residence"). Den som yrkar underhållsbidrag har alltså möjlighet att väcka talan vid sitt eget forum och är inte tvingad att väcka talan där den underhållsskyldige har sitt hemvist.

Bestämmelsen överensstämmer med de indirekta behörighetsreglerna i 1973 års Haagkonvention om erkännande och verkställighet av avgöranden angående underhållsskyldighet, som Sverige tillträtt. I Haagkonventionen används också det lösliare begreppet "habitual residence". Svensk rätt har ingen motsvarande uppdelning och orden "domicile" och "habitual residence" har därför båda hittills översatts med uttrycket hemvist (se bl.a. prop. 1985/86:161 s. 24 med hänvisningar). För att det av den svenska versionen skall framgå att konventionen här har två olika begrepp har uttrycket "habitual residence" översatts med "vanlig vistelseort". Skillnaden mellan de två begreppen "domicile" och "habitual residence" har betydelse i vissa konventionsstater. Enligt svensk rätt föreligger däremot ingen sådan skillnad. Såväl begreppet "domicile" som begreppet "habitual residence" betyder därför hemvist vid tillämpningen av denna artikel och detta begrepp skall i sin tur ges samma innebörd som det har i annan svensk familjerättslig lagstiftning (se exempelvis 7 kap. 2 § lagen 1904:26 s. 1 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap och 14 § lagen 1990:272 om vissa internationella frågor rörande makars förmögenhetsförhållanden; prop. 1989/90 s. 58 f.). I sammanhanget bör påpekas att svensk domstol skall tillämpa svensk lag vid avgörandet av frågan om en part har hemvist här. Om den däremot skall avgöra om en part har hemvist i en annan konventionsstat skall den tillämpa den statens lag (artikel 52).

Det är endast den underhållsberättigade som på detta sätt får möjlighet att väcka talan på hemmaplan. En underhållsskyldig som önskar jämka ett beslutat underhållsbidrag har ingen motsvarande möjlighet utan får väcka talan vid den domstol där den underhållsberättigade har hemvist enligt huvudregeln i artikel 2.

I likhet med vad som gäller enligt 1973 års Haagkonvention täcker Luganokonventionen också de fall där bidragsförskott utgått (jfr artiklarna 18 och 19 i Haagkonventionen) och detta således även i de fall en myndighet begär återbetalning av förskott som utgivits i enlighet med administrativa föreskrifter eller annan socialförsäkringslagstiftning. Avsikten med artikel 5.2 har dock inte varit att göra det möjligt för en sådan myndighet att återropa sig på artikel 5.2 och väcka talan om återbetalning vid sitt eget forum (Schlosser p. 97). Bestämmelsen i artikel 5.2 är således enbart förbehållen den verkliga, ursprungliga underhållsberättigade. Den myndighet som önskar återkräva bidragsförskott och dyl. får enligt konventionens huvudregel anhängiggöra sin talan vid svarandens hemvistforum.

Bestämmelsen är tillämplig inte bara i de fall då underhållsbidrag skall fastställas utan även vid jämkning på grund av ändrade förhållanden. Den domstol som meddelade den ursprungliga domen är inte automatiskt behörig att förordna om jämkning utan frågan om domstolens behörighet enligt förevarande artikel – liksom enligt artikel 2 – skall avgöras med beaktande av den underhållsberättigades hemvist/vanliga vistelseort vid tidpunkten då talan om jämkning väcks.

Bestämmelserna i denna punkt inskränker sig inte till att föreskriva om forum vid den underhållsberättigades hemvist eller vanliga vistelseort. Om talan om underhållsbidrag "har samband med någons rättsliga ställning" får talan enligt en uttycklig föreskrift i artikel 5.3 prövas vid den domstol som enligt sin egen lag är behörig att pröva sistnämnda fråga. Härigenom kan frågor om underhållsbidrag prövas i samband med mål om äktenskapsskillnad eller faderskap. Bestämmelsen möjliggör således en gemensam handläggning av statusmål och mål om underhållsbidrag trots att statusmålet som sådant faller utanför konventionens tillämpningsområde (artikel 1). Denna bestämmelse gäller dock inte om domstolen grundat sin behörighet i statusmålet enbart på den *ena* partens medborgarskap. Domstolen kan däremot grunda sin behörighet på *båda* parternas medborgarskap. En fransk domstol är således behörig enligt denna bestämmelse att pröva frågor om underhållsbidrag i samband med ett äktenskapsskillnadsmål mellan två i Sverige bosatta franska medborgare om domstolen är behörig enligt fransk lag. Den är däremot inte behörig om endast en av makarna är fransk medborgare om denna omständighet är den enda som domstolen enligt fransk lag skulle kunna grunda sin behörighet på.

Artikel 5.3

Artikel 5 innehåller i punkten 3 en bestämmelse om behörig domstol i de fall talan avser ett utomobligatoriskt skadeståndsanspråk, "skadestånd utanför avtalsförhållanden" (forum delicti). I fråga om skadestånd i anledning av brott finns en särskild regel i artikel 5.4.

Behörig domstol enligt artikel 5.3 är domstolen i den ort där skadan inträffade ("where the harmful effect occurred", "où le fait dommageable s'est produit"). Detta begrepp omfattar såväl den ort där skadan orsakats som den där skadan uppstod (Bier, Reinwater mot Mines de potasse d'Alsace) och den skadelidande kan således välja vid vilken av dessa domstolar talan

skall väckas. En sådan tolkning är i överensstämmelse med bestämmelserna i 10 kap. 8 § RB enligt vilken talan i anledning av skadegörande handling får väckas vid rätten i den ort där handlingen företogs eller skadan uppkom.

Begreppet skadestånd ("tort, delict or quasi-delict", "délictuelle ou quasi délictuelle") är enligt EG-domstolens praxis ett autonomt begrepp, vilket omfattar alla anspråk på skadestånd mot svaranden som inte är att hänföra till "avtal" i den mening som avses i artikel 5.1 (Kalfelis mot Schröder).

Artikel 5.4

Enligt artikel 5.4 kan talan om enskilt anspråk i anledning av brott prövas vid den domstol där brottmålet är anhängigt om denna domstol är behörig att pröva sådana anspråk enligt domstolslandets lag. Detta är i överensstämmelse med svensk rätt som föreskriver att talan om enskilt anspråk i anledning av brott får föras i samband med åtal för brottet (22 kap. 1 § RB).

Artikel 5.5

Domstolen vid den ort där en filial, agentur eller liknande är belägen är enligt artikel 5.5 behörig att pröva tvister som hänför sig till verksamheten vid denna filial, agentur osv. Bestämmelsen gäller endast i de fall då svaranden har hemvist i en konventionsstat (jfr inledningen till artikel 5), dvs. när ett bolag eller annan juridisk person har sitt säte i en konventionsstat (jfr artikel 53) och en filial, agentur eller liknande i en annan konventionsstat. Käranden kan då välja att, i stället för att väcka talan i den stat där bolaget har sitt säte, väcka talan i den ort där filialen är belägen. Om svaranden är en juridisk person med säte i en stat som inte tillträtt konventionen, gäller reglerna i artikel 4, dvs. domstolslandets egna behörighetsregler.

Uttrycket verksamheten vid en filial, agentur eller liknande ("operations of a branch, agency or other establishment") skall enligt EG-domstolens praxis tolkas autonomt. En följd av detta är att uttrycket agentur i Lugano-konventionens mening inte nödvändigtvis skall ges samma innebörd som begreppet handelsagent i 1 § lagen (1991:351) om handelsagentur (prop. 1990/91:63) och begreppet "commercial agent" i det EG-direktiv som lagen om handelsagentur i viss utsträckning bygger på.

Rättsfall från EG-domstolen som gäller tolkningen av artikel 5.5 redovisas i bilaga 2.

Artikel 5.6

Enligt artikel 5.6 är domstolarna i den konventionsstat där en "trust" har sitt säte behörig att pröva vissa mål som gäller "trusten".

Begreppet "trust" förekommer i anglosaxiska rättssystem. Bestämmelsen infördes i Brysselkonventionen i samband med Storbritanniens och Irlands tillträde till konventionen. En "trust" kan generellt beskrivas som det förhållande som uppstår när någon eller några ("the trustees") upprätthåller rättigheter av något slag till förmån för någon eller några ("the beneficiaries", förmånstagarna) eller för något lagligt ändamål på sådant sätt att förmånen av

rättigheten tillkommer, inte "the trustee", utan förmånstagaren eller något annat syfte med "trusten".

En "trust" är ingen juridisk person, har ingen rättskapacitet och har inget säte i vanlig bemärkelse. Av artikel 53 andra stycket framgår att domstolen, när den skall bestämma om en "trust" har sitt säte i den konventionsstat där målet är anhängigt, skall tillämpa sin egen internationella privaträtt.

De mål som omfattas av artikel 5.6 är mål mot en instiftare av en "trust" då denne instäms i denna egenskap, mot en "trustee" eller mot den som är insatt som förmånstagare till en "trust". Det krävs därvid att "trusten" är upprättad antingen genom lag eller genom en skriftlig handling eller också muntligen och skriftligen bekräftad.

Artikel 5.6 gäller således endast i fråga om tvister *inom* "trusten", dvs. tvister mellan "trustees" inbördes, mellan en "trustee" och en förmånstagare och liknande. Bestämmelsen gäller inte i fråga om tvister som uppstår mellan en "trustee" och tredje man. "Trusteen" kan uppträda som ägare, åta sig förpliktelser för "trustens" räkning osv. Tredje man får således stämma in "trusteen" enligt konventionens vanliga behörighetsregler och omvänt.

Villkoret att "trusten" skall vara upprättad genom lag eller genom en skriftlig handling osv. inskränker tillämpningsområdet för forumbestämmelsen. Indirekta eller underförstådda "truster" (s.k. "constructive" eller "implied trust") omfattas således inte. Tvister som gäller "truster" som har upprättats genom lag faller dock långt ifrån alltid inom konventionens tillämpningsområde. Om en "trust" har upprättats genom ett testamente, eller inom ramen för ett konkursförfarande, är konventionen enligt artikel 1 andra stycket över huvud taget inte tillämplig.

Artikel 5.7

Bestämmelsen i artikel 5.7 har berörts i avsnitt 2.6. Enligt bestämmelsen är den domstol som har belagt skeppslast eller frakt – dvs. vederlaget för transporten – med kvarstad eller liknande säkerhetsåtgärd till säkerställande av bärgarlön rörande lasten eller frakten också behörig att pröva tvist om betalning av bärgarlönen (forum arresti). Detsamma gäller om lasten eller frakten kunde ha blivit föremål för sådan säkerhetsåtgärd om inte borgen eller annan säkerhet hade blivit ställd.

Bestämmelsen är avsedd för sådana fordringar på bärgarlön för vilka sjöpanträtt gäller (Schlosser p. 123). En ytterligare förutsättning för domstolens behörighet är att det i målet görs gällande att svaranden har någon rätt till lasten eller frakten eller hade sådan rätt vid tiden för bärgningen.

För Sveriges del bör man kunna bortse från bestämmelserna såvitt avser frakt eftersom frakten enligt svensk rätt endast har betydelse vid beräkningen av bärgarlönen (226 § sjölagen). Inte heller föreligger, numera, sjöpanträtt i frakten.

Av artikel 5.7 följer alltså att den domstol som har beslutat om kvarstad eller liknande säkerhetsåtgärder beträffande last eller frakt under vissa förutsättningar blir behörig att pröva målet också i sak. Bestämmelserna skall ses i samband med arrestkonventionens behörighetsregler på området. Enligt arrestkonventionens artikel 7(1)(e) är domstol som har beslutat om "ar-

rest" i ett fartyg behörig att pröva tvisten också i sak om denna rör bärgning. Bestämmelsen i artikel 5.7 kompletterar således arrestkonventionens regler genom att tillåta arrestforum också i fråga om last och frakt; lasten kan vara väl så värdefull som det fartyg som transporterar lasten.

Domstolens behörighet att förordna om kvarstad och liknande säkerhetsåtgärder följer av artikel 24, som ju tillåter domstol i en konventionsstat att förordna om säkerhetsåtgärder. Frågan om vilka säkerhetsåtgärder som kan meddelas och under vilka förutsättningar sådana kan beviljas regleras helt och hållet i den nationella lagen. För Sverige innebär detta att bestämmelserna i 15 kap. RB om kvarstad blir tillämpliga och att kvarstad således kan beviljas om det skäligen kan befaras att gäldenären genom att avvika, skaffa undan egendomen eller förfara på annat sätt undandrar sig att betala skulden.

I 248 § tredje stycket sjölagen finns särskilda bestämmelser om kvarstad på fartyg som innebär att sådan kan beslutas även om det inte finns risk för att motparten undandrar sig att betala skulden. Syftet med dessa särbestämmelser är att skapa bättre förutsättningar för att undvika preskription av fordringar som är förenade med sjöpanträtt (prop. 1987/88:77). Det har inte framkommit något som tyder på att en motsvarande särbestämmelse skulle vara motiverad såvitt gäller kvarstad på last vid bärgning.

Artikel 6

Artikeln har berörts i avsnitt 2.3.1. Bestämmelserna i artikel 6 är, liksom bestämmelserna i artikel 5, särskilda behörighetsregler som är alternativa till huvudregeln om att talan skall väckas där svaranden har hemvist. Käranden kan således välja mellan att väcka talan där svaranden har hemvist och enligt bestämmelserna i artikel 6.

Artikel 6.1

Enligt artikel 6.1 kan käranden i de fall målet gäller *flera svarande* välja att väcka talan vid domstol där någon av svarandena har hemvist.

För att bestämmelsen skall vara tillämplig krävs det att det föreligger ett samband mellan de olika krav som käranden framställer mot de olika svarandena, att det är lämpligt att avgöra målen i ett sammanhang för att undvika den risk för oförenliga domar som kan uppkomma om målen prövas i skilda rättegångar (Kalfelis mot Schröder).

Artikel 6.2

I artikel 6.2 finns en särskild behörighetsregel för *återgångskrav* och annat liknande *krav mot tredje man*. Enligt denna regel är domstolen där huvudkärnålet är anhängigt behörig att pröva också anspråket mot tredje man. Bestämmelsen omfattar inte bara regresskrav utan också andra anspråk mot tredje man. I rapporten till Brysselkonventionen definieras sådana "third party proceedings" som mål där tredje man stäms in i rättegången och som

syftar till t.ex. att säkerställa tredje mans eller endera partens intressen i målet eller att möjliggöra en dom mot en av parterna (Jenard s. 28).

Bestämmelsen blir inte tillämplig i de fall det föreligger ett prorogationsavtal mellan tredje man och den som framställer regresskravet. I sådana fall måste artikel 17 tillämpas.

I Sverige gäller för sådana mål bestämmelserna i 14 kap. 5 § RB.

Av artikel V i Protokoll Nr 1 framgår att regeln i artikel 6.2 inte kan åberopas i Tyskland, Spanien, Österrike eller Schweiz. I dessa stater finns inga regler som svarar mot artikel 6.2. I dessa stater tillgodoses förlorande parts intresse av att få regresskrav och liknande anspråk prövade mot tredje man genom särskilda litis denuntiatio-förfaranden – ”third party notices” – som i princip innebär att tredje man delges att rättegång pågår med uppmaning att delta i rättegången som intervenient.

I artikel V i Protokol Nr 1 anges för de nämnda staterna, med undantag för Schweiz, de på detta litis denuntiatio-förfarande tillämpliga bestämmelserna som alltså träder i stället för bestämmelsen i Luganokonventionens artikel 6.2. I Schweiz regleras dessa förfaranden såväl i den federala som i de 26 olika kantonala processlagarna och tillämpliga bestämmelser kunde därför inte preciseras i fråga om Schweiz. Litis denuntiatio-förfarandet är inte uttryckligen reglerat i spansk lag men förfarandet har likväl accepterats på vissa områden, bl.a. i artikel 1482 i civillagen som handlar om vräkning. Till denna bestämmelse hänvisas i sin tur, om än indirekt, i vissa andra artiklar i den spanska civillagen.

Av andra stycket till artikel V i Protokoll Nr 1 framgår att den omständigheten att konventionsstaterna har olika regelsystem på detta område inte skall hindra domarnas fria rörlighet; en dom som har meddelats i en konventionsstat med stöd av artikel 6.2 skall erkännas och verkställas i Tyskland, Spanien, Schweiz och Österrike på vanligt sätt. På samma sätt skall de rättsverkningar som en dom som har meddelats i dessa stater har för tredje man erkännas i övriga konventionsstater. I Tyskland gäller exempelvis att någon dom inte kan meddelas mot tredje man i den ursprungliga rättegången men att domen likväl är bindande i senare rättegång mot tredje man så till vida att den inte kan ifrågasättas i denna rättegång.

Artikel 6.3

I artikel 6.3 behandlas *genkärösmål*. Enligt denna bestämmelse är domstolen där huvudkäröålet är anhängigt behörig att pröva genkäröålet. Genkärösmål definieras olika i olika rättsordningar och bestämmelsen innehåller därför en särskild definition, som i viss mån avviker från bestämmelsen i 14 kap. 3 § RB, nämligen att käröålet måste grunda sig på samma avtal eller omständigheter som huvudkäröålet.

Artikel 6.4

I artikel 6.4 medges att talan som avser avtal under vissa förutsättningar handläggs tillsammans med mål om sakrätt till fast egendom vid domstolen i den ort där fastigheten är belägen. En förutsättning är att svaranden är densamma.

Bestämmelsen – som hitintills saknats i Brysselkonventionen men som införts genom 1989 års tillträdeskonvention – utgör en motsvarighet till bestämmelsen i 10 kap. 11 § andra punkten RB som tillåter att talan mot ägare av fast egendom om skyldighet att personligen svara för gäld för vilken egendomen utgör pant väcks vid fastighetsforum, om betalning samtidigt söks ur egendomen.

Av bestämmelsens formulering framgår att den är tillämplig endast i den mån nationella behörighetsregler tillåter en sådan förening av målen. Genom 10 kap. 11 § andra punkten RB är den tillämplig i Sverige.

Artikel 6 A

Enligt artikel 6 A är en domstol som enligt konventionen är behörig att pröva ett mål om sjörättsligt skadeståndsansvar till följd av fartygs användning eller drift också behörig att pröva mål om begränsning av sådant ansvar. Artikeln kan ses som ett komplement till 1976 års konvention om begränsning av sjörättsligt skadeståndsansvar som Sverige har tillträtt (den s.k. begränsningskonventionen; prop 1982/83:159). Bakgrunden till bestämmelsen är att det i samtliga EG-stater är möjligt – och i vissa fall nödvändigt – för redaren att föra särskild fastställsetalan om ansvarsbegränsning (jfr för Sveriges vidkommande 240 § sjölagen). Det är då rimligt att en sådan talan och en ansvarstalan mot redaren i saken skall kunna handläggas vid en och samma domstol.

Avsnitt 3 Behörighetsregler för försäkringstvister

Bestämmelserna i detta avsnitt av konventionen har kommenterats i avsnitt 2.3.1 under rubriken Tvingande behörighetsregler.

Artikel 7

Av artikel 7 framgår att särskilda regler gäller för försäkringstvister, nämligen – utöver artiklarna 4 och 5.5 – artiklarna 8-12 A.

Bestämmelserna är tvingande. De skiljer sig från de exklusiva behörighetsreglerna (artikel 16) genom att det för försäkringstvister finns en möjlighet att välja mellan olika, låt vara ett begränsat antal, behöriga domstolar medan parterna inte har någon sådan valmöjlighet i fråga om mål som avses i artikel 16 (med undantag för regeln i artikel 16.1.b som gäller för vissa hyrestvister). Parterna kan också i viss utsträckning avtala om att viss annan domstol skall pröva tvisten (artikel 12), vilket är uteslutet såvitt gäller mål som avses i artikel 16. Härav följer också att reglerna i artikel 18 om tyst prorogation är tillämpliga på försäkringstvister. Slutligen gäller bestämmelserna enbart i de fall svaranden har hemvist i en konventionsstat medan de exklusiva behörighetsreglerna i artikel 16 gäller oavsett var parterna har hemvist.

Om domstolen i ursprungsstaten har antagit jurisdiktion i strid med reglerna i konventionens Avsnitt 3 föreligger, liksom i det fall en exklusiv behörighetsregel har åsidosatts, en grund för att vägra erkänna och verkställa domen i andra konventionsstater (artikel 28 och 34).

Bestämmelserna i konventionens Avsnitt 3 om försäkringstvister innebär sammanfattningsvis följande.

Om talan väcks mot en försäkringsgivare och *försäkringsgivaren* således är *svarande i målet*, finns flera olika fora. Försäkringsgivaren kan således stämmas in antingen vid domstolarna i den konventionsstat där han själv har hemvist (artikel 8) eller, i vissa fall, där han har sin filial (artikel 7 och 8) eller där försäkringstagaren har hemvist (artikel 8).

Om försäkringsgivaren är en samförsäkrare, kan talan väckas mot honom vid domstol i den konventionsstat där talan har väckts mot huvudförsäkringsgivaren (artikel 8).

Om det gäller en ansvarsförsäkring kan försäkringsgivaren stämmas in vid domstol i den konventionsstat där skadan inträffade (artikel 9) och, under vissa förutsättningar, vid domstol där den skadelidande har väckt talan mot den försäkrade (artikel 10).

Slutligen gäller i fråga om försäkring av fast egendom att talan kan väckas mot försäkringsgivaren vid domstol i den konventionsstat där skadan inträffade (artikel 9). Detsamma gäller om både lös och fast egendom omfattas av samma försäkringsavtal och har skadats genom samma händelse.

I de fall *försäkringsgivaren är kärande*, och talan således väcks mot en försäkringstagare, den försäkrade eller en förmånstagare, får däremot talan i princip endast väckas i den konventionsstat där svaranden har hemvist (artikel 11). Prorogationsavtal som innebär att annan domstol skall vara behörig är endast tillåtna under vissa speciella förutsättningar (artikel 12).

Av hänvisningen i artikel 7 till bestämmelserna i artikel 4 följer att domstolens behörighet i mål där svaranden har hemvist i en stat som inte har tillträtt Luganokonventionen helt regleras av nationell rätt, och detta oavsett om denne är försäkringsgivare, försäkringstagare osv. Härvid gäller dock att en *försäkringsgivare* som har *hemvist i en tredje stat* men som har en filial, agentur eller liknande i en konventionsstat skall anses ha hemvist i denna konventionsstat när det gäller tvister som hänför sig till verksamheten vid filialen osv. Detta undantag framgår av artikel 8 andra stycket.

Av en hänvisning till artikel 5.5 framgår vidare att en *försäkringsgivare* som har *hemvist i en konventionsstat* och som har en filial, agentur eller liknande verksamhet i en annan konventionsstat kan stämmas vid domstol i den konventionsstat där filialen osv. är belägen i alla mål som rör verksamheten vid denna.

Artikel 8

Artikeln har behandlats i avsnitt 2.3.1 under rubriken Tvingande behörighetsregler och vid artikel 7. Av punkten 1 framgår att talan mot en försäkringsgivare kan väckas i den stat där denne har hemvist. Alternativt kan talan väckas där försäkringstagaren ("policy holder", "preneur d'assurance") har hemvist (punkten 2). Förmånstagarens hemvist grundar däremot inte behörighet enligt förevarande artikel.

Om försäkringsgivaren är en samförsäkrare kan talan dessutom väckas i den konventionsstat där talan har väckts mot huvudförsäkringsgivaren (punkten 3). Bestämmelsen gör det således möjligt för käranden att, om han

så önskar, koncentrera tvister om försäkringsavtal med flera försäkringsgivare till en och samma rättegång, nämligen den där huvudförsäkringsgivaren har stämts in.

Bestämmelserna i andra stycket har kommenterats vid artikel 7.

Artikel 9

Artikeln har kommenterats vid artikel 7. Den anvisar alternativa fora för talan som väcks mot försäkringsgivaren och innebär att talan kan väckas i den konventionsstat *där skadan inträffade* (jfr artikel 5.3). Bestämmelserna gäller dock endast om det rör sig om en ansvarsförsäkring eller försäkring av fast egendom. De gäller dessutom om både lös och fast egendom omfattas av samma försäkringsavtal och både lös och fast egendom har skadats genom samma händelse.

Artikel 10

Artikeln har kommenterats vid artikel 7. Den innehåller i *första stycket* bestämmelser om domstols behörighet vid återgångskrav och liknande anspråk mot tredje man, som här är försäkringsgivaren (jfr artikel 6.2). Bestämmelsen gör det möjligt för en försäkrad som har stämts in i ett mål om ansvar att väcka regresstalan mot försäkringsgivaren och få denna talan prövad i samma rättegång. En förutsättning är att lagen i domstolsstaten, *lex fori*, tillåter en sådan förening av mål (jfr för Sveriges del 14 kap. 5 § RB). Bestämmelsen gäller även om försäkringsgivaren och försäkringstagaren båda har hemvist i en annan konventionsstat än den där rättegången äger rum. I gengäld kan försäkringsgivaren och försäkringstagaren avtala bort denna bestämmelse (se vid artikel 12.3).

Artikel V i Protokoll Nr 1 innehåller särskilda regler för rättegångar i Tyskland, Spanien, Österrike och Schweiz (jfr kommentarerna vid artikel 6.2 som innehåller motsvarande bestämmelser för tvister i allmänhet).

Andra stycket tillåter den *skadelidande* att väcka talan mot försäkringsgivaren direkt vid samma fora som står den försäkrade, försäkringstagaren och förmånstagaren till buds, dvs. vid de fora som anges i artiklarna 7-9. Bestämmelsen gäller dock bara om den på tvisten tillämpliga lagen tillåter sådan direkt talan. Det bör noteras att artikel 8.2 tillåter försäkringstagaren att väcka talan vid sitt eget hemvist men att det inte finns någon motsvarande möjlighet för den skadelidande.

Av *tredje stycket* framgår att den skadelidandes talan mot försäkringsgivaren får kumuleras med talan mot försäkringstagaren eller den försäkrade, om en sådan förening av mål är tillåten enligt den lag som är tillämplig på den skadelidandes direkttalan. Bestämmelsen tar inte bara sikte på fall då den skadelidande är kärande i båda målen utan kan tillämpas även när det är försäkringsgivaren som för talan mot försäkringstagaren eller den försäkrade (jfr artikel 11 första stycket).

Artikeln har kommenterats vid artikel 7. Av artikeln framgår att talan mot en försäkringstagare, försäkrad eller förmånstagare alltid skall väckas i den konventionsstat där svaranden har hemvist och att försäkringsgivaren såsom kärke således inte har samma valmöjlighet i fråga om fora som försäkringstagaren, den försäkrade och förmånstagaren har. Bestämmelserna i denna artikel gäller endast om svaranden har hemvist i en konventionsstat. Om försäkringstagaren har hemvist i en tredje stat gäller artikel 4 (se artikel 7) och domstolens behörighet bestäms därvid av nationell rätt.

Försäkringstagaren eller den försäkrade kan dock med stöd av artikel 10 tredje stycket undantagsvis stämmas inför domstol i en annan konventionsstat än den där han har hemvist, nämligen om den skadelidande har väckt talan direkt mot försäkringsgivaren och den tillämpliga lagen tillåter att försäkringsgivaren i sin tur stämmer in försäkringstagaren eller den försäkrade för att få målen handlagda i en och samma rättegång. En erinran om detta undantag framgår av inledningen till förevarande artikel.

Av *andra stycket* framgår att bestämmelserna i detta avsnitt inte hindrar svaranden från att väcka *genkärörmål* vid den domstol där huvudkärörmålet är anhängigt. Bestämmelsen överensstämmer med artikel 6.3. Bestämmelsen är tillämplig oavsett om det är försäkringsgivaren eller försäkringstagaren osv. som har väckt huvudkärörmålet.

Artikel 12

Artikeln har kommenterats vid artikel 7. Den innehåller bestämmelser om *prorogation*, avtal om domstols behörighet. Bestämmelserna syftar till att bevara försäkringstagarens valmöjligheter i fråga om olika fora och att hindra försäkringsgivaren från att söka undvika de begränsningar som gäller för honom enligt artikel 11.

Enligt huvudregeln är ett avtal om domstols behörighet som har ingåtts före en försäkringstvists uppkomst utan verkan. Så snart tvist uppstått parterna emellan är de dock fria att avtala om behörig domstol (*punkten 1*; jfr artikel 17.5 som innehåller en motsvarande bestämmelse för tvister om anställningsavtal). Om avtalet ger försäkringstagaren, den försäkrade eller förmånstagaren rätt att väcka talan vid annan domstol än den som anges i Avsnitt 3, är avtalet giltigt även om det har ingåtts före tvistens uppkomst (*punkten 2*).

Punkten 3 öppnar möjligheter att begränsa tillämpningsområdet för artikel 10 första stycket. Enligt denna bestämmelse kan ju en försäkringsgivare stämmas inför domstol i en annan konventionsstat om den skadelidande har väckt talan där mot den försäkrade och detta även om försäkringsgivaren och den försäkrade båda har hemvist i en annan konventionsstat. Om försäkringsgivaren och försäkringstagaren vid försäkringsavtalets ingående har hemvist, eller vanlig vistelseort (jfr vid artikel 5.2), i en och samma konventionsstat, är de således oförhindrade att avtala om att domstolarna i denna stat skall vara exklusivt behöriga att pröva tvist mellan dem också i de fall skadan skulle inträffa utomlands. En förutsättning är därvid att ett sådant avtal inte strider mot lagen i den staten.

Punkten 4 innehåller en uttrycklig bestämmelse om att prorogationsavtal är tillåtna i de fall försäkringstagaren har hemvist i en tredje stat. Bestämmelsen är särskilt viktig för Storbritannien eftersom många brittiska försäkringar tecknas av försäkringstagare med hemvist i andra stater än konventionsstaterna. Punkten 4 tillåter således att ett sådant försäkringsavtal innehåller en klausul om att brittiska domstolar skall vara exklusivt behöriga. Prorogation är dock inte tillåten om försäkringen är obligatorisk eller avser fast egendom i en konventionsstat. Som exempel kan nämnas de tyska reglerna om obligatorisk trafikförsäkring som gäller för bilar som normalt nyttjas i Tyskland. Ett avtal om en sådan försäkring som har tecknats av en försäkringstagare med hemvist i Ungern får således inte innehålla en prorogationsklausul som innebär att tyska domstolar inte är behöriga att pröva trafikskador som inträffat i Tyskland.

Av *punkten 5*, som skall läsas tillsammans med artikel 12 A, framgår att inga begränsningar i fråga om prorogation gäller för försäkringsavtal som omfattar vissa s.k. stora risker. Skälet härför är att sådana försäkringar ingås av större företag som inte har samma skyddsbehov som normalt förligger i fråga om andra försäkringstagare. De risker som avses – och där full prorogationsfrihet således råder – räknas upp i artikel 12 A och avser försäkringar som har samband med sjö- och flygtransporter. Försäkringar för rena landtransporter finns inte med i uppräknningen.

Artikel 12 A

Artikeln har behandlats vid artikel 12.5.

Avsnitt 4 Behörighetsregler för konsumenttvister

Bestämmelserna i Avsnitt 4 har kommenterats i avsnitt 2.3.1 under rubriken Tvingande behörighetsregler. Bestämmelserna har stora likheter med bestämmelserna för försäkringstvister (jfr kommentarerna vid artikel 7).

Artikel 13

Bestämmelserna i konventionens Avsnitt 4 avser att skydda konsumenten. Motsvarande bestämmelser var i Brysselkonventionens ursprungliga version begränsade till att avse avbetalningsköp och omarbetades genom 1978 års tillträdeskonvention. De har utarbetats i belysning av det då föreliggande utkastet till motsvarande bestämmelser i konventionen om tillämplig lag på avtalsrättsliga förpliktelser som EG-länderna sedermera antog i Rom den 19 juni 1980.

Bestämmelserna i Avsnitt 4 är, liksom bestämmelserna i Avsnitt 3 om försäkringstvister, tvingande (se härom vid artikel 7). Bestämmelserna gäller enbart för avtal som har ingåtts av en konsument. Därmed avses enligt artikel 13 *första stycket* avtal som ingås av en person för ett ändamål som kan anses ligga utanför hans affärs- eller yrkesmässiga verksamhet. Bestämmelserna är således avsedda att skydda den slutliga konsumenten och den som agerar i egenskap av privatperson.

Tillämpningsområdet preciseras ytterligare i tre olika punkter. Inledningsvis omfattas enligt punkterna 1 och 2 *avbetalningsköp* och *köp som finansieras genom lån*.

För andra konsumentavtal krävs att det föreligger en speciell anknytning till den stat där konsumenten har hemvist. Enligt punkten 3 omfattas således avtal om tillhandahållande av varor eller tjänster om avtalet föregicks av ett särskilt anbud som var riktat till konsumenten, eller annonsering, i den stat där konsumenten har hemvist, förutsatt att konsumenten "vidtog de för avtalets ingående nödvändiga åtgärderna" i just den staten. Sistnämnda uttryck, liksom uttrycken "särskilt anbud" och "annonsering", återfinns också i artikel 5 i Romkonventionen om tillämplig lag på avtalsrättsliga förpliktelser.

Av inledningen till artikeln framgår vidare att artikel 4 och artikel 5.5 också gäller vid konsumenttvister, precis som de gör i fråga om försäkrings tvister (se vid artikel 7). Härav följer bl.a. att bestämmelserna i Avsnitt 4 enbart gäller om svaranden har hemvist i en konventionsstat. Från denna huvudregel finns enligt *andra stycket* ett undantag och det är samma slags undantag som gäller för försäkringstvister enligt artikel 8 *andra stycket*. Om konsumentens motpart inte har hemvist i en konventionsstat men har en filial, agentur eller liknande i en konventionsstat skall motparten nämligen anses ha hemvist i denna konventionsstat när det gäller tvister som hänför sig till denna verksamhet.

Av *sista stycket* framgår att bestämmelserna i detta avsnitt inte gäller för transportavtal. Härav följer att konventionens allmänna behörighetsregler i avsnitten 1 och 2 – och särskilt artikel 5.1 – gäller i fråga om sådana avtal.

Artikel 14

Behörighetsreglerna för konsumenttvister har stora likheter med dem som gäller för försäkringstvister. Konsumenten kan välja mellan att väcka talan där svaranden har hemvist och där han själv har hemvist (*första stycket*) medan konsumentens motpart såsom kärande enbart har att hålla sig till domstolarna i den stat där konsumenten har hemvist (*andra stycket*). Möjligheten att väcka genkärsmål är liksom vid försäkringstvister (jfr artikel 11) oinskränkt (*tredje stycket*).

Möjligheten för konsumenten att enligt första stycket väcka talan i den stat där han själv har hemvist står öppen också i det fall då han bytt hemviststat efter det att avtalet ingicks. (I praktiken står dock denna möjlighet inte öppen för andra avtal än avbetalnings- och låneköpsavtal enligt punkterna 1 och 2 i artikel 13. Om konsumenten har flyttat efter det att ett avtal enligt punkten 3 ingåtts är nämligen kravet på att konsumenten skall ha vidtagit de nödvändiga åtgärderna i sin hemviststat i allmänhet inte uppfyllt.)

Artikel 15

Av denna artikel framgår att möjligheterna att ingå prorogationsavtal, avtal om domstols behörighet, är begränsade i konsumentförhållanden. Bestämmelserna överensstämmer helt med vad som gäller för försäkringstvister en-

ligt artikel 12 punkterna 1-3. Skälen bakom regleringen i punkten 3 är dock inte desamma för konsument- och försäkringstvister. Om en säljare eller långgivare vill väcka talan mot en köpare eller låntagare som har flyttat utomlands efter det att avtalet ingicks borde en sådan talan normalt, för att skydda konsumenten, väckas i den konventionsstat dit konsumenten flyttat. Av billighetsskäl föreskrivs dock i förevarande punkt 3 att, om parterna hade hemvist eller vanlig vistelseort i en och samma konventionsstat vid tidpunkten för avtalets ingående, det är tillåtet för dem att ingå ett prorogationsavtal som innebär att domstolarna i just denna stat blir exklusivt behöriga.

Avsnitt 5 Exklusiv behörighet

Artikel 16

Artikeln har behandlats i avsnitt 2.3.1. Bestämmelserna i artikel 16 om domstols exklusiva behörighet gäller oberoende av var parterna har hemvist och omfattar således också mål där parterna har hemvist i en tredje stat. Till skillnad från vad som är fallet i artikel 5 utpekas enbart behörig stat, inte vid vilken domstol i denna stat som målet skall prövas. Denna fråga avgörs i stället enligt domstolslandets egen lag. Av artikel 19 följer att domstolen självständigt skall beakta de exklusiva behörighetsreglerna i artikel 16.

Artikel 16.1 a)

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 2.3.1. Enligt bestämmelsen är domstolarna i den stat där den fasta egendomen är belägen exklusivt behöriga att pröva talan som avser sakrätt i eller nyttjanderätt till denna. Särskilda regler finns i punkten 1 b) för vissa tidsbegränsade nyttjanderättsavtal.

Bestämmelsen i artikel 16.1 a) har av EG-domstolen tolkats restriktivt i ett fall av hyra: den omfattar enligt detta avgörande inte ett avtal om hyra av en detaljhandel som var inrymd i en fastighet som upplåtaren hyrde av tredje man. Bestämmelsen skall enligt EG-domstolen inte ges ett vidare tillämpningsområde än vad ändamålet kräver (*Sanders mot Van der Putte*).

I ett senare avgörande konstaterade dock EG-domstolen att bestämmelsen är tillämplig vid all slags hyra, även korttidsuthyrning av en semesterbostad. Detta avgörande (*Rösler mot Rottwinkel*) har dock minskat i betydelse genom den nya artikel 16.1 b).

Om fast egendom är belägen i två konventionsstater (såsom Belgien och Nederländerna i ett fall) har domstolarna i respektive konventionsstat exklusiv behörighet över den egendom som är belägen där (*Scherens mot Maenhout och Van Poucke*).

Artikel 16.1 b)

Som ett alternativ till fastighetsforum gäller enligt artikel 16.1 b) under vissa förutsättningar svarandens hemvistforum. Detta gäller om talan avser avtal om nyttjanderätt till fast egendom för tillfälligt privat bruk under en tid av högst sex på varandra följande månader. Käranden kan alltså i dessa fall välja mellan att väcka talan vid fastighetsforum och vid svarandens hemvist.

En förutsättning för att talan skall kunna väckas vid svarandens hemvistforum är att nyttjanderättshavaren är en fysisk person och att ingendera parten har hemvist i den konventionsstat där fastigheten är belägen.

Bakgrunden till denna bestämmelse är ett avgörande av EG-domstolen (Rösler mot Rottwinkel) där domstolen konstaterade att artikel 16.1 var tillämplig vid all slags hyra av fast egendom och således även i fråga om en korttidsuthyrning av ett semesterhus och i fall där talan endast avsåg utfående av obetald hyra m.m.

Bestämmelsen i artikel 16.1 b) gör det således möjligt för en svensk som har hyrt ut sitt hus beläget i Grekland till en norrman att väcka talan för utfående av obetald hyra i Norge. Han skulle annars ha behövt väcka talan i Grekland enligt huvudregeln i artikel 16.1 a).

En bestämmelse av motsvarande innehåll finns numera, genom 1989 års tillträdeskonvention, också i Brysselkonventionen. Denna bestämmelse är dock något annorlunda formulerad. Enligt bestämmelsen krävs det att såväl fastighetsägaren som hyresgästen är fysiska personer och dessutom att de har hemvist i samma konventionsstat för att talan skall kunna väckas i den stat där svaranden – dvs. båda – har hemvist.

Att Luganokonventionens bestämmelse har ett något vidare tillämpningsområde hänger bl.a. samman med den omständigheten att Luganokonventionen, till skillnad från Brysselkonventionen, ger vissa möjligheter till reservationer när det gäller artikel 16.1 b). Dessa framgår av artikel I b i Protokoll Nr 1 och har behandlats i avsnitt 2.4.4. Enligt denna bestämmelse får konventionsstaterna förbehålla sig rätten att vägra att erkänna och verkställa domar som gäller fast egendom belägen i den egna staten i de fall domstolen grundat sin behörighet uteslutande på att svaranden har hemvist i rättegångsstaten. I den mån reservationsrätten utnyttjas av någon konventionsstat bör detta normalt inte få några nämnvärda konsekvenser; det torde endast undantagsvis bli aktuellt att verkställa en dom av detta slag i andra stater än dem där parterna har hemvist. Det är inte möjligt att reservera sig mot tillämpningen av artikel 16.1 b) som sådan; det är endast i fråga om erkännande- och verkställighetsstadiet som denna möjlighet finns. Såsom redovisats i avsnitt 3.2.1 bör Sverige inte utnyttja denna reservationsmöjlighet.

Artikel 16.2

Enligt artikel 16.2 skall talan som avser sådana frågor som bolags eller andra juridiska personers giltighet, ogiltighet eller upplösning prövas av domstolarna i den stat där den juridiska personen har sitt säte. Detsamma gäller om talan avser beslut av en juridisk persons organ. Det är framför allt intresset av att undvika motstridiga domar i olika stater som är grunden till denna bestämmelse. Artikeln kommenteras också vid artikel 53.

Artikel 16.3

Enligt artikel 16.3 skall talan som avser giltigheten av inskrivningar i offentliga register väckas i den konventionsstat där registret förs.

I artikel 16.4 finns regler om exklusiv behörighet när det gäller registrering eller giltighet av patent, varumärken, mönster och liknande rättigheter för vilka krävs deposition eller registrering. Exklusivt behöriga i sådana mål är domstolarna i den stat där deposition eller registrering har begärts eller har ägt rum eller, på grund av bestämmelserna i en internationell konvention, anses ha ägt rum.

Med uttrycket "på grund av bestämmelserna i en internationell konvention anses ha ägt rum" avses sådana internationella överenskommelser på immaterialrättsområdet som innebär att en rättighetsinnehavare kan ansöka om deponering eller registrering av ett patent, ett varumärke, ett mönster eller en annan rättighet vid en internationell organisation med begäran om att rättigheten skall gälla i samtliga eller i ett antal särskilt angivna stater som är anslutna till överenskommelsen. En sådan internationell registrering skall ha samma rättsverkan som om rättigheten meddelats av den enskilda statens registreringsmyndighet.

Ett exempel på detta är den internationella registrering av varumärken som sker enligt Madridöverenskommelsen om internationell registrering av varumärken. Enligt denna överenskommelse kan en ansökan om internationell registrering göras hos Världsförbundet för intellektuella äganderätter (World Intellectual Property Organization, WIPO). Beviljas sådan registrering åtnjuter märket skydd i alla de medlemsländer registreringen omfattar, som om märket är nationellt registrerat i varje enskilt land. Samma tillvägagångssätt är avsett att tillämpas för den internationella varumärkesregistrering som kan komma till stånd enligt en något modifierad version av Madridöverenskommelsen i enlighet med bestämmelserna i Protokoll till Madridöverenskommelsen. Sverige har inte tillträtt Madridöverenskommelsen. Frågan om Sverige skall tillträda Protokoll kommer däremot att övervägas inom justitiedepartementet. Ett likartat system finns för mönster enligt Haagöverenskommelsen angående internationell deponering av mönster. Sverige har inte tillträtt denna överenskommelse.

Registreringen anses enligt dessa system ha ägt rum i respektive konventionsstat och frågan om giltigheten av en sådan registrerad rättighet i en viss stat skall således enligt artikel 16.4 exklusivt prövas i denna stat.

Ett annat exempel är systemet med de europeiska patenten som meddelas av det europeiska patentverket i München enligt den år 1973 ingångna europeiska patentkonventionen. Sverige har tillträtt denna konvention vilket föranlett särskilda bestämmelser i 11 kap. patentlagen (1967:837) om rättsverkan i Sverige av europeiska patent. Föresättningsarna för att få ett europeiskt patent prövas uteslutande av det europeiska patentverket i enlighet med bestämmelserna i patentkonventionen. Vidare gäller att ett europeiskt patent i varje fördragsslutande stat för vilket det har meddelats skall ha samma rättsverkan som ett i den staten meddelat nationellt patent och även i övrigt följa samma bestämmelser som ett nationellt patent. Om ett sådant patent har beviljats för Sverige skall en tvist som gäller giltigheten av detta i Sverige också prövas av svensk domstol. Detta system är emellertid inte konstruerat så att "registrering anses ha ägt rum" i Sverige utan i stället kon-

struerat så att rättigheten *registreras* i München men *gäller* i Sverige. För att förhindra att artikel 16.4 i dessa sammanhang tolkas så att domstol i München – där registrering skett – skall vara exklusivt behörig finns en särskild regel i artikel Vd i Protokoll Nr 1 om behörighet för frågor om registrering eller giltighet av ett europeiskt patent, varav framgår att domstolarna i den stat för vilket patentet gäller – ”som har meddelats för den staten” – är exklusivt behöriga.

Den europeiska patentkonventionen innehåller olika regler om behörighet som enligt Luganokonventionens artikel 57 tar över Luganokonventionens regler (se avsnitt 2.9 och vid artikel 57), därav formuleringen i artikel Vd i Protokoll Nr 1 ”Med förbehåll för den behörighet som det europeiska patentverket har”. Dessa behörighetsregler är dock av mer speciell natur och artikel 16.4 förblir tillämplig i den mån patentkonventionen inte innehåller några särskilda behörighetsregler.

Patent som kan komma att beviljas enligt EGs patentkonvention – som undertecknades i Luxemburg år 1975 men som ännu inte har trätt i kraft – skall gälla för hela gemenskapen som sådan och berörs därför inte av bestämmelsen i artikel Vd i Protokoll Nr 1. I den mån ett EG-patent beviljas att gälla för vissa men inte alla EG-länder – vilket övergångsvis kan bli möjligt enligt särskilda bestämmelser i EGs patentkonvention – blir dock artikel Vd i Protokoll nr 1 tillämplig.

Bestämmelserna i artikel 16.4 gäller enbart frågor om *registrering* eller *giltighet* av patent och liknande rättigheter. De omfattar således exempelvis inte talan om intrång i ett patent. För sådana mål gäller konventionens allmänna bestämmelser.

Artikel 16.5

Enligt artikel 16.5 är domstolarna i den stat där domen har verkställts eller skall verkställas exklusivt behöriga att pröva ”talan som avser verkställighet av domar”. Med detta uttryck avses olika rättsliga förfaranden som har sin grund i olika verkställighetsåtgärder, såsom beslut om utmätning, kvarstad och liknande tvångsåtgärder med avseende på fast eller lös egendom (Jenard s. 36), dvs. för Sveriges vidkommande olika frågor som regleras i utsökningsbalken.

Avsnitt 6 Avtal om domstols behörighet

Artikel 17

Artikel 17 innehåller regler om prorogationsavtal. Den har kommenterats i avsnitt 2.3.1.

Artikel 17.1

Prorogationsavtal är enligt artikel 17.1 i allmänhet tillåtna om de innebär att en domstol eller domstolarna i en konventionsstat skall vara behöriga att avgöra en mellan parterna uppkommen tvist eller framtida tvister i anled-

ning av ett bestämt rättsförhållande. Ytterligare en förutsättning är att endera parten – käranden eller svaranden – har hemvist i en konventionsstat.

Artikeln är således tillämplig om ena parten har hemvist i en konventionsstat och den andra i en annan konventionsstat eller om den ena parten har hemvist i en konventionsstat och den andra i en tredje stat, om avtalet utpekar domstol i en konventionsstat. Den är vidare tillämplig om båda parter har hemvist i en och samma konventionsstat, om avtalet utpekar domstol i en annan konventionsstat. Artikeln gäller däremot inte om båda parter har hemvist i en och samma konventionsstat, om avtalet utpekar domstol i just denna stat; i så fall saknas det internationella momentet och konventionen reglerar enbart domstolars internationella behörighet (Jenard s. 38).

För prorogationsavtal som ingås mellan parter som inte har hemvist i en konventionsstat är artikel 17 i och för sig inte tillämplig och frågan huruvida prorogationsavtalet ger den utpekade domstolen behörighet får i sådant fall avgöras i enlighet med nationella behörighetsregler. Ett sådant avtal har likväl enligt *andra stycket* en derogationseffekt såtillvida att domstolarna i andra konventionsstater måste respektera ett sådant prorogationsavtal om avtalet uppfyller formföreskrifterna i första stycket. De får således inte anta jurisdiktion med mindre den eller de utvalda domstolarna har förklarat sig vara obehöriga.

Frågan om verkan av ett prorogationsavtal där parterna har utpekat domstol i en stat som inte har tillträtt Luganokonventionen är inte reglerad i konventionen, inte ens i de fall konflikt uppstår i förhållande till Luganokonventionens exklusiva behörighetsregler. Denna fråga får således avgöras enligt den utpekade domstolen lag. Frågan huruvida ett avtal om prorogation till en konventionsstats domstolar har derogationseffekt, dvs. skulle hindra rättegång i en tredje stat, regleras naturligtvis inte i konventionen utan får avgöras av domstolarna i den staten i enlighet med de där tillämpliga reglerna. Detsamma gäller frågan huruvida prorogation till ett sådant tredje land accepteras och grundar behörighet för dess domstolar.

Ett giltigt prorogationsavtal medför att endast den eller de utpekade domstolarna är behöriga att pröva målet. Av artikel 20 följer att den domstol vid vilken ett mål är anhängigt *självmant* måste undersöka om det föreligger ett giltigt prorogationsavtal parterna emellan som utpekar en annan domstol *om svaranden inte gått i svaromål* inför domstolen. Domstolens skyldighet att ex officio beakta prorogationsavtalet gäller däremot inte i de fall svaranden går i svaromål. Om svaranden inte bestrider domstolens behörighet, dvs. om han väljer att inte åberopa prorogationsavtalet, blir domstolen nämligen behörig enligt reglerna i artikel 18 om tyst prorogation.

För att ett prorogationsavtal skall vara giltigt krävs att vissa formkrav är uppfyllda. De krav som ställs upp utgör en avvägning av olika rättsäkerhetskrav, främst intresset av att se till att en part inte blir bunden genom ren passivitet, och det internationella affärslivets krav.

Ett prorogationsavtal skall således antingen vara a) skriftligt, eller muntligt och skriftligen bekräftat, eller b) i en form som överensstämmer med praxis som parterna har utbildat sig emellan, eller c) i internationell handel, i en form som överensstämmer med handelsbruk eller annan sedvänja som parterna kände till eller borde ha känt till och som är allmänt känd och regel-

mässigt iakttagas av parter i avtal av föreliggande typ vid det ifrågavarande slaget av handel.

Av artikel I i Protokoll Nr 1 framgår att andra och strängare krav gäller i fråga om prorogationsavtal som åberopas gentemot en person som har hemvist i Luxemburg.

Enligt den ursprungliga lydelsen av Brysselkonventionens motsvarande bestämmelse gällde att prorogationsavtal skulle vara skriftligt eller skriftligen bekräftat. När 1978 års tillträdeskonvention utarbetades, i samband med Danmarks, Storbritanniens och Irlands tillträde, justerades texten i belysning av de rättsfall som hade meddelats av EG-domstolen eftersom man ansåg att formuleringen inte tog hänsyn till den internationella handelns praxis och krav. Till Brysselkonventionen fogades då en andra punkt enligt vilken ett prorogationsavtal i internationell handel skall vara i den form som överensstämmer med den praxis som gäller vid det ifrågavarande slaget av handel och som parterna är eller borde vara medvetna om.

Luganokonventionens bestämmelse har formulerats om ytterligare i nära anknytning till artikel 9 i 1980 års Wienkonvention om internationella köp, bl.a. eftersom alla EG-stater och många EFTA-stater (däribland Sverige; se lagen 1987:822 om internationella köp) har tillträtt eller kommer att tillträda denna. I sak är det ingen större skillnad jämfört med Brysselkonventionens formulering.

Det ansågs vidare lämpligt att det av artikel 17 uttryckligen framgår att ett avtal som är ingånget i överensstämmelse med praxis som parterna utbildat sig emellan uppfyller kraven; detta torde i och för sig inte vara någon ändring i sak utan vara i överensstämmelse med hur EG-domstolen tolkat artikel 17 i Brysselkonventionen (Segura mot Bonakdarian).

Brysselkonventionen har numera, genom 1989 års tillträdeskonvention, fått samma lydelse som Luganokonventionen.

Av artikel 17.1 följer att prorogationsavtal är giltiga såvida inte annat följer av konventionens bestämmelser. I övrigt är regleringen i första stycket i artikel 17.1 begränsad till att avse avtalets form. Frågan i vad mån avtalet som sådant är ogiltigt på grund av tvång, svek, bristande rättshandlingsförmåga eller av andra avtalsrättsliga skäl är inte reglerat i konventionen och får därför avgöras med tillämpning av den på avtalet tillämpliga lagen. Enligt EG-domstolen skall frågan om ett giltigt avtal har ingåtts eller inte, exempelvis om det föreligger ett samtycke från båda parter eller inte, avgöras enligt den på avtalet tillämpliga lagen (Iveco Fiat mot Van Hool).

Såsom redan påpekats vid artikel 5.1 kan en överenskommelse parterna emellan om vid vilken ort avtalet skall uppfyllas medföra att domstol vid denna ort blir behörig – och då med stöd av artikel 5.1. – även om de formkrav som ställs upp i artikel 17 inte är uppfyllda (målet Zelinger mot Salintri).

EG-domstolen har meddelat ett stort antal tolkningavgöranden beträffande artikel 17.1 (se bilaga 2). Även om det inte torde vara någon större saklig skillnad mellan formuleringarna i Brysselkonventionens artikel 17.1 (i den lydelse den fick genom 1978 års tillträdeskonvention) och Luganokonventionens formulering bör den omständigheten att Luganokonventionen

Artikel 17.2

Artikel 17.1 handlar om avtal om domstols behörighet. Eftersom en "trust" (se härom vid artikel 5.6) inte nödvändigtvis behöver upprättas genom ett avtal finns i artikel 17.2 särskilda regler om prorogationsklausuler som gäller "truster".

Artikel 17.3

Av artikel 17.3 framgår att prorogationsavtal, liksom prorogationsklausuler för "truster", inte gäller om de strider mot bestämmelserna i artikel 12 och 15, dvs. de tvingande reglerna om prorogation som gäller för försäkrings- och konsumenttvister. Inte heller har prorogationsavtal eller motsvarande klausuler någon verkan i förhållande till de domstolar som är exklusivt behöriga enligt artikel 16.

Avsikten bakom denna bestämmelse är att begränsa antalet fall av vägran att erkänna och verkställa domar och att främja domarnas fria rörlighet. Utan en bestämmelse av detta slag skulle andra stater enligt artikel 28 vara skyldiga att vägra erkännande och verkställighet i de fall de tvingande behörighetsreglerna satts åt sidan genom ett prorogationsavtal.

Artikel 17.4

Om ett prorogationsavtal har ingåtts enbart till förmån för en av parterna är denne enligt artikel 17.4 fri att väcka talan vid annan domstol som är behörig enligt konventionen. Han kan således avstå från att åberopa sig på prorogationsavtalet och den andra parten kan alltså inte hindra att annan än den i prorogationsavtalet utpekade domstolen prövar tvisten.

Artikel 17.5

Artikel 17.5 innehåller en bestämmelse som är avsedd att skydda arbetstagaren – såsom den normalt svagare parten – i tvister som gäller anställningsavtal. I fråga om sådana tvister är prorogationsavtal giltiga endast om de har ingåtts efter det att tvist uppstått mellan parterna. Syftet bakom bestämmelsen, som också överensstämmer med vad som gäller för försäkrings- och konsumenttvister enligt artikel 12.1 resp. 15.1, är detsamma som syftet bakom behörighetsregeln för tvister om anställningsavtal i artikel 5.1. Precis som i fråga om artikel 5.1 gäller artikel 17.5 endast i fråga om enskilda anställningsavtal och inte i fråga om kollektivavtal.

Bestämmelsen hade tidigare ingen motsvarighet i Brysselkonventionen. Genom 1989 års tillträdeskonvention har dock en bestämmelse av liknande innebörd fogats till Brysselkonventionens artikel 17. EG-länderna ansåg dock att Luganokonventionens lösning gick alltför långt eftersom ett prorogationsavtal som har ingåtts före tvistens uppkomst enligt arbetstagarens

egen uppfattning kan vara fördelaktigt för honom. Enligt Brysselkonventionens nya lydelse är ett prorogationsavtal således giltigt endast om det har ingåtts efter tvistens uppkomst (dvs. så långt samma regel som i Luganokonventionen) *eller om den anställde* åberopar det för att väcka talan vid annan domstol än den där svaranden har hemvist eller de domstolar som utpekats i artikel 5.1. Den kompletterande regeln är med andra ord endast tillgänglig för den anställde. Det är endast denne som kan åberopa ett prorogationsavtal som har ingåtts före tvistens uppkomst, och enbart i de fall han intar ställning av käreande. Som tidigare påpekats avviker Brysselkonventionen från Luganokonventionen även när det gäller lydelsen av artikel 5.1.

Artikel 18

Artikeln innehåller regler om s.k. tyst prorogation. Bestämmelserna innebär att en domstol som annars inte skulle vara behörig att pröva den aktuella tvisten blir behörig om svaranden går i svaromål inför domstolen utan att göra invändningar om att domstolen är obehörig. Domstolen blir således inte behörig om svaranden gick i svaromål enbart för att bestrida domstolens behörighet.

Av naturliga skäl gäller regeln inte i de fall annan domstol är exklusivt behörig enligt reglerna i artikel 16. Detta framgår uttryckligen av artikeln. Det bör framhållas att förbudet i artikel 12.1 resp. 15.1 mot prorogation i försäkrings- och konsumenttvister och regeln i artikel 17.5 om tvister rörande anställningsavtal inte omfattar tyst prorogation. Dessa regler avser att ge den svagare parten skydd mot avtal som ingås före det att tvist uppstått. Avtal som ingås efter tvistens uppkomst godtas och det är därmed naturligt att också tyst prorogation godtas i dessa måltyper.

Den behörighet som följer av artikel 17 – avtal om prorogation – har inte givits någon sådan särställning som de exklusiva behörighetsreglerna i artikel 16. Om käreanden således väljer att stämma vid annan domstol än den som utpekats i prorogationsavtalet och svaranden accepterar detta genom att gå i svaromål utan att göra några invändningar mot domstolens behörighet blir den domstol vid vilken målet anhängiggjorts behörig enligt bestämmelserna i artikel 18 utan hinder av det ingångna prorogationsavtalet.

Regleringen i artikel 18 innebär en betydelsefull utvidgning av konventionens Avdelning II eftersom domstolen härigenom blir behörig även om käreanden skulle ha väckt talan vid domstolen i fråga under åberopande av en sådan exorbitant behörighetsregel som avses i artikel 3 andra stycket. Bestämmelsen kan av naturliga skäl aldrig tillämpas i de fall svaranden uteblir (jfr vid artikel 20).

Skillnaden mellan Luganokonventionens reglering och den som förekommer i s.k. enkla verkställighetskonventioner med indirekta behörighetsregler (se härom i avsnitt 2.1) är att svaranden enligt Luganokonventionen kan göra invändningar redan på rättegångsstadiet om domstolens behörighet, varvid domstolen i sådant fall måste avvisa målet. Han kan å andra sidan inte vänta med att framställa denna invändning till verkställighetsstadiet; domstolen har ju i så fall blivit behörig enligt artikel 18 och någon grund för vägran finns då inte. Vid enkla verkställighetskonventioner kan svaranden i

gengäld inte hindra rättegången i fråga men väl – under åberopande av att domstolen varit obehörig – hindra verkställighet i andra konventionsstater.

Frågan om när en invändning om domstolens behörighet senast måste framställas, liksom hur uttrycket ”om svaranden går i svaromål inför denna” (”before whom a defendant enters an appearance”, ”devant lequel le défendeur comparait”) skall förstås, är inte reglerad i konventionen utan får avgöras enligt bestämmelserna i domstolsstaten, *lex fori*. För Sveriges del innebär detta att bestämmelserna i 34 kap. 2 § RB blir tillämpliga.

Tolkningsavgöranden från EG-domstolen som gäller artikel 18 framgår av bilaga 2.

Avsnitt 7 Prövning av behörighetsfrågan och av frågan om målet kan tas upp

Artikel 19

Artikel 19 har behandlats i avsnitt 2.3.1 och 2.3.2. och vid artikel 16.

Konventionens behörighetsregler gäller automatiskt och oberoende av om de åberopas av parterna eller inte; domstolen måste självant undersöka om den är behörig eller inte. Konventionens regler skall alltså alltid tillämpas oberoende av om de åberopas eller inte. I detta sammanhang bör dock artikel 18 hållas i minnet; domstolen blir ju enligt denna artikel behörig om svaranden går i svaromål utan att göra invändningar om att domstolen saknar behörighet.

I vissa fall, men inte alltid, skall domstolen dessutom beakta också icke åberopade omständigheter vid sin prövning av om den är behörig eller inte. Denna princip framgår av artikel 19 som understryker att domstolen självant måste beakta de exklusiva behörighetsreglerna i artikel 16 och, oberoende av om de åberopas eller inte och oberoende av om svaranden bestriider eller medger domstolens behörighet, avvisa målet om annan domstol är exklusivt behörig att pröva målet.

Samma princip framgår av artikel 20 som föreskriver att domstolen i de fall svaranden inte går i svaromål självant skall avvisa målet om den inte är behörig enligt bestämmelserna i konventionen. Det innebär bl.a. att den måste avvisa målet om annan domstol är behörig att pröva målet enligt ett sådant prorogationsavtal som avses i artikel 17. Domstolen måste alltså i detta fall, liksom i de fall artikel 16 aktualiseras, beakta även icke åberopade omständigheter vid sin behörighetsprövning. Det sagda innebär inte att domstolen måste efterforska om sådana omständigheter föreligger. Frågan om hur aktiv domstolen skall vara i detta hänseende får avgöras enligt domstolslandets egen lag (Schlosser p. 22).

Även om domstolen alltså alltid måste tillämpa konventionens behörighetsregler, är det endast i de nu nämnda fallen – dvs. om exklusiv behörighet föreligger för annan domstol enligt artikel 16 eller om svaranden inte går i svaromål – som domstolen skall agera även utan invändning från part. Om svaranden i andra fall än de nu nämnda inte gör några invändningar i fråga om domstolens behörighet blir ju domstolen behörig enligt bestämmelserna i artikel 18 om tyst prorogation. Såsom redan framhållits gäller detta även i fråga om försäkrings- och konsumenttvister.

Denna artikel har berörts i avsnitt 2.3.2 och 2.3.5 samt vid artikel 19. Bestämmelserna i artikel 20 är samtliga uppställda till skydd för svaranden.

Bestämmelserna i *första stycket*, som behandlar domstolens prövning av sin behörighet i de fall svaranden inte går i svaromål, har kommenterats vid artikel 19. Domstolen måste i dessa fall självständigt undersöka om den är behörig enligt konventionens bestämmelser. Uttrycket "behörig enligt bestämmelserna i denna konvention" inbegriper också behörighetsregler som följer av konventioner på särskilda områden (se vid artikel 57.2). Svarandens utelämnande får således inte tas till intäkt för att denne godtar domstolens behörighet. Härav följer naturligtvis att bestämmelserna om tyst prorogation i artikel 18 aldrig kan tillämpas i de fall svaranden uteblir.

Enligt bestämmelserna i *andra stycket* måste domstolen se till att svaranden delges stämningsansökan eller motsvarande handling och att detta sker i så god tid att denne skall kunna förbereda sitt svaromål. Intill dess att så skett får målet inte avgöras. Bestämmelserna motsvarar artikel 15 i 1965 års Haagkonvention om delgivning i utlandet av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur. Genom bestämmelserna erkänns den internationella betydelsen av delgivning av rättegångshandlingar. Bestämmelserna är i första hand uppställda för att förhindra att – vilket är möjligt enligt vissa rättssystem – svaranden får en utelämnad meddelad mot sig utan att han över huvud taget varit medveten om att rättegång pågick i en annan stat. Det bör framhållas att bestämmelserna i artikel 20 enbart gäller i förhållande till svarande med hemvist i en konventionsstat.

En spegelbild av dessa bestämmelser återfinns i artikel 27.2 och artikel 34 som föreskriver att den utländska domen inte skall erkännas och verkställas i andra konventionsstater om delgivning inte skett på rätt sätt och i rätt tid; svaranden har härigenom givits ett dubbelt skydd, ett skydd inte bara mot att utländska rättegångar äger rum utan hans vetskap utan även, om så likväl skulle ske, ett skydd mot att den dom som meddelas i en sådan rättegång erkänns och verkställs i andra konventionsstater. Till skillnad från artikel 20 gäller bestämmelserna i artikel 27.2 och artikel 34 också i förhållande till svarande med hemvist i tredje stat.

Bestämmelserna i andra stycket av artikel 20 ersätts enligt *tredje stycket* av bestämmelserna i 1965 års Haagkonvention om delgivning för de stater som har tillträtt den konventionen.

Sverige har tillträtt 1965 års Haagkonvention (SÖ 1969:26; jfr cirkulär 1969:495 med anledning av Sveriges tillträde till konventionen och utrikesdepartementets föreskrifter 1988:251 om förfarandet vid översändande av delgivningsframställningar enligt konventionen). Av EGs och EFTAs medlemsländer har samtliga utom Irland, Island, Liechtenstein, Schweiz och Österrike tillträtt konventionen, se regeringens tillkännagivande (1989:784) av främmande staters anslutning till vissa av Sveriges biträdda konventioner angående inbördes rättshjälp, m.m.

Bestämmelserna i artikel 20 andra och tredje styckena kompletteras av delgivningsföreskrifter i artikel IV i Protokoll Nr 1. Där föreskrivs att handlingar som skall delges någon i en annan konventionsstat skall översändas i

enlighet med de konventioner och avtal som gäller staterna emellan. För att åstadkomma en så effektiv och snabb delgivning som möjligt föreskrivs vidare i denna artikels andra stycke att handlingar som skall delges kan sändas direkt mellan tjänstemännen i de båda staterna, utan inblandning av centralorgan osv. i de olika staterna, och att delgivningen skall ske på det sätt som föreskrivs i mottagarstatens lag. Bevis om delgivningen skall skickas direkt till tjänstemannen i ursprungsstaten. Bestämmelserna motsvarar reglerna i artikel 10.b i 1965 års Haagkonvention. Konventionsstaterna kan reservera sig mot tillämpningen av artikel IV i Protokoll Nr 1. I avsnitt 3.2.1 har förordats att Sverige utnyttjar denna reservationsmöjlighet.

Bestämmelserna i förevarande artikel gäller inte bara vid delgivning av stämningsansökan och motsvarande handlingar utan gäller även när delgivning skall ske under verkställighetsförfarandet (se bl.a. vid artikel 40.2).

Avsnitt 8 Litispendens och mål som har samband med varandra

Artikel 21

Artikeln har behandlats i avsnitt 2.3.3. I artikel 21 finns regler om hur domstolarna skall förfara när mål om samma sak och mellan samma parter väcks vid domstolar i olika konventionsstater (litispendens). Den domstol vid vilken talan väckts först är behörig att pröva målet och övriga domstolar är skyldiga att avvisa målet. Skyldigheten att avvisa inträder sedan det har klarlagts att den domstol vid vilken talan väcktes först är behörig. Intill dess är övriga domstolar skyldiga att vilandeförklara målet.

Bestämmelserna i artikel 21 gäller i alla mål och oberoende av parternas hemvist. Även i de fall svaranden har hemvist i en tredje stat och svensk domstol därför med stöd av exempelvis artikel 4 kan grunda sin behörighet på reglerna i 10 kap. 3 § RB om förmögenhetsforum, föreligger skyldighet enligt artikel 21 att avvakta hur ett mål mellan samma parter om samma sak hanteras i andra konventionsstater. Skälet bakom detta är konventionens struktur som bygger på fri rörlighet för alla domar som meddelats i konventionsstaterna, oberoende av om konventionens behörighetsregler eller nationella behörighetsregler tillämpats av domstolen i ursprungsstaten eller inte (jfr avsnitt 2.3.1 under rubriken Allmänt) och som syftar till att så långt det är möjligt förhindra att motstridiga domar meddelas i konventionsstaterna.

Konventionen reglerar inte vid vilken tidpunkt ett mål har anhängiggjorts utan denna fråga har överlämnats till varje stats interna lagstiftning (målet Zelger mot Salinitri). I vissa länder innebär detta att målet är anhängigt då svaranden delgivits stämningsansökan, i Storbritannien (utom Skottland) och Irland när stämning utfärdats och i Sverige redan då stämningsansökan givits in till rätten. Denna fråga har berörts i avsnitt 3.3.2.

En tillämpning av bestämmelserna i artikel 21 förutsätter i och för sig inte ett återopande från part. Men domstolen är inte heller skyldig att efterforska om mål om samma sak parterna emellan är anhängigt i annan konventionsstat.

Begreppet litispendens är enligt EG-domstolens praxis ett autonomt begrepp. Litispendens har ansetts föreligga i ett fall då part vid domstol i en konventionsstat yrkat fastställelse av att ett avtal inte gäller parterna emellan när den andra parten i ett annat mål i en annan konventionsstat har begärt fullgörande av samma avtal (målet Gubisch mot Palumbo). Andra tolkningsavgöranden som gäller artikel 21 framgår av bilaga 2.

Artikel 22

Artikeln har behandlats i avsnitt 2.3.3. Bestämmelserna i artikel 22 om hur domstolarna skall förfara när mål som har samband med varandra är anhängiga i olika konventionsstater syftar, liksom bestämmelserna om litispendens i artikel 21, till att förhindra att motstridiga domar meddelas i olika konventionsstater. Bestämmelserna i artikel 22 är i olika hänseenden annorlunda utformade än bestämmelserna i artikel 21.

Artikeln innehåller i *sista stycket* en definition av vad som avses med att "mål har samband med varandra", nämligen att käromålen är så förenade att en gemensam handläggning och dom är påkallad för att undvika att oförenliga domar meddelas om käromålen skulle prövas i skilda rättegångar.

Liksom artikel 21 ger bestämmelserna i artikel 22 företräde åt den domstol där talan väcktes först. Bestämmelserna är dock fakultativa. Andra domstolar får – inte skall – vilandeförklara resp. avvisa ett mål, om ett annat mål som har samband med detta är anhängigt i annan konventionsstat. En förutsättning är att båda målen handläggs i första instans i bägge staterna. När det gäller avvisning ställs i andra stycket upp ett krav på yrkande av part. Ytterligare en förutsättning är att den domstol där målet först väcktes är behörig att pröva bägge målen och att dess lag tillåter förening av mål.

Artikel 23

Denna artikel behandlar det ovanliga fallet att fler än en domstol är exklusivt behöriga att pröva en tvist. I så fall skall alla domstolar utom den vid vilken talan väcktes först avvisa målet till förmån för denna domstol.

Avsnitt 9 Interimistiska åtgärder, däribland säkerhetsåtgärder

Artikel 24

Artikeln har behandlats i avsnitt 2.3.4. Av artikeln följer att domstolarna i konventionsstaterna är oförhindrade att meddela de interimistiska åtgärder, däribland säkerhetsåtgärder ("provisional measures, including protective measures", "les mesures provisoires ou conservatoires"), som kan meddelas enligt deras nationella lagstiftning, oberoende av vilken domstol som må vara behörig att pröva tvisten i sak. Bestämmelserna medför bl.a. att parterna på förhand kan säkra verkställigheten av domen i andra konventionsstater än i den där rättegången äger rum.

Frågan om vilka interimistiska åtgärder som kan meddelas regleras helt och hållet i den nationella lagstiftningen. Uttrycket "interimistiska åtgärder"

är inte liktydigt med interimistiska beslut i den mening som t.ex. avses i 7 kap. 15 § RB. För svensk del torde bestämmelserna i förevarande artikel i princip endast gälla "säkerhetsåtgärder", dvs. sådana åtgärder som avses i 15 kap. RB. Det kan alltså röra sig om kvarstad, återställande av rubbad besittning och olika andra åtgärder för att säkerställa sökandens rätt. Andra länder, och då kanske särskilt Storbritannien, har däremot ett mycket stort antal åtgärder som faller under artikelns tillämpningsområde (jfr Schlosser p. 183).

Svensk rätt tillåter att kvarstad meddelas enligt bestämmelserna i 15 kap. RB i fråga om anspråk som skall prövas av utländsk domstol, om domstolens avgörande får verkställas här (NJA 1983 s. 814).

Säkerhetsåtgärder och andra interimistiska åtgärder som har meddelats enligt denna artikel är i viss utsträckning verkställbara även i andra konventionsstater. Detta följer av artikel 25. Verkställighet skall dock inte medges om den mot vilken ett sådant beslut har meddelats inte har beretts tillfälle att yttra sig och beslutet skall verkställas utan föregående delgivning; sådana beslut faller enligt EG-domstolens praxis inte in under konventionens erkännande- och verkställighetssystem (Denilauer mot Couchet; se vidare vid artikel 27.2).

Avdelning III Erkännande och verkställighet

Bestämmelserna om erkännande och verkställighet har kommenterats i avsnitt 2.4.

Artikel 25

Artikeln har kommenterats i avsnitt 2.4.1. Av artikeln framgår att reglerna om erkännande och verkställighet omfattar inte bara domar och beslut utan varje avgörande, oavsett dess rubricering, som har meddelats av domstol i konventionsstat. I artikeln nämns särskilt förordnanden om verkställighet och domstolstjänstemans beslut i rättegångskostnadsfrågor. När det i konventionens olika artiklar, liksom i den följande framställningen, talas om "dom" avses därför inte bara domar utan alla slags avgöranden av domstol, inklusive domstols beslut om ersättning till vittnen osv. Lagsökningsutslag och bevis i mål om betalningsföreläggande enligt lagsökningslagen (1946:808) skulle således ha fallit under konventionens tillämpningsområde, vilket dock inte blir fallet med utslag enligt den nya summariska processen (se härom, och beträffande möjligheterna att verkställa dessa inom Norden, i avsnitt 3.3.6 ovan).

De begränsningar som gäller följer av konventionens sakliga tillämpningsområde enligt artikel 1. Domar och beslut som gäller exempelvis vårdnad om barn eller konkurs kan således inte verkställas i andra konventionsstater med stöd av Luganokonventionen. Å andra sidan omfattas alla avgöranden som faller inom konventionens sakliga tillämpningsområde, oavsett parternas hemvist och nationalitet.

Härav följer vidare att bestämmelserna i konventionens Avdelning III också omfattar sådana beslut om säkerhetsåtgärder och andra interimistiska

Avsnitt 1 Erkännande

Artikel 26

Artikeln har behandlats i avsnitt 2.4.2. Av artikel 26 framgår att en dom som har meddelats i en konventionsstat skall erkännas i andra konventionsstater, utan att det skall behöva anlitas något särskilt förfarande. Domen skall således erkännas automatiskt. Artikel 26 utgår vidare från en presumtion om att domarna skall erkännas. Det är endast om någon av de grunder som anges i artiklarna 27 och 28 är uppfyllda som erkännande skall resp. få vägras.

Uttrycket "dom" omfattar varje avgörande, oavsett rubricering (se vid artikel 25).

Det ställs inga krav på att avgörandet skall ha vunnit laga kraft, även interimistiska avgöranden kan komma i fråga (se vid artikel 24 och 25; jfr också vid artikel 31).

En utländsk dom som erkänns enligt artikel 26 skall enligt EG-domstolens praxis i princip ges samma effekt som den har i ursprungsstaten, bortsett från, naturligtvis, de vägransgrunder som följer av konventionen (målet Hoffman mot Krieg). Rättskraftens omfattning bestäms således inte av lex fori utan av ursprungsstatens lag.

Om frågan huruvida en dom skall erkännas eller inte är föremål för tvist parterna emellan, kan enligt *andra stycket* den som gör gällande att domen skall erkännas få detta fastställt. För denna procedur gäller samma regler som vid verkställighet, alltså reglerna i Avsnitt 2 och 3 i Avdelning III. Samma domstolar som utpekats som exekvaturdomstolar i artiklarna 32, 37, 40 resp. 41 skall alltså pröva frågan om domen skall erkännas eller inte.

Ett exempel på fall där denna bestämmelse kan användas är om ett skuldebrev presenteras i en svensk bank och detta skuldebrev har förklarats ogiltigt på grund av tvång genom en fransk dom. Av artikel 26 följer att den franska domen skall erkännas. Om det emellertid inför banken görs gällande att den franska domen inte skall erkännas därför att någon av vägransgrunderna i artikel 27 är tillämplig – något som den svenska banken kan ha svårt att bedöma – kan den som hävdar att domen skall erkännas begära att få detta fastställt. Denna möjlighet står endast öppen för den som gör gällande att domen skall erkännas. Den som gör gällande att domen inte skall erkännas har ingen sådan möjlighet.

Om frågan om en dom skall erkännas eller inte har prejudiciell betydelse i ett mål vid en domstol, är denna domstol enligt *tredje stycket* behörig att pröva frågan om domen skall erkännas eller inte. Denna ordning har valts för att förenkla handläggningen och medför att också andra domstolar än de som utsetts till exekvaturdomstolar i artiklarna 32, 37, 40 och 41 kan komma att pröva frågan om den utländska domen skall erkännas eller inte. För Sveriges del innebär detta att frågan om en utländsk dom skall erkännas eller inte kan komma att prejudiciellt prövas av tingsrätt med överprövning i annan hovrätt än Svea hovrätt.

Artikeln som anger under vilka förutsättningar erkännande av en utländsk dom skall vägras har kommenterats i avsnitt 2.4.4. Bestämmelserna är tillämpliga inte bara när det gäller erkännande. De är tillämpliga också i de fall verkställighet begärs (artikel 34 andra stycket).

Artikel 27.1

Den utländska domen skall inte erkännas om ett erkännande skulle strida mot grunderna för rättsordningen (ordre public; "contrary to public policy", "contraire à l'ordre public") i erkännandestaten.

Av artikel 28 sista stycket framgår att behörighetsreglerna inte omfattas av de i artikel 27.1 åsyftade grunderna för rättsordningen; artikel 27.1 får med andra ord inte utnyttjas för att gå runt förbudet mot kontroll av om domstolen i ursprungsstaten varit behörig eller inte. De fall där den ursprungliga domstolens behörighet får prövas är uttömmande reglerade i konventionen.

Av artikel 27.4 framgår vidare – motsatsvis – att artikel 27.1 heller inte kan utnyttjas som ett medel att vägra erkännande på den grunden att domstolen i ursprungsstaten i vissa familjerättsliga frågor tillämpat en annan lag än den som följer av de internationellt privaträttsliga reglerna i den stat där erkännande begärs; det är endast i artikel 27.4-fallen som en sådan prövning är tillåten.

Ytterligare en begränsning av möjligheterna att utnyttja artikel 27.1 följer av artikel 29 som förbjuder att den utländska domen omprövas i sak.

Artikel 27.1 får enligt EG-domstolens praxis endast utnyttjas i undantagsfall. Bestämmelsen kan i alla händelser inte utnyttjas om det handlar om att domen är oförenlig med en inhemsk dom. Detta problem måste lösas i enlighet med reglerna i artikel 27.3 (målet Hoffman mot Krieg).

Artikel 27.2

Erkännande skall enligt artikel 27.2 vägras om det är fråga om en tredskodom eller annan dom som har meddelats i svarandens uttalande och svaranden inte har delgivits stämningsansökan eller motsvarande handling på rätt sätt och i tillräckligt god tid för att kunna förbereda sitt försvar. Bestämmelsen är uppställd till skydd för svaranden. En motsvarande bestämmelse, som är direkt tillämplig under rättegången, finns i artikel 20. Genom regleringen i artikel 27.2 har svaranden således fått ett dubbelt skydd. Om reglerna i artikel 20 av någon anledning inte skulle ha tillämpats på rätt sätt i ursprungsstaten skall domen i fråga inte erkännas i andra konventionsstater.

En följd av skyddsreglerna i artikel 27.2 är att beslut om säkerhetsåtgärder eller andra interimistiska åtgärder som har meddelats utan att svaranden getts tillfälle att yttra sig och som skall verkställas utan föregående delgivning inte faller under konventionens erkännande- och verkställighetsprocedurer (Denilauler mot Couchet; se vid artikel 24).

Mot bakgrund av reglerna i artikel 20 torde artikel 27.2 komma att tillämpas mycket sällan. Skyddsreglerna i artikel 20 om domstolens skyldighet att

låta handläggningen av målet vila till dess att det har klarlagts att svaranden fått del av handlingarna i tillräckligt god tid gäller dock endast i förhållande till svarande med hemvist i en konventionsstat. Reglerna i artikel 27.2 innehåller ingen sådan begränsning utan gäller även i förhållande till svarande med hemvist i tredje stat.

EG-domstolen har meddelat flera tolkningsavgöranden beträffande artikel 27.2 (se bilaga 2).

I andra stycket till artikel II i Protokoll Nr 1 finns bestämmelser som tillgodoser intressen liknande dem som tas om hand i artikel 27.2. Enligt dessa bestämmelser får konventionsstaterna under vissa förutsättningar vägra att erkänna och verkställa en dom som rör ett civilrättsligt anspråk som har prövats inom ramen för en brottmålsprocess. Bestämmelserna avser brottmål rörande icke uppsåtliga brott där den tilltalade ålagts att inställa sig personligen men uteblivit. I avsnitt 3.2.3 har förordats att denna vägransgrund blir obligatorisk i Sverige (jfr 3 § i propositionens lagförslag 1).

Bestämmelserna ställer krav på att domstolarna bevarar delgivningsbevis i mål där internationell verkställighet kan komma i fråga. Denna fråga har berörts i avsnitt 3.3.7.

Artikel 27.3

Erkännande får enligt tredje punkten i artikel 27 vägras om domen är oförenlig med en annan dom som har meddelats i en tvist mellan samma parter i den stat där erkännande görs gällande. Det ställs inga krav på att den inhemska domen skall ha meddelats först (jfr artikel 27.5). Inte heller regleras i vad mån denna dom skall ha vunnit laga kraft.

Vidare ställs inga krav på att den inhemska domen skall gälla samma sak som den utländska. Det är tillräckligt att domarna gäller samma parter och att de inte är förenliga med varandra. En fransk dom som gäller skadestånd för bristande uppfyllelse av ett avtal skall således inte erkännas i Sverige om en svensk domstol i ett mål mellan samma parter har förklarat att avtalet är ogiltigt. Ett annat exempel finns i ett avgörande av EG-domstolen där det konstaterades att en dom som förpliktade en person att utge underhållsbidrag på grund av de förpliktelser som följer av ett äktenskap var oförenlig med en inhemsk dom enligt vilken äktenskapet upplöstes (Hoffman mot Krieg).

Konventionens regler om hur domstolarna skall förfara vid litispens och när olika mål har samband med varandra (konventionens Avsnitt 8, artiklarna 21-23) kommer naturligtvis att begränsa användningen av artikel 27.3.

I konventionen finns inte någon regel om att erkännande skall vägras i fall då den utländska domen är oförenlig med en dom som har meddelats i en *annan konventionsstat*. Till viss del förklaras detta av de nyss nämnda reglerna i konventionens Avsnitt 8 som syftar till att förhindra att oförenliga domar meddelas i de olika konventionsstaterna. (Oförenlighetsrekvisitet kan däremot - under vissa förutsättningar - åberopas om domen strider mot en dom som har meddelats av domstol i en *tredje stat*; artikel 27.5).

Antag att en dom som har meddelats i en konventionsstat B är oförenlig

med en dom som har meddelats i en annan konventionsstat A och att fråga uppkommer om att i Sverige erkänna domen från stat B. I det fall domen från stat A redan har erkänts i Sverige, torde en tillämpning av konventionens allmänna principer leda till att domen från stat B inte kan erkännas här. Om domen från stat A redan har erkänts i Sverige skall ju den domen i princip ges samma verkan här som den har i konventionsstat A (målet Hoffman mot Krieg; se vid artikel 26; Jenard/Möller p. 66).

Artikel 27.4

I denna punkt återfinns den enda regel i konventionen där en lagvalsfråga har tillåtits inverka på frågan om den utländska domen skall erkännas eller inte. Således föreskrivs i artikel 27.4 att den utländska domen inte skall erkännas om domstolen i ursprungsstaten i sin dom prejudiciellt, dvs. som en förfråga, har tagit ställning till en fråga om fysisk persons rättsliga ställning, rättskapacitet eller rättshandlingsförmåga, makars förmögenhetsförhållanden, arv eller testamente – dvs. just sådana frågor som enligt artikel 1 andra stycket 1 är uteslutna från konventionens tillämpningsområde – och domstolen därvid tillämpat annan lag än den som skulle ha tillämpats i erkännandestaten. Om resultatet likväl blivit detsamma faller dock denna vägransgrund bort.

Artikel 27.5

En dom som har meddelats i en konventionsstat skall enligt artikel 27.5 inte erkännas om den är oförenlig med en dom som har meddelats mellan samma parter rörande samma sak av domstol i en tredje stat förutsatt att sistnämnda dom meddelades först och uppfyller nödvändiga villkor för erkännande i den stat där domen görs gällande.

Skälet bakom denna bestämmelse är att konventionsstaterna kan ha bilaterala överenskommelser om erkännande och verkställighet med tredje stat och det är därför nödvändigt att reglera förhållandet mellan domar som meddelats i sådana stater och domar som meddelats i konventionsstater.

En första förutsättning för att bestämmelsen skall gälla är att den dom som meddelats i tredje stat kan erkännas i erkännandestaten. För Sverige liksom många andra stater innebär detta att en internationell överenskommelse som innehåller regler om erkännande och verkställighet av utländska domar i allmänhet måste gälla i förhållande till den tredje staten.

I övrigt är förutsättningarna för vägran snävare utformade än motsvarande regler i artikel 27.3. En förutsättning är således att den dom som meddelats i tredje stat gäller inte bara samma parter utan även samma sak. Vidare krävs att den dom som meddelats i tredje stat har meddelats först.

Artikel 28

I artikeln finns bestämmelser om när erkännande av en utländsk dom skall vägras till följd av att domstolen i ursprungslandet har saknat behörighet att ta upp målet.

Konventionens struktur, att den i Avdelning II innehåller direkta regler om domstols behörighet liksom skyddsregler för svarande som uteblir, har gjort det möjligt att på erkännandestadiet avstå från en kontroll av att domstolen i ursprungsstaten varit behörig. Konventionen utgår alltså från att behörighetsreglerna har tillämpats korrekt i ursprungsstaten. Huvudregeln om automatiskt erkännande av utländska avgöranden är dock inte helt undantagslös. I artikel 28 *första och andra styckena* finns således regler om att erkännande i vissa fall får vägras på den grunden att domstolen i ursprungsstaten inte varit behörig. Bestämmelserna har kommenterats i avsnitt 2.4.4.

Av *tredje stycket* framgår att domstolen i erkännandestaten, när den enligt första och andra styckena prövar om domstolen i ursprungsstaten varit behörig, är bunden av de faktiska omständigheter som domstolen i ursprungsstaten grundat sin behörighet på.

I *fjärde stycket* finns slutligen huvudregeln om att domstolens behörighet endast får omprövas i de fall som beskrivits i första och andra styckena. Beträffande det sista ledet hänvisas till kommentarerna vid artikel 27.1.

Artikel 29

Av denna artikel framgår att den utländska domen aldrig får omprövas i sak. Från denna regel finns inga undantag och förbudet omfattar såväl domstolens bedömning av fakta som dess rättsliga bedömning. I förlängningen av detta förbud ligger också att erkännandestaten inte kan vägra erkännande på den grunden att domstolen gjort ett felaktigt lagval. I sistnämnda hänseende finns dock ett uttryckligt undantag (artikel 27.4).

Artikel 30

Denna artikel har berörts i avsnitt 2.3.3. Den behandlar den situationen att en part i en rättegång åberopar en dom som har meddelats i en annan konventionsstat men som ännu inte vunnit laga kraft. Såsom framhållits vid artikel 26 ställs det inga krav på att den utländska domen skall ha vunnit laga kraft för att den skall erkännas i andra konventionsstater. För att undvika de nackdelar som skulle kunna följa på att domen i fråga ändrades efter överklagande föreskrivs i artikel 30 att det mål vari den utländska domen åberopas kan vilandeförklaras i avbidan på att domen i fråga vinner laga kraft. Bestämmelsen är alltså fakultativ.

Bestämmelsen är tillämplig enbart om ändring av den utländska domen söks med anlitande av ordinära rättsmedel. Detta begrepp har av EG-domstolen givits en autonom innebörd i konventionen: Överklagandet skall kunna resultera i ett upphävande av eller ändring i den dom som är föremål för erkännande- eller verkställighetsproceduren. Dessutom skall möjligheten att överklaga domen i ursprungslandet vara tidsbegränsad enligt lag, varvid tiden skall börja löpa genom domen i fråga (Industrial Diamond mot Riva).

Brittisk och irländsk lag gör ingen skillnad på ordinära och extraordinära rättsmedel. Det finns ett stort antal olika rättsmedel, varav en del är tidsbegränsade och andra inte. Ett överklagande påverkar heller inte automatiskt

verkställigheten av domen i fråga men överinstansen kan meddela inhibition. Paragrafens *andra stycke* innehåller därför en specialbestämmelse som är avsedd att reglera i vilka fall en brittisk eller irländsk dom skall kunna föranleda vilandeförklaring. Bestämmelsen avser fall då verkställighet av domen har uppskjutits i ursprungsstaten på grund av att ändring i domen har sökts ("if enforcement is suspended in the State of origin, by reason of appeal"). Den valda formuleringen är av praktiska skäl relativt omfattande och det får överlämnas till domstolarna i övriga konventionsstater att tillämpa regeln så att vilandeförklaring inte tillgrips i förhållande till brittiska och irländska domar i vidare omfattning än vad som kan bli fallet i fråga om domar som har meddelats i andra konventionsstater; domar som i Irland eller Storbritannien överklagas under åberopande av speciella brister eller efter lång tid bör således inte föranleda vilandeförklaring enligt artikel 30 (Schlosser p. 204).

Avsnitt 2 Verkställighet

Reglerna om verkställighet, artiklarna 31-45, har behandlats i avsnitt 2.4.1, 2.4.3 och 2.4.4.

Artikel 31

Artikeln har behandlats i avsnitt 2.4.3

Av artikelns *första stycke* framgår att en dom som har meddelats i en konventionsstat skall verkställas i andra konventionsstater efter ett särskilt exekvaturförfarande. Precis som artikel 26 utgår artikel 31 från presumtionen att domar som har meddelats i andra konventionsstater skall verkställas. De grunder för vägran som är tillåtna är uttömmande reglerade i konventionen och dessa regler är desamma som de som gäller för erkännande (artikel 34 andra stycket).

Med uttrycket "dom" avses alla slags avgöranden, oavsett deras beteckning (artikel 25).

Det ställs inga krav på att domen skall ha vunnit laga kraft. Däremot krävs att den är verkställbar i ursprungsstaten. Detta innebär bl.a. att domen inte kan verkställas i andra stater om provisorisk verkställighet inte kan ske i ursprungsstaten innan tiden för överklagande löpt ut eller sedan målet har överklagats; det finns inga skäl att i andra stater tillerkänna en dom rättsverkningar som den inte har i ursprungsstaten (Jenard s. 48).

En svensk dom kan enligt bestämmelserna i 3 kap. 3 § UB verkställas i Sverige utan särskilda villkor när den vunnit laga kraft. Enligt 9 § får också dom som inte vunnit laga kraft verkställas som lagakraftätagande dom om domstolen förordnat om detta i domen (se härom bl.a. 17 kap. 14 § RB) eller om den enligt särskild föreskrift i annan lag får verkställas innan den vunnit laga kraft.

En dom som inte vunnit laga kraft får enligt 3 kap. 4 § UB verkställas i vissa särskilt angivna fall och då på särskilda villkor. Detta innebär dock inte alltid att verkställigheten får fullföljas till slut. I vissa fall gäller att utmätt egendom inte får säljas eller att inlutna medel inte får betalas ut. En sådan

dom torde inte vara verkställbar i andra konventionsstater. Visserligen är den verkställbar i Sverige men de begränsningar som gäller i fråga om försäljning av utmätt egendom och redovisning av influtna medel bör föranleda att den inte anses verkställbar i den mening som avses i artikel 31. På motsvarande sätt blir utsökningsbalkens regler om partiell verkställighet inte tillämpliga vid verkställighet av utländska avgöranden (jfr promemorian s. 145 f.).

För en sådan tolkning talar bestämmelserna i artikel 24 som tillåter domstolarna i andra konventionsstater att meddela beslut om säkerhetsåtgärder, oberoende av om de är behöriga att pröva målet i sak. Något hinder mot att meddela ett beslut om kvarstad för att säkra kommande verkställighet i en konventionsstat i avvaktan på att den svenska domen vinner laga kraft finns således inte. För en sådan tolkning talar vidare det förhållandet att konventionen endast innehåller regler om exekvaturförfarandet. Nationella regler i fråga om verkställigheten som sådan påverkas inte (Deutsche Genossenschaftsbank mot Brasserie du Pecheur; anmärkt vid artikel 36 nedan).

För en dom som har meddelats i Sverige gäller således att den kan verkställas i andra konventionsstater endast om den har vunnit laga kraft eller om den med stöd av någon lagbestämmelse eller enligt förordnande av domstolen får verkställas innan den har vunnit laga kraft (3 kap. 3 och 9 §§ UB).

I *andra stycket* finns en särskild bestämmelse som tar sikte på verkställighet som skall äga rum i Storbritannien och Nordirland. Bestämmelsen tar hänsyn till den omständigheten att man i England, Wales, Skottland och Nordirland har konstitutionellt sett från varandra oberoende rättssystem. En ansökan om verkställighet som görs i exempelvis Skottland gäller därför enbart i Skottland och inte i hela Storbritannien och Nordirland. För att en dom skall kunna verkställas inom hela Storbritannien och Nordirland krävs således att ansökan härom inges till tre olika domstolar (se vid artikel 32). Till skillnad från vad som gäller i övriga konventionsstater, där domen vid ett exekvaturförfarande förklaras vara verkställbar, är det vidare i England, Wales, Skottland och Nordirland fråga om ett förfarande varigenom domen *registreras* för verkställighet vid resp. domstol.

Tolkningsavgöranden från EG-domstolen som gäller artikel 31 framgår av bilaga 2.

Artikel 32

Artikeln har behandlats i avsnitt 2.4.3. I *första punkten* anges till vilken domstol ansökan om verkställighet skall ges in och således vilken domstol som kommer att pröva frågan om verkställighet i det första stadiet. För Sveriges del anges Svea hovrätt (se härom i avsnitt 2.4.3 och 3.2.2). I Finland sköts verkställigheten tills vidare av överexekutor som enligt artikel Va i Protokoll nr 1 jämföras med domstol.

Av artikel 32.2 framgår att den lokala behörigheten bestäms av var gäldenären har hemvist. Eftersom Sverige har utsett en enda instans för denna prövning får artikel 32.2 tills vidare ingen betydelse vid verkställighet som skall äga rum här.

I Schweiz måste man skilja på domar som innebär en betalningsförpliktelse och andra domar. Verkställigheten av domar som innebär betalningsförpliktelser regleras i federal lagstiftning (se i artikeln). Beträffande utländska sådana domar gäller att ett beslut om att verkställighet medges endast krävs i fråga om domar som har meddelats av en stat som inte har ett verkställighetsavtal med Schweiz. Om ett sådant verkställighetsavtal föreligger – exempelvis Luganokonventionen – är den utländska domen jämställd med en schweizisk dom och verkställbar som om den vore meddelad i Schweiz. Andra domar än sådana som innebär en betalningsförpliktelse verkställs enligt kantonal lag, även i de fall det föreligger ett verkställighetsavtal mellan Schweiz och ursprungsstaten.

Även beträffande Storbritannien och Nordirland finns avvikande regler, se vid artikel 31 andra stycket.

Regler om förfarandet m.m. vid exekvaturprövningen finns i artiklarna 33–35.

Artikel 33

Av *första stycket* framgår att verkställighetsstatens egna regler skall gälla i fråga om förfarandet vid exekvaturprövningen. Vissa av dessa frågor har dock reglerats direkt i konventionen (artiklarna 46–49).

Av *andra stycket* framgår att svaranden är skyldig att uppge en delgivningsadress inom den domstols domkrets där ansökan görs. Om sådan skyldighet inte föreligger enligt den nationella lagen skall sökanden i stället utse ett ombud i saken (sistnämnda bestämmelse infördes på sin tid till följd av att regler om att sökanden skall uppge en delgivningsadress saknades i tysk rätt; jfr för Sveriges del 33 kap. RB, bl.a. 1 § andra stycket och 8 §). Bestämmelserna är av betydelse såväl när det gäller skyldigheten enligt artikel 35 att underrätta sökanden om det beslut som meddelats med anledning av ansökningsen som när det gäller det kontradiktoriska förfarande som enligt artikel 37 skall äga rum om gäldenären begär omprövning av ett beslut som medger verkställighet.

I avsnitt 3.3.2 föreslås att det till den lag varigenom Luganokonventionen införlivas med svensk rätt fogas vissa bestämmelser som hänvisar till rättegångsbalkens regler. I den mån Luganokonventionen innehåller särskilda föreskrifter skall de tillämpas i stället för rättegångsbalkens regler.

I artikel 46 och 47 finns regler om vad en ansökan skall innehålla. *Tredje stycket* innehåller en påminnelse om detta.

Artikel 34

Artikeln har kommenterats i avsnitt 2.4.3.

Av *första stycket* framgår att ärendet skall avgöras snarast och att ärendet skall prövas utan att motparten har beretts tillfälle att yttra sig. Den nordiska verkställighetslagstiftningen vilar på samma grundprincip. Enligt 10 § i 1977 års nordiska verkställighetslag skall ansökan således i allmänhet prövas utan motpartens hörande.

Av artikel 36 framgår att motparten i stället, om ansökan bifallits, kan söka ändring av detta beslut inom viss tid efter delgivning.

Av *andra stycket* framgår att ansökan får avslås endast på de grunder som anges i artiklarna 27 och 28, dvs. samma som gäller i fråga om erkännande av den utländska domen. Ansökan kan dock dessutom avslås om föreskrifterna i artiklarna 32 och 33 inte har uppfyllts (se exempelvis rättsfallet P mot K anmärkt vid artikel 40.2). Innan en ansökan avslås på den grunden att de handlingar som anges i artiklarna 46 och 47 inte har bifogats bör dock sökanden beredas tillfälle att komplettera sin ansökan (Jenard s. 50). I artikel 48 finns särskilda bestämmelser om hur man skall förfara i verkställighetsstaten i de fall bevis om delgivning eller rättshjälp/fri rättegång inte har ingivits. Om ansökan avslås på sådana formella grunder – det är således inte fråga om avvisning i rättegångsbalkens mening – kan sökanden begära omprövning enligt reglerna i artikel 40 varvid han dock förlorar förmånen av ett snabbt enpartsförfarande; vid denna omprövning skall svaranden alltid höras (se härom vid artikel 40.2).

Av *tredje stycket* framgår att domen aldrig får omprövas i sak. Detsamma gäller för erkännade (artikel 29).

Artikel 35

I denna artikel föreskrivs att domstolen snarast skall underrätta sökanden om det beslut som fattats med anledning av ansökningen och att sådan underrättelse skall ske i enlighet med verkställighetsstatens egen lagstiftning. Denna föreskrift visar som ovan påpekats (vid artikel 33 *andra stycket*) på vikten av att sökanden har lämnat uppgift om sin delgivningsadress eller utsett ombud.

Skyldigheten att underrätta gäller enbart i förhållande till sökanden och gäller såväl i fråga om bifallande beslut som i fråga om avslagsbeslut (i det sistnämnda fallet kan sökanden söka ändring i avgörandet, artikel 40). För Sverige gäller härvid bestämmelserna i förordningen (1987:1099) om skyldighet för domstol att underrätta parterna om utgången i mål och ärenden, m.m. Frågan om delgivning med motparten behandlas i artikel 36.

Artikel 36

Artikeln har behandlats i avsnitt 2.4.3.

Av *första stycket* framgår att gäldenären kan söka ändring av ett avgörande som innebär bifall till verkställighet.

Ansökan om ändring skall göras inom en månad från det att gäldenären delgavs beslutet. Om han har hemvist i en annan konventionsstat än den där verkställighet begärts gäller dock enligt *andra stycket* en frist om två månader.

Av artikel IV i Protokoll Nr 1 – som har berörts vid artikel 20 ovan – framgår att delgivning skall ske i enlighet med de konventioner som gäller konventionsstaterna emellan och att sådan kan verkställas genom direktkontakter mellan tjänstemännen i de olika staterna. I avsnitt 3.2.1 har dock förordats att Sverige reserverar sig mot sådana direktkontakter delgivningsmyndigheterna emellan. Att delgivningen skall ombesörjas av domstolen – och inte av sökanden – är i enlighet med svensk rätt som ju allmänt utgår från att

delgivning skall ombesörjas av myndigheten i fråga i de fall frist räknas från delgivning.

De grunder gäldenären kan åberopa till stöd för sin begäran om ändring kan exempelvis vara – utöver de grunder som avses i artikel 34 andra stycket – att domen inte faller inom konventionens sakliga tillämpningsområde, att den ännu inte är verkställbar i ursprungsstaten eller att han redan har uppfyllt sina förpliktelser enligt domen.

Konventionen tillåter inte att *tredje man* begär omprövning eller överprövning av ett beslut som medger verkställighet; genom konventionen har enligt EG-domstolen ett autonomt och uttömmande system för verkställighet inrättats. Konventionen reglerar dock enbart exekvaturförfarandet, förfarandet för att erhålla en förklaring om att domen får verkställas. Den behandlar inte verkställigheten som sådan utan denna är också fortsättningsvis reglerad i nationell rätt. Tredje man är därför oförhindrad att framställa invändningar mot själva verkställigheten i den mån den nationella verkställighetslagen tillåter detta (Deutsche Genossenschaftsbank mot Brasserie du Pecheur). Bestämmelserna i utsökningsbalken är, med de begränsningar som följer av artikel 39, med andra ord fullt ut tillämpliga sedan den utländska domen förklarats vara verkställbar i Sverige.

Artikel 37

Artikeln har behandlats i avsnitt 2.4.3. I *första punkten* anges inledningsvis att förfarandet i detta skede skall vara kontradiktoriskt vilket innebär att sökanden skall beredas tillfälle att yttra sig över de skäl gäldenären anfört till stöd för sitt ändringsyrkande och att domstolen skall pröva frågan om verkställighet på grundval av omständigheter som åberopats och kunnat bemötas av parterna, och inte, som i det första stadiet, enbart på grundval av de handlingar och uppgifter sökanden har lämnat.

I artikelns första punkt anges vidare vilka domstolar som prövar frågan om verkställighet i detta andra skede (se vid avsnitt 2.4.3; beträffande Storbritannien och Nordirland se vid artikel 31 andra stycket och vid artikel 32).

För Sverige anges här Svea hovrätt som således har att pröva verkställighetsfrågan såväl i det första som i det andra skedet. Hovrätten får därmed en roll motsvarande den som tingsrätt har efter det att svaranden ansökt om återvinning av tredsakod. Till skillnad från vad som gäller vid det inledande förfarandet – då prövningen skall göras av ensamdomare – skall hovrätten i detta skede pröva frågan i vanlig sammansättning (4 och 5 §§ propositionens lagförslag 1).

Av *andra punkten* framgår att det beslut som har meddelats i andra skedet kan överklagas. Bestämmelserna är tillämpliga antingen för sökanden eller för gäldenären, beroende på om omprövningen har mynnat ut i att verkställighet medges eller avslås.

För de ursprungliga sex EG-staterna gäller att överprövningen i högsta instans är begränsad till att avse rättsfrågor. För Storbritannien och Nordirland, som inte har denna begränsning, följer en motsvarande begränsning av artikelns formulering, "som avser en rättsfråga". I Danmark gäller att tillstånd från justitieministern erfordras vid ett överklagande till højesteret.

Detta accepterades i Brysselkonventionen (liksom i Luganokonventionen), eftersom det kan sägas utgöra ett slags motsvarighet till de prövningstillståndsförfaranden som tillämpas i andra länder och man från dansk sida förklarat att justitieministern kan se till att tillstånd ges endast i de fall en rättsfråga kräver ytterligare belysning (Schlosser p. 217).

För Sverige, liksom för övriga nordiska EFTA-länder, anges här högsta domstolen. Prövningen i högsta domstolen bör vara beroende av att prövningstillstånd har beviljats (jfr avsnitt 3.2.2).

I artikel 37.2 föreskrivs inte – såsom i artikel 36 – den tid inom vilken överklagandet i sista instans skall göras. Nationella regler blir således tillämpliga på denna fråga (jfr 5 § i propositionens lagförslag 1 och specialmotiveringen till denna).

Bestämmelserna i andra punkten är enligt ett avgörande av EG-domstolen tillämpliga endast på avgörandet i sak ("the judgment given on the appeal"); bestämmelsen medger inte överklagande av interimistiska beslut eller andra handläggningsbeslut som meddelas av domstolen under handläggningen i det andra skedet (Brennero mot Wendel).

Artikel 38

I artikel 38 finns regler om vilandeförklaring av ärendets handläggning i det andra skedet – dvs. sedan gäldenären begärt omprövning av ett beslut som medger verkställighet – om domen inte har vunnit laga kraft i ursprungsstaten. Bestämmelsen är tillämplig endast i de fall den utländska domen får verkställas i ursprungsstaten utan hinder av att den inte vunnit laga kraft (jfr artikel 31). En förutsättning är att klaganden begär vilandeförklaring. Bestämmelsen är fakultativ. En liknande reglering som gäller vid erkännande finns i artikel 30.

Om tiden för överklagande inte har löpt ut kan domstolen bestämma inom vilken tid en sådan talan skall föras och därigenom begränsa den tid målet skall vila.

I stället för att förklara ärendet vilande kan domstolen avgöra verkställighetsfrågan och enligt *tredje stycket* göra verkställigheten beroende av att sökanden ställer säkerhet för att skydda gäldenären för den händelse domen sedermera ändras i ursprungsstaten. Bestämmelsen gäller, liksom bestämmelsen i första stycket, endast i de fall då domen får verkställas i ursprungsstaten utan hinder av att den inte vunnit laga kraft. Av EG-domstolens praxis (Brennero mot Wendel) följer att domstolen får kräva att säkerhet ställs endast i samband med att den avgör ärendet i sak. Reglerna om ställande av säkerhet harmonierar med vad som gäller i Sverige när domstol förordnar om att domen får verkställas utan hinder av att den inte vunnit laga kraft (17 kap. 14 § första stycket RB).

Angående de särskilda bestämmelserna för domar meddelade i Storbritannien och Nordirland i *andra stycket*, se vid artikel 30 ovan.

Artikel 39

Syftet bakom denna artikel är att se till att det på verkställighetsstadiet – där ju de nationella verkställighetsreglerna skall tillämpas – föreligger en balans

mellan å ena sidan sökandens intressen och behov av en snabb verkställighet för att förhindra att gäldenären undanskaffar egendom och å andra sidan gäldenärens behov och intressen.

Av *första stycket* framgår att ett beslut om verkställighet som meddelats vid den inledande prövningen enligt artikel 32 inte innebär att det utländska avgörandet utan vidare blir fullt verkställbart. För full verkställbarhet krävs antingen att den i artikel 36 angivna klagofristen har löpt ut utan att gäldenären har utnyttjat sin klagorätt eller att det utländska avgörandet har förklarats verkställbart vid en omprövning av beslutet från den inledande prövningen. Innan det utländska avgörandet är fullt verkställbart får bara säkerhetsåtgärder vidtas mot gäldenärens egendom. I *andra stycket* har uttryckligen angivits att ett avgörande som medger verkställighet medför att sådana säkerhetsåtgärder får vidtas.

Rätten att utverka säkerhetsåtgärder är automatisk, dvs. uppstår i och med domstolens beslut om att domen är verkställbar. Nationella regler som föreskriver att sökanden måste visa att det föreligger behov av säkerhetsåtgärder etc. får således inte tillämpas (Jenard s. 52). Det blir heller inte aktuellt att ställa säkerhet för den skada som kan tillfogas motparten. EG-domstolen har slagit fast att sökanden under den i artikeln angivna tiden har rätt att erhålla säkerhetsåtgärder sedan domen har förklarats vara verkställbar och att han inte skall vara skyldig att utverka någon form av tillstånd för detta (målet Capelloni mot Pelkmans).

Nationella verkställighetsregler, dvs. utsökningsbalken för Sveriges del, är tillämpliga på verkställigheten som sådan (Schlosser p. 221; se också vid artikel 31 och rättsfall anmärkt vid artikel 36). I de olika konventionsstaterna är det ömsom exekvaturdomstolen, ömsom annan domstol eller särskilda myndigheter som sköter själva verkställigheten. De säkerhetsåtgärder som enligt förevarande artikel kan komma i fråga är de som står till förfogande enligt den nationella verkställighetslagstiftningen.

Artikeln föranleder för Sveriges vidkommande särskilda bestämmelser. Denna fråga har behandlats i avsnitt 3.3.2 (jfr 7 § i propositionens lagförslag 1).

Artikel 40

Artikeln har behandlats i avsnitt 2.4.3. Av *första punkten* framgår att sökanden kan söka ändring om ansökan om verkställighet avslås i det första skedet. Konventionen reglerar inte den tid inom vilken sådan begäran skall framställas eller formerna i övrigt för hur detta skall gå till. Det blir alltså en fråga som får lösas i enlighet med nationell rätt (Jenard s. 53; jfr. 4 § i propositionens lagförslag 1). I detta skede skall förfarandet vara kontradiktoriskt, dvs. domstolen måste höra gäldenären. Detta framgår uttryckligen av den *andra punkten*. Formerna för motpartens hörande regleras av nationell rätt (Jenard samma sida).

Domstolen får inte pröva verkställighetsfrågan om gäldenären inte verkligt har fått tillfälle att yttra sig. Skälet för detta är att gäldenären annars skulle riskera att inte få sina invändningar prövade alls. Den rätt han har att överklaga ett bifallande beslut enligt artikel 41 är ju begränsad såtillvida att

det i sista instans endast är fråga om kassationsförfaranden alternativt en prövning som är begränsad till rättsfrågor eller som, i de nordiska länderna, förutsätter prövningstillstånd (jfr härom också vid artikel 37.2). Av detta skäl föreskrivs uttryckligen i punkten 2 i förevarande artikel att bestämmelserna i artikel 20 andra och tredje styckena skall tillämpas om gäldenären inte hör av sig, dvs. samma regler som är uppställda till skydd för svaranden under själva rättegången.

Av praxis framgår att skyldigheten att höra gäldenären föreligger även i det fallet då ansökan avslagits på den grunden att sökanden inte givit in handlingarna i ärendet i rätt tid. Skyldigheten att höra gäldenären gäller således under det andra stadiet, oavsett om det skett någon prövning i sak under det första stadiet eller inte (målet 178/83, P mot K; jfr kommentaren vid artikel 34).

I förevarande artikel anges genom en uppräkning de domstolar som i resp. konventionsstat skall pröva verkställighetsfrågan i detta andra skede. För Sveriges del anges här Svea hovrätt, som alltså skall pröva verkställighetsfrågan i såväl det första som det andra skedet. Detta gäller både när omprövningen har initierats av gäldenären enligt bestämmelserna i artikel 37.1 och när den initierats av sökanden enligt förevarande artikel (jfr avsnitt 3.2.2).

Artikel 41

Artikeln har behandlats i avsnitt 2.4.3. Den behandlar exekvaturprövningen i sista instans och utgör en motsvarighet till artikel 37.2. Sistnämnda artikel handlar om prövningen i sista instans i de fall prövningen i andra instans initierats av gäldenären – dvs. när den första prövningen ledde till bifall – medan förevarande artikel handlar om prövningen i sista instans i det fall prövningen i andra instans initierats av sökanden, dvs. när ansökan avslogs i första instans. I fråga om artikelns närmare innehåll hänvisas till kommentarerna vid artikel 37.2.

Artikel 42

Enligt denna artikel kan partiell verkställighet medges i det fall domen inte kan verkställas i sin helhet. Det kan handla om att domen omfattar flera käromål och att verkställighet – exempelvis av ordre public-skäl – inte kan beviljas såvitt gäller viss del av domen medan domen i övrigt uppfyller villkoren. Det kan också vara så att sökanden inte önskar annat än partiell verkställighet, exempelvis på den grunden att gäldenären delvis har fullgjort sina skyldigheter.

Artikel 43

I denna artikel finns en särskild regel om verkställighet av utdömt vite ("periodic payment by way of a penalty", "condamnant à une astreinte", "tvångsbøde"). Det handlar här om domar vari gäldenären förpliktas att betala en summa pengar för varje dag han är i dröjsmål med att uppfylla en viss förpliktelse (Jenard s. 54). Bakgrunden till bestämmelsen är det, särskilt i

Frankrike använda, system där gäldenären i en dom förpliktas att fullgöra något vid äventyr av vite ("astreint"). Om åläggandet inte följs, döms vitet ut genom en ny dom varvid beloppet oftast är lägre än det som ursprungligen förelades. I andra länder är beloppet redan bestämt i den ursprungliga domen (Schlosser p. 213).

Av bestämmelsen i förevarande artikel framgår att det endast är det slutligen fastställda vitesbeloppet som är verkställbart i andra konventionsstater.

I fråga om svenska avgöranden gäller således att ett föreläggande om löpande vite enligt 4 § lagen (1985:206) om viten inte är verkställbart i andra konventionsstater. Däremot är ett avgörande varigenom ett vite utdömts verkställbart. Även denna artikel förutom skulle resultatet ha blivit det samma eftersom ett föreläggande om löpande vite inte är verkställbart i Sverige (jfr kravet i artikel 31 om att avgörandet skall vara verkställbart i ursprungsstaten).

Artikel 44

Denna artikel innehåller bestämmelser om rättshjälpsförmåner m.m. Av artikeln *första stycke* framgår att sökanden skall vara berättigad till rättshjälp eller fri rättegång enligt verkställighetsstatens lagstiftning eller i största möjliga utsträckning vara befriad från kostnader och avgifter för exekvaturförfarandet i verkställighetsstaten om han i ursprungsstaten haft motsvarande förmåner. Förmånerna skall utgå utan någon särskild prövning. Om sökanden haft dessa förmåner i rättegångsstaten och ger in handlingar som utvisar detta (se artikel 47.2) skall han automatiskt vara berättigad till motsvarande förmåner enligt verkställighetsstatens lagstiftning.

Förmånerna gäller dock, såsom framgår av artikeln, endast vid det förfarande som regleras i artiklarna 32-35, dvs. under enpartsförfarandet i det första skedet. Förmånerna gäller således inte under den eventuellt efterföljande kontradiktoriska överprövningen i det andra och tredje skedet. Inte heller gäller förmånerna under verkställigheten som sådan, dvs. vid förfarandet inför kronofogdemyndigheten.

Frågan om hur bestämmelserna förhåller sig till svensk rätt och skall tillämpas i Sverige har redovisats i avsnitt 3.3.4.

I *andra stycket* finns en särskild regel som hänger samman med att förfarandet vid de danska och isländska administrativa myndigheter som handlägger frågor om underhållsbidrag (jfr artikel Va i Protokoll Nr 1) är fritt från avgift; det är med andra ord aldrig aktuellt att bevilja rättshjälpsförmåner. Bestämmelsen har tillkommit för att se till att den som i andra konventionsstater begär verkställighet av ett danskt eller isländskt underhållsavgörande inte kommer i ett sämre läge i detta hänseende än vad som gäller i fråga om underhållsavgöranden från andra konventionsstater.

Artikel 45

I denna artikel finns bestämmelser om att säkerhet, borgen, deposition och liknande inte får krävas på ett diskriminerande sätt av den som söker verkställighet av en dom som har meddelats i någon av de andra konventionssta-

terna. Så länge reglerna om säkerhet m.m. gäller lika för alla, oavsett nationalitet, är de således acceptabla.

Prop. 1991/92:128

Avsnitt 3 Gemensamma bestämmelser

Artikel 46

I denna artikel finns bestämmelser om vilka handlingar sökanden skall ge in när erkännande eller verkställighet begärs av en utländsk dom i annan konventionsstat. Ytterligare föreskrifter, som dock endast gäller när verkställighet begärs, finns i artikel 47. Jfr artikel 33 tredje stycket.

De villkor som är nödvändiga för att fastställa om en dom är äkta (*första punkten*) följer av ursprungsstatens lag.

Föreskriften i *andra punkten* visar på vikten av att bevara bevis om delgivning i de fall mål eller ärende avgjorts i svarandens utvaro (jfr avsnitt 3.3.7). I artikel 48 finns särskilda bestämmelser om hur man skall förfara i verkställighetsstaten om bevis om delgivning inte ges in.

Att legalisering eller liknande förfarande inte får krävas i fråga om de handlingar som avses i denna artikel framgår av artikel 49.

Artikel 47

Jfr artikel 46. Också artikel 47 innehåller bestämmelser om vilka handlingar den som begär verkställighet skall ge in. Artikeln är inte aktuell när endast erkännande begärs eftersom det inte krävs något särskilt förfarande för detta.

Enligt *första punkten* skall sökanden ge in handlingar som utvisar att domen är verkställbar i ursprungsstaten (jfr kommentarerna till artikel 31). Föreskriften innebär inte nödvändigtvis att ett särskilt intyg härom behöver inges. Det kan i vissa fall framgå direkt av den utländska domen (jfr en svensk dom vari enligt 17 kap. 14 § RB föreskrivits att den får verkställas utan hinder av att den inte vunnit laga kraft). Vissa typer av domar är också enligt uttryckliga författningsbestämmelser direkt verkställbara. I andra fall kan dock frågan om domens verkställbarhet i ursprungsstaten vara beroende av en jämförelse mellan tidpunkten för domens meddelande, dess delgivning och överklagandefristen (Jenard s. 55).

I första punkten finns vidare ett krav på att den utländska domen har delgivits gäldenären. Denna bestämmelse har tillkommit på grund av att domar i vissa stater kan verkställas oberoende av om de delgivits eller inte. Vid internationell verkställighet bör gäldenären bevisligen känna till domen och dessutom ges en chans att fullgöra den frivilligt (jfr Jenard s. 55).

Beträffande *andra punkten*, se artikel 44. I artikel 48 finns särskilda bestämmelser om hur man skall förfara i verkställighetsstaten om bevis om rättshjälp eller fri rättegång inte har givits in.

Att legalisering eller liknande förfarande inte får krävas i fråga om de handlingar som avses i denna artikel framgår av artikel 49.

Bestämmelserna i denna artikel syftar till att undvika onödig formalism. Artikelns *första stycke* tar sikte på delgivningsbevis och bevis om att rättshjälp eller fri rättegång har beviljats. Om dessa bevis inte har givits in kan domstolen i verkställighetsstaten således bestämma den tid inom vilken de skall företes, godta likvärdiga handlingar eller helt enkelt befria sökanden från skyldigheten att ge in dem. En situation när det kan bli aktuellt att dispensera från kravet att inge ett delgivningsbevis är att detta har förstörts i ursprungsstaten och domstolen i verkställighetsstaten finner att den har tillräcklig bevisning om delgivning på annat sätt.

Enligt *andra stycket* räcker det att översättning av handlingarna är bestyrkt av en person som är behörig därtill i någon av konventionsstaterna. Också denna bestämmelse syftar till att undvika formalism. Ev. krav på översättning framgår inte av konventionen utan följer av verkställighetsstatens lagstiftning (se vid artikel 33).

Artikel 49

Legaliseringsåtgärder och andra liknande förfaranden får enligt artikel 49 inte krävas i fråga om de handlingar som skall ges in enligt artiklarna 46 och 47. Detsamma gäller för fullmakt om sökanden utser annan att begära verkställighet för hans räkning. Bestämmelsen saknar betydelse vid verkställighet i Sverige eftersom inga sådana krav ställs enligt svensk rätt. Bestämmelsen får däremot betydelse vid ansökan om verkställighet i vissa andra konventionsstater. Av bestämmelsen följer att inte ens ett sådant certifikat som föreskrivs i 1961 års Haagkonvention om avskaffande av krav på legalisering (som Sverige inte har tillträtt) får krävas.

Avdelning IV Officiella handlingar (actes authentiques) och inför domstol ingångna förlikningar

Artikel 50

Enligt artikel 50 skall s.k. officiella handlingar (actes authentiques) verkställas i andra konventionsstater. Med en officiell handling avses en exekutionstitel som har tillkommit utan medverkan av domstol. Den har en viss officiell karaktär genom att den antingen har upprättats av eller inför myndighet eller offentlig funktionär eller genom att dess äkthet har fastställts av en myndighet eller offentlig funktionär. Äkthetsbeviset skall hänföra sig till handlingen som sådan och inte vara begränsat till att avse exempelvis parternas underskrifter (Jenard/Möller p. 72).

En förutsättning för verkställighet i andra konventionsstater är att den officiella handlingen är verkställbar i ursprungsstaten och att den ingivna handlingen uppfyller de villkor som är nödvändiga för att den skall kunna godtas som en sådan i ursprungsstaten. Endast officiella handlingar som sakligt sett faller inom konventionens tillämpningsområde (artikel 1) omfattas.

Genom en hänvisning i artikeln till artikel 31 och följande artiklar och till

konventionens Avdelning III, Avsnitt 3 följer att förfarandet vid verkställighet av en officiell handling är detsamma som vid verkställighet av dom.

Av artikeln följer vidare att åtagandet begränsar sig till verkställighet. Det innebär att officiella handlingar inte skall erkännas och att de med andra ord inte utgör hinder mot en rättegång om samma sak i verkställighetsstaten.

Officiella handlingar är relativt främmande för svensk rätt. Skriftliga bevittnade förbindelser angående underhållsbidrag godtas dock som exekutionstitel i Sverige (3 kap. 19 § UB). Om en sådan har godkänts av socialnämnden (jfr 7 kap. 7 § andra stycket föräldrabalken) torde de omfattas av artikel 50.

Utländska officiella handlingar har också redan godtagits för verkställighet på underhållsområdet (3 § andra stycket lagen 1976:108 om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet).

Danskt "udenretligt forlig" har likaså godtagits i begränsad utsträckning (5 § andra punkten och 10 § andra stycket lagen 1977:595 om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område). Ett udenretligt forlig uppfyller dock inte de villkor som uppställs i artikel 50 eftersom det inte har upprättats av eller inför myndighet eller offentlig funktionär. I den mån verkställighet begärs av ett sådant i Sverige skall verkställigheten således också i fortsättningen ske enligt bestämmelserna i 1977 års nordiska lag och inte enligt Luganokonventionen. Av samma skäl faller inte heller norska exigibla skuldebrev under artikel 50. Sådana har hittills inte kunnat verkställas i Sverige enligt den nordiska lagstiftningen. Dessa frågor har behandlats närmare i avsnitt 3.3.6, vari föreslås att den nordiska verkställighetslagen i framtiden skall omfatta bl.a. också dessa skuldebrev.

Artikel 51

Förlikningar som har ingåtts inför domstol jämföras enligt bestämmelserna i artikel 51 med officiella handlingar och skall således verkställas på samma sätt om de är verkställbara i den stat där förlikningen ingicks. Inte heller i fråga om förlikningar finns det något åtagande att erkänna (jfr vid artikel 50). Om verkställighet strider mot grunderna för rättsordningen i verkställighetsstaten får ansökan avslås (artikel 34 andra stycket jämfört med artikel 27.1).

Bestämmelsen omfattar inga svenska förlikningar. Om en förlikning har stadfästs genom en dom, är detta en dom som skall verkställas – och erkännas – enligt konventionens vanliga regler (artikel 26 och artikel 31 jämförda med artikel 25). Inte heller omfattar artikel 51 sådana förlikningar som ingås inför svensk domstol och som föranleder käromålets återkallelse och målets avskrivning, inte ens i det fall förlikningens innehåll framgår av rättens protokoll. I detta fall brister nämligen det rekvisit som uppställs i artikeln om att förlikningen skall vara verkställbar i ursprungsstaten.

Artikel 52

Artikeln har kommenterats vid artikel 2. Artikel 52 innehåller bestämmelser om tillämplig lag vid avgörandet av frågan var part har hemvist. Bestämmelserna behandlar dels det fallet att domstol i en konventionsstat måste avgöra om part har hemvist i denna stat (första stycket), dels det fallet att domstol måste bestämma om part har hemvist i en annan konventionsstat (andra stycket). Artikeln innehåller inga regler om lagval i fråga om part med hemvist i tredje stat. I sistnämnda fall får domstolen tillämpa sin egen internationella privaträtt.

Artikel 52 är utformad för att gälla både svarandens och karendens hemvist. I allmänhet handlar det om att domstolen måste fastställa svarandens hemvist. I vissa fall, exempelvis vid tillämpningen av artikel 5.2 och artikel 8 första stycket, måste dock domstolen bestämma var karenden har hemvist.

Av *första stycket* följer att domstolen skall tillämpa sin egen lag (*lex fori*) när den prövar om part har hemvist i domstolsstaten. En part kan ha hemvist i Frankrike enligt fransk lag och samtidigt enligt belgisk lag ha hemvist i Belgien.

Enligt *andra stycket* skall domstolen, när den prövar om part har hemvist i en annan konventionsstat, avgöra detta med tillämpning av den andra konventionsstatens nationella lag. Bestämmelsen blir i första hand aktuell i de fall svaranden instäms inför domstol i ett annat land än det där han har hemvist. En person som har hemvist i ett tredje land kan exempelvis stämmas inför svensk domstol på den grunden att avtalet ingicks i Sverige (10 kap. 4 § RB). Har svaranden hemvist i en annan konventionsstat skulle svensk domstol inte vara behörig enligt denna bestämmelse i RB (artikel 3). Om svaranden i ett sådant mål bestrider svensk domstols behörighet och påstår att han har hemvist i en annan konventionsstat, exempelvis Frankrike, är svensk domstol således skyldig att fastställa om svaranden har hemvist i den andra staten innan den kan avgöra om den är behörig eller inte. För att avgöra om svaranden har hemvist i Frankrike skall den svenska domstolen därvid enligt föreskrifterna i förevarande artikels andra stycke tillämpa fransk lag.

Artikel 53

Denna artikel har behandlats vid artikel 2. Av *första stycket* framgår att en juridisk person anses ha hemvist i den stat där den har sitt säte. Konventionen innehåller ingen definition av vad som avses med en juridisk persons säte. Artikeln innehåller en lagvalsregel som innebär att domstolen skall tillämpa den lag som följer av den egna internationella privaträtten när den skall bestämma var detta säte är beläget.

Artikeln omfattar enligt den svenska texten – liksom artikel 16.2 – såväl ”bolag” som ”juridiska personer”. I den engelska texten heter det ”company or other legal person or association”. Skälet för detta är att uttrycket juridisk person inte täcker alla former av bolag, såsom det tyska ”offene Handelsgesellschaft” som inte är en juridisk person. På samma sätt hade det inte räckt

att enbart tala om bolag eftersom detta begrepp inte omfattar andra former av sammanslutningar ("associations and foundations").

Vissa problem kan tänkas uppstå vid tillämpningen av bestämmelsen i artikel 16.2 som föreskriver att domstolarna i den stat där den juridiska personen har sitt säte är exklusivt behöriga att pröva frågan om exempelvis upplösning av ett bolag. Om domstol i en konventionsstat meddelar en dom varigenom ett bolag upplöses, och därvid grundar sin behörighet på att bolaget enligt den tillämpliga lagen har sitt säte i denna stat, kan problem uppstå i annan konventionsstat där domen görs gällande om, exempelvis, enligt lagen i denna andra stat en juridisk persons säte bestäms av dess stadgar och dessa utpekar erkännandestaten. I sådant fall kan erkännande vägras under åberopande av artikel 28 första stycket (Jenard s. 57).

Artikel 53 behandlar inte den prejudiciella frågan om erkännande av juridiska personer. Den frågan får avgöras med tillämpning av domstolsstatens egen lag.

Bestämmelsen i *andra stycket*, som innehåller bestämmelser om tillämplig lag vid avgörandet av frågan var en "trust" har sitt säte, har behandlats vid artikel 5.6.

Avdelning VI Övergångsbestämmelser

Artikel 54

Artikel 54 innehåller övergångsbestämmelser. De kan sammanfattas enligt följande:

- konventionen gäller om det rättsliga förfarandet i ursprungsstaten inleds efter det att konventionen trätt i kraft.
- konventionen gäller *inte* om domen i ursprungsstaten meddelades innan konventionen trätt i kraft.
- konventionen gäller, under vissa förutsättningar, om det rättsliga förfarandet i ursprungsstaten pågick då konventionen trädde i kraft och domen har meddelats därefter.

I den sistnämnda situationen får domstolen i verkställighetsstaten pröva om domstolen i ursprungsstaten varit behörig att pröva målet. Denna rätt till prövning av behörighetsfrågan – som således strider mot konventionens grundprincip i övrigt – motiveras av att konventionen inte var tillämplig i ursprungsstaten vid tidpunkten för målets anhängiggörande varför svaret inte hade lagliga möjligheter att bestrida domstolens behörighet.

Av *första stycket* framgår således att konventionen är tillämplig endast på förfaranden som har inletts efter det att konventionen trätt i kraft i ursprungsstaten, dvs. rättegångsstaten. På samma sätt föreskrivs att konventionen inte gäller i fråga om officiella handlingar (actes authentiques; se vid artikel 50) med mindre konventionen trätt i kraft i ursprungsstaten då handlingen upprättades eller registrerades där. Härav följer bl.a. att konventionens behörighetsregler, reglerna om litispens osv. *inte* gäller i fråga om rättegångar som har inletts innan konventionen trädde i kraft i rättegångsstaten.

Av första stycket framgår vidare att konventionens regler om erkännande och verkställighet är tillämpliga bara om konventionen gällde mellan ursprungsstaten och verkställighetsstaten när det rättsliga förfarandet inleddes (resp. den officiella handlingen upprättades eller registrerades), dvs. om båda dessa stater har tillträtt konventionen vid denna tidpunkt. Enligt huvudregeln skall således *rättegången* i fråga ha *inletts* efter det att konventionen trädde i kraft staterna emellan. Från denna regel finns ett undantag i andra stycket (se nedan).

En förutsättning för att en dom skall erkännas och verkställas i andra konventionsstater är vidare att *domen* i fråga har *meddelats efter* det att konventionen trätt i kraft mellan de två staterna. Konventionens erkännande- och verkställighetsbestämmelser kan således aldrig återopas i fråga om domar som meddelats före detta datum. Från denna regel finns inget undantag.

Av artikel 56 andra stycket framgår att de äldre verkställighetsavtal – som enligt artikel 55 upphör att gälla i och med Luganokonventionens ikraftträdande – fortsätter att gälla konventionsstaterna emellan i fråga om domar som har meddelats före Luganokonventionens ikraftträdande.

I artikelns *andra stycke* finns ett undantag från regeln om att konventionen måste gälla mellan rättegångsstaten och erkännande-/verkställighetsstaten vid tidpunkten för målets anhängiggörande. Om rättegången har inletts innan konventionen trädde i kraft mellan de två staterna blir konventionens regler om erkännande och verkställighet tillämpliga om domen meddelades efter konventionens ikraftträdande staterna emellan, förutsatt att domstolen i domstolsstaten har grundat sin behörighet på en bestämmelse som är godkänd enligt Luganokonventionens behörighetsregler eller om den grundat sin behörighet på en konvention som gällde mellan domstolsstaten och verkställighetsstaten när målet anhängiggjordes.

En behörighetsregel som är underkänd enligt Luganokonventionen godtas också förutsatt att behörighetsregeln fanns i en mellan staterna gällande internationell överenskommelse (jfr bl.a. reglerna i artikel 57).

Om domstolen i ursprungsstaten varit behörig på någon av dessa grunder skall domen erkännas och verkställas i andra konventionsstater (förutsatt naturligtvis att någon grund för vägran inte föreligger enligt artiklarna 27 och 28).

I *tredje stycket* finns en speciell övergångsbestämmelse om tillämplig lag i de fall parterna i en avtalstvist skriftligen har kommit överens om att den på avtalet tillämpliga lagen skall vara irländsk lag eller lagen i en del av Storbritannien och Nordirland. Av bestämmelsen framgår att ett sådant avtal grundar behörighet för domstolarna i Irland resp. den delen av Storbritannien och Nordirland. Bestämmelsen, som ordagrant tagits över från Brysselkonventionen, avser att skydda parter som ingått sådana lagvalsavtal i förlitan på att avtalet enligt irländsk och brittisk praxis också grundar behörighet (Schlosser p. 175). Bestämmelsen torde sakna större praktisk betydelse i Luganokonventionen.

Artikel 54 A

I denna artikel finns vissa bestämmelser om domstols behörighet i vissa sjörättsmål. Artikelns kommenterats i avsnitt 2.6.

I artikel 54 A har delar av arrestkonventionens regler tagits in. Bestämmelsen gäller numera endast för Island, Norge, Finland och Sverige (Danmark, Grekland och Irland har tillträtt arrestkonventionen) under längst tre år räknat från ikraftträdandet av Luganokonventionen för respektive stat. Motsvarande bestämmelser finns i Brysselkonventionen.

Arrestkonventionen innehåller i första hand bestämmelser dels om de anspråk för vilka kvarstad och liknande säkerhetsgärder får meddelas, dels om vilka fartyg som får beläggas med kvarstad och dels om domstols behörighet.

Enligt arrestkonventionens artikel 2 får kvarstad beviljas endast för s.k. sjöfordringar. Vilka anspråk som omfattas av detta uttryck framgår av artikel 1. Enligt artikel 3 får kvarstad beviljas antingen på det fartyg till vilket sjöfordringen hänför sig eller, med vissa undantag, annat fartyg som tillhör samma ägare. Om, vid skeppslega, befraktaren ensam är ansvarig för den aktuella sjöfordringen får endast detta fartyg eller annat av befraktaren ägt fartyg beläggas med kvarstad. Av artikel 7 framgår att domstolarna i den stat där fartyget har belagts med kvarstad kan vara behöriga att pröva målet också i sak. För behörighet krävs antingen att sådan föreligger enligt den nationella lagen eller att någon av de i artikeln uppräknade förutsättningarna föreligger (av vilka kan nämnas att kâranden har hemvist i staten eller att sjöfordringen uppstått där). Alla processuella frågor skall avgöras enligt den nationella lagen.

Av bestämmelserna i artikel 54 A motsvarar *punkten 1* arrestkonventionens artikel 7, dock med den skillnaden att som grund för behörighet inte kan åberopas en föreskrift i nationell lag. *Punkterna 2-4* motsvarar arrestkonventionens artikel 3 och *punkten 5* motsvarar arrestkonventionens artikel 1.

Av Luganokonventionens artikel 24 följer att domstol får förordna om kvarstad och andra säkerhetsåtgärder i sjörättsmål även om den inte är behörig att pröva målet i sak. Domstolens behörighet att pröva målet i dess helhet följer sedan av arrestkonventionens bestämmelser (jfr Luganokonventionens artikel 57) eller, övergångsvis för vissa stater, av Luganokonventionens artikel 54 A.

Frågan om ett svenskt tillträde till arrestkonventionen övervägs för närvarande inom justitiedepartementet. Skulle dessa överväganden leda till att Luganokonventionen och arrestkonventionen ratificeras vid samma tidpunkt, blir artikel 54 A i Luganokonventionen aldrig tillämplig i Sverige.

Avdelning VII Förhållandet till Brysselkonventionen och till andra konventioner

Artikel 54 B

Denna artikel som behandlar förhållandet mellan Brysselkonventionen och Luganokonventionen har behandlats i avsnitt 2.7. Punkten 3 har också behandlats vid avsnitt 2.4.4 (jfr artikel 28 andra stycket).

Denna artikel som behandlar förhållandet mellan Luganokonventionen och andra generella verkställighetskonventioner har behandlats i avsnitt 2.8.

Artikel 56

Av artikel 56 *första stycket* följer att de konventioner som avses i artikel 55 fortsätter att gälla i den mån de har ett större tillämpningsområde än Luganokonventionen. Vidare framgår av *andra stycket* att de fortsätter att gälla för domar som har meddelats före konventionens ikraftträdande; sådana domar kan ju aldrig erkännas och verkställas enligt Luganokonventionen. Artikeln har kommenterats i avsnitt 2.8 och vid artikel 54. Beträffande 1977 års nordiska konvention, se avsnitt 3.3.6.

Artikel 57

Artikeln, som innehåller regler om förhållandet mellan Luganokonventionen och andra multilaterala eller bilaterala konventioner som på särskilda områden gäller konventionsstaterna emellan, har kommenterats i avsnitt 2.9.

Artikel 58

Brysselkonventionens artikel 58 innehåller särskilda bestämmelser om rättigheter som schweiziska medborgare har enligt ett avtal mellan Schweiz och Frankrike från år 1869. Den kunde undvaras i Luganokonventionen och Brysselkonventionens artikel 58 har genom 1989 års tillträdeskonvention formulerats om till en övergångsbestämmelse. Att artikelnumret behållits har sin grund i önskemålet att behålla parallelliteten mellan Bryssel- och Luganokonventionerna.

Artikel 59

Artikeln har kommenterats i avsnitt 2.4.1. Enligt *första stycket* får konventionsstaterna ingå avtal med tredje stat som innebär ett åtagande att inte erkänna och verkställa domar som har meddelats i stater som har tillträtt Luganokonventionen om domstolen har grundat sin behörighet *uteslutande* på sådana exorbitanta behörighetsregler som avses i artikel 3.

Bestämmelsen gör det möjligt att skydda svarande som har sitt hemvist eller sin vanliga vistelsort i den aktuella tredje staten. Artikeln innebär således att den fria rörligheten för domar kan begränsas i viss utsträckning och har sin grund i att Luganokonventionen inte har några som helst begränsningar i fråga om domstolars internationella behörighet i de fall svaranden har hemvist i en stat som inte har tillträtt Luganokonventionen.

Ett exempel på en sådan konvention som avses i artikelns första stycke är 1977 års nordiska verkställighetskonvention. I den konventionen åtar sig de nordiska staterna att inte verkställa domar från andra stater om gäldenären har hemvist i något av de nordiska länderna och domstolen i ursprungsstaten

grundat sin behörighet på särskilt uppräknade exorbitanta forumregler (bl.a. förmögenhetsforum och kändens hemvist). Brysselkonventionens motsvarande artikel kombinerad med den nordiska konventionen har således gjort det möjligt för Danmark att vägra verkställa domar från andra EG-stater som annars skulle ha verkställts enligt Brysselkonventionens regler.

Andra stycket innehåller vissa begränsningar i konventionsstaternas rätt att ingå avtal av det slag som avses i första stycket. De behöver inte kommenteras närmare.

Avdelning VIII Slutbestämmelser

Artikel 60-68

Slutbestämmelserna har kommenterats i avsnitt 2.10 och kräver inga ytterligare kommentarer.

Protokoll Nr 1 Angående vissa frågor om domstols behörighet, förfarande och verkställighet

Artikel I

I denna artikel finns särskilda regler som begränsar användningen av uppfyllelseforum i artikel 5.1 och prorogationsforum enligt artikel 17 i de fall svarenden har hemvist i Luxemburg.

Bestämmelsen i *första stycket* har sin grund i de särskilda ekonomiska förhållandena mellan Belgien och Luxemburg som innebär att större delen av de avtal som ingås mellan parter som har hemvist i något av de två länderna regelmässigt skall uppfyllas i Belgien. Utan denna undantagsbestämmelse skulle en känd med hemvist i Belgien regelmässigt kunna väcka talan i Belgien mot en svarande med hemvist i Luxemburg under åberopande av artikel 5.1.

Bestämmelsen i *andra stycket* har sin grund i att det stora flertalet avtal som ingås av personer bosatta i Luxemburg är internationella avtal. Av detta skäl var det nödvändigt att ställa upp strängare villkor för prorogationsavtal än dem som följer av artikel 17.

Artikel Ia

Artikeln har kommenterats i avsnitt 2.3.1 (under rubriken Särskilda behörighetsregler), 2.4.4 och 3.2.1. Jfr också vid artikel 5.1. Artikeln medger att Schweiz vid deponeringen av ratifikationsinstrumentet reserverar sig mot skyldigheten att erkänna och verkställa utländska domar som har meddelats mot den som hade hemvist i Schweiz vid tidpunkten för talans väckande i fall då domstolen i ursprungsstaten har grundat sin behörighet *uteslutande* på bestämmelsen i artikel 5.1 (uppfyllelseforum). Vissa ytterligare krav och begränsningar framgår av punkten 1.b) och c) och punkten 2. Artikeln är motiverad av den schweiziska konstitutionen. Denna för närvarande föremål för en revidering. Reservationen upphör därför att gälla den 31 december 1999 och kan återtas dessförinnan.

Artikeln har behandlats i avsnitt 2.4.4 och vid artikel 16.1 b). Den medger konventionsstaterna att under vissa förutsättningar reservera sig mot skyldigheten att erkänna och verkställa vissa domar som gäller tidsbegränsade nyttjanderättsavtal och där domstolen har grundat sin behörighet på artikel 16.1.b). I avsnitt 3.2.1 föreslås att Sverige inte utnyttjar denna reservationsmöjlighet.

Artikel II

Bestämmelserna i denna artikel har kommenterats vid artikel 1 samt i avsnitt 2.4.4 och 3.2.3.

I *första stycket* förskrivs att en person som har åtalats för ett icke uppsåtligt brott – man har särskilt haft trafikmål i tankarna – har rätt till försvarare under rättegången även om han inte inställer sig personligen. Konventionen omfattar inte brottmålsrättegångar i och för sig men väl skadeståndsanspråk som handläggas inom ramen för ett straffrättsligt förfarande (jfr vid artikel 1 och artikel 5.4). Om en person döms i sin utevaro för ett trafikbrott i en konventionsstat kommer skadeståndsanspråk i allmänhet att grundas på den fällande domen och i vissa stater är ansvarsfrågan rättskraftigt avgjord genom brottmålsdomen och kan över huvud taget inte omprövas i en senare rättegång rörande ett enskilt anspråk. Det är därför angeläget att se till att svarandens intressen tillgodoses redan under brottmålsrättegången. Artikel 1 har i första hand utformats med tanke på att lagstiftningen i vissa konventionsstater föreskriver personlig inställeskyldighet för svaranden även med avseende på det enskilda anspråk som prövas inom ramen för ett brottmålsförfarande.

De svenska bestämmelserna i 21 kap. RB om den misstänktes rätt till försvarare uppfyller föreskrifterna i förevarande artikel; de gäller oberoende av ev. skyldighet för den misstänkte att inställa sig personligen till brottmålsrättegången. Det bör framhållas att artikel II inte ålägger konventionsstaterna att tillhandahålla *offentlig* försvarare.

I *andra stycket* finns bestämmelser som syftar till att ytterligare skydda svaranden i denna typ av mål (jfr vid artikel 27.2). Konventionsstaterna får enligt dessa bestämmelser vägra att erkänna och verkställa en dom rörande ett civilrättsligt anspråk som har prövats inom ramen för en brottmålsprocess av det slag som avses i artikeln, om svaranden inte haft tillfälle att svara i målet. I artikeln syftas därvid på rättegångar där svaranden har ålagts att inställa sig personligen vid rättegången och uteblivit (Jenard s. 63). Att svaranden inte haft tillfälle att svara i målet innebär närmast att han inte har kunnat tillvarata sina intressen genom att företrädas av ombud ("uden at den pågaeldende har haft mulighed for at varetage sine interesser", "without the person concerned having had the opportunity to arrange for his defence", "sans que la personne en cause ait eu la possibilité de se faire défendre", "ohne dass sich der Angeklagte verteidigen konnte"). I avsnitt 3.2.3 föreslås att denna vägransgrund blir obligatorisk i Sverige (jfr 3 § i propositionens lagförslag 1).

Bestämmelserna i denna artikel, som behandlar kostnader för verkställighetsförfarandet, har berörts i avsnitt 2.4.3.

Artikel IV

Denna artikel, som behandlar delgivningfrågor, har behandlats vid artikel 20 samt i avsnitt 2.3.5 och 3.2.1. Jag har i sistnämnda avsnitt föreslagit att Sverige utnyttjar den i artikelns andra stycke givna möjligheten att reservera sig mot artikelns bestämmelser om att handlingar kan sändas för delgivning mellan konventionsstaterna på tjänstemannanivå.

Artikel V

Denna artikel har kommenterats vid artikel 6.2 och vid artikel 10.

Artikel Va

Denna artikel har kommenterats vid artikel 1 och vid artikel 32.

Artikel Vb

Artikeln har kommenterats i avsnitt 2.3.1 (under rubriken Exklusiv behörighet), 2.3.3 och 3.3.7. Som framgår av sistnämnda avsnitt bör artikeln föranleda en ändring i sjömanslagen (propositionens lagförslag 4).

Artikel Vc

Artikel Vc i Protokoll Nr 1 till Brysselkonventionen innehåller en särskild bestämmelse som tar sikte på tillämpningen av EGs patentkonvention. Bestämmelsen kunde undvaras i Luganokonventionen.

Artikel Vd

Bestämmelserna i denna artikel har behandlats vid artikel 16.4.

Artikel VI

Av bestämmelserna i denna artikel framgår att konventionsstaterna skall underrätta depositariern, schweiziska federala rådet, om de lagändringar som konventionsstaterna vidtar med avseende på olika bestämmelser som omnämns på olika ställen i konventionen (se bl.a. artikel 3) liksom ändringar i företeckningarna i Avdelning III, Avsnitt 2, över de utsedda exekvaturdomstolarna. Konventionsstaterna kan alltså ensidigt besluta om ändringar i sistnämnda hänseende. Bestämmelserna föranleder särskilda föreskrifter för Sveriges del (8 § i propositionens lagförslag 1).

Protokoll Nr 2 Om en enhetlig tolkning av konventionen

Innehållet i Protokoll Nr 2 har redovisats i avsnitt 2.11.

Innehållet i Protokoll Nr 3 har kommenterats i avsnitt 2.9.

Förklaringarna

Den första förklaringen har avgivits av EG-staterna och rör Protokoll Nr 3 och artikel 57. Den har kommenterats i avsnitt 2.9.

De båda andra förklaringarna, varav den första har avgivits av EG-staterna och den andra av EFTA-staterna, rör tillämpningen av Protokoll Nr 2 och har kommenterats i avsnitt 2.11.

6.1 Förslaget till lag med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen

Övervägandena bakom den valda lagstiftningstekniken – inkorporeringsmetoden – och lagens närmare innehåll har redovisats i avsnitt 3.3.1 och 3.3.2.

1 §

Den i Lugano den 16 september 1988 antagna konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område skall gälla som lag här i landet.

Konventionens svenska, engelska och franska texter finns intagna som *bilaga* till denna lag.

I *första stycket* föreskrivs att Luganokonventionen gäller som lag här i landet. Av artikel 65 följer att detta gäller inte bara konventionen som sådan utan även de tre protokollen. De till konventionen fogade förklaringarna omfattas däremot formellt inte.

Av konventionens artikel 68 framgår att konventionen är upprättad på fjorton språk och att alla har samma giltighet. I *andra stycket* i förevarande paragraf har angivits att de svenska, engelska och franska texterna finns fogade som bilaga till lagen. Enligt 14 § lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar krävs inte att konventionens samtliga språkversioner kungörs. Det räcker att uppgift lämnas om var övriga texter finns tillgängliga. Eftersom den svenska texten har samma vitsord som övriga texter är det i och för sig tillräckligt att foga den svenska texten till lagen. Det är emellertid en fördel för enskilda som vill åberopa konventionstexten utomlands att ha tillgång också till de engelska och franska versionerna. Dessa kan också tjäna till ledning för de svenska domstolarnas tolkning av de olika artiklarna.

2 §

Om det inte finns någon behörig domstol när svensk domsrätt föreligger enligt denna lag, skall frågan tas upp av Stockholms tingsrätt.

Paragrafen tar sikte på situationer då Luganokonventionens domsrätsregler leder till att ett mål skall tas upp i Sverige men våra interna forumregler inte anvisar någon behörig domstol. Frågan har utvecklats i avsnitt 3.3.2.

3 §

Ett avgörande som rör ett sådant civilrättsligt anspråk som avses i artikel II andra stycket i Protokoll Nr 1 skall varken erkännas eller verkställas här.

Artikel II andra stycket i Protokoll Nr 1 till Luganokonventionen ger möjlighet att i vissa fall vägra erkänna domar som gäller civilrättsliga anspråk prövade inom ramen för ett utländskt brottmålsförfarande. Som framgår av artikeln rör det sig om brottmål avseende icke uppsåtliga brott. Bestämmelsen

i förevarande paragraf innebär att möjligheten till vägran att erkänna domar av detta slag har gjorts obligatorisk. Frågan har behandlats i avsnitt 3.2.3.

Prop. 1991/92:128

4 §

Vid den handläggning som avses i artikel 32 skall hovrätten bestå av en lagfaren domare.

För det förfarande som avses i artikel 37.1 och artikel 40 gäller rättegångsbalkens regler om besvär i hovrätt i tillämpliga delar, om inte konventionen föreskriver något annat. En sådan ansökan om ändring som avses i artikel 40 skall göras skriftligen. Den skall ha kommit in till hovrätten inom fyra veckor från den dag då beslutet meddelades.

En domare som har handlagt ett mål enligt artikel 32 är jävig att handlägga mål om samma sak enligt artikel 37.1 och artikel 40.

Luganokonventionens bestämmelser om exekvaturförfarandet ger möjlighet till prövning i tre led. För svensk del skall prövningen i både det första och det andra skedet göras av Svea hovrätt (jfr avsnitt 2.4.1, 2.4.3 och 3.2.2). Konventionen reglerar till viss del det närmare förfarandet under exekvaturprövningen. I övrigt tillämpas intern rätt (se artikel 33 första stycket). Förevarande paragraf reglerar förfarandet i Svea hovrätt.

Bestämmelsen i *första stycket* rör förfarandet vid den inledande prövningen enligt artikel 32. Av bestämmelsen framgår att hovrätten vid denna prövning skall bestå av en domare. Det innebär att hovrätten i detta skede inte får avgöra målet i kollegial sammansättning.

För detta skede av exekvaturprövningen finns vissa särbestämmelser i konventionen (artikel 33 andra och tredje styckena samt artiklarna 34, 35 och 47-49). I övrigt blir handläggningen densamma som i de verkställighetsmål som redan i dag handläggs av Svea hovrätt.

I *andra stycket* regleras det andra skedet av exekvaturförfarandet (artikel 37.1 resp. artikel 40). Bestämmelsen hänvisar till rättegångsbalkens regler om besvär i hovrätt. Det är närmast bestämmelserna i 52 kap. RB som kommer i fråga, t.ex. reglerna om komplettering i 6 § och muntligt förhör i 7 § första stycket. Rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i allmänhet är också tillämpliga på förfarandet i den mån de passar in på detta, liksom bestämmelser i annan lagstiftning som kan komma att tillämpas i besvärsmål. I förevarande bestämmelse har markerats att bestämmelserna i rättegångsbalken gäller endast i tillämpliga delar. Som påpekats i avsnitt 3.3.2 blir det t.ex. aldrig aktuellt att tillämpa bestämmelserna om inhibition i 52 kap. 7 § andra stycket RB. Vidare finns i förevarande bestämmelse en påminnelse om att reglerna i rättegångsbalken är subsidiära i förhållande till konventionens bestämmelser (t.ex. artikel 38).

I det andra skedet av exekvaturprövningen gäller rättegångsbalkens vanliga regler om hovrättens sammansättning.

Paragrafens andra stycke innehåller också en bestämmelse om klagotidens längd i fall då avgörandet från den inledande prövningen enligt artikel 32 överklagas av borgenären. Denna fråga har nämligen inte reglerats i konventionen (ang. klagofrist för gäldenären, se nedan). Klagotiden är fyra veckor. Den räknas från det att beslutet meddelades. Det ställs alltså inget krav på

delgivning av beslutet. Ansökan om ändring skall ges in till hovrätten, som prövar om den har kommit in i rätt tid. Beslut om avvisning av en för sent inkommen inläga skall fattas av hovrätten i vanlig sammansättning. Denna fråga har närmare utvecklats i avsnitt 3.3.2.

Eftersom borgenären i normalfallet befinner sig utomlands, finns det anledning att räkna med att han på grund av oförutsedda omständigheter kan få förhinder att komma in med sitt överklagande i rätt tid. Föreligger laga förfall har han möjlighet att få fristen förlängd enligt bestämmelserna i 58 kap. RB om återställande av försutten tid. En sådan ansökan skall enligt 58 kap. 12 § göras hos högsta domstolen.

När det är gäldenären som överklagar ett beslut från första instans gäller de klagofrister som angivits i artikel 36. I artikelns andra stycke finns ett förbud mot att förlänga fristen på grund av långt avstånd. Det bör uppmärksammas att klagofristerna enligt artikel 36 börjar löpa först då gäldenären delges beslutet.

Av tredje stycket framgår att en domare som har gjort den inledande prövningen enligt artikel 32 är jävig att handlägga mål om samma ansökan i det andra skedet av exekvaturförfarandet. Detta gäller både när ansökan har bifallits och när den har avslagits vid den inledande prövningen. Frågan har behandlats i avsnitt 3.3.2. Innebörden av att domaren är jävig framgår av 4 kap. 15 § RB.

5 §

För det förfarande som avses i artikel 37.2 och artikel 41 gäller rättegångsbalkens regler om besvär i högsta domstolen i tillämpliga delar, om inte konventionen föreskriver något annat. Talan får inte komma under högsta domstolens prövning utan att högsta domstolen meddelat sökanden tillstånd till detta enligt 54 kap. 10 § rättegångsbalken.

Högsta domstolen är sista instans vid exekvaturprövningen. I paragrafen finns bestämmelser om förfarandet där. De motsvarar bestämmelserna i 4 § andra stycket.

Paragrafen innehåller inga särregler om den tid inom vilken besvären skall ges in. Härav följer att reglerna i 56 kap. 1 § RB blir tillämpliga. De innebär att besvärslagan skall ges in till hovrätten inom fyra veckor från den dag beslutet meddelades.

En förutsättning för att högsta domstolen skall pröva målet är att prövningstillstånd har beviljats. Bakgrunden till denna regel framgår av avsnitt 3.2.2 och avsnitt 5 vid artikel 37.

6 §

Om en ansökan om verkställighet bifalls, skall det utländska avgörandet verkställas på samma sätt som en svensk domstols lagakraftgående dom, såvida inte annat följer av artikel 39. Vid verkställighet av ett utländskt avgörande som rör säkerhetsåtgärd skall i stället utsökningsbalkens bestämmelser om verkställighet av beslut om kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd tillämpas.

I paragrafen ges besked om vilka bestämmelser som skall tillämpas på verk-

ställighetsstadiet, sedan det enligt reglerna i konventionen har konstaterats att verkställighet av ett utländskt avgörande får äga rum här i landet. Med avgörande avses alla slags domar, beslut och utslag, oavsett deras beteckning (se artikel 25 och kommentarerna därtill i avsnitt 5).

Paragrafens *första mening* handlar om fall då konventionen medger full verkställighet av det utländska avgörandet. Bestämmelsen omfattar också olika interimistiska beslut, t.ex. interimistiska beslut om underhållsbidrag, om beslutet får verkställas i ursprungsstaten. Det utländska avgörandet skall verkställas på samma sätt som en svensk lagakraftätagande dom. Motsvarande bestämmelse finns i andra lagar om verkställighet av utländska avgöranden.

Av artikel 39 första stycket framgår att ett verkställighetsbeslut från den inledande prövningen enligt artikel 32 bara innebär att säkerhetsåtgärder får vidtas mot gäldenärens egendom. För att det utländska avgörandet skall bli fullt verkställbart krävs dessutom att klagofristen enligt artikel 36 har löpt ut utan att gäldenären har klagat eller att verkställighet har medgivits av hovrätten eller högsta domstolen efter det att beslutet från den inledande prövningen har överklagats.

Bestämmelsen i första meningen innebär att utsökningsbalkens regler fullt ut blir tillämpliga när det gäller verkställigheten som sådan; denna är ju reglerad i konventionen. Det innebär bl.a. att borgenären måste *ansöka* om verkställighetsåtgärder hos kronofogdemyndigheten och att verkställighet alltså inte är en automatisk följd av ett bifallande exekvaturbeslut. Borgenären kan ju t.ex. vilja försöka förmå gäldenären att frivilligt göra rätt för sig. Gäldenären kan i sin tur tänkas vilja betala frivilligt för att undvika ytterligare kostnader, sedan han konstaterat att exekvaturprövningen utfallit till hans nackdel.

I paragrafens *andra mening* regleras det fallet att det utländska avgörandet som sådant är ett förordnande om säkerhetsåtgärd. Med uttrycket säkerhetsåtgärd avses i första hand sådana åtgärder som kan jämföras med åtgärder enligt 15 kap. RB, dvs. kvarstad, återställande av rubbad besittning och olika andra åtgärder för att säkerställa sökandens rätt (ang. interimistiska beslut, se ovan vid första meningen). Avgöranden av detta slag kan komma att verkställas i Sverige i två fall. Antingen har beslutet meddelats i den konventionsstat där tvisten i fråga kommer att avgöras, eller har avgjorts, i sak. Eller också härrör det från en tredje konventionsstat, där man har förordnat om säkerhetsåtgärden med stöd av artikel 24 i konventionen.

Den utländska säkerhetsåtgärden skall verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser om verkställighet av beslut om kvarstad m.m. Dessa bestämmelser återfinns i 16 kap. 10-16 §§ UB. Bestämmelserna har kommenterats i avsnitt 3.3.2.

7 §

Om hovrätten vid det förfarande som avses i artikel 32 bifaller en ansökan om verkställighet, skall hovrättens beslut anses innefatta ett beslut om kvarstad eller annan åtgärd som avses i 15 kap. rättegångsbalken.

Paragrafen ger besked om den närmare innebörden av sådana säkerhetsåtgärder som avses i artikel 39 (jfr kommentaren till denna i avsnitt 5). Rätten

till dessa säkerhetsåtgärder följer direkt av att hovrätten medger verkställighet av en dom eller motsvarande vid den inledande prövningen enligt artikel 32. Borgenären skall alltså inte behöva utverka ett särskilt tillstånd till säkerhetsåtgärder i detta fall.

Av paragrafen framgår att de säkerhetsåtgärder som står till buds är de som regleras i 15 kap. RB, dvs. framför allt kvarstad. Att rätten till säkerhetsåtgärder är en automatisk följd av hovrättens beslut om verkställighet innebär inte att kronofogdemyndigheten verkställer dem ex officio. Det förutsätts alltså att borgenären ansöker om verkställighet hos kronofogdemyndigheten. Ansökan behandlas sedan som en begäran om verkställighet av ett svenskt domstolsbeslut om säkerhetsåtgärd i enlighet med bestämmelserna i 16 kap. 10-16 §§ UB.

8 §

Regeringen skall tillkännage innehålllet i sådana underrättelser som avses i artikel VI i Protokoll Nr 1.

Bakgrunden till denna paragraf har behandlats i avsnitt 3.3.2.

6.2 Förslaget till lag om ändring i sjölagen (1891:35 s. 1)

337 §

I fråga om behörigheten för sjörättsdomstol att ta upp tvistemål som avses i 336 § skall bestämmelserna om laga domstol i tvistemål i allmänhet tillämpas. Talan får även väckas vid sjörättsdomstolen för den ort där fartyget finns. Har säkerhet för en fordran ställts hos myndighet till befrielse från kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd, får talan väckas även vid sjörättsdomstolen för den ort där säkerheten har ställts. Talan angående en fordran som säkerheten har avsett får väckas vid sistnämnda sjörättsdomstol, även om säkerheten har frigetts.

Talan om ansvarighet på grund av avtal om befordran av passagerare eller resgods får väckas endast vid domstol

1. för den ort där svaranden är varaktigt bosatt eller har sin huvudsakliga rörelse;
2. för den avtalsenliga avgångs- eller bestämmelseorten;
3. i den stat där kändanden har sitt hemvist eller eljest är varaktigt bosatt, förutsatt att svaranden har driftsställe för sin rörelse i den staten och är underkastad dess domsrätt; eller
4. i den stat där befodringsavtalet träffades, förutsatt att svaranden har driftsställe för sin rörelse i den staten och är underkastad dess domsrätt.

Efter det att tvist som avses i andra stycket har uppstått får parterna avtala att talan skall väckas vid annan domstol eller att tvisten skall hänskjutas till skiljemän.

Finns inte sjörättsdomstol i den ort där svaranden har kunnat sökas enligt första stycket, andra stycket 1 eller 2 eller tredje stycket, väcks talan vid den sjörättsdomstol som är närmast den orten.

Om flera är redare i ett fartyg, skall fartygets hemort anses som rederiets hemvist.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte om annat följer av lagen (1992:000) med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen.

Ändringen innebär att det till paragrafen har fogats ett sjätte stycke med

6.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz

12 §

Denna lag gäller inte i fråga om dom eller förlikning som skall erkännas och verkställas enligt lagen (1992:000) med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen. Den gäller inte heller i fråga om dom eller förlikning som avser

1. konkurs eller ackordsförhandling utan konkurs, däri inbegripen fråga om ogiltighet av rättshandling som ingåtts av konkursgäldenären; eller
2. rätt till fast egendom i annat land än Schweiz eller skyldighet att träffa förfogande om dylik rätt eller påföljd av sådan skyldighets åsidosättande, dock att även i ty fall domen eller förlikningen gäller, där den avser ämne av familjerättslig eller arvsrättslig natur.

Ändringen har behandlats i avsnitt 3.3.7.

6.4 Förslaget till lag om ändring i sjömanslagen (1973:282)

14 §

Twist om sjömans anställningsförhållande får *inte dras* inför utländsk myndighet.

Första stycket gäller inte om annat följer av lagen (1992:000) med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen.

Ändringen i sjömanslagen har behandlats i avsnitt 3.3.7. Som framgår av det avsnittet är sjömanslagen i ett annat sammanhang föremål för en mera heltäckande översyn.

6.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område

Ändringarna i 1977 års nordiska verkställighetslag har behandlats i avsnitt 3.3.6.

5 §

Verkställighet här i riket skall på ansökan ske även av

1. förlikning som i fråga av privaträttslig beskaffenhet har ingåtts inför domstol eller annan myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge och som får verkställas i den stat där den har ingåtts,
2. förlikning som avses i § 478, stk 1, nr. 4, loven om rettens pleje (*udenretligt forlig*), om förlikningen har träffats och får verkställas i Danmark samt gäldenären hade hemvist där när den ingicks,
3. skuldebrev som enligt dansk lag kan utgöra grund för verkställighet utan rättegång, om skuldebrevet har undertecknats av gäldenären i Danmark och han då hade hemvist i Danmark,

4. skuldebrev som enligt norsk lag kan utgöra grund för verkställighet utan rättegång, om skuldebrevet har undertecknats av gäldenären i Norge och han då hade hemvist i Norge,

5. lagakraftvunnet beslut av finsk exekutiv myndighet varigenom köpare eller säljare har ålagts betalningsskyldighet i samband med återtagning av gods som har sålts på avbetalning, om den betalningsskyldige vid tidpunkten för återtagningen hade hemvist i Finland.

Till uppräknningen i 5 § om vilka nordiska exekutionstitlar som kan verkställas i Sverige har fogats dels danska exigibla skuldebrev (punkten 3), dels norska exigibla skuldebrev (punkten 4). Lagändringen har behandlats i avsnitt 3.3.6. Rätten till verkställighet enligt förevarande paragraf är inte ovillkorlig. De begränsningar i denna rätt som framgår av 10 § andra stycket gäller även de nya exekutionstitlarna.

Bestämmelsen i den nya femte punkten motsvaras helt av punkten 3 i den tidigare lydelsen.

7 §

Denna lag tillämpas inte om lagen (1992:000) med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen är tillämplig eller om annat följer av särskilda bestämmelser om erkännande och verkställighet av avgöranden och förlikningar på särskilda rättsområden.

Lagen tillämpas inte heller beträffande

1. dom eller förlikning i mål angående boskillnad, legal separation, äktenskapsskillnad, återgång av äktenskap, antagande av adoptivbarn eller adoptivförhållandes hävande, omyndighetsförklaring eller dess hävande eller i mål angående bodelning eller skadestånd med anledning av legal separation, äktenskapsskillnad eller återgång av äktenskap, om ej fråga är om verkställighet av dom som skall gälla här i riket enligt 22 § förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap,

2. dom eller förlikning rörande vårdnad om eller rätt till umgänge med barn eller överlämnande av barn i annat fall, om ej fråga är om verkställighet enligt 6 §,

3. dom eller förlikning rörande familjerättslig underhållsskyldighet,

4. dom eller förlikning rörande faderskapet till barn,

5. dom eller förlikning angående rätt på grund av arv eller testamente, efterlevande makes rätt, boutredning eller skifte med anledning av dödsfall eller ansvarighet för den dödes gäld, om ej den avlidne var medborgare i Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige och hade hemvist i någon av dessa stater,

6. dom eller förlikning angående

a) gäldenärs försättande i konkurs,

b) inledande av förhandling om offentligt ackord utan konkurs,

c) andra på konkursdomares eller konkursdomstols prövning beroende frågor eller

d) rättshandlings eller annan åtgärds ogiltighet eller återgång på grund av konkurs eller förhandling om offentligt ackord utan konkurs i något av de nordiska länderna, om av konkursbeslutet eller beslutet om offentlig ackordsförhandling framgår att gäldenären inte hade hemvist i något av de nordiska länderna,

7. dom eller förlikning i mål som skall upptagas omedelbart av särskild domstol för handläggning av tvister rörande kollektivavtal.

Till denna paragraf har i första stycket fogats en regel som innebär att lagen inte gäller, om Luganokonventionen är tillämplig. Bestämmelsens sista led har, i sak oförändrat, flyttats över från paragrafens sista stycke.

Prop. 1991/92:128

10 §

Beslut om verkställighet, som *söks* hos kronofogdemyndighet, meddelas utan motpartens hörande, om *inte* kronofogdemyndigheten bestämmer annat.

Ansökan om verkställighet av förlikning *eller skuldebrev* som avses i 5 § 2–4 får *inte* bifallas utan att tillfälle har beretts motparten att yttra sig. Inkommer han med bestridande som *inte* är uppenbart ogrundat, skall ansökningen avslås. Innehåller *förlikning som avses i 5 § 2* bestämmelse om skylldighet att ersätta kostnad, får detta belopp jämkas.

Hänvisningen i paragrafens andra stycke till vissa bestämmelser i 5 § har utvidgats till att gälla även de norska och danska exigibla skuldebrev som avses i 5 § punkterna 3 och 4. Det innebär att en ansökan om verkställighet av ett sådant skuldebrev aldrig får bifallas utan att motparten har beretts tillfälle att yttra sig och att ansökningen skall avslås om denne inkommer med ett bestridande som inte är uppenbart ogrundat. Villkoren är desamma som sedan tidigare gäller för danskt udenretligt forlig.

6.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område

1 §

Denna lag är tillämplig på domar som har meddelats i Österrike i ämnen av privaträttslig beskaffenhet. Lagen tillämpas på domar i sådana ämnen, även om de har meddelats i ett straffrättsligt förfarande. *Lagen tillämpas inte om lagen (1992:000) med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen är tillämplig.*

Ändringen har behandlats i avsnitt 3.3.7.

6.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning

5 §

Om enligt någon särskild föreskrift en tvist angående en förpliktelse skall tas upp av en annan myndighet än tingsrätt, kan saken prövas enligt denna lag endast om det finns bestämmelser som medger sådan prövning. Vad som sägs i denna lag om tingsrätt skall i sådana fall i stället gälla den andra myndigheten.

Bestämmelserna om betalningsföreläggande och vanlig handräckning gäller inte om svaranden vid tidpunkten för ansökan har hemvist i en främmande stat som har tillträtt den i Lugano den 16 september 1988 antagna konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område eller om det i en sådan stat pågår rättegång om samma sak och denna rättegång kan leda till ett avgörande som är verkställbart i Sverige.

Av det nya andra stycket framgår att kronofogdemyndigheten inte får ta upp ansökan om betalningsföreläggande eller vanlig handräckning, om svensk domstol skulle vara förhindrad att ta upp saken till prövning enligt Lugano-konventionens domsrättsregler. Dessa summariska processformer står inte heller till förfogande i litispensdensationer av det slag som anges i stycket. Särskild handräckning berörs inte av de nya bestämmelserna. Övervägandena bakom dessa har redovisats i avsnitt 3.3.5.

7 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

dels godkänna den i Lugano den 16 september 1988 antagna konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område med den reservation som har angetts,

dels anta förslagen till

1. lag med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen,
2. lag om ändring i sjölagen (1891:35 s. 1),
3. lag om ändring i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av domar som meddelats i Schweiz,
4. lag om ändring i sjömanslagen (1973:282),
5. lag om ändring i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område,
6. lag om ändring i lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område,
7. lag om ändring i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning.

8 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

1 Förslag till

Lag om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar på privaträttens område

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Den i Lugano den 16 september 1988 antagna konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område skall gälla som lag här i landet.

Konventionens svenska, engelska och franska text finns intagen som *bilaga*¹ till denna lag.

2 § Om en stämning eller motsvarande handling skall delges utomlands med en svarande som har hemvist i en konventionsstat och svaranden inte går i svaromål, får målet inte avgöras förrän det har klarlagts

1. att handlingen har delgivits i en form som föreskrivs i den anmodade statens lagstiftning för delgivning av i denna stat upprättade handlingar med personer som är bosatta på den statens område eller att handlingen har lämnats till svaranden eller i hans bostad på annat sätt som är tillåtet enligt Haagkonventionen den 15 november 1965 om delgivning i utlandet av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur, och

2. att delgivningen har ägt rum i så god tid att svaranden haft möjlighet att avge svaromål.

3 § Ett avgörande rörande ett sådant civilrättsligt anspråk som avses i artikel II andra stycket i Protokoll Nr 1 skall varken erkännas eller verkställas här.

4 § För det förfarande som avses i artikel 32, artikel 37.1 och 40.1 gäller rättegångsbalkens regler om besvär i hovrätt om inte konventionen föreskriver annat. Vid den handläggning som avses i artikel 32 är hovrätten domför med en lagfaren domare.

En sådan ansökan om ändring som avses i artikel 40.1 skall göras skriftligen inom fyra veckor från den dag då beslutet meddelades.

5 § För det förfarande som avses i artikel 37.2 och artikel 41 gäller rättegångsbalkens regler om besvär i högsta domstolen om inte konventionen föreskriver annat. Högsta domstolen får inte pröva frågan utan att högsta domstolen meddelat sökanden tillstånd till detta enligt 54 kap. 10 § första punkten rättegångsbalken.

6 § För det förfarande som avses i artiklarna 32, 37, 40 och 41 gäller i övrigt vad som i rättegångsbalken är föreskrivet om rättegången i allmänhet om inte konventionen föreskriver annat.

7 § Om ansökan om verkställighet bifalls skall avgörandet verkställas på samma sätt som en svensk domstols lagakraftäggande dom. I fråga om beslut som avses i artikel 24 skall utsökningsbalkens bestämmelser om verkställighet av beslut om kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd tillämpas.

8 § Om hovrätten bifaller ansökan om verkställighet skall hovrättens beslut i motsvarande mån anses innefatta ett beslut om kvarstad eller annan åtgärd som avses i 15 kap. rättegångsbalken.

¹ Se bilaga 1 till promemorian. Den franska och engelska texten har uteslutits i promemorian.

9 § Det ankommer på regeringen att tillkännage innehållet i sådana under-
rättelser som avses i artikel VI i Protokoll Nr 1.

Prop. 1991/92:128
Bilaga 1

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1936:79) om erkännande och
verkställighet av dom som meddelats i Schweiz

Prop. 1991/92:128
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att 12 § lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag äger ej tillämpning å
dom eller förlikning som gäller

12 §

Denna lag gäller inte i fråga om
dom eller förlikning som skall erkän-
nas och verkställas enligt lagen
(1992:000) om domstols internatio-
nella behörighet och om verkställig-
het av utländska domar på privaträt-
tens område. Den gäller inte heller i
fråga om dom eller förlikning som
avser

1. konkurs eller ackordsförhandling utan konkurs, däri inbegripen fråga
om ogiltighet av rättshandling som ingåtts av konkursgäldenären; eller

2. rätt till fast egendom i annat land än Schweiz eller skyldighet att träffa
förfogande om dylik rätt eller påföljd av sådan skyldighets åsidosättande,
dock att även i ty fall domen eller förlikningen gäller, där den avser ämne av
familjerättslig eller arvsrättslig natur.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

3 Förslag till
Lag om ändring i sjömanslagen (1973:282)

Prop. 1991/92:128
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att 14 § sjömanslagen (1973:282) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Twist om sjömans anställningsförhållande får *ej dragas* inför utländsk myndighet.

Föreslagen lydelse

14 §

Twist om sjömans anställningsförhållande får *inte dras* inför utländsk myndighet.

Första stycket gäller inte om annat följer av lagen (1992:000) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar på privaträttens område.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

4 Förslag till Lag om ändring i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område

Prop. 1991/92:128
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att 5, 7 och 10 §§ lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Verkställighet här i riket skall på ansökan ske även av

1. förlikning som i fråga av privaträttslig beskaflenhet har ingåtts inför domstol eller annan myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge och som får verkställas i den stat där den har ingåtts,

2. förlikning som avses i § 478, stk 1, nr. 4, loven om rettens pleje (*udenretligt forlig*), om förlikningen har träffats och får verkställas i Danmark samt gäldenären hade hemvist där när den ingicks,

3. *lagakraftvunnet beslut av finsk exekutiv myndighet varigenom köpare eller säljare har ålagts betalningsskyldighet i samband med återtagning av gods som har sålts på avbetalning, om den betalningsskyldige vid tidpunkten för återtagningen hade hemvist i Finland.*

3. *skuldebrev som enligt dansk lag kan utgöra grund för verkställighet utan rättegång, om skuldebrevet har undertecknats av gäldenären i Danmark och han då hade hemvist i Danmark,*

4. *skuldebrev som enligt norsk lag kan utgöra grund för verkställighet utan rättegång, om skuldebrevet har undertecknats av gäldenären i Norge och han då hade hemvist i Norge,*

5. *lagakraftvunnet beslut av finsk exekutiv myndighet varigenom köpare eller säljare har ålagts betalningsskyldighet i samband med återtagning av gods som har sålts på avbetalning, om den betalningsskyldige vid tidpunkten för återtagningen hade hemvist i Finland.*

7 §

Denna lag tillämpas inte om lagen (1992:000) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar på privaträttens område är tillämplig eller om annat följer av särskilda bestämmelser om erkännande och verkställighet av avgöranden och förlikningar på särskilda rättsområden.

Lagen tillämpas *icke* beträffande

Lagen tillämpas *inte* heller beträffande

1. dom eller förlikning i mål angående boskillnad, legal separation, äktenskapsskillnad, återgång av äktenskap, antagande av adoptivbarn eller adoptivförhållandes hävande, omyndighetsförklaring eller dess hävande eller i

mål angående bodelning eller skadestånd med anledning av legal separation, äktenskapsskillnad eller återgång av äktenskap, om ej fråga är om verkställighet av dom som skall gälla här i riket enligt 22 § förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap,

2. dom eller förlikning rörande vårdnad om eller rätt till umgänge med barn eller överlämnande av barn i annat fall, om ej fråga är om verkställighet enligt 6 §,

3. dom eller förlikning rörande familjerättslig underhållsskyldighet,

4. dom eller förlikning rörande faderskapet till barn,

5. dom eller förlikning angående rätt på grund av arv eller testamente, efterlevande makes rätt, boutredning eller skifte med anledning av dödsfall eller ansvarighet för den dödes gäld, om ej den avlidne var medborgare i Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige och hade hemvist i någon av dessa stater,

6. dom eller förlikning angående

a) gäldenärs försättande i konkurs,

b) inledande av förhandling om offentligt ackord utan konkurs,

c) andra på konkursdomares eller konkursdomstols prövning beroende frågor eller

d) rättshandlings eller annan åtgärds ogiltighet eller återgång på grund av konkurs eller förhandling om offentligt ackord utan konkurs i något av de nordiska länderna, om av konkursbeslutet eller beslutet om offentlig ackordsförhandling framgår att gäldenären inte hade hemvist i något av de nordiska länderna,

7. dom eller förlikning i mål som skall upptagas omedelbart av särskild domstol för handläggning av tvister rörande kollektivavtal.

Lagen tillämpas ej heller i övrigt, i den mån detta följer av särskilda bestämmelser om erkännande och verkställighet av avgöranden och förlikningar på särskilda rättsområden.

10 §

Beslut om verkställighet, som söks hos kronofogdemyndighet, meddelas utan motpartens hörande, om ej kronofogdemyndigheten bestämmer annat.

Ansökan om verkställighet av förlikning som avses i 5 § 2 får ej bifallas utan att tillfälle har beretts motparten att yttra sig. Inkommer han med bestridande som ej är uppenbart ogrundat, skall ansökningen avslås. Innehåller *förlikningen* bestämmelse om skyldighet att ersätta kostnad, får detta belopp jämkas.

Beslut om verkställighet, som söks hos kronofogdemyndighet, meddelas utan motpartens hörande, om *inte* kronofogdemyndigheten bestämmer annat.

Ansökan om verkställighet av förlikning *eller skuldebrev* som avses i 5 § 2-4 får *inte* bifallas utan att tillfälle har beretts motparten att yttra sig. Inkommer han med bestridande som *inte* är uppenbart ogrundat, skall ansökningen avslås. Innehåller *förlikning som avses i 5 § 2* bestämmelse om skyldighet att ersätta kostnad, får detta belopp jämkas.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område

Prop. 1991/92:128

Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område skall ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Denna lag är tillämplig på domar som har meddelats i Österrike i ämnen av privaträttslig beskaffenhet. Lagen tillämpas på domar i sådana ämnen, även om de har meddelats i ett straffrättsligt förfarande.

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag är tillämplig på domar som har meddelats i Österrike i ämnen av privaträttslig beskaffenhet. Lagen tillämpas på domar i sådana ämnen, även om de har meddelats i ett straffrättsligt förfarande. *Lagen tillämpas inte om lagen (1992:000) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar på privaträttens område är tillämplig.*

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

6 Förslag
Lag om ändring i lagen (1990:746) om
betalningsföreläggande och handräckning

Prop. 1991/92:128
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Om enligt någon särskild föreskrift en tvist angående en förpliktelse skall tas upp av en annan myndighet än tingsrätt, kan saken prövas enligt denna lag endast om det finns bestämmelser som medger sådan prövning. Vad som sägs i denna lag om tingsrätt skall i sådana fall i stället gälla den andra myndigheten.

Bestämmelserna i 2 och 3 §§ gäller inte om lagen (1992:000) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar på privaträttens område är tillämplig och svaranden vid tidpunkten för ansökan har hemvist i en stat som har tillträtt konventionen den 16 september 1988 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

CHAPTER VI

JUDGMENTS OF THE COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES CONCERNING THE INTERPRETATION OF THE BRUSSELS CONVENTION
OF 27 SEPTEMBER 1968

1. General

130. The Protocol of 3 June 1971 confers on the Court of Justice of the European Communities jurisdiction to rule on the interpretation of the Brussels Convention.

Article 30 of the Accession Convention of 9 October 1978 (Denmark, Ireland, United Kingdom) provides that the Court of Justice also has jurisdiction to rule on the interpretation of that Convention. Article 10 of the Convention of 25 October 1982 on the accession of Greece contains a similar provision.

As at 1 June 1988 the six original Member States of the Communities together with Denmark, Ireland and the United Kingdom are parties to the Protocol.

On the scope of the Protocol, reference should be made to the Jenard report (pp. 66 to 70) and the Schlosser report (paragraphs 255 and 256).

It should be noted, however, that the Protocol makes provision for two forms of reference: reference for a preliminary ruling and reference in the interests of the law. The latter possibility has not so far been used. Reference for a preliminary ruling means that a national court required to rule on a question of interpretation of the Convention or the Protocol refers the matter to the Court of Justice and stays its proceedings, pending the latter's decision.

Since the Protocol came into force on 1 September 1975, nearly 60 judgments have been handed down by the Court (see point 3 below) and a number of cases are currently pending (see point 4 below).

As stated in the comments on Protocol 2 (see points 112 and 116), in the negotiations on the Lugano Convention it was agreed that the provisions of the Brussels Convention should be construed as interpreted by the Court of Justice and that the report would mention the various judgments handed down by the Court.

This Chapter meets the latter stipulation.

The judgments are given not in chronological order but by reference to those Articles of the Brussels Convention, the Protocol annexed ther-

eto and the 1971 Protocol which have been interpreted, since this seems a more convenient arrangement.

This Chapter gives only the operative part of the decision and not, barring exceptions, the grounds. For it is not the purpose of this report to study the judgments of the Court of Justice but merely to indicate how it has interpreted a number of Articles.

2. Content of the judgments ⁽¹⁾

131. (1) *Application of the Convention*

National procedural laws are set aside in the matters governed by the Convention in favour of the provisions thereof (judgment of 13 November 1979 in Case 25/79 Sanicentral v. Collin (1979) ECR 3423-3431).

(2) *Article 1, first paragraph: Civil and commercial matters*

1. The Court held that the concept of civil and commercial matters must be regarded as autonomous. It ruled that a judgment given in an action between a public authority and a person governed by private law, in which the public authority has acted 'in the exercise of its powers', is excluded from the area of application of the Convention (judgment of 14 October 1976 in Case 29/76 LTU v. Eurocontrol (1976) ECR 1541-1552).

2. It confirmed its decision in its judgment of 16 December 1980 in Case 814/79 Netherlands State v. Rüffer to the effect that the concept of civil and commercial matters does not include the recovery of the costs incurred by the agent responsible for administering public waterways, in this instance the Netherlands State, in the removal of a wreck pursuant to an international Convention ((1980) ECR 3807-3822).

3. Contracts of employment come within the scope of the Convention (judgment of 13 November 1979 in Case 25/79 Sanicentral v. Collin (1979) ECR 3423-3431).

(3) *Article 1, second paragraph*

(1) (a) Status of persons

1. Judicial decisions authorizing provisional measures in the course of proceedings for divorce

do not fall within the scope of the Convention 'if those measures concern or are closely connected with either questions of the status of the persons involved in the divorce proceedings or proprietary legal relations resulting directly from the matrimonial relationship or the dissolution thereof' (judgment of 27 March 1979 in Case 143/78 J. De Cavel v. L. De Cavel (1979) ECR 1055-1068).

2. However, the Convention is applicable, on the one hand, to the enforcement of an interlocutory order made by a French court in divorce proceedings whereby one of the parties to the proceedings is awarded a monthly maintenance allowance and, on the other hand, to an interim compensation payment, payable monthly, awarded to one of the parties by a French divorce judgment pursuant to Article 270 *et seq.* of the French Civil Code.

The Court held that the scope of the Convention extends to maintenance obligations and that the treatment of an ancillary claim is not necessarily linked to that of the principal claim.

Ancillary claims come within the scope of the Convention according to the subject matter with which they are concerned and not according to the subject matter involved in the principal claim (judgment of 6 March 1980 in Case 120/79 L. De Cavel v. J. De Cavel (1980) ECR 731).

(b) Matrimonial relationships

1. The term 'rights in property arising out of a matrimonial relationship' includes not only property arrangements specifically and exclusively envisaged by certain national legal systems in the case of marriage but also any proprietary relationships resulting directly from the matrimonial relationship or the dissolution thereof (judgment of 27 March 1979 in Case 143/78 J. De Cavel v. L. De Cavel (1979) ECR 1055-1068).

2. An application for provisional measures to secure the delivery up of a document in order to prevent it from being used as evidence in an action concerning a husband's management of his wife's property does not fall within the scope of the Convention if such management is closely connected with the proprietary relationship resulting directly from the marriage bond (judgment of 31 March 1982 in Case 25/81 C. H. W. v. G. J. H. (1982) ECR 1189-1205).

(2) Bankruptcy

A decision such as that of a French civil court based on Article 99 of the French Law of 13 July

1967, ordering the *de facto* manager of a legal person to pay a certain sum into the assets of a company must be considered as given in the context of bankruptcy or analogous proceedings (judgment of 22 February 1979 in Case 133/78 Gourdain v. Nadler (1979) ECR 733-746).

(4) Article 5(1): Contractual matters

1. The place of performance of the obligation in question is to be determined in accordance with the law which governs the obligations in question according to the rules of conflict of laws of the court before which the matter is brought (judgment of 6 October 1978 in Case 12/76 Tessili v. Dunlop (1976) ECR 1473-1487).

2. If the place of performance of a contractual obligation has been specified by the parties in a clause which is valid according to the national law applicable to the contract, the court for that place has jurisdiction to take cognizance of disputes relating to that obligation under Article 5 (1), irrespective of whether the formal conditions provided for under Article 17 have been observed (judgment of 17 January 1980 in Case 56/79 Zenger v. Salinitri (1980) ECR 89-98).

3. The word 'obligation' contained in Article 5 (1) refers to the contractual obligation forming the basis of the legal proceedings, namely the obligation of the grantor in the case of an exclusive sales contract (judgment of 6 October 1976 in Case 14/76 De Bloos v. Bouyer).

4. The plaintiff may invoke the jurisdiction of the courts of the place of performance in accordance with Article 5 (1) of the Convention even when the existence of the contract is in dispute between the parties (judgment of 4 March 1982 in Case 38/81 Effer v. Kantner (1982) ECR 825-836).

5. The obligation to be taken into account for the purposes of the application of Article 5 (1) of the Convention in the case of claims based on different obligations arising under a contract of employment as a representative binding a worker to an undertaking is the obligation which characterizes the contract, i.e. that of the place where the work is carried out (judgment of 26 May 1982 in Case 133/82 Ivenel v. Schwab (1982) ECR 1891-1902).

6. The concept of matters relating to a contract is an autonomous concept. Obligations in regard to the payment of a sum of money which have their basis in the relationship existing between an

association and its members by virtue of membership are 'matters relating to a contract', whether the obligations in question arise simply from the act of becoming a member or from decisions made by organs of the association (judgment of 22 March 1983 in Case 34/82 *Peters v. Znav* (1983) ECR 987-1004).

7. For the purpose of determining the place of performance within the meaning of Article 5 (1), the obligation to be taken into consideration in an action for the recovery of fees, commenced by an architect commissioned to prepare plans for the building of houses, is the contractual obligation actually forming the basis of the legal proceedings.

In the case in point that obligation consists of a debt for a sum of money payable at the defendant's permanent address.

The place of payment is determined by the law applicable to the contract (judgment of 15 January 1987 in Case 266/85 *Shenavai v. Kreischer*, OJ No C 39, 17. 2. 1987, p. 3).

8. (a) On the question of whether a claim for compensation for sudden and premature termination of an agreement was a matter relating to a contract or to quasi-delict, the Court of Justice replied that 'proceedings relating to the wrongful repudiation of an independent commercial agency agreement and the payment of commission due under such an agreement are proceedings in matters relating to a contract within the meaning of Article 5 (1) of the Brussels Convention'.
- (b) It repeated that matters relating to a contract should be regarded as an '*autonomous*' concept (judgment of 22 March 1983 in Case 34/82 *Peters v. Znav*).
- (c) Compensation for wrongful repudiation of an agreement is based on failure to comply with a contractual obligation.
- (d) Lastly, the Court referred to the Rome Convention of 19 June 1980 on the law applicable to contractual obligations, which includes (Article 10) within the field of the law applicable to a contract the consequences of total or partial non-performance of the obligations arising from it and hence the contractual liability of the party responsible for non-performance.

ance (judgment of 8 March 1988 in Case 9/87 *Arcado v. Haviland*, OJ No C 89, 6. 4. 1988, p. 9).

(5) *Article 5 (2): Maintenance*

The subject of maintenance obligations falls within the scope of the Convention even if the claim in question is ancillary to divorce proceedings (judgment of 6 March 1980 in Case 120/79 *L. De Cavel v. J. De Cavel* (1980) ECR 731).

(6) *Article 5 (3): Tort or delict*

1. The expression 'place where the harmful event occurred' must be understood as being intended to cover both the place where the damage occurred and the place of the event giving rise to it.

The result is that the defendant may be sued, at the option of the plaintiff, either in the courts for the place where the damage occurred or in the courts for the place of the event which gives rise to and is at the origin of that damage (judgment of 30 November 1976 in Case 21/76 *Bier, Reinwater v. Mines de potasse d'Alsace* (1976) ECR 1735-1748).

2. (a) The term 'tort, delict or quasi-delict' in Article 5 (3) of the Convention must be regarded as an autonomous concept covering all actions which seek to establish the liability of a defendant and which are not related to a 'contract' within the meaning of Article 5 (1).
- (b) A court which has jurisdiction under Article 5 (3) to entertain an action with regard to tortious matters does not have jurisdiction to entertain that action with regard to other matters not based on tort (judgment of 27 September 1988 in Case 189/87 *Kalfelis v. Schröder*, OJ No C 281, 4. 11. 1988, p. 18).

(7) *Article 5 (5): Branch, agency or other establishment*

1. When the grantee of an exclusive sales concession is not subject either to the control or to the direction of the grantor, he cannot be regarded as being at the head of a branch, agency or other establishment of the grantor within the meaning of Article 5 (5) (judgment of 6 October 1976 in Case 14/76 *De Bloos v. Bouyer* (1976) ECR 1497-1511).

2. The Court has given an *autonomous* interpretation to the concepts of 'operations of a branch, agency or other establishment':

(a) the concept of branch, agency or other establishment implies a place of business which has the appearance of permanency, such as the extension of a parent body, has a management and is materially equipped to negotiate business with third parties so that the latter, although knowing that there will if necessary be a legal link with the parent body, the head office of which is abroad, do not have to deal directly with such parent body but may transact business at the place of business constituting the extension;

(b) the concept of 'operations' comprises:

(1) actions relating to rights and contractual or non-contractual obligations concerning the management properly so-called of the agency, branch or other establishment itself such as those concerning the situation of the building where such entity is established or the local engagement of staff to work there,

(2) actions relating to undertakings which have been entered into at the abovementioned place of business in the name of the parent body and which must be performed in the Contracting State where the place of business is established,

(3) actions concerning non-contractual obligations arising from the activities in which the branch, agency or other establishment has engaged at the place in which it is established on behalf of the parent body (judgment of 22 November 1978 in Case 33/78 Somafer v. Ferngas (1978) ECR 2183-2195).

3. An 'independent commercial agent', inasmuch as he is free to arrange his own work and the undertaking which he represents may not prevent him from representing several firms at the same time and he merely transmits orders to the parent undertaking without being involved in either their terms or their execution, does not have the character of a branch (judgment of 18 March 1981 in Case 139/80 Blanckaert & Willems v. Trost (1981) ECR 819-830).

4. Article 5 (5) must be interpreted as applying to a case in which a legal person established in a

Contracting State does not operate any dependent branch, agency or other establishment in another Contracting State but nevertheless pursues its activities there by means of an independent undertaking which has the same name and identical management, which negotiates and conducts business in its name and which it uses as an extension of itself (judgment of 9 December 1987 in Case 218/86 Schotte v. Rotschild, OJ No C 2, 6. 1. 1988, p. 3).

(7a) *Article 6 (1): Co-defendants*

For the application of Article 6 (1) of the Convention there must exist between the various actions brought by the same plaintiff against different defendants a link such that it is expedient to determine those actions together in order to avoid the risk of irreconcilable judgments resulting from separate proceedings (judgment of 27 September 1988 in Case 189/87 Kalfelis v. Schröder, OJ No C 281, 4. 11. 1988, p. 18).

(8) *Article 13: Sale of goods on instalment credit terms and loans repayable by instalments*

The Court ruled in favour of an autonomous concept of the sale of goods on instalment credit terms albeit implicitly in that it is not to be understood to extend to the sale of a machine which one company agrees to make to another company on the basis of a price to be paid by way of bills of exchange spread over a period.

The jurisdictional advantage is to be restricted to buyers who are in need of protection (judgment of 21 June 1978 in Case 150/77 Bertrand v. Ott (1978) ECR 1431-1447).

It should be noted that this Article was amended in the 1978 Convention in line with the judgment.

(9) *Article 16 (1): Immovable property*

1. The concept of 'matters relating to ... tenancies of immovable property' must not be interpreted as including an agreement to rent under a usufructuary lease a retail business carried on in immovable property rented from a third person by the lessor.

Article 16 (1) must not be given a wider interpretation than is required by its objective (judgment of 14 December 1977 in Case 73/77 Sanders v. Van Der Putte).

2. Article 16 (1) applies to all lettings of immovable property (judgment of 15 January 1985 in

Case 241/83 Rösler v. Rottwinkel (1985) ECR 99-129).

This not uncontroversial judgment was not followed in the Lugano Convention (see points 50 and 51). Nor was it in line with the views of those who framed the 1968 Convention (see Jenard report, page 35 and Schlosser report, paragraph 164).

3. Article 16 (1) must be interpreted as meaning that in a dispute as to the existence of a lease relating to immovable property situated in two Contracting States (Belgium and the Netherlands in the case in point), exclusive jurisdiction over the property situated in each Contracting State is held by the courts of that State (judgment of 6 July 1988 in Case 158/87 Scherens v. Maenhout and Van Poucke, OJ No C 211, 11. 8. 1988, p. 7).

(10) *Article 16 (4): Patents*

See the judgment of 15 November 1983 in Case 288/82 Duijnste v. Goderbauer (1983) ECR 3663-3679.

(11) *Article 16 (5): Applications to oppose enforcement*

Applications to oppose enforcement, as provided for under paragraph 767 of the German Code of Civil Procedure, fall, as such, within the jurisdiction provision contained in Article 16 (5) of the Convention; that provision does not however make it possible, in an application to oppose enforcement made to the courts of the Contracting State in which enforcement is to take place, to plead a set-off between the right whose enforcement is being sought and a claim over which the courts of that State would have no jurisdiction if it were raised independently.

The Court held that this amounts to a clear abuse of the process on the part of the plaintiff for the purpose of obtaining indirectly from the German courts a decision regarding a claim over which those courts have no jurisdiction under the Convention (judgment of 4 July 1985 in Case 220/84 AS-Autoteile v. Malhe (1985) ECR 2267-2279).

(12) *Article 17: Agreements conferring jurisdiction*

1. (a) Where a clause conferring jurisdiction is included among the general conditions of sale of one of the parties, printed on the back of a contract, the requirement of a writing under the first paragraph of

Article 17 is fulfilled only if the contract signed by both parties contains an express reference to those general conditions and

(b) in the case of a contract concluded by reference to earlier offers, which were themselves made with reference to the general conditions of one of the parties including a clause conferring jurisdiction, the requirement of a writing under the first paragraph of Article 17 is satisfied only if the reference is express and can therefore be checked by a party exercising reasonable care (judgment of 14 December 1976 in Case 24/76 Colzani v. Ruwa (1976) ECR 1831-1843).

2. (a) In the case of an orally concluded contract, the requirements of the first paragraph of Article 17 as to form are satisfied only if the vendor's confirmation in writing accompanied by notification of the general conditions of sale has been accepted in writing by the purchaser and

(b) the fact that the purchaser does not raise any objections against a confirmation issued unilaterally by the other party does not amount to acceptance on his part of the clause conferring jurisdiction unless the oral agreement comes within the framework of a continuing trading relationship between the parties which is based on the general conditions of one of them, and those conditions contain a clause conferring jurisdiction (judgment of 14 December 1976 in Case 25/76 Segoura v. Bonakdarian (1976) ECR 1851-1863).

3. (a) The first paragraph of Article 17 cannot be interpreted as prohibiting an agreement under which the two parties to a contract for sale, who are domiciled in different States, can be sued only in the courts of their respective States and

(b) in the above case the Article cannot be interpreted as prohibiting the court before which a dispute has been brought in pursuance of such a clause from taking into account a set-off connected with the legal relationship in dispute (judgment of 9 November 1978 in Case 23/78 Meeth v. Glacetal (1978) ECR 2133-2144).

4. (a) National procedural laws are set aside in the matters governed by the Convention in favour of the provisions thereof and

(b) in judicial proceedings instituted after the coming into force of the Convention, clauses conferring jurisdiction included in contracts of employment concluded prior to that date must be considered valid even in cases in which they would have been regarded as void under the national law in force at the time when the contract was entered into (judgment of 13 November 1979 in Case 25/79 *Sanicentral v. Collin* (1979) ECR 3423-3431).

5. If the place of performance of a contractual obligation has been specified by the parties in a clause which is valid according to the national law applicable to the contract, the court for that place has jurisdiction to take cognizance of disputes relating to that obligation under Article 5 (1) of the Convention, irrespective of whether the formal conditions provided for under Article 17 have been observed (judgment of 17 January 1980 in Case 56/79 *Zelger v. Salinitri* (1980) ECR 89-98).

6. Article 17 must be interpreted as meaning that the legislation of a Contracting State may not allow the validity of an agreement conferring jurisdiction to be called in question solely on the ground that the language used is not that prescribed by that legislation (judgment of 24 June 1981 in Case 150/81 *Elefanten Schuh v. Jacqmain* (1981) ECR 1671-1690).

7. Article 17 must be interpreted as meaning that where a contract of insurance, entered into between an insurer and a policy-holder and stipulated by the latter to be for his benefit and to enure for the benefit for third parties, contains a clause conferring jurisdiction relating to proceedings which might be brought by such third parties, the latter, even if they have not expressly signed the said clause, may rely upon it (judgment of 14 July 1983 in Case 201/82 *Gerling v. Amministrazione del tesoro dello Stato* (1983) ECR 2503-2518).

8. On bills of lading, the Court handed down a judgment to the effect that:

(a) the bill of lading issued by the carrier to the shipper may be regarded as an 'agreement' 'evidenced in writing' between the parties, within the meaning of Article 17. The jurisdiction clause applies if the parties have signed the bill of lading. If the clause conferring jurisdiction appears in the general con-

ditions, the shipper must have expressly accepted it in writing. The wording of the bill of lading signed by both parties must expressly refer to the general conditions. However, if the carrier and the shipper have a continuing business relationship, which is governed as a whole by the carrier's general conditions, the clause conferring jurisdiction applies even without acceptance in writing;

(b) the bill of lading issued by the carrier to the shipper may be regarded as an 'agreement' 'evidenced in writing', within the meaning of Article 17, *vis-à-vis* a third party holding the bill only if that third party is bound by an agreement with the carrier under the relevant national law and if the bill of lading, as 'evidence in writing' of the 'agreement', satisfies the formal conditions in Article 17 (judgment of 19 June 1984 in Case 71/83 *Russ v. Nova, Goeminne* (1984) ECR 2417-2436).

9. The court of a Contracting State before which the applicant, without raising any objection as to the court's jurisdiction, enters an appearance in proceedings relating to a claim for a set-off which is not based on the same contract or subject-matter as the claims in his application and in respect of which there is a valid agreement conferring exclusive jurisdiction on the courts of another Contracting State within the meaning of Article 17 has jurisdiction by virtue of Article 18 (judgment of 7 March 1985 in Case 48/84 *Spitzley v. Sommer* (1985) ECR 787-800).

10. The first paragraph of Article 17 must be interpreted as meaning that the formal requirements therein laid down are satisfied if it is established that jurisdiction was conferred by express oral agreement, that written confirmation of that agreement by *one* of the parties was received by the other and that the latter raised no objection (judgment of 11 July 1985 in Case 221/84 *Berg-hoefer v. ASA* (1985) ECR 2699-2710).

11. An agreement conferring jurisdiction is not to be regarded as having been concluded for the benefit of only one of the parties, within the meaning of the third paragraph of Article 17 of the Convention, where all that is established is that the parties have agreed that a court or the courts of the Contracting State in which that party is domiciled are to have jurisdiction.

The Court held that clauses which expressly state the name of the party for whose benefit they were agreed and those which, whilst specifying the courts in which either party may sue the other, give one of them a wider choice of courts must be

regarded as clauses whose wording shows that they were agreed for the exclusive benefit of one of the parties (judgment of 24 June 1986 in Case 22/85 *Anterist v. Credit Lyonnais*, OJ No C 196, 5. 8. 1986).

12. Article 17 must be interpreted as meaning that where a written agreement containing a jurisdiction clause and stipulating that the agreement can be renewed only in writing has expired but has continued to serve as the legal basis for the contractual relations between the parties, the jurisdiction clause satisfies the formal requirements in Article 17 if, under the law applicable, the parties could validly renew the original contract otherwise than in writing, or if, conversely, either party has confirmed in writing either the jurisdiction clause or the group of clauses which have been tacitly renewed and of which the jurisdiction clause forms part, without any objection on the part of the other party to whom such confirmation has been notified (judgment of 11 November 1986 in Case 313/85 *Iveco Fiat v. Van Hool*, OJ No C 308, 2. 12. 1986, p. 4).

(13) *Article 18: Submission to the jurisdiction*

1. (a) Article 18 applies even where the parties have by agreement designated a court in another State since Article 17 is not one of the exceptions laid down in Article 18 and
- (b) Article 18 is applicable where the defendant not only contests the court's jurisdiction but also makes submissions on the substance of the action, provided that, if the challenge to jurisdiction is not preliminary to any defence as to the substance, it does not occur after the making of the submissions which under national procedural law are considered to be the first defence addressed to the court seised (judgment of 24 June 1981 in Case 150/81 *Elefanten Schuh v. Jacqmain* (1981) ECR 1671-1690).

(See also the judgments of 22 October 1981 in Case 27/81 *Rohr v. Ossberger*, 31 March 1982 in Case 25/81 *C. H. W. v. G. J. H* and 14 July 1983 in Case 201/82 *Gerling v. Amministrazione del tesoro dello Stato*.)

2. The court of a Contracting State before which the applicant, without raising any objection as to the court's jurisdiction, enters an appearance in proceedings relating to a claim for a set-off which is not based on the same contract or subject matter as the claims in his application and in respect of which there is a valid agreement conferring exclusive jurisdiction on the courts of another Contracting State within the meaning of Article 17 of the Convention of 27 September 1968 on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters has jurisdiction by virtue of Article 18 of that Convention (judgment of 7 March 1985 in Case 48/84 *Spitzley v. Sommer* (1985) ECR 787-800).

(14) *Article 19: Examination of jurisdiction*

Article 19 requires the national court to declare of its own motion that it has no jurisdiction whenever it finds that a court of another Contracting State has exclusive jurisdiction under Article 16 of the Convention, even in an appeal in cassation where the national rules of procedure limit the court's review to the grounds raised by the parties (judgment of 15 November 1983 in Case 288/82 *Duijnste v. Goderbauer* (1983) ECR 3663-3679).

(15) *Article 21: Lis pendens*

1. See the judgment of 7 June 1984 in Case 129/83 *Zelger v. Salinitri*.
2. The term *lis pendens* used in Article 21 covers a case where a party brings an action before a court in a Contracting State for a declaration that an international sales contract is inoperative or for the termination thereof whilst an action by the other party to secure performance of the said contract is pending before a court in another Contracting State.

The Court also ruled that the terms used in Article 21 to determine a situation of *lis pendens* are to be regarded as *autonomous* concepts (judgment of 8 December 1987 in Case 144/86 *Gubisch v. Palumbo*, OJ No C 8, 13. 1. 1988, p. 3).

(16) *Article 22: Related actions*

Article 22 does not confer jurisdiction.

It applies only where related actions are brought before courts of two or more Contracting States (judgment of 24 June 1981 in Case 150/81 *Elefanten Schuh v. Jacqmain* (1981) ECR 1671-1690).

(17) *Article 24: Provisional, including protective, measures*

1. The inclusion of provisional measures in the scope of the Convention is determined not by their own nature but by the nature of the rights which they serve to protect (judgment of 27 March 1979 in Case 143/78 J. De Cavel v. L. De Cavel (1979) ECR 1055-1068).

2. On the enforcement of judicial decisions authorizing provisional and protective measures, see Article 27 below (judgment of 21 May 1980 in Case 125/79 Denilauler v. Couchet (1980) ECR 1553).

3. Article 24 may not be relied on to bring within the scope of the Convention provisional measures relating to matters which are excluded from it (judgment of 31 March 1982 in Case 25/81 C. H. W. v. G. J. H. (1982) ECR 1189-1205).

(18) *Article 26: Recognition*

A foreign judgment recognized by virtue of Article 26 must *in principle* have the same effects in the State in which enforcement is sought as it does in the State in which the judgment was given.

Subject, however, it should be added, to the grounds for non-recognition laid down in the Convention (judgment of 4 February 1988 in Case 145/86 Hoffmann v. Krieg. See also in the same case the Court's interpretation of Articles 27 (1) and (3), 31 and 36, OJ No C 63, 8. 3. 1988, p. 6).

(19) *Article 27 (1): Public policy*

Recourse to the public policy clause, which is to be had only in exceptional cases, ... is in any event not possible where the problem is one of compatibility of a foreign judgment with a domestic judgment. That problem must be resolved on the basis of Article 27 (3), which covers the case of a foreign judgment irreconcilable with a judgment given between the same parties in the State in which enforcement is sought (judgment of 4 February 1988 in Case 145/86 Hoffmann v. Krieg, OJ No C 63, 8. 3. 1988, p. 6).

(20) *Article 27 (2): Rights of the defence*

1. Judicial decisions authorizing provisional or protective measures, which are delivered without the party against which they are directed having been summoned to appear and which are

intended to be enforced without prior service do not come within the system of recognition and enforcement provided for by Title III of the Convention (judgment of 21 May 1980 in Case 125/79 Denilauler v. Couchet (1980) ECR 1553).

2. Article 27 (2) must be interpreted as follows:

(a) the words 'the document which instituted the proceedings' cover any document, such as the order for payment (*Zahlungsbefehl*) in German law;

(b) a decision such as the enforcement order (*Vollstreckungsbefehl*) in German law is not covered by the words 'the document which instituted the proceedings';

(c) in order to determine whether the defendant has been enabled to arrange for his defence as required by Article 27 (2) the court in which enforcement is sought must take account only of the time, such as that allowed under German law for submitting an objection (*Widerspruch*), available to the defendant for the purposes of preventing the issue of a judgment in default which is enforceable under the Convention;

(d) Article 27 (2) remains applicable where the defendant has lodged an objection against the decision given in default and a court of the State in which the judgment was given has held the objection to be inadmissible on the ground that the time for lodging an objection has expired;

(e) even if a court of the State in which the judgment was given has held, in separate adversary proceedings, that service was duly effected, Article 27 (2) still requires the court in which enforcement is sought to examine whether service was effected in sufficient time to enable the defendant to arrange for his defence;

(f) the court in which enforcement is sought may as a general rule confine itself to examining whether the period, reckoned from the date on which service was duly effected, allowed the defendant sufficient time for his defence: it must, however, consider whether, in a particular case, there are exceptional circumstances such as the fact that, although service was duly effected, it was inadequate for the purposes of causing that time to begin to run;

- (g) Article 52 of the Convention and the fact that the court of the State in which enforcement is sought concluded that under the law of that State the defendant was habitually resident within its territory at the date of service of the document which instituted the proceedings do not affect the replies given above (judgment of 16 June 1981 in Case 166/80 Klomps v. Michel (1981) ECR 1593-1612).

3. The court of the State in which enforcement is sought may, if it considers that the conditions laid down by Article 27 (2) are fulfilled, refuse to grant recognition and enforcement of a judgment, even though the court of the State in which the judgment was given regarded it as proven, in accordance with the third paragraph of Article 20 of that Convention in conjunction with Article 15 of the Hague Convention of 15 November 1965, that the defendant, who failed to enter an appearance, had an opportunity to receive service of the document instituting the proceedings in sufficient time to enable him to make arrangements for his defence (judgment of 15 July 1982 in Case 288/81 Pandy Plastic Products v. Pluspunkt (1982) ECR 2723-2737).

4. (a) Article 27 (2) is also applicable, in respect of its requirement that service of the document which instituted the proceedings should have been effected in sufficient time, where service was effected within a period prescribed by the court of the State in which the judgment was given or where the defendant resided, exclusively or otherwise, within the jurisdiction of that court or in the same country as that court.

- (b) In examining whether service was effected in sufficient time, the court in which enforcement is sought may take account of exceptional circumstances which arose *after* service was duly effected.

- (c) The fact that the plaintiff was apprised of the defendant's new address, after service was effected, and the fact that the defendant was responsible for the failure of the duly served document to reach him are matters which the court in which enforcement is sought may take into account in assessing whether service was effected in sufficient time (judgment of 11 June 1985 in Case 49/84 Debuecker

and Plouvier v. Bouwman (1985) ECR 1779-1803).

(21) Article 27 (3): Irreconcilable judgments

A foreign judgment ordering a person to make maintenance payments to his spouse by virtue of his obligations, arising out of the marriage, to support her is irreconcilable for the purposes of Article 27 (3) with a national judgment which has decreed the divorce of the spouses in question (judgment of 4 February 1988 in Case 145/86 Hoffmann v. Krieg, OJ No C 63, 8. 3. 1988, p. 6).

(22) Articles 30 and 38: Ordinary appeal

The Court ruled in favour of an *autonomous* concept of ordinary appeal. An 'ordinary appeal' is constituted by any appeal:

- (a) which is such that it may result in the annulment or the amendment of the judgment which is the subject matter of the procedure for recognition or enforcement and
- (b) the lodging of which is bound, in the State in which the judgment was given, to a period which is laid down by the law and starts to run by virtue of that same judgment (judgment of 22 November 1977 in Case 43/77 Industrial Diamond v. Riva (1977) ECR 2175-2191).

(23) Article 31: Enforcement

1. The provisions of the Convention prevent a party who has obtained a judgment in his favour in a Contracting State, being a judgment for which an order for enforcement under Article 31 may issue in another Contracting State, from making an application to a court in that other State for a judgment against the other party in the same terms as the judgment delivered in the first State (judgment in Case 42/76 De Wolf v. Cox).

2. A foreign judgment the enforcement of which has been ordered in a Contracting State pursuant to Article 31, and which remains enforceable in the State in which it was given, need not remain enforceable in the State in which enforcement is sought when, under the legislation of the latter State, it ceases to be enforceable for reasons which lie outside the scope of the Convention.

In the case in point a foreign judgment ordering a person to make maintenance payments to his spouse by virtue of his obligations, arising out of the marriage, to support her is irreconcilable with a national judgment which has decreed the divorce of the spouses in question (judgment of 4 February 1988 in Case 145/86 Hoffman v. Krieg, OJ No C 63, 8. 3. 1988, p. 6).

(24) *Article 33: Address for service*

1. (a) The second paragraph of Article 33 must be interpreted as meaning that the requirement to give an address for service laid down in that provision must be complied with in accordance with the rules laid down by the law of the State in which enforcement is sought or, if those rules do not specify when that requirement must be complied with, *no later than* the date on which the enforcement order is served.
- (b) The consequences of an infringement of the rules concerning the choice of an address for service are, by virtue of Article 33 of the Convention, governed by the law of the State in which enforcement is sought, provided that the aims of the Convention are respected, i.e. the law of the latter State remains subject to the aims of the Convention; the penalty cannot therefore call into question the validity of the judgment granting enforcement or allow the rights of the party against whom enforcement is sought to be prejudiced (judgment of 10 July 1986 in Case 198/85 Carron v. FRG, OJ No C 209, 20. 8. 1986, p. 5).

(25) *Article 36: Enforcement procedure*

1. (a) Article 36 of the Convention excludes any procedure whereby interested third parties may challenge an enforcement order, even where such a procedure is available to third parties under the domestic law of the State in which the enforcement order is granted.
- (b) The Court held that the Convention has established an enforcement procedure which constitutes an *autonomous* and complete *system*, including the matter of appeals. It follows that Article 36 of the Convention excludes procedures whereby interested third parties may challenge an enforcement order under domestic law.
- (c) The Convention merely regulates the procedure for obtaining an order for the enforcement of foreign enforceable instruments and does not deal with execution itself, which continues to be governed by the domestic law of the court in which execution is sought, so that inter-

ested third parties may contest execution by means of the procedures available to them under the law of the State in which execution is levied (judgment of 2 July 1985 in Case 148/84 Deutsche Genossenschaftsbank v. Brasserie du Pecheur (1985) ECR 1981-1993).

2. The Article must be interpreted as meaning that the party who has failed to appeal against the enforcement order referred to in Article 31 (in the case in point within one month of service of the enforcement order) is thereafter precluded, at the stage at which the judgment is enforced, from relying upon a valid reason which he could have invoked in such appeal. That rule is to be applied *ex officio* by the courts of the State in which enforcement is sought. *However*, that rule does not apply when it has the effect of obliging the national court to make the effects of a national judgment lying outside the scope of the Convention (divorce) *conditional* on that judgment being recognized in the State in which the foreign judgment whose enforcement is at issue was given (judgment of 4 February 1988 in Case 145/86 Hoffman v. Krieg, OJ No C 63, 8. 3. 1988, p. 6).

(26) *Article 37: Enforcement procedure*

1. (a) The second paragraph of Article 37 must be interpreted as meaning that an appeal in cassation and, in the Federal Republic of Germany, a 'Rechtsbeschwerde' may be lodged only against the judgment given on the appeal.
- (b) That provision cannot be extended so as to enable an appeal to be lodged against a judgment other than that given on the appeal, for instance against a preliminary or interlocutory order requiring preliminary inquiries to be made (judgment of 27 November 1984 in Case 258/83 Brennero v. Wendel (1984) ECR 3971-3984).

(27) *Article 38: Enforcement procedure*

1. See (20) above on 'ordinary appeal'.
2. The second paragraph of Article 38 of the Convention of 27 September 1968 on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters must be interpreted as meaning that a court with which an appeal has been lodged against a decision authorizing enforcement, given pursuant to the Convention, may make enforcement conditional on the provision

of security only when it gives judgment on the appeal (judgment of 27 November 1984 in Case 258/83 Brennero v. Wendel (1984) ECR 3971-3984).

(28) *Article 39: Enforcement procedure*

1. (a) By virtue of Article 39 of the Convention, a party who has applied for and obtained authorization for enforcement may, within the period mentioned in that Article, proceed directly with protective measures against the property of the party against whom enforcement is sought and is under no obligation to obtain specific authorization.
- (b) A party who has obtained authorization for enforcement may proceed with the protective measures referred to in Article 39 until the expiry of the period prescribed in Article 36 for lodging an appeal and, if such an appeal is lodged, until a decision is given thereon.
- (c) A party who has proceeded with the protective measures referred to in Article 39 of the Convention is under no obligation to obtain, in respect of those measures, any confirmatory judgment required by the national law of the court in question (judgment of 3 October 1985 in Case 119/84 Capelloni v. Pelkmans (1985) ECR 3147-3164).

(29) *Article 40: Enforcement procedure*

The court hearing an appeal by a party seeking enforcement is required to hear the party against whom enforcement is sought, pursuant to the first sentence of the second paragraph of Article 40 of the Convention, even though the application for an enforcement order was dismissed in the lower court simply because documents were not produced at the appropriate time.

This is because the Convention formally requires that both parties should be given a hearing at the appellate level, without regard to the scope of the decision in the lower court (judgment of 12 July 1984 in Case 178/83 P. v. K. (1984) ECR 3033-3043).

(30) *Article 54: Temporal application*

The effect of Article 54 is that the only essential for the rules of the Convention to be applicable to

litigation relating to legal relationships created before the date of the coming into force of the Convention is that the judicial proceedings should have been instituted subsequently to that date. This is true even if an agreement conferring jurisdiction was concluded before the Convention came into force and could be regarded as void under the law applicable to it; the case in point concerns a contract of employment between a French employee and a German firm, to which French law was applicable (judgment of 13 November 1979 in Case 25/79 Sanicentral v. Collin (1979) ECR 3423-3431).

(31) *Articles 55 and 56: Bilateral Conventions*

As the first paragraph of Article 56 of the Convention states that the bilateral Conventions listed in Article 55 continue to have effect in relation to matters to which the Convention does not apply, the court of the State in which enforcement is sought may apply them to decisions which, without coming under the second paragraph of Article 1, are excluded from the Convention's scope. This is the case as regards application of the German-Belgian Convention of 1958, which may continue to have effect in 'civil and commercial matters', irrespective of the autonomous construction placed upon that concept by the Court for the purposes of interpretation of the 1968 Convention (judgment of 14 July 1977 in joined Cases 9/77 and 10/77 Bavaria and Germanair v. Eurocontrol (1977) ECR 1517-1527).

(32) *Article 1, second paragraph, of the Protocol annexed to the Convention (Luxembourg)*

A clause conferring jurisdiction is not binding upon a person domiciled in Luxembourg unless that clause is mentioned in a provision:

- (a) specially and exclusively meant for this purpose;
- (b) specifically signed by that party; in this respect the signing of the contract as a whole does not suffice. It is not necessary for that clause to be mentioned in a separate document (judgment of 6 May 1980 in Case 784/79 Porta-Leasing v. Prestige International (1980) ECR 1517).

(33) *Article 11 of the Protocol annexed to the Convention*

1. The expression 'an offence which was not intentionally committed' should be understood

as meaning any offence the legal definition of which does not require the existence of intent, and

2. Article II of the Protocol applies in all criminal proceedings concerning offences which were not intentionally committed, 'in which the accused's liability at civil law, arising from the elements of the offence for which he is being prosecuted, is in question or on which such liability might subsequently be based' (judgment of 26 May 1981 in Case 157/80 Rinkau (1981) ECR 1391-1484).

(34) Article 2 of the Protocol of 3 June 1971

Lower courts not sitting in an appellate capacity are not empowered to seek a preliminary ruling from the Court of Justice on a question of interpretation of the Convention.

See the Court of Justice's order of 9 November 1983 in Case 80/83 Habourdin v. Italocremona (1983) ECR 3639-3641) and order of 28 March 1984 in Case 56/84 Von Gallera v. Maitre ((1984) ECR 1769-1772).

132. 3. **List of judgments of the Court of Justice**
(from 6 October 1976 to 27 September 1988)

I.	6. 10. 1976	Case 12/76	Tessili v. Dunlop	Article 5 (1)	(1976) ECR 1473-1487
II.	6. 10. 1976	Case 14/76	De Bloos v. Bouyer	Article 5 (1) and Article 5 (5)	(1976) ECR 1497-1511
III.	14. 10. 1976	Case 29/76	LTU v. Eurocontrol	Article 1	(1976) ECR 1541-1552
IV.	30. 11. 1976	Case 21/76	Reinwater v. Potasse d'Alsace	Article 5 (3)	(1976) ECR 1735-1748
V.	30. 11. 1976	Case 42/76	De Wolf v. Cox	Article 31	(1976) ECR 1759-1768
VI.	14. 12. 1976	Case 24/76	Colzani v. Ruwa	Article 17, paragraph 1	(1976) ECR 1831-1843
VII.	14. 12. 1976	Case 25/76	Segoura v. Bonakdarian	Article 17, paragraph 1	(1976) ECR 1851-1863
VIII.	14. 7. 1977	Case 9/77 and 10/77	Bavaria-Germanair v. Eurocontrol	Article 56	(1977) ECR 1517-1527
IX.	22. 11. 1977	Case 43/77	Diamond v. Riva	Articles 30 and 38	(1977) ECR 2175-2191
X.	14. 12. 1977	Case 73/77	Sanders v. Van der Putte	Article 16 (1)	(1977) ECR 2382-2392
XI.	21. 6. 1978	Case 150/77	Bertrand v. Ott	Article 13	(1978) ECR 1431-1447
XII.	9. 11. 1978	Case 23/78	Meeth v. Glacetal	Article 17	(1978) ECR 2133-2144
XIII.	22. 11. 1978	Case 33/78	Somafer v. Ferngas	Article 5 (5)	(1978) ECR 2183-2195
XIV.	22. 9. 1979	Case 133/78	Gourdain v. Nadler	Article 1, paragraph 2, point 2	(1979) ECR 733-746
XV.	27. 3. 1979	Case 143/78	J. De Cavel v. L. De Cavel	Articles 1, paragraph 2, and 24	(1979) ECR 1055-1068
XVI.	13. 11. 1979	Case 25/79	Sanicentral v. Collin	Articles 17 and 54	(1979) ECR 3423-3431
XVII.	17. 1. 1980	Case 56/79	Zelger v. Salinitri	Articles 5 (1) and 17	(1980) ECR 89-98
XVIII.	6. 3. 1980	Case 120/79	L. De Cavel v. J. De Cavel	Articles 5 (2) and 24	(1980) ECR 731
XIX.	6. 5. 1980	Case 784/79	Porta-Leasing v. Prestige International	Article 1, paragraph 2 of Protocol	(1980) ECR 1517
XX.	21. 5. 1980	Case 125/79	Denilauler v. Couchet	Title III	(1980) ECR 1553

XXI.	16. 12. 1980	Case 814/79	Netherlands State v. Rüffer	Article 1	(1980) ECR 3807-3822
XXII.	18. 3. 1981	Case 139/80	Blanckaert & Willems v. Trost	Article 5 (5)	(1981) ECR 819-830
XXIII.	26. 5. 1981	Case 157/80	Rinkau	Article II of Protocol	(1981) ECR 1391-1404
XXIV.	16. 6. 1981	Case 166/80	Kloms v. Michel	Article 27 (2)	(1981) ECR 1593-1612
XXV.	24. 6. 1981	Case 150/80	Elefanten Schuh v. Jacqmain	Articles 17, 18 and 22, paragraph 1	(1981) ECR 1671-1698
XXVI.	22. 10. 1981	Case 27/81	Rohr v. Ossberger	Article 18	(1981) ECR 2431-2448
XXVII.	4. 3. 1982	Case 38/81	Effer v. Kantner	Article 5 (1)	(1982) ECR 825-836
XXVIII.	31. 3. 1982	Case 25/81	C. H. W. v. G. J. H.	Articles 1, 18 and 24	(1982) ECR 1189-1205
XXIX.	26. 5. 1982	Case 133/81	Ivenel v. Schwab	Article 5 (1)	(1982) ECR 1891-1902
XXX.	15. 7. 1982	Case 228/81	Pendy Plastic Products v. Pluspunkt	Articles 20, paragraph 3 and 27 (2)	(1982) ECR 2723-2737
XXXI.	22. 3. 1983	Case 34/82	Peters v. ZNAV	Article 5 (1)	(1983) ECR 987-1004
XXXII.	14. 7. 1983	Case 201/82	Gerling v. Amministrazione del Tesoro dello Stato	Articles 17 and 18	(1983) ECR 2503-2518
XXXIII.	21. 9. 1983	(order) Case 157/82	Verheezzen v. Müller	Articles 1 and 50	—
XXXIV.	15. 11. 1983	Case 288/82	Duijnste v. Goderbauer	Articles 16 (4) and 19	(1983) ECR 3663-3679
XXXV.	9. 11. 1983	(order) Case 80/83	Habourdin v. Italocremona	Article 2 of Protocol of 3. 6. 1971	(1983) ECR 3639-3641
XXXVI.	7. 6. 1984	Case 129/83	Zelger v. Salinitri	Article 21	(1984) ECR 2397-2409
XXXVII.	19. 6. 1984	Case 71/83	Russ v. Goeminne	Article 17	(1984) ECR 2417-2436
XXXVIII.	12. 7. 1984	Case 178/83	P. v. K.	Article 40	(1984) ECR 3033-3043
XXXIX.	27. 11. 1984	Case 258/83	Brennero v. Wendel	Articles 37 and 38	(1984) ECR 3971-3984
XL.	15. 1. 1985	Case 241/83	Rösler v. Rottwinkel	Article 16 (1)	(1985) ECR 99-129
XLI.	7. 3. 1985	Case 48/84	Spitzley v. Sommer	Articles 17 and 18	(1985) ECR 787-800
XLII.	11. 6. 1985	Case 49/84	Debaecker & Plouvier v. Bouwman	Article 27	(1985) ECR 1779-1803
XLIII.	2. 7. 1985	Case 148/84	Genossenschaftsbank v. Brasserie du Pêcheur	Article 36	(1985) ECR 1981-1993
XLIV.	4. 7. 1985	Case 228/84	AS-Autoteile v. Malhé	Article 16 (5)	(1985) ECR 2267-2279
XLV.	11. 7. 1985	Case 221/84	Berghoefer v. ASA	Article 17	(1985) ECR 2699-2710
XLVI.	3. 10. 1985	Case 119/84	Capelloni-Aquilini v. Pelkmans	Article 39	(1985) ECR 3147-3164
XLVII.	24. 6. 1986	Case 22/85	Anterist v. Crédit Lyonnais	Article 17	OJ No C 196, 5. 8. 1986, p. 5
XLVIII.	10. 7. 1986	Case 198/85	Carron v. FRG	Article 33	OJ No C 209, 20. 8. 1986, p. 5

XLIX.	11. 11. 1986	Case 313/85	Iveco Fiat v. Van Hool	Article 17	OJ No C 308, 2. 12. 1986, p. 4
L.	15. 1. 1987	Case 266/85	Shenavai v. Kreischer	Article 5 (1)	OJ No C 39, 17. 2. 1987, p. 3
LI.	8. 12. 1987	Case 144/86	Gubisch v. Palumbo	Article 21	OJ No C 8, 13. 1. 1988, p. 3
LII.	9. 12. 1987	Case 218/86	Schotte v. Rothschild	Article 5 (5)	OJ No C 2, 6. 1. 1988, p. 3
LIII.	4. 2. 1988	Case 145/86	Hoffman v. Krieg	Articles 26, 27, 31 and 36	OJ No C 63, 8. 3. 1988, p. 6
LIV.	8. 3. 1988	Case 9/87	Arcado v. Haviland	Article 5 (1)	OJ No C 89, 6. 4. 1988, p. 9
LV.	6. 7. 1988	Case 158/87	Scherens v. Maenhout	Article 16 (1)	OJ No C 211, 11. 8. 1988, p. 7
LVI.	27. 9. 1988	Case 189/87	Kalfelis v. Schröder	Articles 5 (3) and 6 (1)	OJ No C 281, 4. 11. 1988, p. 18

4. Cases pending as at 1 February 1989

133. A number of applications for preliminary rulings are currently before the Court of Justice. The cases involved are as follows:

- (a) Case 32/88 Six Constructions v. Humbert
Article 5 (1) — Contract of employment
What if a contract of employment is performed in a number of countries?
OJ No C 55, 26. 2. 1988, p. 12.
- (b) Case 36/88 Schilling v. Merbes
Article 27 (2)
What if the defaulting defendant was not served with the document instituting proceedings in due form, albeit in sufficient time to enable him to arrange for his defence?
OJ No C 79, 26. 3. 1988, p. 4.

This case has been removed from the register following the withdrawal of the appeal.
- (c) Case 115/88 Reichert-Kockler v. Dresdner Bank
Article 16 (1) — Concept of rights *in rem* in immovable property
OJ No C 125, 12. 5. 1988, p. 13.
- (d) Case 220/88 Dumez Bâtiment SA v. Hessische Landesbank
Article 5 (3)
OJ No C 226, 1. 9. 1988, p. 6.
- (e) Case 305/88 Lancray SA v. Peters & Sickert KG
Article 27 (2)
OJ No C 300, 25. 11. 1988, p. 10.
- (f) Case 365/88 Congress Agentur Hagen GmbH/Zeehaghe BV
Article 5 (beginning) and point 1 and Article 6 (beginning) and point 2
OJ No C 20, 26. 1. 1989, p. 8.

1 Förslag till Lag med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Den i Lugano den 16 september 1988 antagna konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område skall gälla som lag här i landet.

Konventionens svenska, engelska och franska texter finns intagna som *bilaga* till denna lag.¹

2 § Om det inte finns någon behörig domstol när svensk domsrätt föreligger enligt denna lag, skall frågan tas upp av Stockholms tingsrätt.

3 § Ett avgörande som rör ett sådant civilrättsligt anspråk som avses i artikel II andra stycket i Protokoll Nr 1 skall varken erkännas eller verkställas här.

4 § Vid den handläggning som avses i artikel 32 skall hovrätten bestå av en lagfaren domare.

För det förfarande som avses i artikel 37.1 och artikel 40 gäller rättegångsbalkens regler om besvär i hovrätt i tillämpliga delar, om inte konventionen föreskriver något annat. En sådan ansökan om ändring som avses i artikel 40 skall göras skriftligen. Den skall ha kommit in till hovrätten inom fyra veckor från den dag då beslutet meddelades.

En domare som har handlagt ett mål enligt artikel 32 är jävig att handlägga mål om samma sak enligt artikel 37.1 och artikel 40.

5 § För det förfarande som avses i artikel 37.2 och artikel 41 gäller rättegångsbalkens regler om besvär i högsta domstolen i tillämpliga delar, om inte konventionen föreskriver annat. Talan får inte komma under högsta domstolens prövning utan att högsta domstolen meddelat sökanden tillstånd till detta enligt 54 kap. 10 § första punkten rättegångsbalken.

6 § Om ansökan om verkställighet bifalls, skall det utländska avgörandet verkställas på samma sätt som en svensk domstols lagakraftäggande dom, såvida inte annat följer av artikel 39. Vid verkställighet av ett utländskt avgörande som rör säkerhetsåtgärd skall i stället utsökningsbalkens bestämmelser om verkställighet av beslut om kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd tillämpas.

7 § Om hovrätten vid det förfarande som avses i artikel 32 bifaller en ansökan om verkställighet, skall hovrättens beslut anses innefatta ett beslut om kvarstad eller annan åtgärd som avses i 15 kap. rättegångsbalken.

8 § Regeringen skall tillkännagiva innehållet i sådana underrättelser som avses i artikel VI i Protokoll Nr 1.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

¹ Konventionstexten är här intagen som bilaga till propositionens lagförslag 1.

2 Förslag till Lag om ändring i sjölagen (1891:35 s. 1)

Prop. 1991/92:128
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 337 § sjölagen (1891:35 s. 1)² skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

337 §

I fråga om behörigheten för sjörättsdomstol att ta upp tvistemål som avses i 336 § skall bestämmelserna om laga domstol i tvistemål i allmänhet tillämpas. Talan får även väckas vid sjörättsdomstolen för den ort där fartyget finns. Har säkerhet för en fordran ställts hos myndighet till befrielse från kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd, får talan väckas även vid sjörättsdomstolen för den ort där säkerheten har ställts. Talan angående en fordran som säkerheten har avsett får väckas vid sistnämnda sjörättsdomstol, även om säkerheten har frigetts.

Talan om ansvarighet på grund av avtal om befordran av passagerare eller resgods får väckas endast vid domstol

1. för den ort där svaranden är varaktigt bosatt eller har sin huvudsakliga rörelse;

2. för den avtalsenliga avgångs- eller bestämmelseorten;

3. i den stat där kändan har sitt hemvist eller eljest är varaktigt bosatt, förutsatt att svaranden har driftsställe för sin rörelse i den staten och är underkastad dess domsrätt; eller

4. i den stat där befodringsavtalet träffades, förutsatt att svaranden har driftsställe för sin rörelse i den staten och är underkastad dess domsrätt.

Efter det att tvist som avses i andra stycket har uppstått får parterna avtala att talan skall väckas vid annan domstol eller att tvisten skall hänskjutas till skiljemän.

Finns inte sjörättsdomstol i den ort där svaranden har kunnat sökas enligt första stycket, andra stycket 1 eller 2 eller tredje stycket, väcks talan vid den sjörättsdomstol som är närmast den orten.

Om flera är redare i ett fartyg, skall fartygets hemort anses som rederiets hemvist.

*Bestämmelserna i denna paragraf
gäller inte om annat följer av lagen
(1992:000) med anledning av Sveriges
tillträde till Luganokonventionen.*

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

²Lagen omtryckt 1985:176.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz

Prop. 1991/92:128

Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 12 § lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §

Denna lag *äger ej tillämpning å*
dom eller förlikning som *gäller*

Denna lag *gäller inte i fråga om*
dom eller förlikning som skall erkän-
nas och verkställas enligt lagen
(1992:000) med anledning av Sveri-
ges tillträde till Luganokonventio-
nen. Den gäller inte heller i fråga om
dom eller förlikning som *avser*

1. konkurs eller ackordsförhandling utan konkurs, däri inbegripen fråga om ogiltighet av rättshandling som ingåtts av konkursgäldenären; eller

2. rätt till fast egendom i annat land än Schweiz eller skyldighet att träffa förfogande om dylik rätt eller påföljd av sådan skyldighets åsidosättande, dock att även i ty fall domen eller förlikningen gäller, där den avser ämne av familjerättslig eller arvsrättslig natur.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

4 Förslag till
Lag om ändring i sjömanslagen (1973:282)

Prop. 1991/92:128
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 14 § sjömanslagen (1973:282) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

Twist om sjömans anställningsförhållande får *ej dragas* inför utländsk myndighet.

Twist om sjömans anställningsförhållande får *inte dras* inför utländsk myndighet.

Första stycket gäller inte om annat följer av lagen (1992:000) med anledning av Sveriges tillträde till Lugano-konventionen.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Härigenom föreskrivs att 5, 7 och 10 §§ lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

5 §

Verkställighet här i riket skall på ansökan ske även av

1. förlikning som i fråga av privaträttslig beskaffenhet har ingåtts inför domstol eller annan myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge och som får verkställas i den stat där den har ingåtts,

2. förlikning som avses i § 478, stk 1, nr. 4, loven om rettens pleje (*udenretligt forlig*), om förlikningen har träffats och får verkställas i Danmark samt gäldenären hade hemvist där när den ingicks,

3. lagakraftvunnet beslut av finsk exekutiv myndighet varigenom köpare eller säljare har ålagts betalningsskyldighet i samband med återtagning av gods som har sålts på avbetalning, om den betalningsskyldige vid tidpunkten för återtagningen hade hemvist i Finland

3. skuldebrev som enligt dansk lag kan utgöra grund för verkställighet utan rättegång, om skuldebrevet har undertecknats av gäldenären i Danmark och han då hade hemvist i Danmark,

4. skuldebrev som enligt norsk lag kan utgöra grund för verkställighet utan rättegång, om skuldebrevet har undertecknats av gäldenären i Norge och han då hade hemvist i Norge,

5. lagakraftvunnet beslut av finsk exekutiv myndighet varigenom köpare eller säljare har ålagts betalningsskyldighet i samband med återtagning av gods som har sålts på avbetalning, om den betalningsskyldige vid tidpunkten för återtagningen hade hemvist i Finland.

7 §¹

Denna lag tillämpas inte om lagen (1992:000) med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen är tillämplig eller om annat följer av särskilda bestämmelser om erkännande och verkställighet av avgöranden och förlikningar på särskilda rättsområden.

Lagen tillämpas *icke* beträffande

Lagen tillämpas *inte heller* beträffande

1. dom eller förlikning i mål angående boskillnad, legal separation, äktenskapsskillnad, återgång av äktenskap, antagande av adoptivbarn eller adop-

¹ Senaste lydelse 1981:8.

tivförhållandes hävande, omyndighetsförklaring eller dess hävande eller i mål angående bodelning eller skadestånd med anledning av legal separation, äktenskapsskillnad eller återgång av äktenskap, om ej fråga är om verkställighet av dom som skall gälla här i riket enligt 22 § förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap,

2. dom eller förlikning rörande vårdnad om eller rätt till umgänge med barn eller överlämnande av barn i annat fall, om ej fråga är om verkställighet enligt 6 §,

3. dom eller förlikning rörande familjerättslig underhållsskyldighet,

4. dom eller förlikning rörande faderskapet till barn,

5. dom eller förlikning angående rätt på grund av arv eller testamente, efterlevande makes rätt, boutredning eller skifte med anledning av dödsfall eller ansvarighet för den dödes gäld, om ej den avlidne var medborgare i Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige och hade hemvist i någon av dessa stater,

6. dom eller förlikning angående

a) gäldenärs försättande i konkurs,

b) inledande av förhandling om offentligt ackord utan konkurs,

c) andra på konkursdomares eller konkursdomstols prövning beroende frågor eller

d) rättshandlings eller annan åtgärds ogiltighet eller återgång på grund av konkurs eller förhandling om offentligt ackord utan konkurs i något av de nordiska länderna, om av konkursbeslutet eller beslutet om offentlig ackordsförhandling framgår att gäldenären inte hade hemvist i något av de nordiska länderna,

7. dom eller förlikning i mål som skall upptagas omedelbart av särskild domstol för handläggning av tvister rörande kollektivavtal.

Lagen tillämpas ej heller i övrigt, i den mån detta följer av särskilda bestämmelser om erkännande och verkställighet av avgöranden eller förlikningar på särskilda rättsområden.

10 §

Beslut om verkställighet, som sökes hos kronofogdemyndighet, meddelas utan motpartens hörande, om ej kronofogdemyndigheten bestämmer annat.

Ansökan om verkställighet av förlikning som avses i 5 § 2 får ej bifallas utan att tillfälle har beretts motparten att yttra sig. Inkommer han med bestridande som ej är uppenbart ogrundat, skall ansökningen avslås. Innehåller förlikningen bestämmelse om skyldighet att ersätta kostnad, får detta belopp jämkas.

Beslut om verkställighet, som söks hos kronofogdemyndighet, meddelas utan motpartens hörande, om inte kronofogdemyndigheten bestämmer annat.

Ansökan om verkställighet av förlikning eller skuldebrev som avses i 5 § 2-4 får inte bifallas utan att tillfälle har beretts motparten att yttra sig. Inkommer han med bestridande som inte är uppenbart ogrundat, skall ansökningen avslås. Innehåller förlikning som avses i 5 § 2 bestämmelse om skyldighet att ersätta kostnad, får detta belopp jämkas.

6 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område

Prop. 1991/92:128

Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Denna lag är tillämplig på domar som har meddelats i Österrike i ämnen av privaträttslig beskaffenhet. Lagen tillämpas på domar i sådana ämnen, även om de har meddelats i ett straffrättsligt förfarande.

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag är tillämplig på domar som har meddelats i Österrike i ämnen av privaträttslig beskaffenhet. Lagen tillämpas på domar i sådana ämnen, även om de har meddelats i ett straffrättsligt förfarande. *Lagen tillämpas inte om lagen (1992:000) med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen är tillämplig.*

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

7 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1990:746) om
betalningsföreläggande och handräckning

Prop. 1991/92:128
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Om enligt någon särskild föreskrift en tvist angående en förpliktelse skall tas upp av en annan myndighet än tingsrätt, kan saken prövas enligt denna lag endast om det finns bestämmelser som medger sådan prövning. Vad som sägs i denna lag om tingsrätt skall i sådana fall i stället gälla den andra myndigheten.

Bestämmelserna i 2 och 3 §§ gäller inte om svaranden vid tidpunkten för ansökan har hemvist i en främmande stat som har tillträtt den i Lugano den 16 september 1988 antagna konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område eller om det i en sådan stat pågår rättegång i samma sak och denna rättegång kan leda till ett avgörande som är verkställbart i Sverige.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1992-03-12

Närvarande: f.d. regeringsrådet Bengt Hamdahl, justitierådet Hans-Gunnar Solerud, regeringsrådet Anders Swartling

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 27 februari 1992 har regeringen på hemställan av statsrådet Hellsvik beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till lag med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen, m.m.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av rådmannen Bo Blomquist.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

Förslaget till lag med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen innebär att konventionen i sin helhet inkorporeras genom lag. Denna teknik för införlivande med svensk rätt aktualiserar en särskild fråga, som sammanhänger med att konventionen innehåller hänvisningar till nationell lagstiftning (bl.a. artikel 3 andra stycket och artikel 54 A punkterna 6 och 7) och förteckningar över exekvaturmyndigheter (artiklarna 32, 37, och 40). I artikel VI i Protokoll nr 1 föreskrivs att konventionsstaterna till det schweiziska federala rådet skall översända sådana lagtexter som innebär ändringar antingen i den nationella lagstiftning som konventionen hänvisar till eller i förteckningarna över exekvaturmyndigheter. Frågan är hur sådana under rättelser, när de inkommit från andra länder, skall hanteras från svensk sida.

I remissprotokollet har förutsatts att underrättelserna inte skall föranleda några andra åtgärder än att information lämnas om lagändringarna. I enlighet härmed har i 8 § i det remitterade förslaget tagits in en föreskrift om att regeringen skall tillkännage innehållet i underrättelserna.

Bedömningen av denna del av lagförslaget blir beroende av vilken betydelse som ändringarna i nationell lagstiftning får för själva konventionen.

Man skulle möjligen kunna uppfatta förhållandet så att en ändring av den nationella lagstiftningen i något av de aktuella hänseendena medför en samtidig och automatisk ändring av konventionens materiella innehåll. Eftersom konventionen på grund av den föreslagna inkorporeringslagen i sin helhet blir gällande som svensk lag, skulle konsekvensen av den nu beskrivna uppfattningen i första hand bli att ändringen borde föranleda lagstiftning också på svensk sida.

Lagrådet anser emellertid att ett annat synsätt är motiverat. Vad först beträffar exekvaturmyndigheterna förutsätter konventionen, såsom framhållits i remissprotokollet, att varje konventionsstat *ensidigt* kan besluta om ändringar såvitt avser de egna myndigheterna. Innebörden av konventionens bestämmelser om exekvaturmyndigheter synes i själva verket kunna beskrivas så att i varje enskild stat den myndighet är behörig som den staten vid varje tidpunkt anvisar. De myndighetsförteckningar som tagits in i konventionen har därför närmast till funktion att ge information om de enskilda staternas ståndpunkter vid den tidpunkt då konventionen upprättades. Denna tolkning innebär att senare ändringar från någon stats sida inte ändrar det egentliga avtalsinnehållet utan endast medför att den information som förteckningarna innehåller blir mindre aktuell. Vad sedan gäller kon-

ventionens hänvisningar till annan nationell lagstiftning är i första hand artikel 3 andra stycket av intresse. Den uppräknade av s.k. exorbitanta behörighetsregler som görs där har inte någon självständig betydelse utan har till uppgift att belysa innebörden av den övergripande bestämmelse som finns i artikel 3 första stycket. En ändring av den nationella lagstiftning som anges i förteckningen medför således inte att konventionens materiella innehåll ändras.

Av nu angivna skäl finner lagrådet att ändringar i nationell lagstiftning av det slag som hittills berörts inte medför något krav på lagstiftningsåtgärder på svensk sida men däremot kan väcka behov av information. Motsvarande gäller enligt lagrådets uppfattning i fråga om de övriga lagändringar som avses i artikel VI i Protokoll nr 1. Mot denna bakgrund anser lagrådet att förteckningen om informationsskyldighet i 8 § i den föreslagna inkorporeringslagen bör godtas.

Inte heller i övrigt föranleder de framlagda lagförslagen någon erinran från lagrådets sida.

Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Propositionens lagförslag	2
1 Förslaget till lag med anledning av Sveriges tillträde till Luga- nokonventionen	2
2 Förslaget till lag om ändring i sjölagen (1891:35 s. 1)	98
3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av domar som meddelats i Schweiz	99
4 Förslaget till lag om ändring i sjömanslagen (1973:282)	100
5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område	101
6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens om- råde	103
7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:746) om betalnings- föreläggande och handräckning	104
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 19 mars 1992.	105
1 Inledning	105
2 Luganokonventionens huvudsakliga innehåll	108
2.1 Allmänt	108
2.2 Konventionens tillämpningsområde	109
2.3 Domstols behörighet m.m.	109
2.3.1 Behörighetsreglerna	109
2.3.2 Domstolarnas handläggning av behörighetsfrå- gan	113
2.3.3 Frågor om litispens och vilandeförklaring av mål	113
2.3.4 Säkerhetsåtgärder och andra interimistiska åtgär- der	114
2.3.5 Delgivningsfrågor	114
2.4 Erkännande och verkställighet	115
2.4.1 Allmänt	115
2.4.2 Erkännande	116
2.4.3 Verkställighet	116
2.4.4 De grunder på vilka erkännande och verkställig- het får vägras	118
2.5 Övergångsbestämmelser	120
2.6 Vissa sjörättsliga frågor	121
2.7 Förhållandet mellan Luganokonventionen och Bryssel- konventionen	121
2.8 Förhållandet mellan Luganokonventionen och andra ge- nerella verkställighetskonventioner	122
2.9 Förhållandet mellan Luganokonventionen och andra kon- ventioner på särskilda områden	123
2.10 Slutbestämmelser	125
2.11 En enhetlig tolkning av konventionen	126

3	Allmän motivering	127
3.1	Sveriges tillträde till Luganokonventionen	127
3.2	Vissa frågor i konventionen	131
3.2.1	Reservationer m.m.	131
3.2.2	Exekvaturmyndigheter	133
3.2.3	Fakultativa grunder för att vägra erkännande ..	135
3.3	Införlivandet av konventionen med svensk rätt	136
3.3.1	Tekniken för införlivandet	136
3.3.2	Inkorporeringslagens närmare innehåll	138
3.3.3	Inkorporeringslagens förhållande till rättegångs- balken m.m.	149
3.3.4	Rättshjälp och avgifter	151
3.3.5	Summarisk process	153
3.3.6	Den nordiska verkställighetslagstiftningen	157
3.3.7	Följdändringar i annan lagstiftning	161
3.3.8	Ikraftträdande	164
3.4	Konventionens praktiska tillämpning	164
3.5	Kostnader	165
4	Upprättade lagförslag	166
5	Närmare om konventionen, artikel för artikel	168
	Avdelning I Tillämpningsområde (art 1)	169
	Avdelning II Domstols behörighet	171
	Avsnitt 1 Allmänna bestämmelser (art 2-4)	171
	Avsnitt 2 Särskilda behörighetsregler (art 5-6 A)	172
	Avsnitt 3 Behörighetsregler för försäkringstvister (art 7-12 A)	180
	Avsnitt 4 Behörighetsregler för konsumenttvister (art 13- 15)	184
	Avsnitt 5 Exklusiv behörighet (art 16)	186
	Avsnitt 6 Avtal om domstols behörighet (art 17-18)	189
	Avsnitt 7 Prövning av behörighetsfrågan och av frågan om målet kan tas upp (art 19-20)	194
	Avsnitt 8 Litispendens och mål som har samband med var- andra (art 21-23)	196
	Avsnitt 9 Interimistiska åtgärder, däribland säkerhetsåtgärder (art 24)	197
	Avdelning II Erkännande och verkställighet (art 25)	198
	Avsnitt 1 Erkännande (art 26-30)	199
	Avsnitt 2 Verkställighet (art 31-45)	204
	Avsnitt 3 Gemensamma bestämmelser (art 46-49)	213
	Avdelning IV Officiella handlingar (actes authentiques) och inför domstol ingångna förlikningar (art 50-51)	214
	Avdelning V Allmänna bestämmelser (art 52-53)	216
	Avdelning VI Övergångsbestämmelser (art 54-54 A)	217
	Avdelning VII Förhållandet till Brysselkonventionen och till andra konventioner (art 54 B-59)	219

Avdelning VIII Slutbestämmelser (art 60-68)	221	Prop. 1991/92:128
Protokoll nr 1 Angående vissa frågor om domstols behö- righet, förfarande och verkställighet.	221	
Protokoll nr 2 Om en enhetlig tolkning av konventionen	223	
Protokoll nr 3 Om tillämpningen av artikel 57.	224	
Förklaringarna	224	
6 Specialmotivering	225	
6.1 Förslaget till lag med anledning av Sveriges tillträde till Luganokonventionen	225	
6.2 Förslaget till lag om ändring i sjölagen (1891:35 s. 1). . .	229	
6.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1936:79) om erkän- nande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz	230	
6.4 Förslaget till lag om ändring i sjömanslagen (1973:282). .	230	
6.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1977:595) om erkän- nande och verkställighet av nordiska domar på privaträt- tensområde	230	
6.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1983:368) om erkän- nande och verkställighet av österrikiska domar på privat- rättens område	232	
6.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:746) om betal- ningsföreläggande och handräckning	232	
7 Hemställan	233	
8 Beslut	233	
Bilaga 1 Departementspromemorians lagförslag	234	
Bilaga 2 Redovisning av vissa tolkningsavgöranden från EG-dom- stolen	242	
Bilaga 3 Lagrådsremissens lagförslag	256	
Bilaga 4 Utdrag ur protokoll vid lagrådets sammanträde den 12 mars 1992	264	